

ב"ה
אין ליכט
פון תורה
ספר
חק לישראל
תזריע
בלשון הקודש
ואידיש

767

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תשנ"ט לפ"ק

כפר חק לישראל

פרשת תזריע

מן

חמשה חומשי תורה

עם מ"ב פירושים. מגדולי המפרשים ראשונים ואחרונים.

(א) ונסו על המזל מגלות מיר פירושים חדשים
 והמלא אשר לא בא עור בבושם הזה מלקח מגדולי
 מפרשים וחקיאי בו יתקנו פאר, והוא מ"ה הקברי
 העקוקו גם מ"י ע"ס (יערני) וזאת חזקת ליעקוב
 חזקת גדושה ספרעעעעעע (האבין).
 (בא) על ספר שיר השירים נקוב בשם שירי שלמה.
 (בב) על ספר רות נקוב בשם ירום דוד.
 (בג) על ספר איכה נקוב בשם קינות ירמיה.
 (בד) על ספר קהלת נקוב בשם המלי העולם.
 (בה) על ספר אסתר נקוב בשם מור והדום.
 (בו) לקושים יקרים על ח"ם מגדלים אנשי עם.
 (בז) משלים ערבים ונעמים על כל הח"י.
 (בח) תרגום שני על מלאת אסתר.
 (בט) פתשגן הכתב על תרגום שני בחקן נלא.
 (צ) העקק ע"ס מהירגום שני בהוספות ותקונים.
 (צא) דרשם במקו כל כך סדר התגלה וכו'.
 (צב) גם הוספנו קצור הימים העצבים להפלה.
 (צג) נביאים עם מרשי ומצודת דוד.
 (צד) כרובים עם מרשי ומצודת דוד.
 (צה) המשניות עם כרסנורא ועיקר תול"ם כנרשם
 מכבר עם הוספות ותקונים.
 (צו) נברא עם מרשי והעקק ע"ס ועם איהו רבו
 הוספת.
 (צז) הולכה פסוקה עם העקק ע"ס.
 (צח) המוסר עם העקק ע"ס.
 (צט) משהיים ללמוד בכל הם דרתיים מצות כאשר
 חקו הקוסמים.
 (ס) אריות חיים מהרא"ש ולי.
 (סא) האריות חיים הגיל עקק גם ללשח ע"ס.
 (סב) אגרת הרמב"ן ולי לבנו ולי עקק גם הוא ולי"ם

(א) תו ז' דרשמה בשלמות עם המפרות והספד מגלות
 עם המסכים
 (ב) תו ג' עם על תורה
 (ג) מ"י רש"י בשלמות ועם מ"י רש"י וכן.
 (ד) מ"י שפתי חכמים הגורל ללוטני תורה.
 (ה) מ"י הרשבים ולי נבר רש"י ולי.
 (ו) מ"י בעל המורים סרכינו בעל ארבעה מורים.
 (ז) מ"י דעת זקנים מבגלי החוסה ולי.
 (ח) תולדות אורן טרחה מקום כל שמוק בש"ס.
 (ט) מצין המצות למר"ם האגון ולי דרשמו כמגים
 החומ"ס ע"ס המסוקים.
 (י) מעמי הקרבנות כדרך הרש ונפלא נאספו
 מגדולי המפרשים ולי.
 (יא) דיני הקרבנות בקצרה
 (יב) ההפטרות עם לקושים ומשלים.
 (יג) עניני הסדרה פירוש על מקובו אשר גם הוא
 נאמן מגדולי המפרשים כמוב טעם העת.
 (יד) ענין הסדרה על ע"ס לטני כל סורה.
 (טו) ענין על התורה וזאת כמעט העקק הרשח
 כמוב טעם וכן בהוספתה.
 (טז) ליקושים יקרים ע"ס מהפרי"ם הנקובים בשמות
 (יז) משלי חכמים נעשים המשנים לכתבדורא למוסר
 ויראת ה' על התורה והמפרות.
 (יח) ספר פירא"א עם ספר הישר ותר נעתק על ע"ס
 (יערני) ולי ויסקן הוא עם אוד בנין פון וועלם
 בעשאונו ביד חיים.
 (יט) מצות השם על תר"ם מצות איהו (ע"ס) יערני
 כעשנ"ס ולי ויסקן די מצות והאכנאם הוא נובאפין.
 (כ) חמ"ס מגלות עם מרשי (כמק כל כך כרסנורא
 נוספה הטלה השיכת לדרך החוה). וזאת ה'

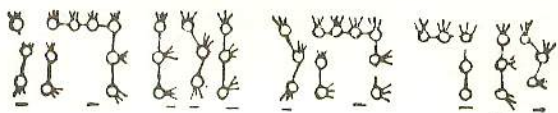
מיוט אלע מפרשים איהו עברי טייטש, תנ"ך, משניות, גמרא, מוסר, הלכה,
 איבערזעצט איהו א לייכטע אירישע שפראך, מיוט שיינע ליכטיגע אהיות
 און קלארען דרוק.

הוצאת אמונה — 388 8812

אור צדיקים

- (ט) לא יכניס האצבע לאוזן כי זה צריך נטיי וכן אל החוטם כי הם נקראים צואה :
- (י) לא יתפלל בעל פה כלל רק מתוך הסידור כמנהג מורנו ז"ל, אם לא במקום שצריך לסגור העינים :
- (יא) לא יהיה עצב בשעת תפלה ואפילו דאגת העבירות אם לא בוודוי :
- (יב) התפלה בדמעות מרוצה עד מאד, והטעם כי שערי דמעה הם נצח והוד דאבא לא ננעלו, אבל שערי תפלה שהם נצח והוד דאימא ננעלו, ואין בזה משום עצבות דכתיב לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה וכתיב והנער בוכה ותחמול עליו :
- (יג) טוב להעביר צרעת עונותיו הנרשמים במצחו ע"י הדמעות, לכן ירחץ מצחו וגם ידיו בדמעות, כי גם על הידים נרשמים גם כן העונות :
- (יד) יש לקרות כל הפסוקים שהם מן התורה או מן הנביאים בטעמים וכן משניות ובריתות :
- (טו) יש לסהר מחשבתו שיהיה לבו פנוי מעסקי הבלי עולם בעת עסק התורה והתפלה כנוכח בתיקונים, ובעל ר"ח כתב טוב שיאמר כל דבר בנשימה אחת, ובתפלה כל ברכה וברכה בנשימה אחת מעמקי הלב, והמגיד כתב לטהרת המחשבה, יאמר ז' פעמים הפסוק מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים, והשם קר"ע שט"ן, והרמ"ק קבל מפי אליהו שיאמר הרבה פעמים הפסוק אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה ותבטל מחשבתו :
- (טז) וממורנו ז"ל שמעתי שירקק ג' פעמים, ובשעת ריקקה יאמר סי פי פי, וממורנו ז"ל מצאתי כתוב שיכוון בשם הוי"ה נקוד בניקוד בבכרית יהיה עוד כתב שיכוון ה' פעמים שם מ"ה וא' בריבוע גימט' מחשבה :
- והיינו מ"ה חשב כזה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יו"ד ה"א וא"ו ה"א :
- (יז) ובעל ר"ח כתב שטוב לכוון בשם ע"ב שירש ההכמה מחשבה עילאה, ושמעתי שיש לכוון השם ע"ב בציור עינין בניקוד פתח כזה

(א"ה) לומר זה היה כתוב נהכתב יד ולכאורה לא כנולד

כזה נכתבו האר"י ז"ל ול"ע, והצומח יוצח :

ועיקר כוונת תפלתו יהיה לזווג איתחא לבעלה ולא לחועלת עצמו, שח"ו השכינה מקיננת עליו נתנני בידי לא אוכל קום, ועיין בתיקונים :

לפרשת תזריע עניני חלדה

אשה כי תהיה יולדת וכו' רבי לוי האם ג' נאמ' דרבי זאבין, ד' קמ"ש אייגער זאל געבן בעהאלטין ביא זיין חבר אביימיל מיט זילבערנע געלט אין דערשטיל קיינער האט גיט געוואקס, האט דאך דער חבר געקענט פארלייגענען דאס געלט און זאגן ער האט נאר גיט גענומען, דער חבר האט אבער בעסער גימאקן ער האט אים צוריק גיגעבן אפונט נאלד, און אלע האבן דאס גיזעהן, גענויס דארף ער דאנקען דעם חבר פאר די טובה, בייא הקב"ה איז אויף אזוי דער מענטש בעהאלט אפאר שמונגענעם טראפן זרע אין דערשטיל, און הקב"ה גיט איהם צוריק אשיינען קינד וואס אלע זעהן, גענויס דארף ער דאנקען צו הקב"ה, נאך אמשל האט רבי לוי ג' נאמ', ווען אפטיקעט און אין אפטיקעט געפיינקעניס און קיינער קומט גיט צו איהם אכטונג געבן וואס איהם פעלט, און אייגער איז געקומען צו אים אין געפיינקעניס און האט דארט אנגעצוגרין אלייך פון זיינעט וועגן, גענויס דארף ער איהם דאנקען, ביי דעם קינד איז אויף אזוי, ער וועט אין זיין מוסקעס בויה וויא איז געפיינקעניס, און נאט מאכט איהם איינווייניג אבעלייכמונג, גענויס דארף ער דאנקען נאט, נאך אמשל האט רבי לוי ג' נאמ' ווען אפענטש איז אין אגעפיינקעניס און עס האט קיין מענטש אויף איהם רחמנות געהאט, און אייגער איז געקומען און האט איהם ארויס גענומען פון געפיינקעניס, גענויס דארף ער איהם דאנקען, ביי דעם קינד איז אויף אזוי, ער איז בייא די מוסקער אין בויה וויא אייגער איז אין אגעפיינקעניס, און נאט האט איהם ארויס גענומען פון געפיינקעניס, דארף ער איהם גענויס דאנקען, שלמה המלך האט ג' נאמ' אין הקללת מותק לשבחה ויט אשמוה גיב אהלך צו זיגען און צו אכט אויך, גיב אהלך צו זיגען דאס מיינט מען דא זיגען מען פון אנדה, און צו אכט אויך דאס מיינט מען די אכט מען וואס מען ווארט ביו דעם מל זיין דאס קינד נאט האט ג' נאמ' אויב דוא האקט געהיט דא זיגען מען וואס דיין ווייטערט פון איהר, וועל איך דיר געבן אוהן וואס דוא וועקט איהם מל זיין צו אכט פאן, מיר האבן גילערונט דא צירן פון דעם קינד ווען ער איז בייא זיין מוסקער אין בויה, איז אזוי, אין אנהייב ווען ער ווערט געשאפן איז ער גרויס וויא דער איישריק וואס הייסט רשין, זיינע צוויי אויגן זענען וויא די צוויי אויגן פון אפליג, און זיינע צוויי נאז לעבער זענען וויא די צוויי טראפן פון אפליג, און זיינע צוויי אויערן זענען אויך וויא די צוויי טראפן פון אפליג, און זיינע צוויי ארעקס

זענען וויא צוויי פעדים זייד, זיין מויל איז לאנג ווי אגערשט, זיין גערשער איז גרויס ווי אפארקעס, און דא איז איבערנע גלדער זיינע זענען צו זאמען געקלעבט ווען געבן איהם און ער האט אים גיזעהן וויא איין שטיק, מען האט גיט דערקענט די הענט און פיס בעוונדער, וויא אזוי ליגט דאס קינד בייא די מוסקער אין בויה, איינגעלייגט אין צווייען אזוי ווי אכנה, די קאפ ליגט צוויישען זיינע קניה, די צוויי הענט האלט ער אויף זיינע צוויי שלייפן פון שטערין, זיינע צוויי פיס האלט ער איינער זיך, זיין מויל איז פארמאכט, זיין נאפיל איז אפין, ער עקסט וואס זיין מוסקער עקסט, און מוסקער וואס זיין מוסקער פריינקט, איין ארויס-גאנג האט ער גיט, ווען ער קומט ארויס אויף דער וועלט, ווערט פארמאכט דער נאפיל און די מויל ווערט געפונט, די גמרא זאגט דריי שוואפס זענען דא אין דעם מענטש הקב"ה און דער פאמער און דא מוסקער, פון דעם פאמער קומט ווייטע זרע פון דעם ווערט ביי דעם קינד בייגער אבערין זענען און דער מוח וואס אין קאפ און דאס זייסקע וואס אין דיא אויגן, פון דא מוסקער קומט רויטע זרע פון דעם ווערט בייא דעם קינד דיהויט דאס פלייש די בלוט די האר דאס שווארצע וואס אין די אויגן, און הקב"ה גיט אין דעם קינד דאס לעבונג און די נשמה און דאס שיינקייט פון דעם פנים און די אויגן זאלן זעהן און די אויערן זאלן הערן, די מויל זאל ביידין, די פיס זאלן גיין, און דא חכמה און וויסענשאפט און פאר-שטאנדריקייט, און ווען עס קומט דא צייט דער מענטש זאל אונזען גיין פון דיא וועלט, געקמט הקב"ה צו זיך זיין חלק און דער חלק פון פאמער און מוסקער בלייבט ליגען געבין וויא, דער רבינו בחיי שרייבט עס זענען דא דרייא וועלטן בייא דעם מענטש, דא ערשטע וועלט איז, ווען ער איז בייא זיין מוסקער אין בויה, דאסאלט זעהט ער גרויסע וואנדער פון נאט, אלייךט לייכט איבער זיין קאפ, און ער זעהט פון איין עק וועלט ביו צום אנדערין עק וועלט און מען לערונט מיט איהם די נאנצע תורה, און איידער ער גייט ארויס אויף דער וועלט קומט אמלאך און גיט אקלאט אויף זיין מויל פארעקסט, ער וואס, ער האט גילערונט, און איידער דאס קינד גייט ארויס אויף דער וועלט בשווערט מען איהם דא זאלסט זיין אצדיק און זאלסט גיט מין ארשע, זאלסט וויסן הקב"ה איז פהור זיינע משרתיים זענען פהור דא נשמה וואס מען האט אין דיר ארין געגעבן איז פהור, אויב דוא וועקט הימען דיין נשמה וואס אין דיר זיא זאל בלייבן פהור וריין פון עבירותו

יעדער מענטש בארף זיין אפגעשיידט פון אאשה
 זען זיא איז אנגה, אפילו אירע קריט אויף
 דיא ערד קענען שאדין טארן דעם מענטש וואס
 פאָרעם אויף זייא, דער לופט וואס גייט ארויס פון
 איהר כויל זען זיא רעם, טאקט שאדין דעם
 מענטש, אזוי וויא סיר געפינען בייא דָבן זען ער
 האט גיוואלט זוכען די בילדער בייא זיין טאקטער
 רבל און זיא האט איהם גענעפערט איה בין אנגה,
 איז ער פאלק אנועק גענאנגען פון איהר, און
 האט מיט איהר גאר גיט גערעט, ווייל ער האט
 מורא געהאט פאר דעם לופט פון איהר כויל. די
 חַבִּים זאגן אאשה אין אנהייב אירע גרות אז זיא
 זאל קוקען אויף אשונער וואס האט אנלאנגן,
 ווערט בארד אויף איהם אפלק, און אויב זיא
 קוקט אויף אשפיגול ווערט אפלקע אויף דעם
 שפיגול, דריבער בארף יעדער מענטש זיך היטען
 אנגה זאל גיט קוקען אויף איהם, דער מאן וואס
 גרעפט זיך מיט זיין ווייב, דעם ערשטן מאן וואס
 זיא איז גיווארן אנגה, און דאס טייב ווערט
 מעגברת, דאס קינד וואס ווערט גיבארן איז
 מצורע זעהן יאָהר, און אויב דער מאן גרעפט
 זיך מיט זיין ווייב דעם אנדערן טאג פון גרות און
 זיא ווערט מעגברת, דאס קינד וואס ווערט גיבארן
 איז מצורע זענאנציג יאָהר, און דעם דריטען טאג
 פון גרות איז דאס קינד מצורע דרייסיג יאָהר,
 און אזוי פון דעם ווערען טאג איז דאס קינד
 מצורע פון ווערען יאָהר:

איז גוט ווערען אויס לעבן דיינע יאָהרן וואס
 דוא באַרפסט לעבן און אויב דוא וועסט פאָמא
 זיין די נשקה מיט עבירות, וועט מען זיא פון דיר
 צו נעמען פאר דיא צייט, און מען וויינט איהם
 דעם גן עדן און דעם גיהנם, און מען זאגט צו
 אים אויב דוא וועסט זיין אצדיק אויף דער וועלט
 וועסטו קוקען אין גן עדן און אויב דוא וועסט זיין
 ארשע וועסטו קוקען אין גיהנם, און דאס קינד
 ווייל גיט גיבארן ווערן, גאר ער ווערט ארויס
 געשמויסן פון זיין מוטערס בויה און ער קומט
 ארויס מיט אנגענויין אויף דער וועלט, ווייל דאס
 הארץ זאגט איהם וואס פאר איהם איז אלץ אַב־
 געברייט אויף דער וועלט, און אז ער ווערט שוין
 אינגעוואנט מיט די וועלט, אז עס קוקט זיין צייט
 אנווער צו זיין פון איהר, גייט ער אויף אנועק פון
 איהר מדינתו און וויינענדיג, עס איז איהם
 אשאר אנועק צו זיין פון זיין ווייב און קינדער פון
 גוטע פריינד פון אזוי אשיינע וועלט צו זיין אין
 דעם פינסטערן גרוב, די צווייט וועלטן האפן
 אויסנינענע צייט וויא לאנג ער זאל אין זיין
 זיין, אין דער מוטערס בויה איז ער זיין חַבִּים,
 אקאהל עפעס מעהר, אָדער עפעס ווייניגער,
 אויף דיא וועלט איז ער ווערען יאָהר, אקאהל
 ווייניגער, און אקאהל אפיקעל מער, אָבער די
 וועלט וואס די נשקה קוקט דארטן אַרְלוֹן אַן דעם
 גוף דאס איז שוין אויף אייביג:

תזריע יום א תורה

אונקלוס

להמשיך סת"ת דו"א יהוה נפש ית יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יזוהו חיה יחידה ו רמיליו יוד"א אל שם
 ב"ן שבעשים בניקוד חולם:

יב א ומליל יי עם משה
 למימר: ב מליל עם
 בני ישראל למימר
 אמתא ארי תעדי ותליד
 דבר ותחא מס א א
 ח"א דבר אל . יכנותו עד כרימות : אשכ כי . ברכות ס שבת קלה שטונות ים כרימות ים נדס כל: וילדה זכר . נדה ס:
 רשב"ם
 בעל הטורים
 (ב) אשה כי תזריע . כי תזעברי בין זכר בין נקבה . אם
 זכר תלד יהא זינו כן . ואם נקבה תלד כן וכך
 שפתי חכמים
 א ו"ה"ס והסס גוספ"ס ו"ה ילדתי של כהנא ומיה קודם לילדתי של
 אדם . ככח מילדו בנתי' (בכסודרין למ) מפני מה נכרה אדם
 עניני מומתת יולדת ומהרהר
 (ג) אשה כי חזיע יולד זכר וגו' . סנס הפרכס סוו סקדעס
 לפרכס סנסים סאמור' סלגן , ס"כ ספחילס ספרכס סמחלס
 פירוש לתורה אלהים
 (א) ויברך יי גאט דאט וירעט צו משה לאמר אזוי צו
 זאגן: (ב) דבר רייד צו דיא קינדער ישךאל לאמר

(ב) אשה כי חזיע . סנך וספרכסס לאשס כי חזיע סלכך
 לקדס טלמו ספסס ספשיס . וכחיב לעיל אל ספסלו אל
 רש"י
 (ג) אשה כי תזריע . ח"ר סמלחי כסס שיזרוע סל חלס
 חמר כל סמחיה חיה ועוף סמפסס סרסחיס א סך סורחיו
 דעת זקנים מבעלי הומוספות
 (ד) אשה כי חזיע . סמלס . אז: וילדה זכר . ולס נקבה סלר
 סנוער ולס יזיע סלויס סמלס אז כקיש סלר . חסוי לסון ולס
 ליקומים על ההורד
 (וב) אשה כי תזריע וילדה זכר . פאר גוט ששייס גיט אין פסוק
 אשה כי תלד זכר . אויב אאשה וועט גיבארן אָקָר . פאר

שבעת ימים פימי נחת הורתה
תטמא: יוביום השמיני ימול בער
ערלתו: יושלשים יום ושלשת

שבעא יומין פוימי ריחוק
סאובתה יהי מטמא
ובימא המיקאח יתגר
בפרא דעורלתיה:
ותלתין ותלתא יומין

ה"א פימי נדה. נדה לה גז: ויום. שבת קלב קלג קלה פספסי ד יומא נח מנייה כי צימות צ בנחמ קרו פנסדדין נע נדה כד:
עלתי. שבת קל: יום. כריסוף א:

רשב"ם

דינה. כולל ואחר כך פורש: שבועת ימים, אשילו לא
ראתה דם: כימי נדת דותה. כימי ריחוק חלייה המפורש
לפנינו ע"י ראיית דם מטמא לראיות דם לידה. נדת.
לשון נדוד ומרוחק כבעלה: דותה, לשון חולי. כמו
כן ליקה (ג) ויוס יו'. פסקו וס' דע מיסומ ואותיות כמו שגם'
שפתי חכמים

בעל המורים
בפשוטים. ודעתי פנייה בלא יסהה חם נקציו רמז לנח מכה"כ
לא ישמש פעמו מיד: להגדיל בין השמים אין סטור. ומשך תסה
כי תוריע שצדיק להמתין" חדשים לבבון בין זכר לזכר ולפניו
מעט שמון לנסח: תארע וילדה. גי' נורת זכר: זכר. גי' זכר:
בככה: ושמחה בשעם ועיניו. וכו': ימי אבולת כל כשרת בבח
ויכלו טמב בפילה דומה שנת: וביום השמיני ימול טמב. גי'מ'
רש"י

התפרשה אחר תורת בהמה ויש: וטעם כי תוריע. ולרת
שפתי ילדתו במהו שנמחה ועשה כעין זרע ג' אלו תמחה
לידה: כימי נדת דורה תממא. כסדר כל טומא' האמורה
כנדה ד מתמחה בטומאת לידה ופתי' נפתח הקבר בלא דם:
דורה. לשון זכר זה מנופה. לשון חול' מ' מדוה וחולי
שפתי אשה רוחה דם שלא התלה רחשה וזכריה כנדרין עליה:
(ד) תשב. אין תשב חלא ל' עכבה כמו (דברים ה) ותשב

מחי ואל' דללמד אשה מזרעה תמלה וכו' הוא דהא לא"כ כי
ילדה זכר בוא"ל שבורע על הדור' ולת כי' חם דיומ'א דלא"כ נקי'
כחו חל' הכחיש בכניס בלחה ואלת זכר המין זביקב דלא"כ אשה
מזריעה תמלה וז' סבוריכו שמיכה בב"א זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה
למוד' ליהא למיעף דחכה שמיכה דהא דתלה בזכריה דלא"כ זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה
זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה דהא דתלה בזכריה דלא"כ זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה
זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה דהא דתלה בזכריה דלא"כ זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה
זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה דהא דתלה בזכריה דלא"כ זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה
זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה דהא דתלה בזכריה דלא"כ זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה
זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה דהא דתלה בזכריה דלא"כ זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה
זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה דהא דתלה בזכריה דלא"כ זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה

ע"פ"ש כדי שלא יהו אומרים שזמם היה להקב"ה במצ"ב ד"א אש
חזון דעמו עליו הומרים לו ימוש קדמך ד"א כדי שזכנה לעלות
מיד ד"א כדי שזכנה לעלוך מיד וז' ואש תתפרש החוכה
כסדר בכריחה היה לו להקדים מדר מצורע לפסחה כי תוריע דהא
מצורע מידב בריש תוריע מדרב בריש ואורס נכחה קיום חוב.
י"ל דיותר מדיר שאשה תלך עמה שאיש להיות מנוד. וימ"ל ז"ה
סקדים תוריע עלמורע דפיקר הלכות כח כעמשה שם אשמו
כזה כדאמר"י בגמ' ועי'ל דהאס יח' כמו קרקע טויל שזלמחת
מה שזרעית סב והדאס עקרעת טויל נכח' לכן נחב באשה כי
תוריע וירק זכר כל' סכוכל לנחא מן האשה שהיא קרקע טויל
וק"ב: ב' דלח סל"ל"ק אשה כי טל זכר חלה לרבות שפתי' וילדתו
תוריע האשה וילדה זכר כעמית ליה חלא סמן קרובים' וילדה זכ'
טל ש"ע חתיו וכל דהפ"כ ב"מ' ויגש חלה ביה תוריע' וילדה זכ'
מזרעה תמלה וילדה זכר וכו' ל"ל וכל מהכא נפק' וי"ל דמחכ' ליכה למיעף חלא אשה כי תוריע וילדה זכר חלא אשה חלש
מזריעה תמלה וז' סבוריכו שמיכה בב"א זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה
למוד' ליהא למיעף דחכה שמיכה דהא דתלה בזכריה דלא"כ זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה
זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה דהא דתלה בזכריה דלא"כ זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה
זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה דהא דתלה בזכריה דלא"כ זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה
זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה דהא דתלה בזכריה דלא"כ זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה
זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה דהא דתלה בזכריה דלא"כ זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה
זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה דהא דתלה בזכריה דלא"כ זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה
זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה דהא דתלה בזכריה דלא"כ זכ' זכר ואיכ' אשה ומיחה

פירוש לתורת אלהים

אזוי צו ואגן אשה כי תרעד וילדה זכר אז אאשה נועם
גיבארין אנקר וטמא זאל זיא זיין סמא שבעת ימים
זיבען מען כמי נדת דותה תטמא אזוי וזי ריא מען נוס
זיא אזי אנדה זאל זיא סמא זיין בלומוז אזוי בויא
דער טרר סמא זאל זיא סמא זיין גינאנמם גינארין בויא
אנדה וזוי אזי ריא וילדת אויה סמא אזי זיבען
מען נאך אזי רענוניען: (ג) וביום השמיני אונ אין דעם
אכמען סמא זאל מען דעם קינד מל זיין: (ד) ושלשת
אונ דריי אונ דרייסיג סמא תשב זאל זיא וזימען בדי
דופס מען נקבה. דאס מאכט נקה בנה. זיא קיפס ביין.
תמקה שבעת ימים וביום השמיני ימול בש' עקלת. זיא נאל

מצות השם

(י) וקטן (עד) ששה לעמא שולמל אשה כי תארע
(ג) וילדה זכר וטמא שמיס ימים וגו'.

וילדה זכר וטמא וכו'. ודאס איז אמצית עשהו אאשה ודאס
גיבארם אנקרן איז זיא סמא אונ אזי סמא אלך נוס
זיא ריקם אן, אויב זיא האט גיבארין אנקרן איז זיא סמא ויבען
סמא אונ נאך די זיבען סמא זיין נאכט אונ אזי זיך סבל איז
ציילם דרייא אונ דרייסיג ריינע טעג, אפילו עם ריקם פה איז
בלוז פון דעקסרעניגן איז זיא סתור צום מאן. אונ אויב זיא
דאס גיבארין אנקרן איז זיא סמא פירעדיגן סמא, אונ נאך
דיא פירעדיגן פיי גיבארן איז זיא זיך סבל אונ צייילם

ליקוטים על התורה
ורא שפיים תוריע, קאר די הורה דרעצייילם אונ די באבור
פון אאשה. כי תוריע, באלד וויא זיא אשה נועם מעיקרת
בגם זיא בייא הקדוש ברוך הוא זיא זאל גיבארין אנקר.
דער פסקותא זאנמ פאר וראס קען דעם מאנאפעצואון
זכר, ווייל ער דארף געדיינגען אן גאס אונ זייען מצות, ער
דארף געדיינגען אן נוענין דא תורה אונ מצות און ער בשאפין
גינארין אונ נוענין די תורה אונ מצות לעבט ער אויף דער
נורעלם. אונ זיא אשה נועם גערופן נקבה, ווייל דאס איז
צוויי איפעסער נקי ביה. זיא איז ביינ פון תורה אונ מצות.
נאך איפעסער און פאר וראס דעם פון איהם זכר, ווייל זכר איז
צוויי נועפעדיג זיך ביה, דער מאנאפעצואון קיפט באלד מיט
זיין ברוי'ס, ער וועט אליין איבערן אויף זיין ברוי'ס. די אשה
לידיג, זיא מוז אנקומען צו זיין אנקומען זאל אזי שפיון:
זיין סמא זיבען סמא דעם אקסין סמא זאל מען דעם קינד בל

מצות השם
נעקם אונ ועקציג ריינע טעג אפילו עם ריקם פון איר בלוט
פון דעקסרעניגן איז זיא סתור צום מאן, אונ אפילו זיא האט
גיבארין אפיש' קינד, אזי אויך דער ועלביגער דין, אויב ער
איז אנקר איז זיא סמא זיבען טעג אונ צייילם דריי אונ דרייסיג
ריינע טעג, אונ אויב זיא איז אנקבה איז זיא סמא פירעדיגן
סמא אונ צייילם נעקם אונ זיבציג ריינע טעג, אונ אויב זיא
האט דעם גיט סבל גינען אונ זיבען טעג סמא אונ דעם דיא
פירעדיגן טעג איז זיא אייביג סמא צום מאן אונ צו אלע
הייליגעייטם:

ימים תשב בדמי מהרה בכל קדש
 לא תנע ואל המקדש לא תבא
 עד מלאת ימי מהרה: ויאם נקבה
 תלד ומאה שבעים פנדתה
 וששים יום וששת ימים תשב על-
 דמי מהרה: ובמלאת ימי מהרה

תתיב בדם דכו בכי
 קודשא לא תקרב
 ולמקדשא לא תיעול עד
 משלים ימי דכותה: ויאם
 נוקבתא תליד ותהי
 מסאבא ארבעה עשר
 פריחוקה ושתינ ושתא
 יומין תתיב על דם דכו:
 ו ובמשלים ימי דכותה

ת"א חטב בחלב קחו ודם לג לה
 ט: בכל קדש יבמות עם
 מכות יד טבועות: וזכים לג לה לר:
 ואל המקדש טבועות: י עד מלאת

עד מלאת ימי דכותה: ויאם נקבה: וזכים לג לה לר: ואל המקדש טבועות: י עד מלאת

בעל הגורים

שכל סיוס יסיה כשר למול: (ד) ושלשים בנימ' כלם סמוכים ולא דאמר שני מעינות הן, זה של ל"ג ימים מעין מהור ההוא:

רש"י

בקדש (כראשית יג) ושכב בלחוי ממרח: בדמי מהרה
 אל ש' שרואה וטהרה: בדמי מהרה. לא מפיק ה"א והוא
 שם דכר כמו טוהר: ימי מהרה. מפיק ה"א ימי טוהר
 שלה: לא תגע. אזהרה לאוכל וכו': בכל קדש.

דעת זקנים מבעלי התוספות

ואנחן אמרו: ל' טעם טורעם תחלה יולדת זכר טעם זכרים תחלה
 יולדת קרב. ו"ל טעמו כספר הטבע שיש בדם א' ג' קצים ג'
 מעינין וג' וטעמם ואל בלעצם הם ככנס טורע דמיון של ימין חלד
 זכר. והם ככל שמאל חלד נקבה. והם כמלעט חלד טומטום או
 פלדוויס. כשהיה טובתם על ימין ככנס הטורע דמיון של ימין
 וחדל זכר ומטהרת הטומאה ללחם ולסוכר לכה טעמה כי אם ז'
 וטעמה טובתם על שמאל יולדת נקבה ואין הטומאה
 מעצמם ללחם ולכן טעמה טבועים:

סו דעתם. חיפק מתקשר הולד בכסן אמו בחולי הדם טטוא, כן

ליקומום על התורה

זיין. סורגורפורום האם גינאנם צו רבי עקיבא נועקנס פעשים
 זענען שפענה, וואס גאט מאגט. אדער וואס פענקשין מאכין.
 האט רבי עקיבא גינאנם וואס פענקשין מאכין איז שפענה,
 האט סורגורפורום גינאנם צו רבי עקיבא דא נעהקטו ניא
 דוימפל און ניא ערד, קענסטו מאכין שפענערע פאר ויזא. האט
 רבי עקיבא גינאנם צו סורגורפורום וואלסם ניש ריידן מיט
 מיר פון דיו, וואס ווען ווען העקער פון אלע בשפעניש
 גאר מיר נועלן ריידן פון דיא זאכין וואס זענען צווישען
 פענקשין, האט סורגורפורום גינאנם צו רבי עקיבא פאר ווע
 זענען איר פל אייערע קינדער. האט רבי עקיבא גינאנם צו
 פורגורפורום איר האט פריער געוואסן אז דאס ווילקסו מיד
 פקענין, דריבער האב איר דיר באלד גינאנם אז די זאכין ניט
 פענקשין סודען איז שפענער ווי די זאכין וואס גאט טוהט.
 האט רבי עקיבא געבריינגט פאר סורגורפורום וואנגען און
 אירגענפאקטע קיבלאך, און האט גינאנם צו אים די וואנגען
 האט גאט גינאנם די קיבלאך האבן פענקשין געמאכט,
 זענען דען ניש די קיבלאך שפענער צו האט סורגורפורום גינאנם
 צו רבי עקיבא אייב גאט וויל פענקשין וואלן זיין געפילט,

מצות

(ד) [קסו] (לא 16) שם זאל איכל טעמא מן הקדשים עד שיטובל
 שיעכ שמו וס לא לרין כפכה עד שיטבל שאלא בכל קדש
 לא תגע ואל המקדש לא תבא וג':

קבל קדש לא תגע וגו'. ודאם איז אפצוט לא תעשהו דער
 פענקש וואס איז פטאם פאר נים גסין, קדשים והייליגע

לבי דוי: (ד) בדמי מהרה: שאינו דם גדות. פשוטו כמאן
 רש"י
 כללו נכנס זכותה: ו דל"כ דמי ל"ל ח"כ דס"ו וכי ולא מבי
 שלח תחלה דם דכפס ל' טעם דעתי וע"ז פי' אל"פ: א מדכתיב
 בסעור ואל המקדש לא תגע והכל אל המקדש בטומאה נכרת
 הוא וגמיו' בכל קדש לא תגע ובמקדש עם ביחום כ"ש
 המקדש נכרת אף עם דכתיב בכל קדש לא תגע דכרת הוא ואל"
 מ"ל ל"ל לא תגע אזהרה לא ליל' הוא דלכילת קדשים בטומאה

עניני שומאמ וילדת ומהרתה
 לידם טורעם, להכחות כי נעמי' חיה יסדלחלי חייט דומע לנמי
 אשוי טורעם, כי ל"וה"ס הטעם בלום עליהם כדמע לידם, ט"כ
 רשואם ננסיסם בלא ג"מ ט"ו" רשואה המרפא כדמע הלעמיס.
 אכל בני ישראל נעטיסם לא חלל הם על הטבע, כי מלד הטבע
 רחוקי' הם מנעמיס, ומנטיסם הטעם רחוקהו על טון, ט"כ רשואסם
 ג"כ טלח ט"פ רופא טבע, רק ט"פ כסן, המוכר לו דכתי' המטעם
 ט"י סקנר, וכהם כחולי המכלאס אל' הארם לנעמיס תחלתה סוף
 ט"י סכר והסל' במעמיס מטהס עתה דווחס וזיידס, וטולד
 סולר מהס סוף, אכר טפה הווע ממטרעט עם דם נדמס או
 סוף כהאומות שלים נוקרים כזה. אכל לכני ישראל המיסס

סוף כהאומות שלים נוקרים כזה. אכל לכני ישראל המיסס

פירוש לתורה אלהים

אין בלומ מהרה איר היינקייט פלוקאר נאך די ויענען
 טאג זאל זיא ציילען דריי אונ דרייסיג טאג און
 אפילו זיא זעהט בלום אין ניא מענ און זיא מהדר
 אפער בבל קדש אין אפליקע זאך וואס איז הייליג
 זאל זיא נים אן ררען ואל תמקדש און אין דעם סוקרש
 זאל זיא נים אריין קובען עד מלאת ימי מהרה ביו וניא
 נועלן דער פילם נוערין איבע רייגע שגען פלוקאר
 ביועס נועט זיך אויס לאוין די דרייא און דרייסיג
 טאג דאם איז דער דין אז זיא האט גיהאט אוקר:
 (ו) זיא נעקח אז זיא נועט אפער גיבארין אנקבה
 ופטאף זאל זיא צוויי נואקען קמא זיין אזו ווי אנהה
 און נאך די צוויי נואקען זאל זיא וואס נעקס און
 זעקציג טעג אורף איר ריין בלום און די נעקס און
 זעקציג טעג האבן דעם דין אזו ווי די דריי און
 דרייסיג טעג וואס ביי אוקר: (ו) ובמלאת און אז עם

השם

זאכין ביו, ער נועט זיך סובל זיין און עם נועט נערין נאכט
 נאך דער פקילה. און אזיב, ער איז פטאם אזוי אפוקאף וואס
 ער דארף בריינגען אפוקרן, פאר ער גיס גסין קדשים ביו, ער
 האט געבריינגט די קרבנות און סען האט ווי פקריב ניערען:

נביאים מלכים ב ד ה

להמשיך מנ"ה דו"א צבאות נפש צ צב צבא צבאות רוח יהוה נשמת דכנח אדני נשמת דהור יתקה חיה יחידה היצת יתקה חיה יחידה דהור אל שם ב"ן שבעשים:

א ואיש בא מבעל שלשה ויבא לאיש האלהים לחם בפתים עשרים לחם שערים וכרמל בצקלנו ויאמר תן לעם ויאכלו: ב ויאמר משרתו מה אתן זה לפני מאה איש ויאמר תן לעם ויאכלו כי כה אמר יהוה אבול והותר: ג ויתן לפניהם ויאכלו ויתרו פדבר יהוה: ד ונעמן שר צבא מלך ארם היה איש גדול לפני אדניו ונשא פנים כי כן נתן יהוה תשועה לארם והאיש היה גבור חיל מצרע: ה וארם יצא גודים וישבו מארץ ישראל נערה קמנה ותהי לפני אשת נעמן: ו ותאמר אל גברתי אחלי אדני לפני הנביא אשר בשמרון או יאסף אתו מצרעתי:

א) ונבא אתא מארע דרוקא יאתי לנביא דוי לחם בכורין עקרין מולמין דלחם קעורין ופרוקן בלבושיה ואמר הב לעמא ויאכלון: ב) ואמר משוכמא ויהי מא אתן דין קדם מאה נבא ואמר הב לעמא ויאכלון ארי פדנן אמר ויכלון ויתרון: ג) ויהב קמניהון ואכלו ואותירו קפתמא דוי: ד) ונעמן רב חילא דמלכא דארם היה גבר רב קדם רבניה ונסיב אפין ארי על ידו עבר וי נצחא לאנש ארם ונבא היה גבר חילא והוא לקי בסגירתיא: ה) ואנש ארם נפקו בשמרון

וישבו מארעה דישאל עולמא וערפא וחות משמשא קדם אפת נעמן: ו) ואמרת לקמנה מוב רבנוני אם ייגל לקדם נביא די בשמרון בן נסימיה מסגירתייה:

מצורת דוד

(6) לחם בכורים. לחם העשוי מהקליר הנקרא עם בלשונם והיו כעמק שפירס וממין השעורים: וכרמל בלולו. שבלים כרים ומלחים כשסס עדיין בקליפותיהם: (ג) מה אתן זה. כ"ל הלא מעט מהם: אבול והוצר. בהם יהיה די לאכול ועוד יהיה מותר: (ד) קיש גדול. כ"ל חסוד לפניו וכו': וכסוד פנים. הכל היו נוסחים לו פנים לכבודו כי ע"י צהא משועה ללחם ואר"ל סודא משך הקשח לתומו וכרג חת אחאב: גבור חיל מלכע. כולמנר הכה כהיתו גבור חיל חשק ללחם בכל עם אל גודים. כסובלין מעמלן מתי מספר לשלול בלשח יתלחו קרוי בס (ישעיה יא): וחסו וגו'. היתה משמעת לפני אדם נעמן: ספק ירפאו מלרעתו וקרא רפואת המלכוע בל"ו אסיס לפי ויכנס אל הכמחה וכן נלמך עד האספק מרים (כמדכר יב): דעם פירוש עברי פייטלש געפינט מען ביא דער הפפורה פון דער וואך:

רש"י (6) מבעל שלשה. שם מדינת: לחם בכורים. כספס סהצוזה מתכרת: בצקלנו. בלבושיה: לעם. לתלמדוי שיהיו זן חותם: (ה) גודים. חילות: נערה קמנה. ריבה מעיק נערון: ותהי לפני אשה נעמן. משמעת: (ו) אחלי. לשון בקשה: לפני הנביא. יבא: יאסוף אותו. ירפא חותו:

המלתמה ומפני לרעתו נעמו והיו מילד בעבור א: (ה) ילאו ויהיו גדו: גם קעסה חקירס נכרס וכן נער קטן ויהו: (ו) חמלי גדולי. שם בקשת חלויי חסיה לפני הכיחל חז מעלי שבעורו בלרעתו מהון למחמה מושבו וכאשר יתכעל יאסף ויכנס אל הכמחה וכן נלמך עד האספק מרים (כמדכר יב): דעם פירוש עברי פייטלש געפינט מען ביא דער הפפורה פון דער וואך:

כתובים משלי כג ד

לחמשיך מוסד ומלכות דו"א שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהרונהי נשמת דיסר א אר ארז אדני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמת דמלכות יו דו וו הו חו יחידה דיסר יתקה חיה יחידה דמלכות אל שם ב"ן שבעשים:

א) ויחורורו עיניך הנביתא וליך ימלל מהפוקתא: ב) עיניך יראו זרות ולבך ידבר תהפכות: ג) והיית בשלב רש"י

מצורת דוד

(6) יראו זרות. דכרס סליכס בלמח כי מרוב הפכרות ידעס כיוואס דכר עם וסין כל פלוטס: ספספוט. ספך סככל

(6) עיניך יראו זרות. כשתסתכר היין בוטר כך להשיך לזנות: (ג) והיית. מנשעת כשוכב בלב יס: וכשוכב פירוש ע"מ

א) עיניך יראו זרות דייענע אויגין וועלן זעהן פּרעמדע ווייבער אונ זונות דען דער וויין וועט דיה אלץ אנריידען אין דער צייט ווען דוא וועמס ויין לשכור לךך יבדו מהפכות אונ דיין הארץ וועט דערין פאר קערמי זאכין: ב) היית בשלב בלך יס אונ דוא וועמס ויין משועה גלייך וויא דער וואס ליגט אין מיטען ים וכשוכב בראש תבל אונ גלייך וויא דער דאווינער וואס ליגט אויף דעם שפיץ ועגיל בוים שאקלמ ער זיך דאך אראפ צו פאלין פון איהם אווי וועמסו ויין גלייך דוא וועמס דיה אויך שאקלען מהפכת שכרור

בְּלִבָּיָם וְכִשְׁכֵּב בְּרֹאשׁ הַחֵלָב : ג הַזְּבוּי בַל־חֵלְתִי הַלְמוּנִי
 בַל־יִדְעֵתִי כִתִּי אָמִין אוֹסִיף אֲבַקְשְׁנָה עוֹד : ד אֶל־תִּקְנֵנָה
 בְּאִנְשֵׁי רַעַה וְאֶל־תִּתְּנָא לְהִלִּית אִתָּם : ה כִּי־שָׁד יִבְנֶה לָבָם
 וְעַמִּל שְׁפָתֵיהֶם הַעֲבָרְנָה : ו בְּחֻמָּה יִבְנֶה בֵּית וּבְתַבּוּנָה
 יִתְבּוֹנֵן :
 בְּמִי בִישָׁמָה וְלֹא תִתְרַגַּן לְמַהוּ עִמָּהוּ : (ה) מְסוּל רִכּוּנָה רָגַן לְבָחוּן
 בְּחֻמְקָהּ מְהַבְנִי בֵּיתָא וּבְכִינָא מְמַקֵּין : (ו)

מצודת דוד

והנחמ : (ג) בלגים. אשמי הספילי הסולכת בלמס חיס כב' כח
 חוק דרכס לביח סוכים בעבור חוק חומס הספיה : כהלא
 חלל. חוין הספיה של סבלים חלום זו והסוכ ככ
 דפחו מצולבלת יפני רלחית חיס ומיכס הממוס : (ג) הכו' :
 טוך מממוס יחו ספמין דוכבו על הסכס לכמ עס כן
 הלל לא הכנשו ולוח מתי חקן מממוס ומוס עול לכה את היין. ולס הכס כז חזו כי חקס לכוז ממס : (ד) כלמי
 רכס. ככללם אמי רכס : לוח חס. לעווס כמעיס : (ה) כי שוד. כי מעשוחס מל כונו ומדכיס מל ט"כ סחמ
 מוס כי מעסוס מגוים : (ו) כחמס. כעבור עסק החמס יכס בית סלדס ועבור סכוסס ימכור ומקוים סיים :

רש"י

בראש חבל. תורן הספיה נה ליפול ממנו : (ג) הזבוני
 כשיקן מינו ילמד קך : ה'למוני. ג"כ למון הכלה :

פירוש ע"מ

שִׁבְרָת : (א) און ווען דוא וועסט דיה אויס גיבִּיקְעִין
 און וועסט קאך דרימלין אויף דיין גילענער וועקסטו
 זאגן וזבוני בל חלתי זייא האבין מיה גישלאגען און
 איך בין גיט קראנק גינווארען דער פון הלמוני בל
 ידעתי זייא האבין מיה גיקלאפט און איך ווייס עס
 היינט נאר גיט און פיל עס גיט. היינט וואס הארמ
 מיה זייער שלאגען. דרום מתי אמי אוסיף אבקשתי
 שווע ועל מיה אויף וואבין פון מיין שלאף
 ועל איך קערן און ועל קאך זוכען דעם וויין
 צו שריקען איהם קאך, און וועסט קיין מאהל
 חרקה האבין אויף ביינע שיבורות דרום זיי שמארק
 גינווארניט אז דוא זאלסט נאר גיט אנהייבִיעֵן

ברמנורא

ערוגה שהיא ששה מפרחים על ששה מפרחים וכו'.
 (מפורשת כחף הכרך). וזרעים בתוכה
 חמשה וזרעונים. ויש כלי להפריס ביניהם הפרט
 הראוי ולא היו ערובי: ארבע בארבע רוחות הערוגה.
 ממלא את כל הרוח עד סמוך
 לקרויבאלמע אינו זורע אלף
 גרעין ח' כדי שיהיה הגרעין
 שבאלמע רחוק ג"מ מן הרוח
 שכל רוח דשיעור יניקה כל
 זרע טפוח ומחלה (ב) וזע"מ

משנה כלאים פרק ג

[6] טרוגס. ל' טכריו הוא מטרותו ממשס (יחזקאל כ"ו ז) :
 [3] זרעים כו'. כדשן כפי' דשס טכר' כי לכרן חולס
 נמשס וגו' וסס פכרסו כמ" : [ג] זרעוים. זה ססס זרעוים
 כולל לכל סכורס לכל ככרן סכורס לזרעוים מיוחדים וסס סכורס
 של מיני יקוסס וכדשן ככיס מפני' לרקמן : (ב) זרעים זרעו
 מיני' כמכוסס ד' כד' קרנוס ד'
 כאלמע כל רוח וז' כאלמע דכל
 ח' רחוק ממכריו ג"ס. וי"ל

כלי האמצעי דחסד דמלכות זרעים א ל א

דעברונה שהיא ח' על י' ס' באלכסוים עכמס דכל אטפס
 כערוס אטפס זכרי מוטסי באלכסוים ויכול לזרע כד'
 קרנוס בעלמע. וסכרן כ"ו דסס מקרל ילפין וזן לסעמיד
 ספקרל זענין זס שלטני שפוס לל לניקס ולל נוסס דכר :
 (ג) שלל אכרס טרס אלל כעסולס יד וקרל דכסס אקדס
 פכרכוב מינו אלל אסככחס : (ג) וז"מ לרדך פוימס קלס לספריס

ערוגה ששה מפרחים על ששה מפרחים
 זרעים [3] בתוכה חמשה זרעונים [ג]
 בארבע רוחות הערוגה ואחד באמצע. היה לה
 שאלל הקרנוס שברוחות הזרעים קרובים זה לזה ואין
 להחמק ג"מ ויוקיים זה מזה אין כאלן בית מיוחד
 לכלאים ככלד קפיד קרל דלל להו ערובי (3) ולניקה
 לל חייסוק כדמק היה גרד כנתיס זה סומך לגרד מכאלן
 וזה סומך לגרד מכאלן וזע"מ לניקו מתחלו וכאלן יס היכר
 גדל סרוס זו זרועס למון (ג) ודרוס רוחו זו זרועס מזרס

ומערב הכל בין זרע האמצעי לזרעוים הרוחות אין היכר
 אין מיטען היה לה נבל נבוח ספח וזרעין בחובה שששה
 עשר אויב עם אין גינוען זרעם דער ביים אנרענין
 אין ערך הויך אטפס דער ביים אין גינוען אפנער
 מייילס פון אצל אנרענע בייםין פון דעם גארטין,
 וייל זרעם ביים אין גינוען גישוין ערד
 ודיך אטפס וואס דאס אין גינוען אזוי וויא אנטאנם

פרק ג א ערוגה שהיא ששה מפרחים על ששה מפרחים.
 זרעים בתוכה חמשה זרעונים ארבעת בארבע
 רוחות הערוגה ואחד באמצע. אפיקראגמיקער ביים פון
 זעקס מפרחים אויף זעקס מפרחים מען מען זייגען אין
 איהם פינגר מינים, פיר מינים אין די פיר גיטען
 נאר גיט ביו צי די גיטעלען און אין פון גיט מען

וימי מקרבו הוי ערבוז כלכן לריך הרחקה כדי יניקה (ד):
(ב) כל מין זרעים אין זורעים בערוגה. הא דשרינן
לעיל חמשה זרעונים בערוגה וי' מיני זרעונים כמיש לה
גבול ספה ה"ט במיני ירקות שדרך לזרעם ערוגות ערוגות

אבל מיני זרעים שדרך
לזרוע מהם ערה גדולה (ה)
לא משום דלמזיו ככללים: אפונים השופים. אפונים
חלקים שגראין כללו סן משפוס
ככלי משפוס ומחליקין בו העלים. פי' אחר
אפונים האופים קטנים גמליים
גמליים גסים וגדולים לטון ארמי
קורין לדבר גדול גמליים:
גמליים: גבול. כמין אנטכא של
סוט מנובל (ו) שמוין

כסבז ערוגה לדרית רגלי אדם: שריה גבוהה טפח.
כזרעו בו י"ב מיני זרעונים ונתמעט ומהרים זרעונים
שגדלים בו אפי' לאחר שנתמעט וי"ז לעקור משום
מקיים כלאים כיון שסיה כשר ממחלחו כשעת זרעה
ומיאו אינו יכול לזרוע בו כחלה לאחר שנתמעט עד
שיעמלו כיוצא בזה: אחת טפח: אחת טפח. אף התלם
לרשבו ואחת כשפה האחרת ואחת כחמלע התלם והולך
וזרע בו מין עד שיביאו מרחוקין זה מזה טפח
ומחלה (ו) וסכן עמוקים עפח לרבותא נקט טפח
דבריו' איכא מן דלחור דלמזיו כחמש: (ג) ראש

וימיני. כשפ"ט בגמ': (ד) ויטור ג"ט היינו פס תלום הזרעים
וי' כ"ט וסא דתמן לעיל כס"ג ירק ירק י"ט ה"ט כשדס גדולה
שעש עש ירק סריכס אכל סכא דלחן ארע מכל א' וא' אלא מעט
לא חיישי'. וזכרתי אשכחן נני סבאס ביה רובע ואמרי' דירו'
שפאלי נגזוה ס' עיני' א' דכ"ט זרע זרע מכל מין ומין
אלא מעט לא חיישי' אלא

ליניקה: [ד] גבול ג"ט. וגם
כדמזו טפח כדחליט' במ"ט שכה
(ף סס) מר"ו אמר לק"מ"ג
רוכס ספריס וכו' חס"ט
דף ט"ו ד"י לק" לא מיירי
לא לא לענין הפסקה נראה לגמ'
דלא ענה גבול דה"ס עמי
שטמורו טפח. טו"ס:
[ה] גמליה ל'ו. וימיני' שלי"ג
ורמיס לריך י"ב כחלקיו וכל
כרעה ג"ט ס"ט טמחים
ואין כלל כחוליס סריכ' כל אס
כ"ה גמליים מהחומות לכל אס
מ' טמחים וכל' לכל אחד ט"ט.
ויל' שך יכול לגשוח שמיני

טפח ספריכס לקרן חוצע מין א' ומיני' ג' טמחים זרעו. ומיני'
מוד י"ב חוצע ומלא שיש מוד טפח סמי בקרן שני. וכן הוא
טופס לכל גבול וגבול ומלא שיש בין מין ומין ג' טפח ספריכס
מכלד כלותן שטמכות לקרותן שאין כוייסס סריכ' לפי שאין
ליניכס שיש היכר בדרך שחושבן שזו חרס לפון זרעו זה
וגורא ומסרד לכל' ספח דרישא שריכ' כפכחי שריכ' כגבול טפח
שעמלו שריכ' בדרך טפח ויש היכר כוייכחן שפאלי' דרישא שסס
יזעו ס' הוי ערבוז כמ"ט סחוס' לפי שאין כלן היכר ועוד שלא
יכול לזרוע מכל מין כ"א חרי"ט. [א] מפני כ"ו והכרחה
לא לא מפי' דלמפי' כ"ו נכחה שטמכרד ס' שאין יוצקין
זה מזה אלא כערוגה שפוסה דרישא רשאי ליטע אפי' רשע לפס
כחמלע לפי שאין כלן אלא חריכס עינין ל' כרומות לא כראה
כערבויה ככ"ל חוי"ט: [א] שפס. וישלמי דהז זרע זרעה
זרעו ורומס כל' דמי' לכחכס זרע דשפס דהז זרע ששעט
סולח דה זרעוה דהז כמ"ט לח"ט הכי שיש רבמו קרל' זרעונים
ככ"ו ס' וי' דקיס ליה לכ"ו דשיח שפס לא יקני'. כי סיי' אל
דק"ל רכניס ס' פי' ואל' דתכרל כמ"ט סול' סריכ' סריכ' כככס ס"ל אלא
דלוח' טמחיה כספ"ג מ"ג מיני' ולכן זרעו כ"ו מיני' חוי"ט: [ה] ששה
כחמלע. וי' סלוג בין כסיכס בין כסיכס. וי' סלוג בין כסיכס בין כסיכס.
דוקס שיש אכל ספריכ' סריכ' לזרוע כ' מיני'. חוי"ט: [ה] ששה
כחמלע. וי' סלוג בין כסיכס בין כסיכס. וי' סלוג בין כסיכס בין כסיכס.
דריכס כלן גבול ולא גבול: [ה] חסלס. וי' סלוג בין כסיכס בין כסיכס.
לזרעוה. חרי"ט: (ו) כ"ו זרעונים זרעו אפי' י' וכל דהכרחה

אז אויף אבייט פון זעקס מפיחים אויף זעקס מפיחים
מעג מען זיען פינג מינים, אונ אויב עס איז דא
אונאנט ארם דעם ביים אין אלע פיר זייטן מעג
מען זיען דרייצעקן מינים, דער דין איז נאר פיי
ירקות, אָפּער זרעים טאר מען גיט אזוי זיען הידל
ואפניס השלישן מין זרעים אפניס הגמליים מין יקן זענעקס
אונ קליינע אָפּעס הייקט זרעים, אונ גרויסע
אָפּעס הייקט יקן גבול שריה גבוה טפח ונתמעט כשר
אויב ווען מען האט פאר זייגט אויף די פיר ווענט
די צוועלעף מינים י"אס פריער איז גישטאנען איז
גינען יעדע וואנט הייך אטפא אונ בראך זענען
דיא ווענט נידערער גינאריין וויא אטפא, פון
דעקסוועגן מעג מען לאזען דיא זרעים וואקסען
שריה כשר ספחלי' וייל ווען מען האט גיזיט איז
גינען דיא הייך אטפא התלם וזמח המים ששם עטקיס
ספח זרעים לחוקין שלשה ווענען אחר מכן ואחר מכן ואחר
באמצע אנראכען איער אקאנאל פון וואקער נוי"כ.
זענען מיה אטפא אונ דיא וואקער איז אויס גע'
מריקנט גינאריין כעג מען אין זייא זיען דרייא
מינים, איין מין בייא דער זייט אונ איין מין בייא
דער אנדערער זייט, אונ איין מין אין מיטען ואייר

אָרם דעם גייט, המ דער גייט געהאט פיר ווענט.
אין יעדער זייט איז גינען אונאנט הייך אטפא מעג
מען זיען אין דעם גייט דרייצעקן מינים שלשה על
כל גבול ובעל ואחר באמצע אויף יעדער זייט
מען דרייא מינים, איין מין הייך אטפא אויף די וואנט
אונ צוויי מינים אין די צוויי זייטן פון די וואנט,
אונ אזוי זייט ער אלע פיר ווענט פון דעם גייט,
פיר קאהל דריי און צוועלף, אונ איין מין זייט
מען אין דעם גייט איז דרייצעקן מינים לא יפע ראש
השליש ביה הגבול מפני שהיא ספחלי' מען טאר גיט זיען
לפני אין דעם גייט (ווייל כל דער געלעקער פון דעם
לפני זענען זרעים ווערט פול דער געלעקער ביים
מיט די געלעקער אונ אלע מינים מיטען זיך אויס
די געלעקער פון דעם לפני מיט די געלעקער פון די
ספארייהונג וואס איז ספארייט אויף די ווענט פון
דעם גייט אינווייניג אונ אויכען וועט דאס אויס
זען וויא כלאים) רבי יהודה אומר ששה באמצע רבי
יהודה זאגט ער מען זיען זעקס מינים אין מיטען
דעם גייט אויף יעדער טפח זייט ער איין אנדער
מין: ב כל מין זרעים איז זרעים גינאריין, וכל מין ירקות
זרען גינאריין וואס איז יעדער מושגה איז גישטאנען

תור. קר וזית מחודדת נכנסת לתוך עדה אחר כתיבי וזה של תכשיתי אשה שיש להן ג' זוויות מחודדות: שהוא נראה כמקור שהיה. ויכר ולא מחוי ככלאום: כמפולש. פתוח משני צדדיו כמו מבוי מפולג שפתוח משני רוחות: ר"ע אומר אורך ששה מפרחים. לא צניק מפולג אלא שיהא התלם הזרוע ארוך ששה עפמים א"ע"פ שורע אחר מ"ק"פ מג' רוחותיו שרי (ח): ורוחב מלאו. היינו ששה עפמים (ט) שהוא שער רוחב תלם ורבי ישמעאל גמי בני רוחב התלם כמלאו א"ע"פ

ללא פי' למילתיה דכיון דר"ע דמיקל ולא בני מפולג בני רוחב מלאו כ"ע ר' י' ישמעאל דמתמיר. ורמב"ם פי' רוחב מלאו שיהיה רחבו עשוקו: רוחב פרסה. והיינו טעם והא דקאמר רוחב פרסה ולא קאמר רוחב טעם משום דמטיק לה מקרא דכתיב (דברים יא) והשקט בגלגל כנן הירק שצריך להיות כין ירק לירק רוחב פרסה והלכה כר"ע ובפרקין דלעיל דתני ירק בירק ששה עפמים החם מיירי כין עדה ירק לשדה ירק אחר שצריך להרפיה אז מה ששה עפמים והכא מיירי בבא ליעב שורה אחת על ירק בתוך עדה כדחת כהניו והוא מנקט ליעב בחובו שורה של ירק אחר הלכך מפקי בתלם רחב למר כדלית ליה ולמר כדלית ליה: (ד) שתי שורות של קשואין שתי שורות של דלועין שתי שורות של פול המצרי מותר. לכל שתי שורות נרתיב כשדה בפני ענמה ואיכא היכור ואין כאן ערבוב והוא דלויכא תלם מפקי כין מין למין אכל שורה אחת של קשואין ושורה א' של דלועין ושורה אחת של פול המצרי אסור א"ע"פ דתלם מפקי כין כל מין ומין לפי ששלה מייסג הללו עתים שלהם מתפשטים ומתערבים ז' עם ז' וכשאיין עם אלא שורה אחת מכל מין ומין נרתיב כאלו נזרעו כולן יחד במסלול יד ומיחוי ככלאום ואין הספקת התלם יכרת בהן: ושורה של קשואים ר"א כתיב. קסבר סחילי ואיכא ג' שורות של קשואים א"ע"פ שאיין סמוכות זו לזו משקינן להו כאלו כן סמוכות ויש כאן עדה של קשואין ושורה של דלועין ושורה של פול המצרי הוי כאלו נטועות כשדה של קשואין וכגוי להו

דער צדד פון דעם גראפען: ג' דת ראש תור ירק כגנן לתוך שורה אחר מותר מפני שהוא נראה כמקור שדרה ורועה ירק והוא מבקש ליעב בתוכה שורה של ירק אחר. רבי ישמעאל אומר עד שיהא התלם מפולש מראש השדה ועד ראשו [ט]. ר"ע אומר אורך ששה מפרחים ורוחב מלאו. ר' יהודה אומר רוחב כמלא רוחב הפרסה: (ד) הגומע שתי שורות של קשואין שתי שורות של דלועין שתי שורות של קשואין שורה של דלועין שורה של פול המצרי אסור. שורה של קשואין. שורה של דלועים. שורה של פול המצרי ושורה של קשואים. ר"א לכל ארוך כשורה. והכ"מ כחב דמני ארוך ו"ט גס לשון גדול: (ט) וירין לתמן כין תלם ססס דהכא לתלם של פתיה כמ"פ ס"ב:

אין אפקעלד צוויי שורות. קשואין און צוויי שורות דלועים און צוויי שורות פול המצרי, און פון די קשואין ביו די דלועין איז גיווען אליידיגער בייים און פון דיא דלועין ביו דיא פול המצרי איז אויך גיווען אליידיגער בייים. איז מותר, ווייל צווייא בייש'ן נעקום אויס ווייא אפקעלד, איז נענדער מין אבאזונדער פעלד שורה של קשואים. שורה של דלועים. שורה של פול המצרי. אסור אָנְדער אַז ער האט געווייט איין שורה קשואין און איין שורה דלועין און איין שורה פול המצרי אפילו צוויישען נענדער מין איז דא אליידיגער בייים פון דעסן ענעוין פאר קען ניט ווייל די בלעקער פון די מינים נענדען גרויס מישען זיי ניד צוזאמען פון אויפקען און די ליידיגע שורה וואס צוויישען די מינים דער קעגנ מען ניט, און ווייל עס איז נאר איין שורה פון נענדער מען נעקום עס אויס ווייא ווייא וואלשען געווייט גיווען אלע דריי מינים צוזאמען איין מין געבין דעם אַנְדערין מין שורה של קשואים. שורה של דלועים. שורה של פול המצרי. ושורה של קשואים. רבי אליעזר סמי און אז ער האט געווייט איין שורה קשואין און איין שורה דלועין און איין שורה פול המצרי און איין שורה קשואים אָנְט רבי אליעזר קען קעגן ווייא לאוין וואקסין, נארום ווייל עס איז דא צווייא שורות קשואים אפילו ווייא נענדען גיט איינער בייא דעם אַנְדערען הייבט עס אויך ווייא אפקעלד פון קשואין.

בהתקת תלם כדתנן לפיל היתה שלהו וזוהו ירק והוא מבקש ליטע בחוכו ירק אחר וכו' והכמים אוררים . לפי שאין שתי שורות של קשאין סמוכות זו לזו (י) ולא חשבו קדה של קשאין ומחוי ככלאים ויש כאן עירוב ואין הפסקת התלם מועלת בהן . והלכה כהכמים : (ה) קישורת ודלעת . שהעלים שלהם מתפשטים ומתרחבים וז עס זו וכו"ש שאר מינים : זו נוטה לצד זה . דלע"ג דלחין הפסק של תלם מועיל להן הטעיה העלים זו לזד זה וזה לזד זה מועיל להן הוואל ומה שאמרו

מחיר והכמים אוררים : (ה) נומע אדם קישות ודלעת לתוך גומא אחת . ובלבד שתהא זו נוטה לצד זה . וזו נוטה לצד זה (ס"א) ל"ג ונומה שעור של זו לכאן ושער של זו לכאן) שכל מה שאמרו חכמים לא נזרו אלא מפני מראית העין : (ו) היתה שורה ורועה בצלים [י] . ומבקש ליטע בתוכה [ב] שורות של דלועים רבי ישמעאל אומר עוקר שתי שורות ונומע שורה אחת . ומניח קמת בצלים במקום ב' שורות ועוקר ב' שורות ושורה אחת . ר"ע אומר עוקר שתי שורות ונומע ב' שורות ומניח קמת בצלים במקום ב' שורות ועוקר ב' שורות ונומע ב' שורות . והכ"א אם אין בין שורה לחברתה י"ב אמה לא יקיים את

מחיר והכמים אוררים : (ה) נומע אדם קישות ודלעת לתוך גומא אחת . ובלבד שתהא זו נוטה לצד זה . וזו נוטה לצד זה (ס"א) ל"ג ונומה שעור של זו לכאן ושער של זו לכאן) שכל מה שאמרו חכמים לא נזרו אלא מפני מראית העין : (ו) היתה שורה ורועה בצלים [י] . ומבקש ליטע בתוכה [ב] שורות של דלועים רבי ישמעאל אומר עוקר שתי שורות ונומע שורה אחת . ומניח קמת בצלים במקום ב' שורות ועוקר ב' שורות ושורה אחת . ר"ע אומר עוקר שתי שורות ונומע ב' שורות ומניח קמת בצלים במקום ב' שורות ועוקר ב' שורות ונומע ב' שורות . והכ"א אם אין בין שורה לחברתה י"ב אמה לא יקיים את

מחיר והכמים אוררים : (ה) נומע אדם קישות ודלעת לתוך גומא אחת . ובלבד שתהא זו נוטה לצד זה . וזו נוטה לצד זה (ס"א) ל"ג ונומה שעור של זו לכאן ושער של זו לכאן) שכל מה שאמרו חכמים לא נזרו אלא מפני מראית העין : (ו) היתה שורה ורועה בצלים [י] . ומבקש ליטע בתוכה [ב] שורות של דלועים רבי ישמעאל אומר עוקר שתי שורות ונומע שורה אחת . ומניח קמת בצלים במקום ב' שורות ועוקר ב' שורות ושורה אחת . ר"ע אומר עוקר שתי שורות ונומע ב' שורות ומניח קמת בצלים במקום ב' שורות ועוקר ב' שורות ונומע ב' שורות . והכ"א אם אין בין שורה לחברתה י"ב אמה לא יקיים את

מחיר והכמים אוררים : (ה) נומע אדם קישות ודלעת לתוך גומא אחת . ובלבד שתהא זו נוטה לצד זה . וזו נוטה לצד זה (ס"א) ל"ג ונומה שעור של זו לכאן ושער של זו לכאן) שכל מה שאמרו חכמים לא נזרו אלא מפני מראית העין : (ו) היתה שורה ורועה בצלים [י] . ומבקש ליטע בתוכה [ב] שורות של דלועים רבי ישמעאל אומר עוקר שתי שורות ונומע שורה אחת . ומניח קמת בצלים במקום ב' שורות ועוקר ב' שורות ושורה אחת . ר"ע אומר עוקר שתי שורות ונומע ב' שורות ומניח קמת בצלים במקום ב' שורות ועוקר ב' שורות ונומע ב' שורות . והכ"א אם אין בין שורה לחברתה י"ב אמה לא יקיים את

בצלים רבי ישמעאל אומר עוקר שתי שורות ונומע שורה אחת ומניח קמת בצלים במקום שתי שורות . ועוקר שתי שורות ונומע שורה אחת ואגמ רבי ישמעאל ער נאז אויס רייסקען צוויי שורות בצלים וקוערם לידיג אבט איילין ברייט) און אין מיפען דיא אבט איילען וייט ער איין שורה דלועים נדאס איז פיר איילין . בלייבט צוויי איילין לידיג פון דער זייט דלועים ביו דיא בצלים און צוויי איילין בלייבט לידיג פון דער אנדערער זייט דלועים ביו דיא בצלים . און ער לאזט בצלים צוויי שורות , און דער נאך רייקט ער אויס נאך אקאהל צוויי שורות בצלים ונדאס איז אבט איילען און זייט איין שורה דלועים ואזוי ווי פריער) און אזוי קען ער זייען די נאנצע פעלד רבי עקיבא אומר עוקר שתי שורות ונומע שתי שורות רבי עקיבא ואגמ ער רייקט אויס צוויי שורות בצלים און ער זייט אויף דעם ארמ צוויי שורות דלועין ומניח קמת בצלים במקום שתי שורות ועוקר שתי שורות ונומע שתי שורות און ער לאזט צוויי שורות בצלים , דער נאך רייקט ער אויס נאך אקאהל צוויי שורות בצלים און זייט אויף דעם ארמ צוויי שורות דלועים און אזוי קען ער טאהן אין די נאנצע פעלד רבי עקיבא האלט אז מען דארף גיט דר טייטערן איין מין פון אנדערין נאר איין נראקען פון אנדער ; ותכמים אוררים אם אין בין שורה לחברתה שתי שורות אבט לא יקיים את חובת של בתמים דיא חכמים האקטין אז די דלועים פון דיא בצלים דארפין גיט זיין ווייטר

בצלים רבי ישמעאל אומר עוקר שתי שורות ונומע שורה אחת ומניח קמת בצלים במקום שתי שורות . ועוקר שתי שורות ונומע שורה אחת ואגמ רבי ישמעאל ער נאז אויס רייסקען צוויי שורות בצלים וקוערם לידיג אבט איילין ברייט) און אין מיפען דיא אבט איילען וייט ער איין שורה דלועים נדאס איז פיר איילין . בלייבט צוויי איילין לידיג פון דער זייט דלועים ביו דיא בצלים און צוויי איילין בלייבט לידיג פון דער אנדערער זייט דלועים ביו דיא בצלים . און ער לאזט בצלים צוויי שורות , און דער נאך רייקט ער אויס נאך אקאהל צוויי שורות בצלים ונדאס איז אבט איילען און זייט איין שורה דלועים ואזוי ווי פריער) און אזוי קען ער זייען די נאנצע פעלד רבי עקיבא אומר עוקר שתי שורות ונומע שתי שורות רבי עקיבא ואגמ ער רייקט אויס צוויי שורות בצלים און ער זייט אויף דעם ארמ צוויי שורות דלועין ומניח קמת בצלים במקום שתי שורות ועוקר שתי שורות ונומע שתי שורות און ער לאזט צוויי שורות בצלים , דער נאך רייקט ער אויס נאך אקאהל צוויי שורות בצלים און זייט אויף דעם ארמ צוויי שורות דלועים און אזוי קען ער טאהן אין די נאנצע פעלד רבי עקיבא האלט אז מען דארף גיט דר טייטערן איין מין פון אנדערין נאר איין נראקען פון אנדער ; ותכמים אוררים אם אין בין שורה לחברתה שתי שורות אבט לא יקיים את חובת של בתמים דיא חכמים האקטין אז די דלועים פון דיא בצלים דארפין גיט זיין ווייטר

בצלים רבי ישמעאל אומר עוקר שתי שורות ונומע שורה אחת ומניח קמת בצלים במקום שתי שורות . ועוקר שתי שורות ונומע שורה אחת ואגמ רבי ישמעאל ער נאז אויס רייסקען צוויי שורות בצלים וקוערם לידיג אבט איילין ברייט) און אין מיפען דיא אבט איילען וייט ער איין שורה דלועים נדאס איז פיר איילין . בלייבט צוויי איילין לידיג פון דער זייט דלועים ביו דיא בצלים און צוויי איילין בלייבט לידיג פון דער אנדערער זייט דלועים ביו דיא בצלים . און ער לאזט בצלים צוויי שורות , און דער נאך רייקט ער אויס נאך אקאהל צוויי שורות בצלים ונדאס איז אבט איילען און זייט איין שורה דלועים ואזוי ווי פריער) און אזוי קען ער זייען די נאנצע פעלד רבי עקיבא אומר עוקר שתי שורות ונומע שתי שורות רבי עקיבא ואגמ ער רייקט אויס צוויי שורות בצלים און ער זייט אויף דעם ארמ צוויי שורות דלועין ומניח קמת בצלים במקום שתי שורות ועוקר שתי שורות ונומע שתי שורות און ער לאזט צוויי שורות בצלים , דער נאך רייקט ער אויס נאך אקאהל צוויי שורות בצלים און זייט אויף דעם ארמ צוויי שורות דלועים און אזוי קען ער טאהן אין די נאנצע פעלד רבי עקיבא האלט אז מען דארף גיט דר טייטערן איין מין פון אנדערין נאר איין נראקען פון אנדער ; ותכמים אוררים אם אין בין שורה לחברתה שתי שורות אבט לא יקיים את חובת של בתמים דיא חכמים האקטין אז די דלועים פון דיא בצלים דארפין גיט זיין ווייטר

(י) ופשמע דכי נסמכו מיטו פמי סכוות של דלועים שתי וכו' סא דתנן כרש"א ש"ס של דלועים ש"ס של סול . לזו דוקא אלא כי הוה ש"ס של קשאין וכו' ש"ס של דלועים וכו' של סול דהא ריקה שדה ורשמי למנוח ירק אחר כהפסקת מלס . הו"ס [י] בצלים ייחד כללים מפני שאפשר שכן היה טענה אולם . ובחבורו כפי מין פעיני ירקות . ה"כ"ט [ב] שורות . ולא דמי למסיתין דלעיל שיכול ליעט ש"ס בק"ט וכו' ש"ד וכו' ש"ס ש"ס דשמי שורה (ל"ל שדה) מב"ש ושור דכין דהא לעוקב חסיר טפי כדאשכחן כיופולטי : (6) כלומר וסנן לעיל בפ"ב שורות . שורה אחת . ובלבד שתהא זו נוטה לצד זה . וזו נוטה לצד זה (ס"א) ל"ג ונומה שעור של זו לכאן ושער של זו לכאן) שכל מה שאמרו חכמים לא נזרו אלא מפני מראית העין : (ו) היתה שורה ורועה בצלים [י] . ומבקש ליטע בתוכה [ב] שורות של דלועים רבי ישמעאל אומר עוקר שתי שורות ונומע שורה אחת . ומניח קמת בצלים במקום ב' שורות ועוקר ב' שורות ושורה אחת . ר"ע אומר עוקר שתי שורות ונומע ב' שורות ומניח קמת בצלים במקום ב' שורות ועוקר ב' שורות ונומע ב' שורות . והכ"א אם אין בין שורה לחברתה י"ב אמה לא יקיים את

תלם אחד צבדכ כשאר ירקות אבל א"צ אמות בין שורה של דלועים להכרתה כמו הכמים לפי שהדלועים עליו שלמה רחבת ומתפשטו' הרב' כדי שלא תראה כל השדה משורבב בכללי' ודלועים . והלכה כהכמים : (ו) דלעת בירק . הבא ליטע דלעת אלל ירק . עבודתה : בירק . והיינו שמה עפמים אבל אם בא ליטע דלעת כתצווה לירק להרחיבו לה בית רובע כשעור עבודת התבואה שהוא י' אמות וקני עפמי' ומחלה על עשר אמות והוא מקום ורעית רובע הקב : שורה של

מ"ט דבור הוי חספס . ועמ"ש
מ"ו : (וב) ועמ"ש דללאי ככס
הסודים בהנאה וכלא' זרעים
עופרים אפי' באכלה כדמין
ככפ"ח :

דלועים נותנים לה עבודתה ששה מפחים . וקולא שורה מדלעת יחידית דלעת יחידית כתצווה לר כ . בית רובע לפי שזורה מככרא כפני עמלה וליכא ערובו כמו כדלעת יחידית והמה עפמים דמין הכא הוי שיעור רובע אבל שיעור אורך לא תתפרש כמתניתין . וכתוספתא פירשו לירקן שיהיה האורך עשר אמות ומחלה : ואם הגדילה . השורה וככסו העפמי' בתוך ששה עפמים : יעקור מלפני' . כל העפמים שתתפסו וככסו בתוך שיעור זה : נותנין לה עבודתה . של שורות הדלועים : ארבע אמות . שריק להחמיק ארבע אמות מן התבואה : התחמיר וזו מן הגפן . דמין לקמן כפ"ד הטועט שורה של חמס עפמים ב"ה אומרים אינו כרס וליטו נתון לה עבודה הכרס ד"ל אלא י' עפמים ה"ל בשורה של דלועים אין להחמיר וליתן לה ד"ל דאין להחמיר בכלאי זרעים יותר מכלכלאי הכרס (וב) : מצינו שזו חמורה מן הגפן . חפ"ג דליסור כלאי זרעים קיל מאיסור כלאי כרס מ"מ הא אשכחן דלענן יחידית כשכא ליטע אותה כתצווה נותנים לה עבודתה ששה מפחים ודלעת כו' בית רובע . שהי' אמות וקני עפמים ומחלה על י' אמות וקני שיהא מתפשטת והולכת מרקוק ה"ל אין לתמוה אם לשורה אחת של מפני' נותנים לה עבודת' ששה עפמים ולשורה של דלועין נותנין לה ד"ל : כל שלשה דלועין לבית סאה . ר"מ פליג את"ק דאמר שלדלעת יחידית כתצווה נותנים לה בית רובע ופכר איהו דמותים לה שלשית בית סאה' ור' יוסי בן הוואקא אפרמי סבר שלשית

אורך לא תתפרש כמתניתין . וכתוספתא פירשו לירקן שיהיה האורך עשר אמות ומחלה : ואם הגדילה . השורה וככסו העפמי' בתוך ששה עפמים : יעקור מלפני' . כל העפמים שתתפסו וככסו בתוך שיעור זה : נותנין לה עבודתה . של שורות הדלועים : ארבע אמות . שריק להחמיק ארבע אמות מן התבואה : התחמיר וזו מן הגפן . דמין לקמן כפ"ד הטועט שורה של חמס עפמים ב"ה אומרים אינו כרס וליטו נתון לה עבודה הכרס ד"ל אלא י' עפמים ה"ל בשורה של דלועים אין להחמיר וליתן לה ד"ל דאין להחמיר בכלאי זרעים יותר מכלכלאי הכרס (וב) : מצינו שזו חמורה מן הגפן . חפ"ג דליסור כלאי זרעים קיל מאיסור כלאי כרס מ"מ הא אשכחן דלענן יחידית כשכא ליטע אותה כתצווה נותנים לה עבודתה ששה מפחים ודלעת כו' בית רובע . שהי' אמות וקני עפמים ומחלה על י' אמות וקני שיהא מתפשטת והולכת מרקוק ה"ל אין לתמוה אם לשורה אחת של מפני' נותנים לה עבודת' ששה עפמים ולשורה של דלועין נותנין לה ד"ל : כל שלשה דלועין לבית סאה . ר"מ פליג את"ק דאמר שלדלעת יחידית כתצווה נותנים לה בית רובע ופכר איהו דמותים לה שלשית בית סאה' ור' יוסי בן הוואקא אפרמי סבר שלשית

והיא איין נאבאען פון דעם אקער , נאר ווי זאגן
אז דיא שורה דלועים פון דיא אנדערע שורה
דלועים דארפין זיין נויים איינס פון דאס אנדערע
צוועלעף איילען , אז ער זייט צוויי שורות דלועים
דארף דער נאך זיין דריי שורות פאלים אונ דער
נאך נאך אמהל צוויי שורות דלועים אונ אזויא
דארף זיין אין דיא גאנצע פעלד , ווייל די דלועים
האבין דרויסע פלעטער אז זיי וועלן זיין גאהנט
איינס פון אנדערן וועלן דיא פלעטער פון
אויבן צו מיטן ועברן זעמט אויס זעהן אזוי וויא
דיא גאנצע פעלד אין אויס עמישט דלועים מיט
פאלים : ז דלעת גינג גינג מען וויל זייען דלעת
צווישען ירק האט דאס דעם דין וויא מען וויל
זייען צוויי גינגים ירק מען דארף נאר דערנווייטערן
איינס פון דאס אנדערע זעקס מפחים והבואה נותנין
לה בית רובע אונ אז ער וויל זייען דעם דלעת צווישן
הבואה האט דאס דעם דין וויא מען וויל זייען
צוויי מינים הבואה דארף מען דער נוייטעקען די
דלועים פון די הבואה און מען קען זייען אפערטיל
קב נדאס און זעהן איילען מיט צוויי אונ האלבען
מפח דיא ליינג אויף צעהן איילען דיא ברייטנדאס
אזי אז ער זייט נאר איין דלעת היתה שרה ודעת הבואה
יבאש ליטע לחובה שורה של דלועין . נותנין לה עבודתה ששה
מפחים אקער אזי דיא פעלד איז גינען גענויים נאר
מיט הבואה אונ ער וויל זייען אנאנצע שורה
דלועין צווישען די הבואה , דארף מען נאר דער
נווייטערן דיא דלועין פון די הבואה זעקס מפחים
יאם הגדילה יעקור מלפני' אונ אויב דיא דלועין זענען

גרייס גענווארען אונ די פלעטער זייען אריין אין
דיא זעקס מפחים , זאל ער אפ בייסין דיא פלעטער
נדאס זענען אין דיא זעקס מפחים אונ דיא דלועין
זאלען בלייבן נואקסין נבי יוסי אומר נותנים לה עבודתה
ארבע אמות רבי יוסי זאגט אז מען זייט איין שורה
דלועין צווישען הבואה דארף מען דער נוייטערן
די דלועין פון דיא תבואה פיר איילען אפריז
התחמיר וזו מן הגפן האבין די חכמים גיזאנט צו רבי
יוסי זאל מען דארפען בייא דלועין דער נוייטערן
קער וויא בייא נויינשטאקין , בייא נויינשטאקין
שמיים און פערטען פרקן אז מען פלאנצט אשורה
נויינשטאקין צווישען הבואה דארף מען נאר דער
נוייטערן זעקס מפחים אפריז לזון מצינו שזו חמורה
התנן שלגפן יחידית נותנין לה עבודתה ששה מפחים האט
רבי יוסי גיזאנט צו דיא חכמים מען געפינט אז
דלעת איז הארבער וויא נויינשטאקין , אז מען
פלאנצט און נויינשטאק צווישען הבואה דארף מען
דער נוייטערן זעקס מפחים , ודלעת יחידית נותנין לה
בית רובע אונ אז מען פלאנצט איין דלעת צווישען
הבואה דארף מען דרווייטערן אפערטיל קב ודס איז
צעהן איילען מיט צעהן איילען אונ אהאלטן מפח דיא
ליינג אויף צעהן איילען דיא ברייטן . איז דאך
דער טעם ווייל אדבעת צו שפרייטן זך דיא
פלעטער זייער נויים , אזוי אפילו בייא אשורה
נויינשטאקין איז גינג זעקס מפחים , אקער אשורה
דלועין דארף האבען פיר איילען רבי מאיר אומר משם
רבי ישמעאל כל שלשה דלועין לבית סאה לא גביא דע לחוד
בית סאה רבי מאיר זאגט פון רבי ישמעאלס זענען

בית כור וזין הלכה כדבריו כולם חלל כח"ק כגדך ודלעת
השנייה כמתחיתן היא דלעת וזנית כגדך שעלים שלה רחבים
ומסככים ומסככים עמי אבל דלעת מנרית עס שאר
לזועין דין כשאר ירקות :

סאה לא יביא זרע לתוך בית סאה . רבי יוסי
בן החוטף אפדתי אמר משום רבי ישמעאל כל
ג' דלועין לבית כור לא יביא זרע לתוך בית
כור :

אויב עם איז גזיזת רבייא דלועין אין אפית קאָה
אפלאַץ פון פופציג איילין אויף פופציג איילין קאר
קען שוין גיט זייען קיין אנדער מיין אין דעם גאנצן
בית סאָה , רבי יוסי בן החוטף אפדתי זאגט פון רבי
ישמעאלס זענען פל שלשה דלועים לבית כור לא יביא זרע

תוספות נגרא ברכות בה ע"ב הלכה ט' כלה כלי החילון דחסד דמלכות דכתיבם אלף למד רש"י
רב אחא איבסכך ליה לבריה בוי רב יצחק בר עייליה לחופה ולא הוה
שמואל בר מרתא אבסכך עייליה לחופה ולא הוה
מסתויעא מלתא אול כתריה לעיוני חזא ס"ת
דמנחא אמר להו איכו השתא לא אראו אסכנתין
לברי דתניא בית שיש בו ס"ת או תפלון אסור לשמש בו את המטה
עד שיוציאם או שיוניחם כלי בתוך כלי אמר אבוי ל"ש אלא בכלי שאינו
כליין אבל בכלי שהוא כליין אפי' עשרה מאני כחד מאנא דמי . אמר רבא
גלימא אקמטרא ככלו בתוך כלי דמי . אריב"ל ס"ת צריך לעשות לו
מחיצה גבוה' . מר זוטרא איקלע לבי רב אשי חזייה לדוכתו' דמר בר רב
אשי רמנא ביה . ס"ת ועביד ליה מחיצה עשרה אל' כמאן כריב"ל אימור
דאריב"ל דלית ליה ביתא אחרינא מר הא אית ליה ביתא אחרינא אל'
לאו אדעתאי :

מעתה : לאו אדעתאי : לא נתתי חל לבי :

רב אחא איבסכך ליה האט חתונה געמאכט זיין וזהו
בייא רב יצחק דער זעהן פון שמואל דער וזהו
פון מרתא עייליה לחופה ער האט אריין געפירט דעם
וזהו אונזער די חופה ולא היה מסתייעא מלתא אונ די
ואך האט זיך גיט גענענדיגט , ער האט גיט געקענט
בזעל זיין אל' בתריה לייני רב אחא איז געגאנגען
זעהן פאר וואס דאס איז וואס ער קען גיט בזעל
זיין וואו ספר תורה דמנחא האט רב אחא געזעהן אין די
שטוב ליגט אספר תורה אפר ליה האט רב אחא
גיאנגט צו די קעגנשין איכו השקא לא תתאי ווען איך
וואלט איצט גיט געקוקען אספנתין לבדי וואלט איר
געפריינגט מיין וזהו אין אספנה דמנחא ווארם מיר
האבין גילערוגט בית שיש בו ספר תורה או תפלון אסור
לשמש בו את המטה אשטוב וואס אין איהר איז דא
אספר תורה אדער תפלון , קאר גיט אמאן זיך
כהעפמין מיט זיין ווייב עד שיוציא סידרין ער זאל
ארויס געקען פון שטוב די ספר תורה אדער די
תפלון או שנייה פלי בתוך פלי אדער ער זאל די ספר
תורה מיט די תפלון אריין לייגן אין אפלי , אונ די
בלי זאל ער אריין לייגן אין נאך אפלי אפר אפי' אבי'
האט גיאנגט לא שני אלא בכלי שאינו כליון דאס איז נאר
גילערוגט שווארין איז דא אנדערע בלי גיהער גיט
צו אספר תורה אדער זי גיהער גיט צו תפלון
אבל בכלי שחיי כליון אדער אז די אנדערע בלי גיהער
אויך צו אספר תורה , אדער זיא גיהער אויך צו
תפלון אפילו עשרה מאני כחד מאנא דמי אפילו עס ליגען
זעהן פליס איינע אין דיא אנדערע איז דאס אזוי
וויא איין פלי אפר רבא גלימא אקמטרא קרא זאגט אז
די ספר תורה אדער די תפלון זענען אייגענויקולט

אין אקלייד אונ מיט די קלייד הט קען זיי אריין
געלייגט אין אספרים שאנק (אד'קמער וואס איך
ווייניג שטייען ספרים) כפלי בתוך פלי דמי איז גלייך
וויא די ספר תורה אדער די תפלון ליגען אפלי איז
אפלי אפר רבי יהושע בן לוי רבי יהושע בן לוי האט
גיאנגט ספר תורה צריך לעשות לו מחיצה גבוה' עשרה או
אין אשטוב איז דא אספר תורה קאר קען גיט
משמש המטה זיין סיידן קען זאל פארשטעלן די
ספר תורה מיט אנוענטמיל וואס איז הויך זעהן
מספרים מר זוטרא איקלע לבירב אשי חזייה לדוכתא דמר בר
רב אשי דמנח ביה ספר תורה ועביד ליה מחיצה עשרה עם
האט גיטראפין אז מר זוטרא איז געקוקען צו רב
אשי האט ער גיזעהן אז אספר תורה ליגט אין די
שטוב וואו עס שטייט די געט פון מר בר רב אשי
אונ די ספר תורה איז פארשטעלט מיט אנוענטמיל
וואס איז הויך זעהן מספרים אפר ליה האט מר זוטרא
גיאנגט צו רב אשי גמאן וויא ווער האסטו גיטאהן
רבי יהושע בן לוי אזוי וויא רבי יהושע בן לוי , וואס
ער זאגט קען זאל פארשטעלן מיט אנוענטמיל וואס
איז הויך זעהן מספרים אסור דאמר רבי יהושע בן לוי
ווען האט דאס רבי יהושע בן לוי גיאנגט אז עם
איז גענוג אנוענטמיל דלית ליה ביתא אחרינא אז קען
האט גיט איין אנדער שטוב מר הא אית ליה ביתא
אחרינא דוא האסט דאך אנדער נאך אשטוב , מונטא
די ספר תורה לייגן אין די אנדערע שטוב וואס
אין איהר שלאפט קען גיט אפר ליה האט רב אשי
גיאנגט צו מר זוטרא אז אדעשיא איך האב גיט גוט
געקלערט דעם דין :

מסתויעא מלתא אול כתריה לעיוני חזא ס"ת
דמנחא אמר להו איכו השתא לא אראו אסכנתין
לברי דתניא בית שיש בו ס"ת או תפלון אסור לשמש בו את המטה
עד שיוציאם או שיוניחם כלי בתוך כלי אמר אבוי ל"ש אלא בכלי שאינו
כליין אבל בכלי שהוא כליין אפי' עשרה מאני כחד מאנא דמי . אמר רבא
גלימא אקמטרא ככלו בתוך כלי דמי . אריב"ל ס"ת צריך לעשות לו
מחיצה גבוה' . מר זוטרא איקלע לבי רב אשי חזייה לדוכתו' דמר בר רב
אשי רמנא ביה . ס"ת ועביד ליה מחיצה עשרה אל' כמאן כריב"ל אימור
דאריב"ל דלית ליה ביתא אחרינא מר הא אית ליה ביתא אחרינא אל'
לאו אדעתאי :

תזריע יום א זוהר

זוהר תזריע דף סב ע"ב פ"ט דאליילום יוד הא ואו הא

אשה כי תזריע. תנין אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. ר' אחא אמר הא תנין דקב"ה גזר על האיית טפה חי אייה דכר חי אייה נוקבא וחת אמרת אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. ח"ר יוסף ודאי קב"ה אחכין בין טפה דדכורא ובין טפה דנוקבא. ובגין דלחכין ליה גזר עליה חי לאו דכר חי נוקבא. ח"ר אחא וילדה זכר וכי נזרעה דמזרעת יולדת דכתיב וילדה (אלה) האי קרא הכי מעבליה אשה כי תכר וילדה זכר (ס"א תזריע ויהיה זכר) מהו כי תזריע וילדה. ח"ר יוסף אחתא מן יומא דלחתעבא עד יומא דיוולדת לית לה כשומא אלא ילידו דילה חי ליהו דכר וע"ד אשה כי תזריע וילדה זכר: אשה כי תזריע. ר' חזקיה פתח (תהלים קד) מה רבו מעשיך יי' כמה סניאין עובדויה דמלכא קדישא בעלמא. מתל לב"ג דנטייל בירוהי כמה מקדושרין כחדאזרע לון בזומא חדא ולבתר נפקי כל חד וחד בלמודויה. כך קב"ה עביר עובדויה בחכמה ובחכמה נטיל כלל כחדא זרע לון ולבתר נפקו כל חד וחד בזומיה דה"ד (תהלים קד) כלם בחכמה עשית. אמר רבי אבה מה רבו מעשיך יי' כמה סניאין אינון עובדויה דמלכא קדישא וכלהו סתימין בחכמה יהי"ד כלם בחכמה עשית. כללהו בחכמה כלילין ולא נפקו לבר אלא כשצילין ידינון לגבי דינה ומתמן חתעבירו כלל וחתתקו יהי"ד (משלי כד) ובתבונה יתבונן. וע"ד כלם בחכמה עשית דבניה. מלאה הארץ. הארץ דא"כ" דמתמן אתמליא מכלא כד"א (קהלת א) כל הנחלים הולכים וגו'. חזקיה דיהי אפיקת לון לבתר דה"ד (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראש. בה' בראש. בניי כף מלאה הארץ קניין. ת"א כשעתא דכ"ג אחי לחתקשא לאזדוגא בזוקביה (ככונה) ברעוהא קדישא דליה אתער עליה רוחא (אחרא) קדישא כלול דכר ונוקבא ורמיו קב"ה לחד טלומא ממנא על עדיייוון דכני נשא ומני דידיה יהוה רוחא ואודע ליה לון אתר יפקוד ליה יהי"ד (איוב ב) והלילה אמר הורה גבר. הלילה אמר להוה ממנא הורה גבר משליח. וקב"ה אפקוד ליה להוה רוחא כל מה דלפקוד והא חוקמוס. כדן רוחא נחתא ומד נולמא עמיה יהוה דקאים בדיוקא דלעילא כהוהו נולמא אלתרי (ס"א תזריע) כהוהו נולמא חויל כהאי עלמא. יהי"ד (תהלים ט) אך כלם יתהכף איש. בצדור דהאי נולמא אשתכח (ויסר רכ ח) עמיה דכ"ג נולמא דלייה קאים כהאי נולמא דמתתקן כחדא (ס"א אשתכח עמיה. כ"ג קאים כהאי עלמא ותרין אינון דמתתקן כחדא) ושלמה מלכא חויר לכני נשא וחמר (שיר ב) עד שיסוח היום וסו הלללים תרי:

מומר

יוסף לחק

הלכה פסוקה

משערי תשובה לר' יונה דף א

דע כי המוסא כלשר יפסקר לשון מתמלאכו יכד עליו מחד פנשו ככל יוס כי סוה יודע כי ילא הקף עליו ויש לו מוס לננס זמס ומסננס סוה כמסננס וסוה עומד כמכדו וסוה כמנו וינדו לננס ממון מסננס ולא יגור מפני סנפ ומסננס מ"כ כעוה כנס והר"ל על המנין הזה כמדרש הקלמ משל לכת על לבטים שמכנס המלך דבים האסורים ומקרי מתיבתים כפרו ויפסרו ומשחר חמדו מסס שר שר בית כסוכור ורסא מתמרת פתורס והאיט סוהו עזוק

הר"ם הלכות מעשה הקרבנות פ"ג

(א) כל קרבנות בהמה שקריב היחיד בין חובה בין גדבה סומך עליהם כשהם חיון. הוין מן הבבור והמעשר והפסח. שנאמר וסמך ידו על ראש קרבנו מפני השמועה למדו שכל קרבן במשמע הוין מפסח ובכור ומעשר: (ב) העוקף אינו מעון סמיכה וכן כל המעות שדינו

דע כי תחמא באשר יתארה לשבו מתחמא וזאקטם ויזקעו אז דער זינדןיער פארשפערטיגט זיך השוכה צו קאהן פון זיינע זינד יכבד עליו מאד ענישו בכל יום ווערט אלע קאג אויף איהם שווערער זיין שמראף כי הוא יודע כי יבא הקצף עליו ונארום עד גענאנגען אויף איהם, קען זאל איהם שמראפין גישלו פנס לנס שמה אונן עד האמ אמת וואסער זאל דארט אנמלוויפין והקטנס היא תשלשה דאם אנמלוויפונג איז היא השוכה ותוא עומד גמרוו הנו כרתי אונן עד שמיים נאה אין זיינע עבירות אונן עד אז אין זיינע שלעכתם ויבדו לצאת מחד בתפכה אונן עם אין זיין האנטם עד זאל ארויס גיין פון דעם פאר-קערונג ולא יער פניו האן התפכה אונן עד זאל גימ דארפין מורא האבין פאר דעם פעם פון נאט, אונן עד מוהמ דאם גימ על גוהתו בך דריקער איז זיין שלעכתם פיל אונן גרויס וימרו רבותיו וירובם לברכה על הענתו הוה כמדדש קולת די רבגן האבין גיואנטם אויף דער זאה אין אדרש קהלת לשל לכת של לנסים שחבשן תפלה בבית האסורים למשל קען האמ אקאל געראפט אקאפאניע גולגים אונן דער מלה האמ גיבאמין קען זאל זיין איינזשלישען אין געפיינקענים ותימו מתחרת פרוה ויבדו ריא גולגים האבין אויסגעראבין אלאך אין אנואנטם אונן נעגען אנואמלאפין גישאר אחד דעה איינער פון זיין איז געבליבען אין דעם געפיינקענים בא יש בית הסוה דער עלקמער פון ריא

עבור ויך אוחו במטפו חמד לו קסח יום הלל המהפכת חסודו
 לטנין וליך לה מוסר סתלג על נפשו. וכל ימלא לימור המוסר
 וזמנו כמתי שכל אשר פס יעניס שוכניו ולא ישיבו אל לבנם
 ולא דעת ולא חטבה לסם למכר למתל על נפסו ויש מסס נדחים
 מעל הסס ב"ם לה יאמרו למוסר החטא. וכו' אל חס לרופא ה"ק
 שער עיני' בליל' אל מוסר חסודו יום כי נאמח עמס מסוד.
 וזמר הסתנו כדעת המהפכת מן החטא כי רכס סוד כי לול
 המהפכה כי שב לוי' למוסר במחורוכו לכ כמנוס וכדמנוס ודנ"ס
 עינו ממוס כי ינספסו ויכו עיניו ויודמן החטא לידו וככוס את
 ילדו ויזכרו אשר עבדס עינו כוס המערכוס וכל יוסוף לשמות עוד
 כ"ע"ס רגזו וכל פמטור. צ"אורכו רגזו וכלמטורו על אשר מסמס

שרינו שיפלו לחטובת של גרבה שכבר בארנו בהלכות
 שקלים שבוילו וביאו עולות אין בעל אותן הכעות מוסר
 על אותה העולה ואינו מביא עליה נסכים אלא נסכיה
 משל צבור ואע"פ שהיה כהן עבודתה ועורה של אנשי
 משמר : (ג) הכל מוסבין חוץ מחרש שומה וקטן ועבד
 ואשה ומוסב ונבדו ויש השלוח מוסר שאין סמיכה אלא
 בבעלים שנאמר ומסר ידו לא יד אשתו ולא יד עבדו
 ולא יד שלוחו :

הפיסה איו געקנען אין די תפיסה (געפינגעניגן)
 דאך מחפדת השירה הגיאל הווא ערנד עצור האמ ער
 גינעקן וויא עם אין דורך גיגראבין אלאך אין די
 וואנט אונ דער קענטש אין נאך געבלעקע אין די
 תפיסה וך אוחו במטפו האמ דער שר אים נישלאגן
 מיט ויין שטעקין אפר לו קשה יום אונ האמ גיזאגט
 צו איהם דוא אונגליקליכער געקנטש הלא מחפדת
 השירה לגינה עם אין דאך אויפגעגראבן דיא וואנט
 אונ האפין פאר דיי וואך לא מתחיל העלם על גופך ויוא
 אזוי האקטו דרך גים געזאייגלט צו רעמטין דיין
 לעבין ולא יצא איהו השלחה ולתי בעמי הארץ דאס
 פארשפעמטונג השוברה צו מאהן געפינט מען נאר
 בייא דיא קענטשין וואס זענען בשעפמטיג מיט
 גועלט וואכן אשר הם ישנים שוכנים וואס ויי שלאפין
 אונ רהען ולא ישיבו על לבנם אונ ויי קערין נאר גים
 צוריק צו זינער הארץ, ויי ברעקענען נאר גים ולא
 דעת ולא חבוה קום ויי האבין קיין ויוסענשאפט קיין
 פארשפמטיג למחר להחלם על נפסם ויי זאלין איירין צו
 רעמטין וזייערע געשמות יש מהם גדלים מיל השם ברוך
 דא אנדערע זענען דא פון וייא וואס זענען פאר
 שמוטיקין פון גאט לא יאמינו לעולם החסא וייא גלויבין
 נאר גים אז גאט שפראפט פאר אוינד אפרו רבותני
 ויזכרם לברכה דיא קרנן האבין גיזאגט אם ראית תלמיד
 דכס שעבר עקרה בליקא אל תתרה אחריו ביום אויב דוא
 האקט גינעקן אפליביר דכס האמ גימאהן אעבירה
 ביי נאקט, זאלסטו גים טראקטין אויף איהם ביי
 טאג ער איו אזוינדייער כי גאמח עשה השבה ווארדם
 ער האמ געוויס גימאהן השוברה ועד התבונן ברעת
 המחשבה מן השלחה כי רבה היא נאך בארף אקענטש
 פארשטין וויא גרויס איו דאס שלעקמקייט בייא
 דעם קענטש וואס פארשפעמטיג זיך צו מאהן

ואל מסמלו עוד כי סוכיר מסמלם למעלה סמנרו מקשו כוז
 שפילו לתיבות של גרבה אלע געלמער פון בית המקדש
 וואס דער דין איו מען זאל ויי אריין ווארפין אין
 דיא קאקסטונג פון גרבה שכבר בארנו בהלכות שקלים
 שביין וביאו עולות ווארדם מיר האבין גיערעניגט אין די
 דינים פון שקלים אז פאר דיא נאנצע געלט זאל
 מען קויפן בהמות אונ מען זאל גיאי מקריב ויין
 פאר עולות אין בעל אותן הסעת מספר על אותה השלה דער
 בעל הבית פון דעם געלט לייגט גים ארויף ויין
 האנט אויף די עולות ואינו מביא עליה נסכים אונ ער
 בארף גים גריינגען נסכים ומעלה מיט בוימאיייל
 אונ וויין צו די עולות אלא נסכיה משל צבור נאר די
 נסכים וערין גינעבין פון בית המקדש געלט ויף
 על פי שמיה כהן אונ אפילו דער וואס האמ גינעבין
 דאס געלט איו גינען אפנהן פון רעסטוועניג ענדתי
 וערה של אנשי משמר מקריב ויין דעם קרנן אונ די
 געל פון דעם קרנן גיהער צו דיא כהנים ויין
 מזהען די עבודתה די וואך : (ג) הכל מוסבין אלע לייגט
 ארויף דיא הענט אויף וזייערע קרנגות ויין מחרש
 שומה וקטן נאר גים אמויבער אונ גים אקשונגענער
 אונ גים אקנינד תבדד ואשה ומסא תכרי אונ גים
 אקנעקט גיגענין אונ גים אאשה אונ גים אבלינדער
 אונ גים אעכר'ס ויין השלחה מספר אונ אז איינער האמ
 געשיקט ויין קרנן דורך אשלים, זאל גים דער
 שלוח ארויפלייגן די האנט אויף דעם קרנן שאין
 סמיכה אלא בבבליים ארויף לייגן די האנט אויף אקרנן
 גיהער נאר צום בעל הבית אליין שגאט ווארדם עם
 שטייט אין פסוק ער זאל ארויפלייגן ויין האנט לא
 יד אשתו ולא יד עבד ולא יד שלוחו אקער גים די האנט
 פון ויין ווייב אונ גים דיא האנט פון אקנעקט אונ
 גים דיא האנט פון ויין שלוח :

הוא מסמלו עוד כי סוכיר מסמלם למעלה סמנרו מקשו כוז
 שפילו לתיבות של גרבה אלע געלמער פון בית המקדש
 וואס דער דין איו מען זאל ויי אריין ווארפין אין
 דיא קאקסטונג פון גרבה שכבר בארנו בהלכות שקלים
 שביין וביאו עולות ווארדם מיר האבין גיערעניגט אין די
 דינים פון שקלים אז פאר דיא נאנצע געלט זאל
 מען קויפן בהמות אונ מען זאל גיאי מקריב ויין
 פאר עולות אין בעל אותן הסעת מספר על אותה השלה דער
 בעל הבית פון דעם געלט לייגט גים ארויף ויין
 האנט אויף די עולות ואינו מביא עליה נסכים אונ ער
 בארף גים גריינגען נסכים ומעלה מיט בוימאיייל
 אונ וויין צו די עולות אלא נסכיה משל צבור נאר די
 נסכים וערין גינעבין פון בית המקדש געלט ויף
 על פי שמיה כהן אונ אפילו דער וואס האמ גינעבין
 דאס געלט איו גינען אפנהן פון רעסטוועניג ענדתי
 וערה של אנשי משמר מקריב ויין דעם קרנן אונ די
 געל פון דעם קרנן גיהער צו דיא כהנים ויין
 מזהען די עבודתה די וואך : (ג) הכל מוסבין אלע לייגט
 ארויף דיא הענט אויף וזייערע קרנגות ויין מחרש
 שומה וקטן נאר גים אמויבער אונ גים אקשונגענער
 אונ גים אקנינד תבדד ואשה ומסא תכרי אונ גים
 אקנעקט גיגענין אונ גים אאשה אונ גים אבלינדער
 אונ גים אעכר'ס ויין השלחה מספר אונ אז איינער האמ
 געשיקט ויין קרנן דורך אשלים, זאל גים דער
 שלוח ארויפלייגן די האנט אויף דעם קרנן שאין
 סמיכה אלא בבבליים ארויף לייגן די האנט אויף אקרנן
 גיהער נאר צום בעל הבית אליין שגאט ווארדם עם
 שטייט אין פסוק ער זאל ארויפלייגן ויין האנט לא
 יד אשתו ולא יד עבד ולא יד שלוחו אקער גים די האנט
 פון ויין ווייב אונ גים דיא האנט פון אקנעקט אונ
 גים דיא האנט פון ויין שלוח :

הוא מסמלו עוד כי סוכיר מסמלם למעלה סמנרו מקשו כוז
 שפילו לתיבות של גרבה אלע געלמער פון בית המקדש
 וואס דער דין איו מען זאל ויי אריין ווארפין אין
 דיא קאקסטונג פון גרבה שכבר בארנו בהלכות שקלים
 שביין וביאו עולות ווארדם מיר האבין גיערעניגט אין די
 דינים פון שקלים אז פאר דיא נאנצע געלט זאל
 מען קויפן בהמות אונ מען זאל גיאי מקריב ויין
 פאר עולות אין בעל אותן הסעת מספר על אותה השלה דער
 בעל הבית פון דעם געלט לייגט גים ארויף ויין
 האנט אויף די עולות ואינו מביא עליה נסכים אונ ער
 בארף גים גריינגען נסכים ומעלה מיט בוימאיייל
 אונ וויין צו די עולות אלא נסכיה משל צבור נאר די
 נסכים וערין גינעבין פון בית המקדש געלט ויף
 על פי שמיה כהן אונ אפילו דער וואס האמ גינעבין
 דאס געלט איו גינען אפנהן פון רעסטוועניג ענדתי
 וערה של אנשי משמר מקריב ויין דעם קרנן אונ די
 געל פון דעם קרנן גיהער צו דיא כהנים ויין
 מזהען די עבודתה די וואך : (ג) הכל מוסבין אלע לייגט
 ארויף דיא הענט אויף וזייערע קרנגות ויין מחרש
 שומה וקטן נאר גים אמויבער אונ גים אקשונגענער
 אונ גים אקנינד תבדד ואשה ומסא תכרי אונ גים
 אקנעקט גיגענין אונ גים אאשה אונ גים אבלינדער
 אונ גים אעכר'ס ויין השלחה מספר אונ אז איינער האמ
 געשיקט ויין קרנן דורך אשלים, זאל גים דער
 שלוח ארויפלייגן די האנט אויף דעם קרנן שאין
 סמיכה אלא בבבליים ארויף לייגן די האנט אויף אקרנן
 גיהער נאר צום בעל הבית אליין שגאט ווארדם עם
 שטייט אין פסוק ער זאל ארויפלייגן ויין האנט לא
 יד אשתו ולא יד עבד ולא יד שלוחו אקער גים די האנט
 פון ויין ווייב אונ גים דיא האנט פון אקנעקט אונ
 גים דיא האנט פון ויין שלוח :

סלה. ויעיד ע"ז הסי' לו' כנזו על כל חגונו כדרך ופתחי אלנו עינים הסכר על הדכר שמכר ועל הסוה ואל אמר יראו לו נזרו:
 מער גיט ויגדען כי הויזר חפאתם למעלה בואמר תבקשו
 נבז סף וייער וינד האם שוין דוד פריער דערמאנט
 ער האט גינאנט אויף ויירא איהר וזכר נאר אייביג
 ליגען צו זאגן יעד על זה הפירוש אבעוויינג או
 דער פשט אין פסוק אין אמת אמרו רבי וייל ער
 זאגט דאס ווארט רגזו מלשון אל תרגזו בדרך דאס איז
 פון דעם ועלביגען ווארט אל תרגזו בדרך, איהר
 זאגט אייך גיט צערגען אין וועג, אדער עם שמיים
 ותחי ארזי איה נוער צערגען אינשער סיר עינים

אונקלוס

תזריע יום ב תורה

לחשיך מליל ד'יא יהוה נפש י יה יהו יהוה. רוח יוד האווא הא. נשמה ויהוה חיה יהוה ד רמילי ויוד אל שם בן
 שבעשה בניקוד חולם :

וְהַקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה וְכִפְרוּ עֲלֵיהֶּ
 וְטָהַר מִמֶּקֶד דְּמִיָּה זֹאת תּוֹרַת
 הַיְלֻדָּת לְזִכָּר אוֹ לְנִקְבָּה: " וְאִם-לֹא
 תִּמְצֵא יָדָהּ דִּי שָׂה וְלִקְחָהּ שְׁתַּיִי--
 תָּרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֵלָה
 וְאֶחָד לְחַטָּאת וְכִפְרוּ עֲלֵיהֶּ הַבָּהֶן

ת"א והקריבו. זכמים יס סנהדרין פג. וסברה. גדה יס נח. זאם מורס. נדרים לה כריתות ט גזס ט. וקסה. כריתות כה. וכפר.
 יכמות עד סנהדרין פג. זכמים יס :

רשב"ם

(ח) ומהרה. לאכול וסקריים דהא ב' קרבות יש ללדע כנש
 סחור ספורים הוא אוכל תרומה סבערב כשהעירב
 שמשו. אבל בקרישם אינו אוכל עד לאחר כפרה:
 דמים אינו דמים ספורים היו אמר דס בחולים אלמא דליירי
 סלכן אס דמים ולא חסכו עוד על סגוים דלחיקס ג"ע לש"ד
 שפתי חכמים

בעל המורים
 (ז) ממק. חסר אותיות מרקס ומגין ליש וסברה רמז ספמים
 סכלים מרקס סטוריס: וסברה ממק דמים. בנימי חסשה מיני
 דמים ספמים כס: ממק. כ'. סכל. ולידן כ' ממקור יסרלה.
 דוש מכאן סכנכס חתלים כעסכס משום דכתיב וסברה ממק
 בחתן: דמים. ג'. ממקול דמים. וסיה נלמס מקול דמים. ונלה
 כדכתיב כי כשכר יקוס איש על רעסו וכלמו נפש כן כדכר פוס:
 רש"י

(ז) והקריבו. ללמדך שאין מעכבה לאכול בקדשים אלא
 א' מהם מ' וחי זה הוא זה חטאת שאל' וכפר עליה חסנה
 וסברה מי שחזו כל ככפר י' בו ססברה תלוי: (מ) מהרה.
 מכלל שעד כאן ב קרויה טמאה: (ח) אחד לעולה ואחד

הקדים אלה לתקראה. וקסה למצ"ע הקדים אלה לסמיך וכפר
 על שאל תקסה לו ע"מ דלי' שאין מעכבה לאכול בקדשים אלה אחד מהם
 דרע וקנים מבעלי התוספות

(ז) וסברה ממקול דמים. מלי קאמר וסלה אפי' רואה כל ימי סברה דמים סמולין וספי' אמ"ל דמי טומאה קא' מ"ע לה סיס
 לו להיכיר דמים כי אין סכנר מלוי דעמיס דלפי' בלידע יבישחא סמאס. יו"ל דה"ק וסברה מדין מקול דמים סדינס לסיס טמאים
 וספי' דקאמרי דעמי ססרה שייך לומר כו' לשון וסברה לפי סקיס חולל סכרומי ויבדשים: (ח) ולכפר עליה ססר. יש לכפר לו' י

(ו) והקריבו אונ דער פהן זאל אים מקריב ויין פאר
 נאם וכפר אונ זאל פאר געבען אויף איר וסרה אונ
 זיא זאל ויין ביין ספקי פון קנואל דסיה איר בלומ
 די נקרא זאגט ווען די אשה גייט שנוער צו קינד
 שום זיא שובנה זיא זאל ויה קער גיט בהקפסען צו

וַמִּתְהַרְהַרְהָ: פ יג * וַיִּדְבֶּר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: כ אָדָם
כִּי־יִהְיֶה בְעֹזֶר־בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אֹ־
סִפְתָּתָא אוֹ בְהֶרֶת וְהִיהַ בְּעֹזֶר־בְּשָׂרוֹ
לִנְנַע צָרַעַת וְהוּבָא אֶל־אַהֲרֹן

פְּהִנָּא וְתִדְבִי: יג * וּמִלִּי
 יי. עִם מֹשֶׁה וְעִם אַהֲרֹן
 לְמִסְרָ: כ אָנֹשׁ אֲרִי יְהִי
 בְּמִשְׁךָ בְּשָׂרִיהָ עֲמָקָא
 אוֹ עֲדִינָא אוֹ בְהֶרֶת
 וְיִהִי בְּמִשְׁךָ בְּשָׂרִיהָ
 לְמַכְתָּשׁ סִינִירוֹ וְיִתִּיתִי
 לְיָת אַהֲרֹן פְּהִנָּא אוֹ

ת"א דרס כ.י. סוריות ו מכילן ג
 דרס מד: וסוכה אל. פסטרלין לד דרס כ:

רשב"ם

שאינה לבנה כל כך כבהרת, אבל הבהרת לבנה היא כדכתיב בהיר הוא בשחקים ונראית עמוקה ויתר מבהרת (צ"ל מעור) כסראה חמת עמוקה מן הצל; ספחה, מפלה לשאת, או מפלה לבהרת, תולדת שאת, וגם יש תולדות לבהרת להצטרף עמה כדכתיב ספחני נא אל אחת מהבונות; לשון מפלה וצירוף.

(ב) אדם כי יהיה בעור בשרו, כל פרשות ננעי אדם וננעי בגדים וננעי בתים ומראותיהן וחשבון המגרב ושערת לבנות ושער שחור וזחוב אין לנו אחר פשוטו של מקרא כלום ולא על בקיאות ודך ארץ של בני אדם אלא המדרש של חכמים והקותיהן וקבלותיהן פיו החכמים הראשונים הוא העיקר; כי יהיה בעור בשרו, לפי שלמנו יאמר כי יהיה בן גנע בראש או בזקן הוצרך כאן לומר בעור בשרו; שאת, לשון גובה.

שפתי חכמים

וכו' ל"כ משמע דוקא קדשים אסורים ולא תרומם ולמילי פ"ל קדש לנכות תרומם שם ה"ל אסורכ דנליכ"ל ל"ס וסוכס מכלל שם כלן קדוים טמאם ופ"כ טומאם או לענין לנמוס בקדשים מיידי ספרי תרומם טומאת לכול מהסרב שם על א"ס לנכדשים ויולקעמכלל דבקדשים אמור עד המר כפרתם ל"ס לכול קדשים: ל"ל לענין קריאת המוסר שנקרא בחמור יקרא עליו טמאם טמאם טמאם לנמוס דל"ל פ"י זה לעיל דלכתיב מידי כנס בן טמא ולמול וכן יונס או חור לחטאת משום דלעיל דין ש"ל לחטאת (ופ"י) לסקריכס טמאם קודמת דכנס טמאם ויתר) הכל כלן בעלי טמאם שתי תורים או שני בני יונס שטיהם שיון ה"ל שגם לסקריכס עולה קודמת סואל וסקריכס וכו' ל"ס לא סקדימס סכ' זכ' : ס דעת רש"י סכי לפי שב' כמסך וזכוב אל המרן סכין או אל היה לו נמכת רק ואל בניו אלל אחד דל לנכות אף שער אדם אף על פי שזמית כתיב ונתן דכתיב בתי סכי מבניו סקדימס ללמד אמ"ם שפ"כ על ה"ל ידע סימני טומאם אלל ל"ר' סכדמוס ל"ח אף שטינו כסן ע"מ ל"נו רש"י ס"ח לאמר זו סימן טומאם וס' ס"ה סכ' אלל הוא ילמד לנכס דין טומא' וסכס כדי ספססין וימר לארס סהמג. בז סוכר סהס או עמט וס' וס"ו פס"י גזרס סכ' כו' :

לחמאת. לא הקדימה הכתו' אלל למקרא' לא חבל להקרי' מחמת קודם לעוהה: (ב) שאת או ספחת וגו'. שנות ננעים הם ולבנות זו מזו: בהרת, חכרותות וכן (אויב לו) בהיר הוא בשחקים: אל אהרן וגו'. גזירת הכתוב הוא שאין טומאת ננעים וספרתם מן אלל ע"פ כהן (ת"כ):

עניני טומאת ננעים ומטהרתם

(ג) דרס כי יסיה כמור נכשו וגו'. כתב רש"י ז"ל כל פשוט ננעי לזוט וננעי ננעי' וננעי כחיס וננעומוסין וחשבון סכרס וטעמיות לזוט ועבר שחור וזכוב אין לנו אחר פשוטו של מרס כלום, ולא פ"ס פקולת דרך ארץ של בני אדם, אלל המדרש של חכמי' ומקוטוסים וכלכותוסים מפי סמכמי' סכדשוריס סוד סעיכר, ודכיו למנוס, ע"פ ל"י ייכר כמכותוס ע"פ דרך קבלת חכמים ז"ל כתב ספסר דררי יוסף סנס כסמלס ענה שגלס מיני לרסס שאת

דעת וקנים מבועלי התרומות

קנין כמו סודו דכרי יודס כנלמ' דמכרי' וכן וכפר על סמפסר דגזרס וכן וכפר על כסוד דננעיס וכן וכפר סליו דרבי' זכ דכל אלל לאו כרסס עמט דחמט לא שייך כסו לס"ג דעל טעיות ננעי' כהן פ"ע ה"א אויכר כננעי' ויולדת ס"פ סמכר'ל סמכותס דכסס סוכרסס לילד גולדת שלל חוקר דגם כננעל מ"ג לפי פשטיס דקרא לא משמע סיה' קריכנס כל על פסל ואין וכפר אלל קיות כמו ומלסל סח סכיס:

פירוש לתורה אלהים

די עננום שה אשעפס מיינמ קען ניא ועטם נימ פאר מאנען צו קויפען אשעפס ולקחה זאל ניא געקען שמי תרים צוויי מערקיל קאהרין או שני בני יונה אדער צוויי וינגע קאהרין אחר לעלה איינס זאל ויין איין עולה אונ איינס זאל ויין אחמאת וכל אונ דער פון זאל איר מבפר זיין וספרה אונ וכל ויין ריין (ט) ודבר יי נאמ האמ גירעט צו משה אונ צו אהרן לאמר אזוי צו זאננין: (ב) אדם אבעקנשל כי יהיה אז עם ועט זיין ויין אין הוימ בשרו פון זיין לייב שאת

ליקוטים על התורה

(ב) אדם כי יהיה בעור בשרו וגו'. דער פירש ונאם וייד די יודין האבנין נעקיעים דיא פירשה פון נגעים אונגען וייד מורא בעהאם האם טשה בענאנב צו דיא יודען איהר זאלם ניס מורא האבנין די נגעים זענען גאר פאר די בענין דיער אבער איהר זאלם עסין אונ פרינגען אונ זיין פרייליך, פיר נועלען בעבען צופארשפיון דעם פירש אונ אבישל אקאב האם אפמאל בענזאלם לערענען זיין קינד רעבענען, האם ער אונגענאמעלס פאר אים פיל קליינע ביינדליך, אונ מיס דעם ציילן די ביינדליך וועט ער זיך מיס דער צייט איינלענען רעבענען, אזוי איז גינען ער האם זיך אים געלענענעם רעבענען אונ האם די ביינדליך זענען גינזארשען, ער איז

מצות השם

אדם כי יהיה רגו'. ודאם איז אפגזות עשהו דער סעקעל ויידס האם אונג מוז קענען צום כון פריענין ארץ די גנע אייב זיא איז ספא אדער סודר.

מצות (ב)

(ב) [קסט] (פסס טו) שכל מי שיהיה מורכב יבא אל הכסין לטבול את ידיו ולטבול או לטבול שטאנבר אלס כי יהיה בעור כשור שטם או ספחה או כהרס וגו' וכל אל סכין סכסן או אל אחד מבניו וגו' :

וַאֲשֶׁר אֲנָרְמָא לֹת מִלְכָּא
 דְּיִשְׂרָאֵל וְאֹל וְיָסִיב בִּיחִיה
 עֵסר פְּרִין דְּקִסְפָּא וְשִׁמְרָא
 אֶלְפִין דִּינִרְין דְּרִבֵּב וְעִסְרָא
 אֲצִמְטִין דְּלִבּוּשָׂא: (ט) וְאַחֵי
 אֲנָרְמָא לְמִלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל
 לְמִיָּמָר וְגוּן בְּתִיב קָה וְכַעַן
 קְמִינִי אֲנָרְמָא קָדָא וְלֹתָהּ קָדָא
 שְׁדִרִית קָה יַת נַעֲמִין עֲבָרִי
 וְחִסְיָה מִקְּגִירֻחִיה: (י) וְהִנֵּה

עֵשֶׂר כְּפָרִי־כֶסֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים זָהָב וְעֵשֶׂר חֲלִיפוֹת
 בְּגָדִים: ג וַיְבֹא הַסֹּפֵר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
 וְעַתָּה כְּבֹוא הַסֹּפֵר הַזֶּה אֵלֶיךָ הִנֵּה שְׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ אֶת־
 נַעֲמָן עַבְדִּי וְאִסְפֹתוֹ מִצַּרְעָתוֹ: ד וַיְהִי כִּקְרָא מֶלֶךְ־
 יִשְׂרָאֵל אֶת־הַסֹּפֵר וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲנִי
 לְהַמִּית וּלְהַחַיֹּת בִּי־יָהּ שְׁלַח אֵלַי לְאַסֵּף אִישׁ
 מִצַּרְעָתוֹ כִּי אֶךְ־דַּעוּנָא וְרָאוּ פִּירְמַתְאָנָה הוּא לִי:

בד קרא מלכא ד'ישראל' ית אנרמא ובעע ית לבושויה ואמר הצרוך אית בי מן קדם יי למקטל ולצנחא
 ארי בין שלח לי לאסאה נבא מקגירוחיה ארי פרם רעו קען וחוז ארי תוסקסא בין געי לאתנאה בי:
 מצורית קה ית נעמין עברי
 חסיה מקגירוחיה: (י) והנה

בירו. מנחה להנביא: אלפים זכב. והויס:
 (7) מתנאה. מקס תואנה להתנרות בי:

יקח בידו. מנחה להנביא: (ג) ועתה. לא פירש הכתוב מה כי
 בלחשים למירו כי היה כנעני לפקדו בשלום. והיך דכרוו היה
 שחגר ונחה וכו': ואספחו. לא פירש דעם מלך ארס שמלך
 ישראל יאספו מלכטו דק דכרוו סיו שכוו ילוס את הנביא לאספו
 מלכטו: (ד) ויקרע בגדיו. מחמת הרע: הלהיט מי. וכו'
 וכל לפסחו וימלכע אלס מי שבידו להמית ולהחיות ומגדל כשעו לא
 דעו נא. כחומר הלא לא נעלם ממנו שלא אוכל לס אלל הכונה למלך
 דעם פירוש עברי פיישש נעמיס מען בויא דער השפחה פון דער וואך:

כתובים משלי כד

לחמשק פיסוד ומלכות ד'יא שין דלת יוד נפש שין שין דלת יוד רוח יאהדונהי נשמה דיסוד א אר
 ארנ ארני נפש ארני רוח אלק דלת נון יוד נשמה דמלכות יי דו דו חיה יחידה דיסוד ידנה חיה יחידה דמלכות
 אל שם ב'ן שבעשיה:

א וּבִדְיַעְתָּא קְמִינִי מִתְמַלִּין
 בָּל מִזְלָא יִקְרָא וּבִקְסִיא:
 ג מִב כְּבִר חִקְיָא מִן עֲשִׂינָא
 וְנִקְרָא דִּירְיַעְתָּא מִן הוּא דִּירְוִו
 בְּחִילִיה: (א) מְשֻׁל בְּמִדְבְּרֵינָתָא
 פַּעֲבֵר לָךְ קִרְקָא וּפּוֹרְקָנָא בְּסוּעָא דְּמִלְכָּנָא: (ח)
 מִתְרַעַס שְׁמִינָא בְּהִקְמָתָא וּבְחִבְעִי לֹא פִתַח פּוּמָיָה:
 (ב) נִבְרַח חֲכֵם. אִישׁ חֲכֵם הוּא כַּעֲזוֹ: (ד) רִאמוֹת לֵאווִיל
 חֲכָמוֹת. הַחֲכָמָה דוֹמֶה לְפִסְלִי כְמוֹ אֲכָן יִקְרָה שְׁחִינָה
 מְזוּיָה לומר אִיךְ אֲסַקוּ כְּתוּרָה מִתִּי תַעֲלֶה בִּידִי אֲבַל הַחֲכָם
 שׁוֹנֵה הַיּוֹם מַעַן וְלִמָּחַר מַעַן:

מחירעס שמינא בהקמתא ובחבעי לא פתח פומיה:
 (3) נברח חכם. איש חכם הוא כעזו: (ד) ראמות לאוויל
 חכמות. החכמה דומה לפסל כמו אכן יקרה שחינה
 מזויה לומר איך אסוק כתורה מתי תעלה בידי אבל החכם
 שונה היום מען ולמחר מען:

(6) וזדעמ. כעבור הדעם ומלאו ספרים כל וכו': (3) בעזו.
 טומד כחוקו דברכ ילכס מ': ו'איש דעם. בעל דעם סעדיף
 ממכס הוא ממנו כח סכילה. ועוסף וסודן: (2) כי בכתובות.
 ע"י חכמות הדעם חובל לפשות מלחמא מול סיה"כ הכסית
 לעינר: ומשועב. הכסופס ממני ס'א בלס כדכות מעלס סיוען
 גוודולו דענת ילכס מלחמ' כח בעל פלס כלאכ יממכס דעמס
 סכממס: (7) רלמוס. סכממס רמס לסוויל כלסן יקכ אלכ
 סכממס כי לא למד מלמוס:

ב'י צו קופען דם ג'ר דרע אונ ניצול ווערן פון אים
 אויף ווייטער, אונ דאס אלס וועקטו ניפיען אין
 דער הורה ווען די וועקט ערנען ערינקט, אונ דו
 זאלסט גיט זאגן עס איז שוין אונזער די צייט פון
 הורה לערנען נויל איך האב אין דער יוגענד גיט
 גילערניג, היינט וואס זאל איך זיך אוינקומט
 באקערין: (ח) ראמות לאוויל חכמות ווי מינערע שמיניר
 איז שווער צו קיפען אזוי איז שווער צו קיפען די
 חכמה פון דר הורה ווארנס ווען וועל איך ויא אויס
 לערנען, נאנט גאר אזוי דר גאר, דרום בשר לא יפסח
 פייז אין שויער ווא די חכמים ווען אונ לערנען
 עפינט ער גיט זיין סויל צו לערנען אונ קלייבט
 אעט דאך, אבער דער קלוגער לערענט היינט
 אביסקל אונ קארנען אביסקל, אונ אין איין צייט
 לערענט ער ווער פיל אויס:

(א) ובעה אונ מיט וויסען שאפט פון דר הורה חרדיס
 קלאז בל חו' יקר נעיס ווערין דרפילט ויגע צופערין
 מיט אלע ערריי פייערע ביי בקייט אונ יסע זאקען
 דאס הייקט ער פרשמיט אז ווי נאט פירט איז גוט
 אונ וויא עס איז איהם פעלס איהם גאר גיט גלייך
 ווי ער וואלט געהאט דאס בעקמע אין דער וועלט:
 (ב) נבר חכם בעיז אקלוגער מענטש איז שטענדיג
 שטארק ביי זיך אונ האפט צו נאט בשת מאמץ
 כח אונ דער וויסעןשאפטונגער מענטש שטארקט
 גאר דעם כח פון אנדערין אויך אז ווי עס גייט אים
 זאל ער גיט אפקערין פון די פרוקמיט אונ האפין
 מקיר גאר צו נאט: (א) כי בתחבולת תעשה קח מלחמה
 דען אזוי ווי אמלקחיה אז דו מאקסט טראקסט דו
 ווי ביי צו קיפען דעם פינדל תשועת קרוב יוען אונ די
 הילף ווי צו בעקקוען בעראקחמ דו דיק מיט פיל
 מענטשין, אזוי מינט רוא פראקטין אונ ויה עצהן

בכל מערבין. ערובי תמוזין (6) דאלו ערובי תלדות אין מערבין אלא כפת. והאי ככל דתנן במתיבי' ללו דוקא כדלמרי' גמ' אין למדין מן הכללות אפי' במקום שנ' הן חוץ דהא הכל דתנן בכל מערבין חוץ מן המים ומן המלח אויכא נמי כמהין ופטרויות דאין מערבין ולא משתמין בהן דלאו מזון וניהו כמו מים ומלח: ומשתתפים. שמושי משאות: והכל ניקח המים ומן המלח. הנורר מן המזון בותר במים בבכף מעשר. כדלמרי' ונתת הכסף ככל אשר תחוי נפש: חוץ מן המים ומן המלח. ללא פרי משיר

(6) ואע"ג דתחומין חמירי שיש להם ספק מן המקורא הקלי בתחומין שהיה אלא לגבי נלווי. חוץ. והאי דקרי ליה מכריז לוי שיהו מערב הפחוסין שלא היה יכול ליקח בו חמץ: דהוא אלא הפחוס שהיה יכול ליקח בו. ה"ל: [6] חוץ כו'. דהוא אלא דמכריזי משום דדעומו ודרכו במקום מוטווי הוא ומש"כ במשכב כלאו אוכל וארובת שם במקום שהיה העירוש ומש"כ לוי אלפים אמה לכל כות וכולן רב

בכל מערבין ומשתתפין חוץ [6] מן המים ומן המלח. והכל ניקח בכסף מעשר חוץ מן המים ומן המלח. הנורר מן המזון בותר במים בבכף מעשר. כדלמרי' ומתת הכסף ככל אשר תחוי נפש: חוץ מן המים ומן המלח. ללא פרי משיר

הוא: הנורר מן המזון. לא דלמרי יאמר עלי מוזן דאין קצרה מוזן אלא חמשת המינין דזייבי וטעמי' אלא כגון דלמרי כל זעמלי קומו וכל מילי זייבי ומשכדעים לפי שעה חוץ מן המים והמלח: מערבין לגזיר ביין. דאע"ג דלא הוי לדידיה חזי לאחריני: ולישראל בתרומה. דהא חזי לכהנים: סומכום אומר בחולין. דמידי דחוי ליה בעינין ובין לגזיר לא פליג סומכום מפני שאפשר שיאכל הגזיר על נדרו ויהיה היום ומחר לו חלותו שבת אלא תרומה אלא שהיה ראוי לישראל שאלו המעריב התרומה עליה והרי היא כאלו לא הורמה הרי הוא חוזרת לעצמה ואומר לאכול ממנה עד שיחזור ויפריש תרומה אחרת ואין מפרישין תרומה בשבת ואפי' בין השמשות הלכך לא חזיא ליה. ואין ה' כמזכור: ולכחן בבית הפרס. סומכום היא ולא סומכום קאמר לה: בבית הפרס. עיהו שנתרם כפי קצר מותר לכהן לייכנס שם כשהוא מנפס והולך (3) והוא שחיונו נוגע בשלם כשעורה ומשום הכי ומחר ליה עירובו שם שהיה יוכל לייכנס במקום שחתן שם עירובו והוי ועירובו במקום אחד: לחוץ. לעשות מחילה בינו לקבר שלא יחלה בגוף שכינתו שם כשירדה חיבה ומגדל (ג) אלא חזי ליה ופולחנא דרבי יהודה ורבנן מוקמינן גמ' דאפי' בישראל פליגי רבנן עליה דר' יהודה ואמרו דאין מניחין ערובי תחומין בבית הקברות ולא נקט כהן אלא להודיע גמ' דר' יהודה דאפי' בביתן שרי ובהא קמיפלגי דר' יהודה סבר אע"ג דאסור להישות ולהשתמש בבית הקברות (7) ומחר להיהו שם עירוב דלחין מערבין עירובי תחומין אלא לדבר מזה ומזה לאו ליהנות נתנו ואע"פ שמשתמר שם העירוב אחר קייטיו דהא בין השמשות קונה וכבר נעשית המזה והוא משתמר שם כל השבת קסבר ר' יהודה אין אדם מקפיד על עירובו אם אבד לו נעכך לאחר שפקדו ורבנן סברי

בכפיסה ולטו פטיומו כדגליו ואם מוכסב כדפי' רובו בשבת דהא עטם כשפוסה לטו עטתא אלא כדמס. ר"ז: (ב) בעניות מצטי' ופכס"ק דלהלות שפרין שמחזיקים מ' סמס כו' ויכין גמ' כו' טיבי ימיס' לה ומדנקט "ו" לאכול ש"מ דכחוי לאכלו כתי ומשיי כשפוטיו כלי מן דתמן: סמס דלא מבעילי עומתה ואין שרי' את הסעודה: (ד) וכל השמטיה כחמ' אסורין: כהנא סומכום עשוי שם ערים וגמר טעם ממגלה ערופה: טע"ו:

כנסיהו ולטו פטיומו כדגליו ואם מוכסב כדפי' רובו בשבת דהא עטם כשפוסה לטו עטתא אלא כדמס. ר"ז: (ב) בעניות מצטי' ופכס"ק דלהלות שפרין שמחזיקים מ' סמס כו' ויכין גמ' כו' טיבי ימיס' לה ומדנקט "ו" לאכול ש"מ דכחוי לאכלו כתי ומשיי כשפוטיו כלי מן דתמן: סמס דלא מבעילי עומתה ואין שרי' את הסעודה: (ד) וכל השמטיה כחמ' אסורין: כהנא סומכום עשוי שם ערים וגמר טעם ממגלה ערופה: טע"ו:

הוא: הנורר מן המזון. לא דלמרי יאמר עלי מוזן דאין קצרה מוזן אלא חמשת המינין דזייבי וטעמי' אלא כגון דלמרי כל זעמלי קומו וכל מילי זייבי ומשכדעים לפי שעה חוץ מן המים והמלח: מערבין לגזיר ביין. דאע"ג דלא הוי לדידיה חזי לאחריני: ולישראל בתרומה. דהא חזי לכהנים: סומכום אומר בחולין. דמידי דחוי ליה בעינין ובין לגזיר לא פליג סומכום מפני שאפשר שיאכל הגזיר על נדרו ויהיה היום ומחר לו חלותו שבת אלא תרומה אלא שהיה ראוי לישראל שאלו המעריב התרומה עליה והרי היא כאלו לא הורמה הרי הוא חוזרת לעצמה ואומר לאכול ממנה עד שיחזור ויפריש תרומה אחרת ואין מפרישין תרומה בשבת ואפי' בין השמשות הלכך לא חזיא ליה. ואין ה' כמזכור: ולכחן בבית הפרס. סומכום היא ולא סומכום קאמר לה: בבית הפרס. עיהו שנתרם כפי קצר מותר לכהן לייכנס שם כשהוא מנפס והולך (3) והוא שחיונו נוגע בשלם כשעורה ומשום הכי ומחר ליה עירובו שם שהיה יוכל לייכנס במקום שחתן שם עירובו והוי ועירובו במקום אחד: לחוץ. לעשות מחילה בינו לקבר שלא יחלה בגוף שכינתו שם כשירדה חיבה ומגדל (ג) אלא חזי ליה ופולחנא דרבי יהודה ורבנן מוקמינן גמ' דאפי' בישראל פליגי רבנן עליה דר' יהודה ואמרו דאין מניחין ערובי תחומין בבית הקברות ולא נקט כהן אלא להודיע גמ' דר' יהודה דאפי' בביתן שרי ובהא קמיפלגי דר' יהודה סבר אע"ג דאסור להישות ולהשתמש בבית הקברות (7) ומחר להיהו שם עירוב דלחין מערבין עירובי תחומין אלא לדבר מזה ומזה לאו ליהנות נתנו ואע"פ שמשתמר שם העירוב אחר קייטיו דהא בין השמשות קונה וכבר נעשית המזה והוא משתמר שם כל השבת קסבר ר' יהודה אין אדם מקפיד על עירובו אם אבד לו נעכך לאחר שפקדו ורבנן סברי

פרק ג א' בכל מערבין מים אלע מינים עסין אוב מיט אלע מינים מרינגקען מעגע קען לייגין א' עירובי תחומין ומשתתפין אונ מאכין שותפות אלע איינוואהנער פון נאם. עירובי תחומין הייסם. דער דין איז שבת קאר קען גיט גיין ווייטער ווי צוויי און מויגענד איילין פון שקאמט אין יעדער זייט, און אז ער דארף גיין שבת ווייטער ווי צוויי מויגענד אייגלעך דארף ער לייגן עקב שבת פאר נאכט סוף צוויי מויגינד איילין פריים ואָדער איין אָנרער עסין איז ליידיק ווי ער וואהנט סוף צוויי מויגינד איילין וועט ער מעגן גיין פון דעם אָרט נוס דאס פריים אָדער דאס, עסין ליגט נאָר צוויי מויגינד איילין, שהיפי כבאות הייסם, קען געסט צוא זאמען פריים פון אלע איינוואנער פון דעם קבוי אונ קען לייגט דס פריים אכיון אין איין הויף, איז גלייך ווי אַנְע איינוואנער פון דעם קבוי וואַהָן אין דעם הויף וואַ די פריים ליגט אונ אלע הויפין מערין געזעכניקט ווי איין הויף ווי גייהערין אלע צו דעם הויף וואס פאָרן ליגט פריים, דריבער קענין ווי מאכין פון גיגענער הויס אין קבוי אונ פון קבוי אין דיא הויפין וָוס קבוי אי שמיים אין שָּרְק א' מַשְּׁנֶה א'ז (רז) מן המים ומן המלח) נאָר מיט ניאָכער אונ מיט זאָלץ קאָר קען גיט מאַכען

א' עירובי תחומין אונ גיט אשהפי כבאות (הבל נשח בכסף מעשר) אלץ ווערט געקויפט פון דיא געלמ פון מעשר שני אויב קען דם געקאמט די פירות פון מעשר שני אויף געלמ, מעגע קען פון די געלמ אלץ קויפין, וואס נאר צום עסין אונ צום מרינגקען (רז) מן המים ומן המלח) נאָר וואָס אונ זאָלץ קאָר קען גיט קויפין פון דיא געלמ פון מעשר שני והנהיך מן המים) אויב איינער האט גיטאדן אַנְר אונ האט געזאגט אלץ וואס שפייזט וּנְעִיגִים] נאָר זיין אויף מיר אָסור צו עסין דעם חוץ (מותר במים ובמלח) מעגע ער מרינגקען וואָס אונ עסין זאָלץ (מערבין לגזיר זיין) אַנְר מעגע לייגן אַנְר אַנְרוב תחומין וויין אָפּילו ער קאָר גיט מרינגקען די וויין פון דעם מעגלען איז דס אַנְר מער עירוב ויִשְׂרָאֵל בתריקה אונ אישִׁרְאֵל מעגע לייגין אַנְר אַנְרוב פּרוּקָה אָפּילו ער קאָר גיט עסין תריקה פון דעם מעגלען איז דאס אַנְר מער עירוב סומכום אַנְר בחילין סומכום זאָגט אישִׁרְאֵל מעגע נאָר לייגן אַנְר אַנְרוב חילין אָנְר גיט תריקה ליימן: בית הפרס מעגע מעגע לייגן אַנְר אַנְרוב פון אַנְרוב אַנְרוב (נוס אין איר איז גיגענער אַנְרוב אונ דער קבוי איז צו אַנְר גיגענער גיגענער דרי געזע פּעלד, רבי יהודה זאָגט אַנְר בבית הקברות אָפּילו אין אַנְר)

אדם מקפיד על עירובו לאחר שקנה ורואה שלא יגנב הילכך כשהעירוב נאסחמרת כצית הקבוצות כל השבת לאחר שקנה בין השמחה ונמורה מלוחו נמלא משתמש בליטורי הנאה שהקברו' אסורים כהנאה לפיכך לא יורה אדם עירוב צצית הקבוצות והלכה כחכמי: (ב) מערבין ברמאי. כזכר שלקחה מעם הארץ ולא הפריש ממנה תרומת מעשר של דמאי: במעשר ראשון כו' אבל לא במבבל כו'. כו"ן מסודשן במס' שבת כפרק מפנין: השולח את עירובו ביד חרש כו'.

לכוליו לסוף אלפסי אמה ודוקא בעירובי תחומין אימ עירוב אס שלמו ציד קטן אכל בעירובי מלרות קיימת לן קאן נוכח את העירוב(ה): ביד מי שאינו מודה בעירוב. כנון כותי אז לזוקי: וזאם אמר לאחר.

לילך לחזק ולאכול: (ב) מערבין ברמאי ובמעשר ראשון שנמלה תרומתו ובמע"ש והקדש שנפדו והכהנים בחלה (ובתרומה) [ן] אבל לא במבבל ולא במע"ש והקדש שלא נפדו. השולח עירובו ביד חשו"ו או ביד מי שאינו כודה בעירוב אינו עירוב. ואם אמר לאחר לקבלו ממנו הרי זה עירוב.

[ג] ויתבאר. כן טי' נס' מדוק וכו' ו' וס' מספכס' דמ"ט פרוסה מלה ומתי' כשעובס וזריס מלטה. ומתו"ט: (ה) הסעס' דמ"ח הו"ל יאסמניניהו לקרס הסמירו ולא סומטוס רבנן ליקטן מוס'. והכו"ז טי' ד"מ דקני מנהל' כדחתן כפ"ו מ"ס בעה"כ ע"ה שוקף מס שלמו ח"ל עטרב ופתיק קטן נוכח חומו ולא ליכסת לן שסרי סוף ש"אמך כו כלל אלל כמ"ס לנין סוף ש"אמך כעקוס ערובי זא ספס' עיינמו

כשר לקבלו מן הפסול ויוליכנו הכשר לכוף אלפסי אמה: ה"ז עירוב. וכלכל שיהא הוא עומד ורואה בשעה שהפסול נותנו ליד הכשר אע"פ שאינו רואה כשהכשר עיינמו

נאם די קרין געהייסן קעבין ולא געעשר ראשון שלא געלח תרומתו אונ קען קאר גיט לייגין אעירוב כימ ברויט נואם איז גימאכט פון הבוואה פון מעשר ראשון נואם קען האמ פון דיא תבוואה גיט גינעבין תרוקה אפילו דיא תרומת מעשר האם דער לוי גינעבין נאר די ערשטע תרוקה וואס קען האם געבראפט געבין דעם פלון פון די מעשר דעם דעו לוי גיט גינעבין דעם פלון, אונ דא ש'אנעקס אז דער לוי האם גענוקען די מעשר ווען עס איז שוין געוען פערטע תבוואה, דעם קען געבראפט געבין דעם פלון פריער זיינע תרוקה אונ נאכדעם געבין דעם לוי זיינע מעשר, אונ דער לוי דעם געחאפט זיינע מעשר איידער קען האם גינעבין דעם פלון די תרוקה פון דעם מעשר דעם דר לוי גענוגה ביי דעם פלון זיינע תרוקה פון דיא מעשר, מאר קען גישיט געבין די ברויט נואם איז געמאכט פון דעם מעשר דריבער קאר קען די ברויט גיט זייגין צו אעירוב ולא כמעשר שני והקדש שלא נפדי אונ קען קאר גיט לייגין אעירוב מיט מעשר שני והקדש שלא נפדי אונ קען קאר גיט הבוואה פון מעשר לוי ארער פון הקדש נוס ויאי גענען גיט אויס גיבלייגט גינוארין פון זיינע הייליג' קייט ויי גענען אפילו אויס גיבלייגט נאר גיט וויא דער דין דער פלש פון די משנה ש'קייט אין מסכה גרבות פ"א אונ אין מסכה ש'קת פרק ספנין משנה א' חשולת עירובי ביד חרש ש'מיה הקדש אז ער דעם גישיקט זיין עירוב תחומין סוף צוויי סוויינד איילין דורך זיין אויבן ארער אמשוועגעס, אדער דורך אקניד אז ביד מי שאינו מודה בעירוב אדער דורך אנעלכין נואם גילובים גיט אין דין פון עירוב ואיין אפקורוס אייני עירוב איז דם גיט קיין עירוב ואם אמר לאחר לקבלו ממנו אויב ער האם געהייסן איינעם אקשורין יודין נוס וואהנט סוף די צוויי סווינעד איילין ער נאל צו געמען דם ברויט פון דעם חרש שוקה נקטן אדער פון דעם נוס איז גיט מודה בעירוב, אונ ער זאל לייגין דעם עירוב תר' ה' עייוב איז דאס אנטער

נאם די קרין איז פיל קברים קען קען אויף לייגין אעירוב פאר אפון ספנין ש'כיל לילך לילך לאגאל וייר ער קען זיינען אין אפור אונ אריין פארין אין בית הקברות ווארום דער אונקערשטער דעק פון דיא פור מאכט אצווישין שיידי צווישין דעם פלון אונ דעם בית הקברות אונ ער ווערט גיט קמא, אונ אויף דיא פור עקט ער דעם עירוב: ב' ספנין גימאי קען מען לייגין אעירוב מיט ברויט נוס איז גמאכט פון הבוואה נוס איז גיקויפט גינוארין ביי אין עם הארץ ווארום די ברויט קען קען עסין וייל דאס מערקטע עמי הארץ גינען תרוקה אונ מעשר ובמעשר ראשון משנה תרומת אונ קען מען לייגין אעירוב מיט ברויט נואם איז גמאכט גינוארין פון הבוואה פון מעשר ראשון נואם דער לוי האם דער פון גינעבין תרומת מעשר צום פלון, אדער דיא ערשטע תרוקה וואם קען דארף געבין צום פלון איז די מעשר גיט גינעבין גינוארין וייל דער לוי האם גענוקען פון דעם בעל הבית דיא מעשר ווען דיא הבוואה איז נאך געווען אין זאנגען דאמאלס האם קען נאך גיט געבראפט געבין דעם פלון תרוקה ובמעשר שני והקדש ש'מיה אונ קען מיט לייגין אעירוב מיט ברויט נוס איז גמאכט גינוארין פון הבוואה פון מעשר שני אדער פון הקדש נואם זיי גענען אויס גילייגט גינוארין פון זיינע הייליג' קייט אפילו קען האם נאר גינעבין דער וייל דעם פלון ווי פיל די מעשר שני אונ דעם הקדש זענען ווערט אונ אפינקמיל קער נוס קען דארף געבין האם קען נאך גיט גינעבין פון דעם ווענין קען קען שוין עסין די מעשר שני אונ די הקדש איז קען קען דאס לייגין פאר אעירוב והכהנים בחלה אונ כהנים קענין לייגין אעירוב מיט חלה נואם קען האם זיי גינעבין ובתרומה אונ מיט תרוקה אבל לא כגבלי אדער קען קאר גיט לייגין אעירוב מיט ברויט נואם איז גמאכט פון הבוואה נואם קען האם דער פון גינעבין תרוקה אפילו דיא תרוקה האבין

מוליכו לחזקה שלום משה שליחותו : (ג) נתנו באילן . העומד כרה"ר ויש בו ד' ספחים על ד' ספחים או יותר : למעלה מעשרה אין עירובו עירוב . לדין להאילן רחב ד' למעלה מ' הוי רה"י והוא קנה שבתו כרה"ר וכוון דלי הוי בני למשקל ערוכה ומיכליה בשעה שהעירוב וזכה לו היינו בין השמשות לא מלי שקיל ליה דמיימי מרה"י לרה"ר לא הוי עירוב : למטה מ' ה"ז עירוב . דלמטה מ' כרמלי היא דכל משלה ועד תשעה כרוכה ארבע כרמלי הוא וכוון דלי שקיל ליה לגרובי און כון אלף איסור שבות ה"ז עירוב ומתני' רבי היא דלמך כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות (ו) ובשעה שהעירוב וזכה לו הילכך הוי עירוב : נתנו בבור . שזכרמלית (ז) כגון שזכקעה ושכזדות ומתכוין לשבות בזכקעה או כזעה : הרי זך עירוב . דבור עלמו שזות הימיד והוא קנה שזכיה כזכרמלית ובשעה שהעירוב וזכה לו דהיינו בין השמשות מלי שקיל ליה כרבי דלמך כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות : אפילו גבוה מאה אמה . ואון למטה רוחב ארבע דלאו שקיל ליה אבל אילן קשה הוא ובין השמשות לשמא יעלה ויתלוט לא ישיטין אבל קטימין קנה איירי דריכיא דהוי שקטמא ומחייב משום קולר . א"כ קנה וקודמו מילף ליה מחובר שמה וקמסו לפי שזקנה רך הוא איכא למיגזר שמה משום הכי אריב למעורר שמה וקמסו שזות מחובר ויחשוב שמה יחשוב שזות תלוט אבל כזילין ליכא למיגזר שמה יעלה ויתלוט לאחזק בתלוט הוא : נתנו במגדל . של עץ : ואבד המפתח הרי זה עירוב . ובגון שהמטול קשור בחוטיה ומכלים שחל לא ינאל המפתח אי אפשר לתקן חלה כסכין ת"ק סבר הואיל ואפשר לפתוח ע"י מיתותן החבילים בסכין און כזון איסור קטילה חלה איסור שבות דמקלף הוא כחתיכת החבילים וכל המלקטים פטורים ואיסור שבות בין השמשות בשעת קניית העירוב לא גזרו בו כדאמרן הילכך הוי עירוב דמלי מיימי סכין ויתחזק לחבילים ושקיל לערוכה ורבי אליעזר סבר און כלי ניטל חלה לנדרך שחמישו ואסור לתלוט הסכין כדי לתתן החבילים שזין שחמישו חלה לתתן החבילים הואיל ואיכא תרתי עלמול הסכין ומתיכת החבילים אפי' לרבי דלמך כל דבר שהוא משום שבות שזין השמשות לא גזרו כזכאי גוונא מודה דגזרו . ואון הלכך כר"א : (ד) נתגלגל חוץ לתחום אינו עירוב . הואיל ויש מצינו שזות בין השמשות שהוא לן עד עירובו יותר מחלפים אמה לא מלי למיל' ולמקפליה והוא שנתגלגל שתי אמות חוץ לחלפים אמה שכל אדם יש לו ד' אמות (ח) ממקום עירובו שתי אמות מלך מורמו של עירוב ושתי אמות מלך מערבו : נפל עליו גל . והוא דעבי מרס ומלינא

שזיתו של פלוני וסוף לאו כד דעה הוא : (י) סיינו כקמסו מליס כר"ס כ"ה"כ : (י) יי עוקי כגנ"ג וקשה לנלוט ולימין כזילין נוסף בין הסומד כ"ה"כ . לנשוד כזכרמלית : [ג] מון למחוס . אפי' חמוטין דזכין ואפי' לרבי דלמך כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו כ"י מ"מ לא חזקו אפי' דביש"ט מל כשקפליה ולאחויי כיון דלס קמס שזיתיה כקמסו כחמלמול ספירוב כ"ה"כ עמדי עמסו מון לתלוט ואון לו חלל ד' אמות סילוב קפירי כרעין שלל יאם שלל חלל כשזות כמון . ספחוס . פוס' : (ח) וכל סיי"כ ע"ס לו ד"ס כנגד כל סיי"כ שזות ספסיד ולי"ד לניי סילא סין לחוס דלמתי' כזמתי' ספ"ד דלס"י אמה לא יכנסו . דספסו חלל כיון למט לו ד"ס אחר כזכרמלית נשבות כזכרמלית וזכה לו כר"א ואם יאל חון לחוס כזכר סוף נס

לגזרו עליו בין השמשות (ו) ובשעה שהעירוב וזכה לו הילכך הוי עירוב : נתנו בבור . שזכרמלית (ז) כגון שזכקעה ושכזדות ומתכוין לשבות בזכקעה או כזעה : הרי זך עירוב . דבור עלמו שזות הימיד והוא קנה שזכיה כזכרמלית ובשעה שהעירוב וזכה לו דהיינו בין השמשות מלי שקיל ליה כרבי דלמך כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות : אפילו גבוה מאה אמה . ואון למטה רוחב ארבע דלאו שקיל ליה אבל אילן קשה הוא ובין השמשות לשמא יעלה ויתלוט לא ישיטין אבל קטימין קנה איירי דריכיא דהוי שקטמא ומחייב משום קולר . א"כ קנה וקודמו מילף ליה מחובר שמה וקמסו לפי שזקנה רך הוא איכא למיגזר שמה משום הכי אריב למעורר שמה וקמסו שזות מחובר ויחשוב שמה יחשוב שזות תלוט אבל כזילין ליכא למיגזר שמה יעלה ויתלוט לאחזק בתלוט הוא : נתנו במגדל . של עץ : ואבד המפתח הרי זה עירוב . ובגון שהמטול קשור בחוטיה ומכלים שחל לא ינאל המפתח אי אפשר לתקן חלה כסכין ת"ק סבר הואיל ואפשר לפתוח ע"י מיתותן החבילים בסכין און כזון איסור קטילה חלה איסור שבות דמקלף הוא כחתיכת החבילים וכל המלקטים פטורים ואיסור שבות בין השמשות בשעת קניית העירוב לא גזרו בו כדאמרן הילכך הוי עירוב דמלי מיימי סכין ויתחזק לחבילים ושקיל לערוכה ורבי אליעזר סבר און כלי ניטל חלה לנדרך שחמישו ואסור לתלוט הסכין כדי לתתן החבילים שזין שחמישו חלה לתתן החבילים הואיל ואיכא תרתי עלמול הסכין ומתיכת החבילים אפי' לרבי דלמך כל דבר שהוא משום שבות שזין השמשות לא גזרו כזכאי גוונא מודה דגזרו . ואון הלכך כר"א : (ד) נתגלגל חוץ לתחום אינו עירוב . הואיל ויש מצינו שזות בין השמשות שהוא לן עד עירובו יותר מחלפים אמה לא מלי למיל' ולמקפליה והוא שנתגלגל שתי אמות חוץ לחלפים אמה שכל אדם יש לו ד' אמות (ח) ממקום עירובו שתי אמות מלך מורמו של עירוב ושתי אמות מלך מערבו : נפל עליו גל . והוא דעבי מרס ומלינא

בזמן שהוא תלוש אויב דער ששעקיל איז אפ געריקין פון בוים ונעץ אונ אריין גיטשעקט און די ערד אפילו נבנה מאת אמה אפילו דר ששעקיל איז הויך הויגדערט איילין נאר ער איז גיט ברייט פיר שפחים הרי זה עירוב איז אנושער עירוב נהט במגדל ער האט גילייגט דעם עירוב אין אשאנק און האלץ און האט צו גישלאקסן די שולק ויבד הפסחה אונ ער האט פאר לארין דעם שליסל הרי זה עירוב פון רעקסןענין איז דס אנושער עירוב דא ששעקט איז די מיהר פון די שאנק איז צו געבונדן צו דיא שאנק מיט שפריקלאך קען קען אפשינדין די שפריקלאך מיט אפעקער אונ עפענען די שאנק אונ ארויס געקען די ברויט פון עירוב נוייל עס איז פרייקאנ פארין נאכט צווישען טאג אונ נאכט נוס באקאלם דארף קען עסין דעם עירוב רבי גלענר זאגט אס אינו יודע ששפחה בקמסו איז עירוב אפי' עירוב גיט אז דער שליסל איז אויף ניי ארם וביי די שאנק איז נישט גיין עירוב אונ נוארום רבי גלענר האלט קען קאר גיט געקען אפעקער צום שניידן דיא שפריקלעך אונ קען קאר גיט צו שניידן דיא

עירוב : גינתו באילן למעלה מששה ספחים אויב ער הא געלייגט דעם עירוב אויף אפויים נוס שפיים אויף אזוי איין ארם וואס פיל מענטשין גייען דארטן העקער ווי צעהן ספחים פון דער ערד ואונ דער בוים איז ברייט פיר ספחים אין עירוב צייט איז דער עירוב גיט קיין עירוב נוייל ער שפיים אין רשות הרבים און דער עירוב ליגט ארץ דעם בוים וואס ער איז ארשות התידי קען ער גיט געקען דעם עירוב צו יוק ער זאל אים עסין ווארום ער קאר דאך גיט געקען שבת פון רשות התידי אין רשות הרבים למטה מששה ספחים או ער האט געלייגט דעם עירוב נידעריגער ווי צעהן ספחים עירוב איז דער עירוב אנושער עירוב ווארום נידעריגער ווי צעהן ספחים איז גיט ארשות התידי נהט כבוד אז ער האט געלייגט דעם עירוב אין אגרום אונ דיא גרוב איז אין אפעקער נוייל די פעקל איז גיט ארשות הרבים דריקער אפילו עמק מאה אנה די גרוב איז מיה הויגדערט איילין עירוב צייט פון רעקסןענין איז דער עירוב אנושער עירוב נהט בראש הקנה או בראש הקנים אויב ער האט גילייגט דעם עירוב אויף אגראפין ששעקיל אדער אויף ארינעם ששעקיל

(י) אחד למוך אלפים למזרח ביתו ואחד למוך אלפים למערב ביתו ואומר אם בלתי עבדתי לך הריני כאלו עבדתי לך אלפים חמה וכו' ללך אחר עד למחר אמרי' יש ברירה (יא) דבה"ט קנה ליה עירוכו לחידך גיסא: הריני בבני עירי. אלפים מעירי לכל רוח ואני לרדך ללכתך ללכא ולהפסיד מכאן: אם בא חכם למורה. קוז לתמוס עירי ורואה אני ללמוד מפיו ועכשו איני יודע ללמוד כל יבא ולמחר אשמע מפי אדם הכאים משא ללכא ע"מ עירובי ר"א. אם בא חכם ומכאן ואחד מהם רבו ילך

(י) אחד למוך אלפים למזרח ביתו ואחד למוך אלפים למערב ביתו ואומר אם בלתי עבדתי לך הריני כאלו עבדתי לך אלפים חמה וכו' ללך אחר עד למחר אמרי' יש ברירה (יא) דבה"ט קנה ליה עירוכו לחידך גיסא: הריני בבני עירי. אלפים מעירי לכל רוח ואני לרדך ללכתך ללכא ולהפסיד מכאן: אם בא חכם למורה. קוז לתמוס עירי ורואה אני ללמוד מפיו ועכשו איני יודע ללמוד כל יבא ולמחר אשמע מפי אדם הכאים משא ללכא ע"מ עירובי ר"א. אם בא חכם ומכאן ואחד מהם רבו ילך

אלו רבו ולא חלל האחר דק"ל בנשים דבשעת קניית טרוכ בה"ט דמתיא דלקניה ליה הווא עירוב לגד רבו ואין הלכה כר"י דזמנין דהיחא ליה לאיגט דבכריה טפי מרבו: (ו) מערב אדם שני עירובין. אם היה לרדך ללכא יום א' ללכא של מערב יקנה לו בה"ט דלמחר ללכא יום ב' דקסבר ר"א שנת יו"ט לא כמד יומא אריכא נינהו חלל א"ל כ"ז קדושתא קן ובה"ט דקמא לדידיה הוא דקני ולא ליום ב': עירובי הראשון והשני בבני עירי. כלו' ואם לא היה לרדך ללכא ביום א' ובב' לזוז ממקומו ואינו רואה להפסיד לא אלפים של חמורו מכאן (יג) ולא אלפים של

הריני בבני עירי ואל איך זיין ווי די שטאמ קענטשין און ביי'דע עירובין זאלין גיט זיין. עירובין, אדער ער האט אזוי גיאנגט פון אהם פון המזרח אויב דער חכם נועט קוקען פון מזרח זייט זיינדי למערב מיין עירוב נוס צו מזרח זייט זאל זיין אנוטער עירוב, איך זאל קענען גיין צום חכם, און צו מערב זייט זאל גיט זיין. קיין עירוב פון המערב אויב דער חכם נועט קוקען פון מערב זייט זיינדי למערב מיין עירוב וואס צו מערב זייט זאל זיין אנוטער עירוב. איך זאל קענען גיין צום חכם און צו מזרח זייט זאל גיט זיין. קיין עירוב בא לפאן און צו צוויי חכמים נועלין קוקען איינער צו מזרח זייט און איינער צו מערב זייט למקום שארצה אהל צו דעם חכם וואס איך וועל קארנין נועלין גיין נאר אין דער זייט זיין אנוטער עירוב און אין די אנדערע זייט זאל גיט זיין. קיין עירוב לא לפאן ולא לפאן אויב עס נועט נאר גיט קוקען. קיין חכם גיט צו דער זייט און גיט צו דער זייט הריני בבני עירי זאל איך זיין ווי די שטאמ קענטשין און ביי'דע עירובין זאלין גיט זיין. קיין עירובין קען מען און אום נעמן אהנאי רבי יודה' זאגט אם איה עס זענען ניקוקען צווייא חכמים איינער פון מזרח זייט און איינער פון מערב זייט קיי אהד מהן און איינער פון איין זיינער ארביי הילך אהל רבו מוז, ער גיין אין דער זייט וואו זיין רבי איז ואם היי שנייה רבותיו און אויב ביי'דע חכמים זענען זיינע רבי'ס למקום שרצה ילך זאל ער גיין צווא נועלען רבי ער ווי' ו רבי אליעזר זאגט יום טוב חסדי' לשבת יום טוב וואס איז נאנט צו שבת פון מלפניה סיי יום טוב איז פאר שבת ופרייטאג ויין מלאכה' און סיי יום

טוב אין נאנט צו שבת פון מלפניה סיי יום טוב איז פאר שבת ופרייטאג ויין מלאכה' און סיי יום

תחמו מפקי יערב עירוב א' לנד שקלא רובה לילך בו כיום א' ואומר ערובי זה יקנה לי לצורך מחר וכשני הריני כבני עירי שלא ערבו או אם היה נריך לילך כשני ולא בראשון ואמר עירוב זה יקנה לי כה"ש של מחר ובראשון אהיה כבני עירי: או מערב לשני ימים. היינו לרוח אחת דלמחר' לשל והא חו' לול אלף הכי קאמרי ליה רבנן לר"ה אי אחת מודה ליום אחד דאו מערב לרוח אחת או אינו מערב כל עיקר שאינו יכול לומר חלי יום עירובי למחר ומאי יום עירובי למערב לשינוי הימים

אלו אלפים נגד ה' והיינו ארזן אלפים שהוא כנגד יומי עשירי ע"ה: עטמו דהל' ט"ו ע"ה: עטמו ה' ק"ל דעיקר עירוב דרגל ואל' ט"ו: [ז] גמסכר. וכ"ס לר"ה כתיבן טיהיט קיים כו"ס דשני כו"ס הר"ט ע"ה ט"ס כו"ס קיים אין כלן עירוב ליום ב' דהא קדושה חמייטו הו"ל לשתי רוחות דלמא חדא קדושה היא והכא לחומרא דלמך לקמן נחלל בראשון אין עירוב לשני דלמא שתי קדושות הן ולאו כיומא אריכתא דמי: מוליכו. ערב יו"ט שפטי שבת ומתשק עליו עד שיקנה השירוב וינטול ונא לו שמת' ואכד טוב אין לו עירוב לשני דקדושתו נחלל עירובו לראשון ואין עירוב לשני: ובשני חוזר ומוליכו כשני דק"ל המערב כפ' בראשון ורובה לערב כפ' כשני נריך שיערב כחותו עירוב עלמו שקרא עליו ט"ס מאתמול ופתה שנתא חלל לא כפ' אחרת דכתיב למיקרא עליה השתא ט"ס עירוב וכו' מכן מיו"ט נשכח: נמצא משתכר בהליכתו. כלו' קונה לו הליכה ליום מחר: ומשתכר בעירובו. שאוכלו ויו"ט אחר שבת ללא חפשי כהכי מוליט בראשון ואינו אוכלו וחוזר ויחלל ט"ס כשני לראות אם קיים העירוב מקשיך עליו ולא רוצה ליחללו אחרי כן: מודים אתם לי שהם שתי קדושות. דלמחרתו נחלל עירוב בראשון אין עירוב לשני ואי חדא קדושה ניכנה הו"ל כחד יומא אריכתא ויקנה בין השמשות של ראשון לשניהם וכיון דב' קדושות ניכנה יכול למרב מיני לב' רוחות ורבנן אזלי הכא לחומרא והכא

אין טאג מערב ליה אהת אדרע קען לייגט דעם עירוב אויף איין זייט אויף אנאנגצין טאג או איט מערב כל עיקר אדרע קען לייגט נאר גיט דעם עירוב אונ קען קען גיט לייגין פרייאטאג פאר נאכט צוויי עירובן אייגס אין מורה זייט צו גיין שבת פרי האלבן טאג אין מורה זייט אונ אייגס אין מערב זייט צו גיין נאך האלבן טאג אין מערב זייט אהוי שבת מיט זייט אדר זייט מיט שבת איז אויך גלייך וויא איין טאג או מערב לשני ימים אדרע ער לייגט אעירוב צו פיירע קעגן איין זייט או איט מערב כל עיקר אדרע ער לייגט נאר גיט דעם עירוב ביצד גישת וויא זאל ער טאגן אויב יום טוב איז פרייאטאג מוליכו בראשון ערב יום טוב פאר נאכט מראגנט ער דעם עירוב ודאם פרויטן סוף צווייא מויענדן איילין ויחשיך עלי אונ זיצט בייא דעם עירוב ביו עם ווערמ פינגקטער ונטול יבא לו אונ ער קעמט דעם עירוב צוריק אונ קומט אהיים, אונ ער קעגן מארגין (דעם) אגדערין טאג גיין פיר מויענדן איילין בשיני צום אנדערין טאג ודאם גליקסט יום טוב פאר נאכט צו שבתן מראגנט ער נאך אפאקהל דעם עירוב צו די זעלבדיגע זייט מחשיך עלי אונ זיצט בייא דעם עירוב ביו עם ווערמ פינגקטער זאכט אונ ער קעמט דעם עירוב זממא ווערמ גיפונען משמתי בהליכתו ער פאר דינט מיט זיין גיין וער האט דעם עירוב אויף צו מארגין ויחשיך בעירוב אונ ער פאר דינט ער קעמט דעם עירוב נאכל בראשון אויב ער האט דעם עירוב נאך צוריק געבריינגט יום טוב בייא נאכט נאר ער האט אהם דארים גילאגט לייגע אונ דער עירוב איז אויף גיגענין גיוואיגן דעם אגדערין אהיינט אדרע דעם אגדערין טאג עירובו בראשון איז נאר אעירוב צום אגדערין טאג צו יום טוב ויט עירוב לשני אונ עם

לחומרה כדאמרי' משום דמספקא לכו והלכה כר"א דשבת
 וי"ט ב' קדושות הן: (ז) שמה התעבר. שמה יעשו ב"ד
 הגדול הללו עשור ויהיה ב' יו"ט יום' של הלול ויום ל"א
 והוא תריך לילך בראשון ללד א' ובשני ללד אחר: מערב
 שני עירובין, וזהו לכתב בערב

י"ט זה ללך וזה ללך
 ואמר כו': ולא הודו לו
 חכמים. דקפרי קדושה
 אחת הן והלכה כחכמים
 בשני יו"ט של ר"ה לללו
 משום ספקא כלבד איתקון
 שמה קדש ב"ד א' תוס' ל' א'

יום ל"א ואחד מהם מול חלל משום דשמה כלו עדים מן
 הממנה ולמנלה פסוהיגן אורח היום קודש ולמחר קודש
 ותרווייהו קדושה אחת אבל בשאר ימים טובים של גלויות דלח
 הקודש מודים חכמים לר"י דב' קדושות הן ותכמים האמורים כחן הוא ר"י (קו): (ח) כחנה ארם על הכלכלה.
 כל שיש בו פירות עבליים מתנה עליו ביו"ט ראשון של ר"ה ואומר אם היום מול תהא זו תרומה על חלו אם היום קדש
 אין כדבי כלום שאין מנביהים תרומה ביו"ט ולמחר הוא אומר אם אהמול קודש ויהיו חול תהא זו אהמריה
 אהמול תרומה על חלו ואם היום קודש (קו) ואהמול חול ככר הוא תרומה ואוכל כלכלה המחווקת ומעיר
 התרומה: ולא הודו לו חכמים. הוא ר"י דלמרי' דסבר קדושה א' הן ואין מנביהין בהן תרומה ודוקא בשני ימים
 טובים של ר"ה כדפרישה ליל: וכן ביצה שנולדה בראשון. של ר"ה: תאכל בשני. דלס הרשאון קודש
 השני מול וביה שנולדה ביו"ט מותרת בחול דלחן הכנה לחול ואם הראשון מול והשני קודש נמלא שכול מכן ליו"ט

הלך סא משתכר כו' לא אמרו חכמים לאסוקי מדכ"ה אלא
 מלחא אבד תורכה קאמר: (טו) סאמא כל לסודיטו דמני
 כסדיה בנמ' כו' אבל למנין פי' המפסס לא ליכסס ק' ולא מידי
 דהא סאפס לטיוס דחכמים דלילי דמספקא ק' ביו"ט ושבת
 דליהו: ופסיוס ס' כ"ג: דר"ה דודא' ליומא לירכא סן:

י"א שמה התעבר מערב ארם שני עירובין ואומר
 עירובי בראשון למורה ובשני למערב. בראשון
 למערב ובשני למורה. עירובי בראשון ובשני
 בבני עירי. עירובי בשני ובראשון בבני עירי ולא
 הודו לו חכמים: (ח) ועוד א"ר יהודה [ק] כחנה
 ארם על הכלכלה ביו"ט ראשון ואוכלה בשני.
 וכן ביצה שנולדה בראשון תאכל בשני ולא הודו

(ק) ולא הולככו לו' ביום שני אם היום קדש כו' אלא כד' שימן
 על לבו כסיום קודש ולא יחלו במלכסה דדי היה לו שיאמר אם
 השמיעין בעיבוי כסא קאמר ר"י.
 משום דלל קשניו מדי' אכל
 כלכלס דמחוי כמקאן סיכלא
 אימא עוודס ללו ללכין ומי
 אשמיעין הוי תרמי משום
 דליכא למיגוד פליהו אכלי כליס
 דליכא למגוד כס משום פירות
 גוסרין ומשום שמקישו אימא
 מדי ללו לרכין קת"ל. גמ':
 אם היום קדש כו' אלא כד' שימן
 על לבו כסיום קודש ולא יחלו במלכסה דדי היה לו שיאמר אם

גאר לייגין איין עירוב אויף פינדע קענע צו איין
 זייט אָדער ער לייגט גאר ניט דעם עירוב אונזער
 איז פינדע קענע וויא דיא מעקמטשין פון שקאמ:
 ח וטד אפי' בפי ידקה נאך האט רבי יהודה גי'אקאמ
 פתנה אדם על הכלכלה ביום טוב בראשון ואוכלה בשני אָמקעלש
 קענע ארים געקמען אָפנאי אויף אָקארב מיט פירות
 דעם ערשטן קענען ראש השנה אונזער עסק די
 פירות דעם אָנדערן קאנען ראש השנה ואים אָיינער
 האט צוויי קערב פירות. וואס מען האט פון זייט
 גיט גינגען תרומה, אונז יום טוב קאר גיט
 געקען תרומה פון פירות מעג ער נאנין דעם
 ערשטן קאנען ראש השנה אויב היינט איז גיט יום
 טוב ונאראם צוויי קענע יום טוב מאכין מיר פון
 ספק ווייל מיר ווייסן ניט דעם ריקמטיגן קאנען אין
 חוץשן זאל זיין דיא פירות פון דער קארב תרומה
 אויף דיא פירות פון די אָנדערע קארב אונז אויב
 היינט איז יום טוב איז מיניע רייד גאר גיט, זאל
 גיט זיין תרומה, אויף קארנין דעם אָנדערן קאנען
 יום טוב נאנט ער אזוי, אויב געקמין איז גינען
 וואך איז דאך שוין געקמין איין קארב גינען
 תרומה אויף די אָנדערע מעג מען קען דאך די פירות
 פון די אָנדערע קארב עסין, אונז אויב געקמין איז
 גינען יום טוב איז געקמין גיט גינען תרומה,
 איז דאך היינט וואך מעג קען דאך היינט נעקען
 תרומה, סיי וויא סיי פירות פון די אָנדערע קארב ון
 יום טוב עסין די פירות פון די אָנדערע קארב ון
 ביצה שנולדה בראשון אָיי וואס איז גיבאדין גינען
 דעם ערשטן קאנען יום טוב פאכל בשני מעג זיין גיט
 געסין נעערן דעם אָנדערן קאנען יום טוב ונאראם

דרייסיג קאנע אונז דער איין אונז דרייסיגקעסער קאנע
 איז ראש השנה, אונז מאקער איז אָלע גאר גינען
 גיין אונז צוואנציג קאנע אונז ראש השנה דער
 דרייסיגקעסער קאנע, מוז ער מאכין ראש השנה
 צוויי קאנע דעם דרייסיגקעסער קאנע אונז דעם איין
 אונז דרייסיגקעסער קאנע, אונז אויב ער דארף גיין
 דעם ערשטן קאנע אין איין זייט פון שקאמ ורהיינו
 אין מנחה וייטס פיר מויענד איילין אונז דעם
 אָנדערן קאנע דארף ער גיין אין מערב זייט פיר
 מויענד איילין, אָדער איין קאנע וויל ער זיין אין
 שקאמ מערב אדם שני עירובי קענע ער לייגן ערב
 יום טוב צווייא עירובין איינעם אין מנחה זייט אונז
 איינעם אין מערב זייט וואס אונז ער זאגט עירובי
 בראשון למחר מין עירוב זאל זיין דעם ערשטן קאנע
 צו מנחה ובשני למחר אונז דעם אָנדערן קאנע זאל
 זיין מין עירוב צו מערב, אָדער ער זאגט בראשון
 למחר דעם ערשטן קאנע זאל זיין מין עירוב צו
 מערב בשני למחר דעם אָנדערן קאנע זאל זיין מין
 עירוב צו מנחה, אָדער ער האט גאר גילייגט איין
 עירוב, אונז ער זאגט עירובי בראשון מין עירוב זאל
 זיין צום ערשטן קאנע זאגט בנני עירי אונז דעם
 אָנדערן קאנע וויל איה זיין וויא דיא מעקמטשין פון
 מין שקאמ נענען, אָדער ער זאגט עירובי בשני מין
 עירוב זאל זיין צום אָנדערן קאנע בראשון בנני עירי
 אונז דעם ערשטן קאנע וויל איה זיין וויא דיא
 מעקמטשין פון מין שקאמ נענען מעג ער אזוי מאכן
 זאל תהי' לו חכמים אונז דיא חכמים האכין גיט מנחה
 גינען צו רבי יהודה ונאראם וויא האלמין אז פינדע
 קענע ראש השנה איז אזוי וויא איין קאנע קען ער

זכיר דמי: ולא הודו לו חכמים. בשני ימים טובים של ר"ה בלבד דקדושה אחת הן אבל בשני יו"ט של גלויות מודים לו (יז): (מ) והחליצנו. וזונו והחליצנו כח כמו נהלך מושיב פ"ח החילנו ומזמנו כמו חלצנו ה' מלפני רע: אם היום אם מחר. אם היום החליצנו היום אם מחר היום החליצנו מחר: ולא הודו לו חכמים. לא להזכיר של ר"ח ב"ה (יח) ולא להמתות (יט) אם היום ואם מחר אלא אומר החליצנו סתמא בשני הימים ואינו מזכיר של ר"ח כל עיקר. והלכה כחכמים:

סיום מול חסיה זו תרומה על זו. הרי"כ: (יז) וז"ל מנו דלמקלי דה"ס אהק"י לכוונה יומא כדכספ"ג דשנת סהס סהס יומא דבבבא דלמרינן ביה ודלי קדש וכה"ס סוף הספק למרינן מנו כו' אבל הכל יום שני שלו יקום ולאמר סוף עמלן הספק כלב"ח ליכא למימר מינו כו': [ט] אם מפני: כדי שלא ירעה בחפלוהו שטקין. הרי"כ: (יח) בננו הכספס דזכרון א' מיהא נלכו ונלכו ופי' חסוים דכ"ס חביב זכרון קדושה וכל"ח חביב והיו לכל זכרון יגו' וכלאפי מדשיסו והולכו כשישמר בתפלה יום הזכרון סוף עמלן לשיטתו: (יט) דלמי ללאולי ביה שני א' מחוקקין לים כספק אבל כי למרינן סתמא מחוקקין נהו בקדושה סתמ'. נמלס:

בשל תפלה ונאם גימט צום עמוד ביום טוב של ראש השנה דעם ערשמינן קאמ יום טוב פון ראש השנה אומר החליצנו ה' אלהינו את יום ראש החדש הנה זאל ער זאנין שטמארק אונו קאמ אין דעם קאמ ראש הודש אם היום אויב היינט או ראש הודש אם לפחד אויב קארנין או ראש הודש זאלקטנו אונו קארנין שטמארקין ולמחר הוא אויב או אויף קארנין דעם אנדערין קאמ ראש השנה זאל ער זאנין אם היום אויב היינט או ראש הודש זאלקטנו אונו היינט שטמארקין אם אויב נעקמין אין גינען ראש הודש שטמארק אונו פון נעקמין ולא הודו לו חכמים האפיין די חקמים נים מנדה גינען צו רבי דוסא דיא חקמים זאנין קען בארף נים דער מאנען דעם ווארט ראש הודש אום ראש השנה:

אויב דער ערשטער קאמ אין וואך, אוי דאך די איי גיבארין גינארין אום דערנואכין, אונ אויב דער ערשטער קאמ אין יום טוב, אוי דאך דער אנדערער יאג וואך, קעג קען אויף דיא איי עסקין ולא הודו לו חקמים האפיין די חקמים נים מנדה גינען צו רבי יהודה, נאר ביי יום טוב ראש השנה האפיין ניי נים מנדה גינען צו רבי יהודה נוויל נייא האלקיין אז פיירע קאמ ראש השנה אוי ווי איין קאמ אלאנדר, זענען פיירע קאמ יום טוב, אָקער ביי אלע אנדערע ימים טובים האלקיין די חקמים ווי רבי יהודה, אז איין קאמ אין וואך אונ איין קאמ אין יום טוב נאר נוויל קען ווייקט נים נעלעקער קאמ אין יום דער יום טוב דריקער מאקט מען פיירע קעג יום טוב: מ'רבי דוסא קו' הרבינים זאנט העיבר לפני המיכה דער

גמרא עירובין דף מ ע"א

רש"י

סלס"ה כ"ה כלי סחילון דלנח דמלכות דכריאה אברמס
ההוא בר מביא דאתי לבני ריש גלותא דאיתעד ביו"ט ראשון של גלויה ואשהחמ ביו"ט ב' דאכל סבר הכא בשביל ישראל זה מותר לישראל אדעתא דכליה רבנן אתי. ההוא ליפתא דאתי למתווא מיניה אמר הא ודאי מאתמול עקרה מאי זיה
האמ"ס קל דאתי לבי ריש גלותא אלץ נוס מען פריינגנט צום ריש גלותא אדעקא דמלוא רבנן אתי פריינגנט מען פאר אלע רבנן ווענין, האמ מען דאך גיטאהן דעם איסור פון דיא רבנן ווענין אויף תריא ליפתא דאתי לפתוח ביום טוב מען האמ אמתהל געפריינגנט אין מחוץ אום יום טוב לפת נמייערין, גיאקעס, קרויסן, עפרים האפיין דאס געפריינגנט צום פאר קויפין נפס רבא תריא דמישא אין רבא גענואנען אין גאס המ ער גינעהן אז די לפת נענען פרוניעלקט שרא רבא למבן מניה האמ רבא גענואנט מען מעג קויפין אום יום טוב דעם לפת פון עפרים אמר רבא האמ גיטאהן הא ודאי סתמול נעקרה דיא לפת אין גענוים נעקמין געריסען גענוארען פון די ער סיי אקרה נואם וועקטנו זאנין אאיסור סחילן לשיטת אקרא מען האמ דאס געפריינגנט פון נייטער ווי אקרהו

בר מביא. לבי: רב נחמן ורב חסדא אכלו. ממ"ז
אז אתמול מול הרי מותר ופי' אתמול קדש הרי היום מול והרי המתונו ככדי טיעשו: לא אכל. משום דקסבר רב נחמן ורב חסדא אכלו רב ששת לא אכל מאן אחר מאן דלא אכל סבר כל דאתי לבי ריש גלותא למתווא ביו"ט נפק רבא חזייה דכמישא שרא רבא אמרת מחוץ לתחום אתיא הבא בשביל ישראל זה
ההוא בר סביא דאתא לבי ריש גלותא מען המ געפריינגנט צום ריש גלותא אקערש אום יום טוב דאתעד ביום טוב ראשון של גלויה געפאנגען האמ מען איהם דעם ערשמינן קאמ יום טוב ואשתיס ביום טוב שני גישאקמין האמ מען איהם דעם אנדערין קאמ יום טוב. רב נחמן אונ רב חסדא אכלו האפיין גינעסין פון דעם הערש אום יום טוב רב ששת לא אכל רב ששת האמ נים גינאלט עסין פון דעם הערש אום יום טוב פון דאכל סבר תבא בשביל ישראל זה סתמ' לישראל אמר די רבנן וואם האפיין גינעסין האלקיין אז עס איין גיטאהן גינארין אאיסור פאר איין יודנים ווענין, קעג דאס דער אנדערער יוד עסין, דער הערש איין דאך געפריינגנט גינארין פאר דעם ריש גלותא, מענין אנדערע קענטשין פון אים עסין פון דא אכל סבר אונ דער וואם האמ נים גינעסין

קדושה אחת היא: דקא מפשי. כותים ומייתי אמר הני
 ודהי אדעתא דשראל מפשי ומייתי ואמר להו: בני נננא.
 קושרי כילות לחתנים וזמתין שם הדם: לפי שאינן בני
 תורה. ואמי לנוזלי דיו"ט ע"ש:

תורה הא בני תורה שרי והא בעינן בכדי שיעשו
 אולו שוילו רבא א"ל בעינן בכדי שיעשו:

מותר לאכול לישראל אחר וכ"ש הא. אדעתא
 דעכו"ם אתא. כיוודקו דקא מפשי ומייהו אסר להו.
 קנהו בני נננא דגויהו להו אסא כיו"ט ב' לאורתא שרא
 להו רבינא ארודי בהי לאלתר. א"ל רבא בר
 תחליפא רבינא ליסר להו מר מפני שאינן בני
 תורה. מתקף לה רב שמעיה מעמא דרנין בני
 אולו שוילו רבא א"ל בעינן בכדי שיעשו:

רבנא ל"פ ל"ח פ"ז זאל דער רב"ז וי אפרין די תרסיס
 כפני שאנן בני תורה וידי אקענען גיט לערנען.
 וועלן זיי ואגין אז דער אנדערער טאג יום טוב
 איז נארקין יום טוב. ווארום זיי האבן אפגישיגטן
 תרסיס קעם אנדערען טאג יום טוב אונ קען האט
 זיי מתיר גינען צו שפעקין פון זיין ספקוף לה רב
 שפע"ה רב שמעיה דהמ געפרענט מסא דאין בני תורה
 דוא זאנסט אז רבנא האט שלעכט געפסקת ווייל
 די קענטשין קענען ניש לערנען הא בני תורה שרי
 אבער פאר קענטשין וואס קענען לערנען האט
 רבנא גוט געפסקת אז קען קעגן שפעקין פון די
 תרסיס מוצאי יום טוב באלד ווי עס ווערט נאכט
 והא בעינו בכדי שיעשו קען דארף נאך מוצאי יום טוב
 ווארטין אזוי אלאנגע צייט ווי עס דארף דארעין
 צו גיין ביי נאכט אין נארטין אונ אפגישיגטן אזוי
 פיר תרסיס אונ זיי גריינגען אהיים אזוי שוילו לרא
 איז קען גענאגען צו רבא פנעגין דעם דין אפר ל"ח
 האט רבא צו זיי גיזאנט בעינו בכדי שיעשו קען דארף
 ווארטין מוצאי יום טוב אזויאל לאנג וויא עס דארף
 נארעין צו גיין ביי נאכט אין נארטין אונ אפ
 שניידן אזוי פיר תרסיס אונ זיי גריינגען אהיים:

שבתתא ברא בשביל ישראל וי אז קען גריינגט אואך פון
 ווייטער ווי אהחוס שבת פאר איין וידני'ס וועגן
 מספר לאכול לישראל אחר קען דאס איין אנדער יוד
 עסין וי' שבו חיי דאדעקא דעמי' אהיא אונ דער לפת
 איז געוויס מותר ווארום ער איז דאך געבריינגט
 געווארן פאר עכו"ם וועגן, ווארום דער ווס האט
 געבריינגט האט דאך גיט געוואקסט אז רבא וועט
 סתיר זיין וידין דאס קויפן אום יום טוב זיין
 דהוא האט מפשי יפיימי ווי רבא האט גינעוהן אז קען
 גריינגט נאך לפת קער ווי קען האט געבריינגט
 פריהער, ווארום ווי ד' עבו"ס האבן גינעוהן אז די
 וידין קויפן אויף האבן זיי שוין גריינגט נאך לפת.
 איז דאך שוין די לפת געבריינגט גינארין פראלע
 וידין אין מחווא אפר ל"ח האט שוין רבא געאסקרת
 צו קויפן קעם לפת תורה בני נננא דגוא ל"ח אסא בייס
 טוב זיי קענטשין האבן אפגעשניטען תרסיס פון
 אנארטין דעם אנדערין טאג יום טוב, זיי האבן
 געברארקט די תרסיס צו אהחוסה לוארנא שרי לה
 דכניא לארתיי בתי לאתר האט רבנא גיזאנט ביי נאכט
 מוצאי יום טוב. אזוי ווי עס וועט נאר ווערין נאכט
 קענען זיי שוין שפעקין פון די תרסיס אפר ל"ח רבא
 בר פתליפא רבניא רבא בר תחליפא האט גיזאנט צו

ו"ח היריע רפ סר ע"ב ת"ח דאצילות יוד הא ואו הא

ת"ח בשעת דאחכנס ס"ח לדחחנת) לגבי חס קב"ה כריך לון הה"ד (בראשיתא) ויכרך אותם אלהים כחון דמכרך
 לכלה בשבע ברכות. מכלל אוליפא חתן וכלה כיון דאחברכן בשבע ברכות אהדבקן אחדא כדומא דלעילא. וע"ד
 מאן דלתי לאחברא בנתינו דאחרא הא פנים וזוגא (כביכול עבד ב' רשויות לעילא) דהא וזוגא דכ"י ביה בקב"ה
 בלאודוי בזמנא דלחיה ברחמי וזומנא דלחיה בדינא. ת"ח מאן דמתחבר בנתינו דאחרא כאלו משקר ביה בקב"ה ובכ"י
 וע"ד קב"ה לא מכפר ליה בתשובה ותשובה תליא עד דיסתלק מעלמא הה"ד (ישעיה כב) אס יכופר העון הזה לכם עד
 תמותון. ואימתי. בשעתא דטאל בתשובה להחיה עולמא ואית ליה לקבלא עובא. ר' אלעזר אמר מאן דמשקר בכ"י לא
 יתקבל בתשובה עד דיתין בדינא דניהבס כ"ש מאן דמשקר בכ"י ובקב"ה, וכ"ש אי אפרח ליה לקב"ה למעבד דיוקנא
 דמתור בנתינו דאחרא וזכאיש פומי' דמלכא. רבי חייה פתח ואמר (משלי כה) גזול אביו ואמו וגו'. אביו דא קב"ה
 ואמו דא בכ"י. מאי גזול דא"ל (ישעיה ג) גזלת העני בנתיבס. ומאן איהו מאן דאחמד אחרא דלאו איהו בת וזוגיה.
 חתן תינין כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאלו גזול לקב"ה וכ"י דכתיב גזול אביו ואמו וגו'. כל הנהנה מן העולם
 כלא דא איהו מאן דאחמד בנתינו למיהי מנה ווע"ג דלחיה פומי' וזהו מנה בלא ברכה כאלו גזול קב"ה ובכ"י. מ"ט
 צנין דזוגא דלהון בשבע ברכות הוא. ומה על פניה כן מאן דיתדבק בנתינו אחרא דקאיש כנוונא דלעילא בזוגא דשבע
 ברכות עאכ"י. (משלי כה) חבר הוא לאיש משמתי. דא ירבעס וכמה דלוקמוס. וזומר חין פשע דאמר הא פומיה הו'
 אחמי אפר. צנין דא גזול אביו ואמו הו' ולא עוד אלא דהבר הוא לאיש משמתי. מאן הוא איש משמתי דפניס דיוקנא
 ותקונא דלעילא. כ"ש מאן דאחמד לאנתו דאחברא לאחברא דה (ס"ח) ואחדבך בה) דפניס ימיר וע"ד אה תפיס הו'
 לעלמין. איש משמתי דפניס לעילא ופניס לתתא ופניס לנפשיה דכתיב משמתי וכתוב (משלי ו) משמתי נפשו הוא ישענה:
 רבי אבה פתח ואמר (בראשית לב) ויאמר שלחני כי עלה השמר וגו'. ויאמר שלחני וכי עוקד היה בידיה דיעקב. אלא
 זכאון חוין דר' קייא דקב"ה חס על יקרא דלהון ולא עביק לון לעלמין הה"ד (תהלים נה) לא יתן לעולם מוט ללדיק:

משערי קרושה להר"י רף א עמוד ג

ענה כינה עמטם זאת כי הוא עיקר גדול אמת הדבר כי יש מן הלויקים שנסמלים בחטא נלעזים כענין כוהנר כי הם סוף לדיק בחלק עמם טוב ילה יחפה. אכן כוהנים את ילם עמם פליסם ואם יסוילו בחטא פסם אחת כל יסוילו ונקושו בפיס' ומזכרים בחטאים. אך כל אלה לינו נזכר עמטת' דועו ולינו מקבל על נפשו לנשבער ממנו גם אם הוא מהטובות הקלים אמ"ס טטוא מוסר מעל סעדיכות סעבורס קרמוכו הכנוי יכילול נסע לדיבר אחד ועם סעפסיעס נכנסה ועדול עוטו ומטוול כי אם אמר יאמנו טענדו לרבו כל אשר סמער עלי אפסיה וזלתי דבר אחד כדכ ד. ע.

הרמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פ"ג

(א) חמשה שהביאו יבח א' כולן סומכין עליו זה אושר זה. לא שישכבו: כולם בבח אתה. מי שמח והניח קרבנו עולה או שלמים הרי יורשו סבא או זכוכך עליו ומכיוו נסכויו: (ב) אין סמיכה בקרבנות הצבור חוץ משתי סמיכות, על שעיר המזבח ועל פר העולה דבר. ושלשה מן הסנהדרין סומכין עליו ודבר זה הלכה מפי משה רבינו שאין בצבור אלא שתי סמיכות: (ג) אין סומכין אלא בעורה. סכך רוע לעורה חזור וכוכך מבפנים, ואם היה בעל הקרבן עומד בכלל כחו ואין סוכך אלא שהור ואם סכך הטמא סכך:

בחוץ והכונים ידו לפניו וסכך סמיכתו בשרה. והוא שיוסוך

(א) חמשה שהביאו יבח אחד ווען פיקף מעגמשיין האבין געבריינגט איין קרבן פון סומכין עליו דארפין אלע פיקף ארויפלייגן די הענט אויף דעם קרבן זה אחר זה איינער נאך דעם אנדערין לא שפסכו פלן יבח אחת אבער ניש אלע ואלין ארויף לייגן די הענט מיט איין מאהל מי שפחתי הניח קרבנו עולה או שלמים ווען איינער איז גישטארבן און האט גילאזין אקרובן אעולה אדער שלמים הרי יורשו סבאו דער וואס נרשית איהם גריינגט דעם קרבן וספד עליו און ער לייגט ארויף ויניע הענט אויף דעם קרבן ומביא נסכיו און ער גריינגט די נסקים צו דעם קרבן וספד וספד בוימאיל ויין: (ב) אין סמיכה בקרבנות הצבור דוא קרבנות וואס קען גריינגט פאר אלע ידיקים ווענין, לייגט קען קען ארויף דוא הענט אויף די קרבנות ווען משע סמיכת נאר אויף צווייא קרבנות צבור לייגט קען נא ארויף דוא הענט על שעיר המזבח אויף דעם שעיר וואס קען שיקמ יום כפור לעזאזל לייגט ארויף דער כהן גדול די הענט ועל פר העלם דבר און אויף דעם פר וואס קען גריינגט ווייל אלע יודין האבין געהאט אעטות אין הדין וישלש מן הסנהדרין סומכין עליו און דייא דיינים פון די סנהדרין לייגן ארויף ויניע הענט אויף דעם פר הדבר זה הלכה מפי משה רבינו שאין בצבור אלא שתי סמיכות דער דין איז גיאנגט גינאררין פון משה רבינו אז בייא די קרבנות פון צבור איז גיטא קיין סמיכה נאר אויף צווייא קרבנות איז דא סמיכה: (ג) אין סומכין אלא בעורה ארויף לייגן דוא הענט אויף דעם קרבן. דארפ ויין ווען דער קרבן איז אין די עזרה ספד היך לעזתי חוץ וספד בפיס אויב ער האט ארויף געלייגט די הענט אויף דעם קרבן ווען דער קרבן איז גינאררין אויסקער די עזרה, ואל קען ארויף פיקען דעם קרבן אין די עזרה און ער נאל נאך אריין ארויף לייגן די הענט אויף דעם קרבן וואס היה בעל הקרבן טפד בחיז והניס ידו לפניו וספד אויב דער בעל הבית פון קרבן איז געשטאנען אויסקער דוא ערה

ענה כינה שפעה וואס איינעם ואלקסר פארשטיין און ואלקס דאם הערין פו ווא עיקר גדול ווארום דם איז אגרוקער עיקר אמת הדבר כי יש מן הצדיקים שנקלטים בחטא לפעמים די ווא איז אמת עם ועפען דא צדיקים וואס ווערין אקאהל געשטרויכלט אין איינר נום וזיא מוהען אקאהל אעבירה ווענין שגאמר ווי עם שטייט אין פסוק כי אדם איז צדיק באיני אשך ועשה טוב ולא יחפה עם איז גיטא אפענטש אויף דער וועלט אפילו אצדיק עם ניש ואל מאהן נאר גומעים און ואל גיט וינדנען און פוקשים את עצמם מאת פניהם אבער ווי שמוסיין אנוקע דעם יוצר הרע פון זיה וואם ופילו בחטא פנים אחת אפילו ווי אפלין אריין איין אקאהל אין איינר לא ישע לו אבער צוויי מאהל טענען ווי גיט די וינד נקמט בפיניהם וזיא קריגען מיט זיה אפלין פאר וואס ווי האבין דוא וינד גימאהן וחוהים בפשיטה און ווי מוהען השוכה אף כל שאיני נהיר סחטא דיע נאר דער מענטש וום האט אפענואקטע וינד ער ווייס ער האט געווינדגט, און ער היט זיה גיט ער נאל נאך אקאהל די וינד גיט סאהן זענו מקבל על נפשו להשפד ספד און ער געקמט גיט אויף זיה ער ואל זיה הימען פון די וינד גם אם הוא מעונות הכלים אפילו דאם איז פון דוא גריינגע וינד נאף על פי שהיא נהיר סכל הנביחות שבתורה אפילו ער איז אפגעהיט פון אלע עבירות וואס שטייט אין די תורה, פון דעקט ווענין קראיית חכמי ישראל ספד לדיבר אחר האבין איהם דוא חכמים גערופן ער איז אמסר צו איין אעבירה וואת פישעים נכחה און ער וועקט געצילקט מיט די וינדנען גדול ענו מנשוא און ויין וינד איז גרויס קען איז ניא איהם גיט מוחל כי אם אמר יאמר חסדי לבו אויב אקבעקט וועט זאגן צו ויין בעל הבית כל אשר האמר אלי אעשה ואלץ וואס וועקט זאגן צו מיר וועל איד סאהן וייתי דבר אחר נאר איין זאך וועל איה גיט מאהן כפר שבר עול אדנו מעלוי האט ער שוין אפגעבראכין פון זיה דעם יאך לדיא

ואון דער קרבן איז געשטאנען אין דיא עזרה און דיא עזרה און האט זיא געלייגט אויף דעם קרבן דגל כחו ער ואל לייגן די האנט אויף דעם קרבן מיט ויין סאך גיט אנלעגן די הענט אויף דעם קרבן סידין ער ווען ער איז גינאררין וואס ספד כוהנא אויב ער האט אנגעלעגט ווען ער איז גינאררין ספד, איז אויך גיט:

על זאת כי יש אנשים רבים מקבילים על נפשם להוציא מעצמם ידועות וכל ימי חייהם חיים נוספים בהם אבל הם אלנם כתיבם ואלו לא היו נוספים כי רק על עבירות אחת חמלי רע הוא נכנסם כאשר ביארנו לפנינו קדמל לחסרות רשום והכנס מהסממיות כמו שצוים חכם ומקבל את חזיונו אל חם עלמו בהם והוכרת הם שמים נכבדים לו נמקום שלימו סיכור או כידים לה נקיות והשלמת טין מן הטני ולשון סרע ושאלת חכם ונכחות חכל והתינס חמים והסמכל שפריות וביטול ת"ם כנגד חולם ורבות כללם כפנתו מקתום אל בני סודר לסוכרים ולסוכרים :

ויער פיל כי יש אנשים רבים מקבילים על נפשם לחזור מעבירות ידועות עם זענען דא פיל מענקשין ונאם זענקען אויף זיך ויניא זאלין זיין געהיט פון עבירות ונאם ויניא ווייסקין וכל ימי חייהם אינם נהרים בהם אונ אויף ויער זאכצין לעזען זענען ויניא גיט געהיט פון דיא עבירות אבל הם אצלם בחיט ויניא מוהען דיא זאכין גלייך וויא מען ונאמט גימענט מאהן ויניא לא חיי נהנים בורגל עבירה אחת ווען ויניא וואלמין אזוי גיטאהן נאר מיט איין עבירה חולי רע דא גנשט ונאלט דאם אויף גינען אשקעקטע קראנקייט ביי די נשקה פאשר ביארט וויא מיר האבין פריער גיזאנט אף כי נהנים בורגל אהרות רבות איז דאך גענוים שלעקט אז ווי מוהען אזוי מיט פיל עבירות וכהנה משהמרות אונ נאך אעלעק זאכין פון דיא מען ויער עבירות שבעת חנם שווערין אומקויטן ווען קען דארף גיט שווערין מקבל את חברו או את עצמו בשם אונ ער פלוקט זיך אדער ער פלוקט זיין חקר מיט דעם נאמען פון נאם גער זאגט נאם זאל מיה שמראפין אדער ער זאגט צו זיין חקר נאם זאל דיך שמראפין והכרת שם שמים לבטלה אדער ער דערמאנט דעם נאמען פון נאם אומקויט ווען קען דארף גיט או בקיום שאינו שחור אדער ער דערמאנט דעם נאמען פון נאם אויף אאקטרייעס ארם בידים לא נהיט אדער מיט אומך ריינע הענט והעלכת זין מן העני אדער ער געמט אנועק זיינע אויגן פון אצאעם מאן ער וויל גיט געזין צדקה ולשון תרע אדער ער רעט לה"ר ושנתת חנם ער האט פיינט מענקשין אומקויט ויניא האבין איהם קיין שלעקטם גיטאהן ונבחת חלב ויניא האבין אין הארצין גרויסקיים נתינת תהית אונ ויניא גיבען אסורא אויף מענקשין ויניא ווילען קען זאל פאר ויניא מורא האבין והסמכל עבירות ער קוקט אויף פרעקטע ווייער ביטול תלמוד תורה פנימ כלום ונאם ער דערונט קיין תורה ראל איז געזין אלע עבירות ויבות נאיה אונ פיל אעלעקע עבירות חבטם בקצתם אלץ בני החרו המזיזים והמזיזים מיר האבין נאר געשריגען אפסיל עבירות פאר דעם דור נאר צו דערמאנען ויניא אונ ויניא און צו זאגן :

עבר טול אלוים מפלוי והישר בעיני עישה ועל הפנין הזה נאמר חריר האיש אשר לא יקום את דברי המורה הטה נמשות אוחס ביאורו אשר לה קבל על נפשו לקיים כל דברי המורה מלאש ועד סוף יומו ע"ז הכר לא יקום נמשות ולא אמר אשר לא יעשה אוחס ועוד חרע כי שבוים עבירה אחת ופעמים א"ס שזוכר מעל שרע העבירות הכה הוא נמשות כעובר על העבירות חלוקת אוחס וכן ארז"ל כי אם יחמור לגורר אל תשקט וסוף שזוכר אל תשקט וסוף שזוכר לוקח בחמיוה על כל אחת ואחת כמשפט האוכל סרפה ונכמה טמאה ומלב ודם ודלה רלויט כי רבו פונות הדור

הערשקאפטן פון זיין בעל הבית והישר בעיני עישה אונ וום אים וועט גיפעליון וועט ער מאהן ועל הענין תה נאמר אונ אויף דיא זאך איז גיזאנט גינארין אייר האיש אשר לא יקום את דברי המורה הואת לעשות אותם פארפלוקט זאל זיין דער מענקשין ונאם וועט גיט אויפשעליון ונאם וועט גיט געמען אויף זיך צו מקנים זיין די כיר פון דיא תורה ער זאל זיי מאהן ביאורו אשר לא יקבל על נפשו לקיים כל דברי המורה מלאש ועד סוף דער פסוק מיינט פארפלוקט זאל זיין דער מענקש ונאם וועט גיט געמען אויף זיך צו מקנים זיין אלע רייד פון די תורה פון אנהייב בוי צום סוף ויניא על זה עם וויינט אויף דעם פשט ווייל עם שמיים אין פסוק אשר לא יקום לעשות ונאם ער וועט גיט אויפשעליון צו מאהן ולא אמר אשר לא יעשה אותם אונ דער פסוק זאגט גיט ונאם ער וועט ויניא גיט מאהן ועדה מיר אז דער פסוק מיינט ער וועט גיט געמען אויף זיך צו מקנים זיין ונאם עם שמיים אין דיא תורה ועוד חרע כי נהנים עבירה אחת עשר פעמים נאך זאלסטו וויסען דער ונאם מוהמ איין עבירה צעהן מאהל אף על פי שנוהר מכל שאר העבירות אפילו ער איז אפגעהיט פון אלע עבירות תה תיא נחשב בעיניו על עבירות חלוקת ער איז אדער גערכינט וויא איינער איז עובר אויף די תורה מיט געזונקעע עבירות זאל דער עבירות מוהמ ער יוא אונ אנדער מוהמ ער גיט וכן אמרי רבותינו ו"ל אנוי האבין די רבנן גיזאנט כי אם אמרי לגורי אל תשחח או קען האט געזאגט צו אנדור זאלסט גיט מרינקען וויין היא שוה אונ ער האט געמרינקען מען האט גיזאנט נאך אמהל צום נדור אל תשחח זאלסט גיט מרינקען וויין היא שוה אונ ער מרינקט יא לוקח באריותה על כל אחת אחת זאלאנט מען איהם נאכדעם מלקות אויף יעדער מאהל ונאם ער האט געמרינקען כמשפט האוכל משה ובהנה מסאה חלב ודם אזוי וויא ער ונאלט גיטאהן פארשדענע עבירות וויא ער ונאלט גינעסין מפרות אונ ער ונאלט גינעסין אזוי אנהיה ונאם מען מאר גיט געסין אונ ווי ער ונאלט גינעסין חלב אונ ברוב וראה האיש כי רבו עונות הדור על את מיר האבין גינעסין אז דער דור האט אעלעקע עבירות

שביעאה תנינות והא
 עמיא מכתשא ולא
 אוסיף מכתשא במשכא
 וידיניה פהא עדיהא
 היא ויצבע לבושהי
 וידיפי : ו ואם אוספא
 תוסיף עדיהא במשכא
 בתי דתתמי לכהנא
 לדפיותיה ויתחוי
 תנינות לכהנא :

השביעי שנית והנה ביה הנגע
 ולא פשה הנגע בעור ומהו הכהן
 מספחת הוא וכבס בגדיו ומהר :
 ואם פשה תפשה המספחת
 בעור אחרי הראתו אל הכהן
 לטהרתו ונראה שנית אל הכהן :

ת"א כסה כחכות טפ וטסרו . מגילה ח :

שפתי חכמים

שלקאס סעו מלאמי כיון שהמלאס הלאשון ומהרין בימס מלאס
 טומאה הן עמד בטינו קרין כס . רל"ס : ת כלומר אל מדיין
 הוכסה ממלאמי אל"פ דפשה הנגע אל לא כסה אל"פ דעמד
 בעינו אל"פ להסניד וטכור הוא אללא כך מדיין הוכסה וגם לא פסס
 עמד במלאמי אף על גב דלא פשה מי פשה אף על גב דטובס
 חפשה וגומד וטכור דעמד בעינו משמע או לו או זא :

(ו) כהה . הוכסה מוראיתו הא אם עמד במלאמי ת
 או פשה עמא : מספחת . שס נגע טכור : וכבס בגדיו
 ומהר . הואיל וזוקף להסניד נקרא טומא ורין עטילה :
 או אל"פ להסניד וטכור הוא כדמשמע כסה ולא פשה וגו' הא אם
 לרין להסניד וטמא הוא כדמשמע כסמוך ואם פשה

דעת וקנים מבעלי התוספות

לבהלמ פי' להמיר את הטומא בשבט כלאסיס לטכור הטומא
 בשבט שפתי חכמים דלכ היה כשל מלה ובסוף השבט
 כסוד הסיכל דלא חטיב כסה אללא עומד עד שימטע ממלאות
 נגטיס . וי"ל דלכוי רקע הכא ויכס כסה הא אם עמד במלאמי
 עמש דטכור אללא לרובח נקטיה שלל תאמר שלס נסתס למדי
 או מסוד לשלג דנגע חדס הוא ובעי סמך ככתחיל קמ"ל דכטומד
 לא וטכור . ד"ל דלכוי רקע ויכס כסה הא אם נסתס אפי' שוב פשה
 לא וטמא לכך נא' הא כסה טמא ולא פשה לו' הא אם פשה עמא
 אפי' כסה שפתי אס פשה דבתיאלכ' דלמיל קמי' (ו) וכלא'
 שית . ען מדין היה לו לכתוב שלישיית דלגבי רליות היה שלישיית :

כזאומל , ואין לך הספקה הלכות והכטיעות יותר מזה שזה הוא
 סמורה כנעות הנגע היה כסס לרעת נישתה היא בעור כשרו . כי
 כשכר הכריז לנכח מי חפסקו לחמו ורטיעתו , ע"כ ישמאלן טיכף ולא יתגברלו כי אין לך מימן טומאה יותר גדול מזה :

פרוש לתורת אלהים

דעס ויבעיין קמא שנית דאם אנבערע קאהל ויהי
 פחה הנגע די נגע איז טינגעלער גינארען וויא ויא
 איז פריער גינען וליא פשה אונ די נגע האמ ויה גימ
 מעקטן אין דער הויט וקטיה זאל אים דער פהן ריין
 מאקען פלוקר , ער זאל אים זאגן דוא ביקט קהור
 מספחת היא דם איז אנגע קהור וכבס אונ , ער זאל
 ויאשין ויניגע קליידער אונ איז קהור נאר ווייל
 מען האט אים געמונט פאר שליסקען ווערט ער
 געוויפן טמא אונ מוז זיך טיבלן אבער איין קרבן
 אונ די אנבערע דינים פון אמצורע גייט ביי אים
 גיט אן אבער אז די נגע איז די אנבערע נאך גיט

נביאים מלכים ב

לחשך טמא דוא צבאות נפש צ צב צבא צבאות ויה יהוה נשמה דנצחו ארני נשמה יהודי יתנה חיה יחידה
 דנצחיה יתנה חיה יחידה יהודי אל שם ב"ן שבעשית :

(ט) ויהי פד שמע אלישע * ויהי פשמע אלישע
 מרה ישראל את בגדיו וישלח אל המלך לאמר
 למה קרעת בגדיך יבאנא אלי וידע כי יש נביא
 מצודת דוד

בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יִחְיֶה בְּעַן לַחַיִּים
 וְיָבֹעַ דְּרֵית גְּבוּיָא בְּיִשְׂרָאֵל :
 (ב) וְזָמַן גַּמְזוֹן בְּסוֹסְתֵי
 יִבְרָתִיכוּתֵי גַמְזוֹן בְּתַרְעָא בִּיקְתָא
 דְּאַלְיִשֵׁעַ : (ג) וְשַׁלַּח לַחַיִּים
 אֲלִישֵׁעַ אֲנָרְיָא לְמִיקָר אֲזוּל
 וְסָבּוּל שְׁבַע וְיִמְזִין בְּגַרְדָּנָא
 וְיִתּוּב בְּסָרְדָא לָהּ וְאַפְסִי :
 (ד) וְרִגְזֵי גַמְזוֹן וְאַזְל נְאֻמַּר הָא
 בְּיִתֵי אֲמַר דְּלָתֵי יִפּוּק סָפֵק
 וְיִקְוִים וְיִצְלִי בְּשִׂמְכָא בְּיָי
 מְקַל מִי אֲרַעְסָא דְיִשְׂרָאֵל וְאַפְסִי וְאַתְפְּנֵי נְאֻל בְּרִנּוּ :

בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יִחְיֶה בְּעַן לַחַיִּים
 וְיָבֹעַ דְּרֵית גְּבוּיָא בְּיִשְׂרָאֵל :
 (ב) וְזָמַן גַּמְזוֹן בְּסוֹסְתֵי
 יִבְרָתִיכוּתֵי גַמְזוֹן בְּתַרְעָא בִּיקְתָא
 דְּאַלְיִשֵׁעַ : (ג) וְשַׁלַּח לַחַיִּים
 אֲלִישֵׁעַ אֲנָרְיָא לְמִיקָר אֲזוּל
 וְסָבּוּל שְׁבַע וְיִמְזִין בְּגַרְדָּנָא
 וְיִתּוּב בְּסָרְדָא לָהּ וְאַפְסִי :
 (ד) וְרִגְזֵי גַמְזוֹן וְאַזְל נְאֻמַּר הָא
 בְּיִתֵי אֲמַר דְּלָתֵי יִפּוּק סָפֵק
 וְיִקְוִים וְיִצְלִי בְּשִׂמְכָא בְּיָי
 מְקַל מִי אֲרַעְסָא דְיִשְׂרָאֵל וְאַפְסִי וְאַתְפְּנֵי נְאֻל בְּרִנּוּ :

מצודת דוד *בסוסי קרי *אמנת קרי רש"י

(ד) הנה אמרתי. סכור הייתי שהכחיל יאל אלי וידבר עמי ויראה את החולי והניף ידו על מקום הרצפת :

ר"ל לכל כלמור רכח וסכר נכאש
 כי נכרות דמשק סוכים כמה מכל מימי ישראל וסלל כמפירות לטי
 רותן עממי כסס וכי סוכר לטי כהמים ח"כ כמו שלל חופילו לי נכרות דמשק כן לא יופיל מי סוכין :

דעם פירוש עברי מיימש מן בייא דער המפורת פון דער וואג .

כתובים מ"ה"י כד

להבשף מיסוד ומלכות ד"א שין דלת יוד נפש שין שין דלת יוד רוח יאהרונדי נשמת דיסוד א אד אדנ אדני נפש אדני רוח אלף דלת נוך יוד נשמה דמלכות יד דו וז הו חיה יחידה דיסוד יקוה חיה יחידה דמלכות אל שם ב"ן שבעשה :

א מְחַזְבֵּי לְהַרְעָ לֹו בְּעַל־מְזֻמּוֹת יִקְרְאוּ : ב זִמְתֵּי אֲזוּלָת
 חֲמָאָת וְתוֹעֵבָת לְאֲדָם לֵץ : ג הַתְּרַפִּית בְּיוֹם צָרָה צָר
 בְּחֻכָּה : ד הַצֵּר יִקְחִים לְמוֹת וּמַטִּים לְהַרְגֵי אֶסְתִּחֲשׂוּךְ :
 מִקְנָתוֹתָ : (א) אִין הַתְּרַפִּי בְּיוֹמָא בְּעֻקְתָא מְתַעִיק מוֹלָה : (ב) פְּצָא ? אֲלִין מְתַנְסְכִין לְמוֹתָא

מצודת דוד רש"י

(ב) מחשב להרע. חושב המחולות רשע לו כעל מנמת יקראו : (ג) זמת אזולת חמאת. לבעליה ותועבת לאדם לץ. ללנות היא המתעבת האדם על הקצ"ה ועל הכריות : (ג) התרפית. מן התורה; ביום צרה. ביום פורענות : (ד) הצל את לקוחים למות ואת המטים

(א) מחשב להרע דער נוס מראבט ביינע מחשבות אונ אויבגוייניג ווייזט ער זיך פאר פרום וועט דער סוף זיין לו בעל מומות יקראו דאס די מענטשן ווערין אים און רופען דער איז אמאן וואס האט ביינע מחשבות ווארעם דער אמת מוז ארויס קומען : (ב) זפת אזולת חמאת אז מען מראבט גארעשקייט איז דאס אויך אויגד אפילו ער טוהטם ווי נישט ותועבת לאדם לץ אונ אז אמענטש רעדט מיט זיין מול מיאוסע ביייד אונ ליגנות מאבט דאס איהם אויפגעריג פאר גאט אונ פאר מענטשן : התרפית ביום צרה אויב דוא קענטסט העלפין בייין חקר אין אעת צרה אונ דוא

פירוש עברי מיימש

פארלאזט דאס אונ העלפסט איהם ניט צי טוהך וועט אויס קומען אז בייין פח וועט אויך אקאהל אייגנ ניין אונגייער וועט דיר אויך ניט העלפין ווארעם וועלכער מענטש איז באוואוינט אז עם זאל איהם אויפער גוט זיין : דאס מיינט מען (ה) זעל לקוחים לפת זיי מציל די לייט וואס ווערין גינגען צום מוים פון מערדער יקשים ליה אונ ועגען גניימ גיהרנות צו ווערין דרך איין אנדער זאך אס תחשך אויב דוא וועקט ביה פרמיידין פון מציל צו זיין זיי זאג אויך דיר דאס אין דעם טאג פון בייין שמראף וועט

(א) מחשב להרע דער נוס מראבט ביינע מחשבות אונ אויבגוייניג ווייזט ער זיך פאר פרום וועט דער סוף זיין לו בעל מומות יקראו דאס די מענטשן ווערין אים און רופען דער איז אמאן וואס האט ביינע מחשבות ווארעם דער אמת מוז ארויס קומען : (ב) זפת אזולת חמאת אז מען מראבט גארעשקייט איז דאס אויך אויגד אפילו ער טוהטם ווי נישט ותועבת לאדם לץ אונ אז אמענטש רעדט מיט זיין מול מיאוסע ביייד אונ ליגנות מאבט דאס איהם אויפגעריג פאר גאט אונ פאר מענטשן : התרפית ביום צרה אויב דוא קענטסט העלפין בייין חקר אין אעת צרה אונ דוא

וּמִתְדַבְּרִין לְקַלְמָא חֲסוּדָה : ה פִּירְתָא מִרְן הֵן לֹא יִדְעֵנוּ יְהִי הַלְאֵה־תִּכְן לְפִתּוֹת וְהוּא־יִבִין
 (ח) וְאִין פִּירְתָא לְקָא יִבְעָנָא דָא
 הָלֵא פִרְעִיקָא דְלָקָא אֶלְהָא
 גְּצִי וְדִנְטָר נִפְשָׁהּ הוּא יִבַע וּפְרַע לְכַר גְּשָׁא הִיָּה עוֹבְדוּי :

מצודת דוד

לְכִיל אִם הַלְקוּחִים לְמוֹת וְהַמְטִים לְסַרְגִּי : (ה) כִּי תִמְכַר כִּי תִמְכַר
 לֹא יִבִין לֹא יִדְעֵנוּ אִם לְקוּחִים מֵתָה לְמוֹת : סֵלָה : כִּי־ל הֵלֵךְ לֹא יִמְלִי
 דְכִרְיִי־יֵלֵךְ סִי סֵהוּא כְמוֹן לְמוֹת כִּי לְמַד סוּף יִבִין אִם יִדַע
 גְּמוּל הַלְמַד כְּפִטְלוֹ וְאִם יִדַע וְהַמְטִים יִסִּיעַ לֹר כְּמֹן מֵרֵס כְּמֵרֵס :

רש"י
 להרג. אם תחשך מהלילול ע"ו אמר כי לך כחך: (ה) לא ידענו. זה מהממים להרגו להלילול:

אם לא ידעת: ונולד וגו'. כפל הדבר כמ"ט: והשיב. סוף ישיב

פירוש עברי מיימש
 וְנִעְמַת וַיִּין רִיבִין כְּחַ עֲנַג אֹנִב שְׁלֵאָף : (ה) כִּי תִמְכַר הוּן אִם
 גְּצִינָה יְהִי אֹנִב אֹיִב דְּרִי וְנִעְמַת וְעֵלִין וְאִנְגִין מִיר הַאֲבִין
 דָּם גָּאָר גִּיט גְּעוּוֹאֲמָם הָלֵא תִכְן לְפִתּוֹת הוּא יִבִין וְיִבַע
 נִפְשָׁהּ הוּא יִבַע פִּרְוֹאָר גָּאָם נִוּם עַד צִיִּילְמִדִי הִעֲרָצָר

עיקר תו"מ משנה כתובות פ"א ברמנורא

אלמנה ניונית מנכסי יתומים. בין קרקעות בין מעטלין (ה) תחלף כתובה כולל וזאת תהא יתבת כבית ומתנה מנכסי: ואין חייבין בקבורתה. שהכל חייב בקבורתה תחת ומכשיו שירש"י גובת' כתובת' מירושי העכל הכס יקברו ומחלף שמעין שלם מתה ולא נשבעה

[6] מעשה. ס"ג הו"מ. ל"ג ומעשה ידית כו"ו. ועתי"מ: (6) סיניו אמר תתקן כגלוס דכחושה נכית מעטלילי ומנאי כחושה ככחושה דמי לכל לא מדין הגמ' : [ב] ואין חייבין. פסקי סופו' דלויטריך לשמתי' אפי' סיכא דלא שקלא אלמנה כחושה כגון דליכא אלא מעטלילין אינן חייבין בקבורתה ומ"ג

אלמנה ניונית מנכסי יתומים [6] ומעשה ידית שלהן [3] ואין חייבין בקבורתה יורשי כתובתה בקבורתה: (ב) אלמנה בין מן האירוסין בין מן הנשואין מוכרת שלא בב"ד. מן האירוסין. מן הנשואין מוכרת שלא בבית דין. מן האירוסין לא תמכור אלא בבית דין. מן הנשואין לא תמכור אלא בב"ד: (ג) מוכרה כתובתה או מקצתה. משכנה כתובתה. כלא בב"ד.

כתיבסע יבס דיוכסי כחושה: כיון דהשקפה הוה כיוכסי כחושה: כיון דהשקפה גובת אלוה ארבע מס. וסיין פ"ט: (3) ס"ל"ג כדלשון כחושה יבס דיוכסי כחושה: וסיין דיוכסי העכל מיידיןקדושה. אכל ס"ר"ס פסיג פניו דשמי שבעת יבס דיוכסי העכל מן יורשי הכתובת משא אכל ו' שמתי שלם נשבעה היל שאין יורשי' נוסלים הכתובה לא פסי: כן נוכל לקרות ליוכסי העכל יורשי כחושה ואלה סס

כב"ד מומחים ומ"מ ריכה למכור כפני ג' שהיו נקליזן כמות קרקע: ר"ש אומר כן הנשואין. שהיא מוכרת למונות: מוכרת שלא בב"ד. שאי אפשר לה להיות יושבת ומתעבה עד שזוקקו לה כ"ד כל מן האירוסין שאין מוכרתה אלא לכתובתה חיבה מוכרתה אלא כב"ד. ואין הלכה כר"ש: (ג) מוכרה כתובתה. מנה ומחמס:

פירק יא א' אלקנה ניונית מנכסי יתומים אלקנה וזאם ווערמ גשפייזום פון די יתומים מששה יתי' שאלו וזאם ויא פארדינגן גהער צו דיא יתומים וזין חייבין בקבורתה אויב די אלקנה איז גשקארקען וועגען דיא יתומים גיט חתובה צו זעגען דיא וועצאה פון איהר קבורה יורשי יורשי חתובה איבער יורשי וזאם ירשען איהר בתיבה חייבין בקבורתה וועגען קוויב צו געבין די וועצאה פון איהר קבורה: ב אלקנה בין מן האירוסין אלקנה סיי ויא איז אלקנה פון נאה די קורושין פאר די חתונה וזאם איהר קומט נאר די קבורה און גיט מונות בין מן הנשואין סיי ויא איז אלקנה פון נאה די חתונה וזאם איהר קומט מונות ביז מען וועט איהר בצאקהליון די חתונה מוכרת שלא בבית דין קען ויא פאר קופען פון מאנעם פארקענין אן בית דין נאר דרייא קענענשין שאפען דאם אפ קען זאל וויקען וויא פיר דאם איז ווערמ און אזוי פארקויפט ויא און עקמ פון דעם געלט אויב ויא איז אלקנה פון נאה די חתונה און אויב ויא איז

לא תמכור את השאר. התוספת אלא כב"ד מותני' ר"ש
היה דלמרא חזין מוכרת אלא כב"ד אלא למזנות וזו הואיל
ובנה מקלה כתובה אלא לה מוזנית: וחכ"א מוכרת
דיא. לכתובה אפי' לפרקים ואכפ"ב מוכרת היא בניתים

למונות שלא אכזה מוזניתה
ואע"פ שנכתב קלה כחוקתה:
ובתורה: גסטר. המכירה
למונות מכרתי: וגרושה
לא תמכור. לכתובה אלא
כב"ד דעמח מלי אמרו
רבנן אלמנה בין מן האירוסין
בין מן הגטאין מוכרת שלא
כב"ד לפי שאין אדם רואה
שתכנה אשתו כב"ד וזו
הואיל וגרושה היא לא

איכפת ליה ולכזה כחכמים שאמה מוכרת בין לכתובה
בין למונ' שלא כב"ד מומחים ואפי' התקבלה מקלת
כתובה מוכרת למונות עד שתתקבל כל כתובה
וכשמוכה בין לכתובה בין למונות לריכה שבעה ואינה

לריכה הכרה: (ד) שזה מאתים במנה נתקבלה בתוכה.
הרויחה לא מילת למימר אלא ארוויה שהגולח שלוחו לשוק
דבר שאין לו קצבה כגון קרקע שדרכו להמכר כחומר זה בפחות
אחבר'לן דינה מהכל וחזינו לרבותא דלפניו זה ומסקנא לפוס מלי דמי
שלאו דינר חזין לה רשות למכור נמלא שכל המכר שעות שהרי
בת אחת היה: לעולם מוכרה קיים. והיא תמור

את הדינר ליוורין דמה הפסידתן: עד שיהא. בנאגה כלי שאלו לא היתה

אומרים שכל כפרעת ונמלה זכרי וסוריסם אלא ודלי יורשי
נדויסה ונ"ט של קברים ומה ואפי' שלא יכר סולס:
[ג] גלמרי. וכ"א אסתלק מצמיחו נמרי ואין לה עילין מעלות.
היה ס' אסתלק מצמיחו נמרי ואין לה עילין מעלות.
הרי"ן: [ז] שלה כב"ד. אשמעין שוכרת למונות אלא

אידיכס ופיין תוי"ט:
[ח] למונות. גמ' מפרשים
דעיה טובה קמ"ל דלא לכוון כל
רעב גיחא שרואה מעלות כל
קרקעות אלו סכר שמכרת
למונות מולי עליה שם
לכפתות. ופיין תוי"ט:
[י] סוף כו'. מחלוקת הפוסקים.
חילק דמכרי דלון אונאס
לקרקעות כלל ולדינא ומתי'
דכלה כפשהא. ואילך דלמתי'
דלון אונאס עד פלג אבל כפלג
חילק אונאס ועפי' בירושלמי
דכפלו סוף ק"כ' מיירי שזוקר

ועמד כ' וסלוקה כולה לקיים
כשהול ושופד פל מנס. ופיין תוי"ט: (ג) דהמיתר עתים
היא וי"ל לשליח תכנה וי"ל למשלה. רש"י: [ז] דינר. י"ט
דינר דוקא. ולא יסיכא כיון

לדמרי' לה את אפסדת ושה מה במתאים א"ע ד' דהיא
הקפדה כלל לבעל המעט ולא שמעי' מהכל אלא
דביתא דביתא דביתא דביתא דביתא דביתא דביתא דביתא
אחבר'לן דינה מהכל וחזינו לרבותא דלפניו זה ומסקנא לפוס מלי דמי
שלאו דינר חזין לה רשות למכור נמלא שכל המכר שעות שהרי
בת אחת היה: לעולם מוכרה קיים. והיא תמור
את הדינר ליוורין דמה הפסידתן: עד שיהא. בנאגה כלי שאלו לא היתה

ג' עלמ' און האמ' איהם ג' יעבין אמ' שפון דיא בתובה
או מקצה אדער זיא האמ' ג' ארמ' אביסיל ג' עלמ'
און האמ' ג' יעבין אמ' שפון איר בתובה נתנה בתובה
אח' אדער זיא האמ' ג' שיינקמ' איהר דער בתובה צו איין
זיי עררי' או מקצה אדער ארמ' אביסיל פון דער בתובה
האמ' זיא ג' שיינקמ' צו איינעם, ג' עשיינקמ' איז ג' לייך
זיא זיא וואלט פארקויפט און ג' ענומען ג' עלמ' נוייל
זיא האמ' ג' נגמען ג' עלמ' פון דיא בתובה אפילו נאר
אביסיל קומט איהר ג' מונות דארבייער לא תסטר
קאר זיא ג' פארקויפין פון מאנס פארקעגין אפ
צו געמען את השאר די איבערניגע וואס איהר פעלט
נאך צו די בתובה אלא בבית דין נאר דורך בית דין
תקמים אוקרים און דיא תקמים זאגין מוכרת היא זיא
מען פארקויפין איהר בתובה אפילו ארבעת יחמשה
פענע פיר אדער פינף מאהל זיא מען פארקויפין
איהר בתובה ביסלאבנוויי פון דעסטונענין קומט
איהר נאך מונות דרייער מוכרת למונות שלא בבית
דין מען זיא פארקויפין צו מונות אן בית דין ופיהת
למונות מוכרת און זיא שרייבט די נאכען האמ' זיא
פארקויפט צו מונות. ווארנס די תקמים האלטין
אפילו איר קומט נאר איין גילדען פון דער בתובה
קומט איהר צו געבען מונות ויחיש אז זיא איז
גמט גיארען דער נאך איז דער מין פארקויפין
נוייל איהר קומט ג' מונות נאר בתובה דארבייער
לא תסטר אלא בבית דין קאר זיא ג' פארקויפין נאר
דורך בית דין: ד' אלמנה שהיתה כתובה באתים אאלמנה
וואס איר בתובה איז געווען צוויי הונדערט גילדען

והיה ס' אסתלק מצמיחו נמרי ואין לה עילין מעלות.
הרי"ן: [ז] שלה כב"ד. אשמעין שוכרת למונות אלא
אידיכס ופיין תוי"ט:
[ח] למונות. גמ' מפרשים
דעיה טובה קמ"ל דלא לכוון כל
רעב גיחא שרואה מעלות כל
קרקעות אלו סכר שמכרת
למונות מולי עליה שם
לכפתות. ופיין תוי"ט:
[י] סוף כו'. מחלוקת הפוסקים.
חילק דמכרי דלון אונאס
לקרקעות כלל ולדינא ומתי'
דכלה כפשהא. ואילך דלמתי'
דלון אונאס עד פלג אבל כפלג
חילק אונאס ועפי' בירושלמי
דכפלו סוף ק"כ' מיירי שזוקר
ועמד כ' וסלוקה כולה לקיים
כשהול ושופד פל מנס. ופיין תוי"ט: (ג) דהמיתר עתים
היא וי"ל לשליח תכנה וי"ל למשלה. רש"י: [ז] דינר. י"ט
דינר דוקא. ולא יסיכא כיון

אין חילוק בין דינר לפומה. כ"ה: (ד) ומסיים כ"ה או האולגה עלמה ח' קצין וס"ה אם נשאר ליחומים סם לצד פלומה ס' קצין דקיון זיה ליחומים קרקע סם כשיעור סדה יאמרו און לוינו למכור קרקע רחמי לנו פלג סם און סאולגס דמי לנאכטערק נכדי סדה לא הספידתן כלל: [ח] כ"ע. ששצטו פנמו כסוף פ"ק ד"כ"י בית רובע סוף שיעור גינה. כ"ט: [י] ד' המוח. גליטערן דלא פיעמ דוקא זידיע דכי עמרה מכס במחלוקת אלא חלוקה מכלי דיפה לגמרי אלג כלא כלא יעמל ד' עמרה במה למכור יאה מכרה בטל דמו גמס האמרון דלא לימי למימר מחלוקת קי"א ק"ג נגמלה וטח"ט: [י] עוס. כתי"י יעמלי. כמו וסם דרך ארלא דיבע קאליס דסיים ארוכה סגי סוס. ערוך: [כ] סחום. הכה ארמני מקון סיפא בעל אט"ג דק"ל סחום קנס ותחזיר אולגה. ל"ד עכ"ל ס' סלגא כהן כח"מ (סיען קט): [ג] היינו דבדעים סוף הכרוה ואלו סם עבדים שפא יעמלו ויערכו מעטליס ופטרות שפא יעבדו. גמ' ופח"ט: [ע] קיים. עד פלגה ותיקא נתי סבי. גמ': [ג] זרעם. שטר לוי סלג קיוקס יאה לוי דלקיימו ארמי ללא

שם בדי שתשייר בשדה בת השעה קבין. ובגנה קצין סהוא שיעור סדה (ד): בת חצי קב. וכדברי ר"ע [ח] בית רובע. היתה כתובתה ד' מאות זוז [ע]. ומכרה לזה במנה ולזה במנה ולאחרון יפה מנה ודויר במנה. של אחרון כשכ"ג: (ה) אגרת במל ושל כולן מכרין קיים: (ו) שום [י] הדיינים שפיהתו שרות [כ] אוהסיפו שרות מכרין במל [ג]. רשב"ג אומר מכרין קיים [מ]. א"כ מה כח ב"ד יפה. אבל אתם [ס] או שדה במנה מכרין קיים: (ו) הממאנת. השניה [ע]. והאילונית. אין להם סופרים: אין להם סופרים: ממה מלחיס: ממאנת. משום דמעלמה יולגה: שניה. קנסוה רבנן מפני שהיא מרגילתו לגמ' (ה) שניה נפסדת כלום ונכסאין סחרי שניה נפסלת בהן וולדה כשר: אילונית. משום דמקמ טעות

עטרה כ' ה"י לירעי כול"ע ע"י סכ"ד ונדקוק סיפא הקייס בו לסיק נוח לו דיוחס סזה הסטור יאה גמ' לכל לכן קלדוהו אכרם סכן דרך אגרה נפסדת ולא לסתמ"א וכו' הסופר"י ג"י במגילה. טו"ט: [ס] ק' כ"ד. דוקא מלחיס במנה אלג סחוסו עמסל לא. סכמכ"ל. ואפשר שזה קדעת הסוכרים דהא דנקרקעו און לאס אולגה סיניו עד מנהל דוקא. כ"ט עמ"ס

דיא יחומים דעם גילדען עד שיהיה שם סידען עס ואל זיין אזוי פיל גנארט בדי שתשייר בשדה בת השעה קבים אז זיא וואלט זיה נים גנארט וואלג גילדען פון דיא פעלד אויסער אירע הונדערט גילדען אשטיקעל פעלד וואס מען קען פאר זייען זיין קבים און זיא האט אין גאנצען אנועק גילדען פאר די הונדערט גילדען דא גאנץ מיר אז איהר פארקויפן אזי קמל זיגיה און אויב זיא האט פאר קויפט אגארטן אז זיא וואלט זיה נים גנארט וואלט גילדיבין פון גארטן אויסער אירע הונדערט גילדען בת זיך קב אשטיקעל ערד וואס מען קען פאר זייען אהאלגען קב יודגרי ביי עקיא און וויא רבי עקיא נאנט ואין דער מסכתא קבא בתרא אז כייא אגארטען אזי אשטיקעל ערד פון אפערמעל קב צו פאר זייען אויך אשאר צו פארקויפן אזי דא אויך אז זיא וואלט זיה נים גנארט וואלט גילדיגען אויסער דיא הונדערט גילדען בית רובע אשטיקעל ערד צו פאר זייען אפערמעל קב. און זיא האט אין גאנצען אנועק גילדען פאר דיא הונדערט גילדען. ווערט קמל דאס גאנצע פאר קויפן. און אויך זאגן נים זיא זאל אנועק געבין די יחומים געלט וויא פיר דיא שטיקעל ערד אזי ווערט. ווארום די יחומים קענען זאגן כייא אונן אזי שייער דיא שטיקעל ערד מיר ווילען זיא נים פארקויפן ווייל זיא נוצט צום פאר זייען זיין הייב כתי"י. היתה כתובתה בארבע מאות זוז אז איהר כתובה אזי נאנט פיר הונדערט גילדען וסדה ליה בגינה און זיא האט פארקויפט צו איינעם אפעלד פאר הונדערט גילדען ויהי קמח און צו נאך איינעם האט זיא אויך פארקויפט אפעלד פאר הונדערט גילדען. און צו נאך אדריקען האט זיא אויך פארקויפט אפעלד פאר הונדערט גילדען. און האט זיה נים

גנארט ולאחרון און צום לעצמען האט זיא פארקויפט אפעלד יפה מנה ודויר וואס אזי ווערט הונדערט קומס אנגילדען בגינה פאר הונדערט גילדען גלייך של אחרון כפל וואס דער לעצמער האט גיקויפט ווערט קמל ושל סילן סכנו קיים און וואס דיא אלע דרייא האבען גיקויפט אזי גומ: דה שום הדיינין דיא דיינים האבין גשאצט אפעלד פון יחומים צום פארקויפן שפיהתו שרות און זיא האבין גישאצט אנועקסמעל ווייניגער וויא עס אזי ווערט אז חמישי שפיהתו וויא האבין גישאצט אנועקסמעל מען וויא עס אזי ווערט. זיא האבין אפערות גהאט. און נאך דאס שאצונג האט יענער גיקויפט סכנו כפל אזי דאס פאר קויפינג נאר נים פאר קויפט אויב בית דין האבין זיה גענארט מענין בית דין חרטה האבין און אויב דער קויפער האט זיה גענארט מעג דער קויפער חרטה האבין. רבן שמעון בן גמליאל זאגט סכנו כיים זייער פאר קויפינג אזי קמל מה כח בית דין יפה קיים און זייער פאר קויפן אזי קמל מה כח בית דין יפה קיים אנדער מענטש זאל אים עש אגרת בקויה אבער אז בית דין האבין געשריבען אויף אפאפיר דיא פעלד פון דעם מענטש ווערט פארקויפט פאר אזוי פיל געקט און די פאפירען האט מען אויסקעמיילט צווישען פיל מענטשין קויפערס זאלין קומען נאך פארשטין און באזעהן דיא פעלד. און זיא אזי פארקויפט גיווארען אזוי וויא בית דין האט גשאצט. עס האט פריער קיינער נים גיאזגט זיא אזי ווערט מער אנדער ווייניגער אפילו סכנו יפה מנה במאנים אפירו זיא האבין פארקויפט וואס אזי ווערט הונדערט פאר צוויי הונדערט אזי שיה פאמליס בגינה אנדער וואס

עשות כוח: ולא פירות. הפירות שאכל הכעל אין מוילין ממנו (ו): ולא מזונות. כגון אם לוחה ואכלה בעודה תחתיו וה"כ מילין אין הכעל חיוב לשל' אבל חיוב מזונותי בעודה תחתיו והשניה והחילוקית אין להם מזונות בעזרן תחתיו (י) וה"ש אם לו

ואכלו שאלו הכעל חיוב לשל' ולא בלאות. חיוב שנאכדו וכלו לגמרי בין מכסי מלוג בין מכסי לאן בדולח (ח) אין הממחנת יכולה להזליז מיד בעלה אבל בלאותיה הקיימים נוספת לעולם בין הממחנת בין השניה בין החילוקית ואפי' יצתה לא הפסידה בלאותיה הקיימים והשניה אין לה בלאות לה ככפי מלוג אבל בלאות של ככפי לא כרוז יש לה (ט)

ככפי שלד הכסי שהעיקר אכלנו עיננה גליעה טורי סוס. סכ"ט: [ג] כחוסה. ומה"ש לכל תלמידי דהלאי כחוסה כחוסה. ופסו"ט: [ד] לכן גדול. אכסירי בה דלילונים קלי וקאמר

איו נוערם צווייא ההנערקט האמ קען פארקויפמ פאר ההנערקט סכח קנים איו זייער פארקויפונג נומ קען קען גיט תרקה האבין: ו הפמאנת אויב איינער האט גענוקען אנוייב וואס זי איו גינען איהרקה אקסנה וואס איהר מושער אדער די קרידער האבין איהר חתונה גימאכט, אז זיא נאנט זי וויל גיט דעם מאן גיט זיא ארום פון איהם. אן אנט שנינה אדער ער האט גענוקען אנוייב וואס איו די אנקערע פון דיא עביות וואס שפייט אין דער תורה, וואס זייא זעגען נאר אסור סדרבנן והאלינית אדער ער האט גענוקען אנוייב די וואס זיא איו וויא אוקר זיא קען גיט האבין קינדער, דיא אלע דרייא אז זייא גיינען ארום פון זייערע מאנין זיא קום כתיבה קוקט זייא גיט כתובה ולא פירות אונ דיא פירות וואס דער מאן האט גיגעמן פון זייערע עקלדער דארף ער גיט בצאלין ולא מזונות אלקנה אויב זיא האט גבארגט געלט אויף מזונות דער נאך האט זיא זיא גינגאנג זיא וויל גיט דעם מאן דארף גיט דער מאן בצאלען נאר אזוי לאנג וויא זיא וואהנט מיט איהם אונ זיא נאנט גיט זיא וויל איהם גיט קוקט איהר מזונות, השננה אונ אאילונית אפילו זייא

נברא כתובות דף זה ע"ב
סכס ס' כלל כלי חמיון דת"מ דמלכות דביראה השתאפ איבעיא להו ניונות תנן או הנזונת תנן. ניונות תנן וכאנשי גריל ולא מגי דלא יהבי לה.

איבעיא להי ביי די פלמדיים איו גינען אקסק ווי עס איו גילערינגט גינארין אין די משנה גיונת תנן מיר האבין גילערינגט אלקנה גיונות, אאלקנה נוערם געשפייזט פון די יתומים ודאם הייטט די יתומים מונין איר שפייזן או מניינת תנן אדער קען האט גילערינגט אלקנה גיונות, דיא אלקנה וואס נוערם געשפייזט פון דיא יתומים

ודאם הייטט אויב דיא יתומים ווילען זיא שפייזן גיונת תנן וכאנשי גריל מיר האבין גילערינגט נזונת, זיא נוערם געשפייזט פון מאנס פארקענין אונ אזוי וויא די בענקשין פון גליל פלענין טאהן, זייא פלענין שרייבן צו דיא ווייבער אין דיא כתובה אזוי לאנג ווי דיא נועקט זיין אאלקנה אונ דיא נועקט וואהנען בייא סיר. אין שמוב זאלקט

אנשי גריל. היו כותבין את תהא יתבה כתיב ומתנת מכסי כל ימי מוגר אלמתוך כתיב: ואנשי

ואנשי יהוד' היו כותבין עירלו היורש' לן תן ככותבין
 לפיכך אם רע היורשים נתנין לה כחוכמה וסותרין אותה:
 הניזונת רבן. והכי קתיי אלמנה הניזונה מכסבי יתומים
 מעשה ידיה שלהם כ"ו עסק רוליס לונה: אא"ב הניזונת
 תנן. וסתם לן תנא כחשי יהודה: שפיר. איכא ללוקמיה
 להא דשמואל כש'איה ניזונת: אא"ב ניזונת רבן. וסתם
 לן תנא כחשי גליל וליכא אלמל' שאינה ניזול' אמאי מליחתה
 לעלמה ליהוי יורשים עסק: תירויי לרו איה. דע"כ
 זימס אותה אבל מעשה ידיה שתקמו לבעלה תחת מזונתה
 לירשים: כל מלאכות. השניות דפרק חף על פי טוחנת
 וזופה וכו': חוץ ממוזנת הכוס וכו'. שכן מלאכות
 המקרבות חיבה והרכל לבד כדאמר'ו נמי כהא מסכת ש"ן
 נדה עוסה אותן לבעלה: חוץ מההרת מנעל. שהרואה
 אומר עד כעני הוא: מנת הפלין לית לן בה. ש"ן
 דרך

ועלם אפי' לך וניזנת תנן איה קען דיר זאגין מיר האבין
 גילעריגט אין די משנה ניזונת. אאלמנה ווערט
 גישפייזט פון די יתומים, אלע אלמנות ווערין
 גישפייזט פון די יתומים, נאר פון גיהער די
 קצירה צו איר ניט צו די יורשים פקסא מאי אמייר רבן
 מציאת אשה לבעלה פאר וואס האבין די רבן גיזאגט
 וואס אאשה געפינט גיהער צום מאן דלא תהיי לה
 אייבער זאל זיא ניט פייגט האבין אבער ניט פאר
 דעם ווס וי עקמ ביי איהם היי פהיי לוי איה אבער
 ביי יתומים הארט אונז ניט אז די יתומים וועלין
 זיא פייגט האבין, אונז עסין מוזין זיי איר געבין
 אמר רבי ישי בר חנינא רבי יוסי בר חנינא הט גיזאגט
 כל מלאכות ושיה לעלה אלע מלאכות וואס
 אאשה איז כחוביב צו מאהן צום מאן אלמנה עושה
 לירשה מוז אאלמנה מאהן צו די יורשים חיי כמינה
 הכוס והצעת חמסה והרחיצת פניו ידיו ורגליו.
 אמר ריב"ל כל מלאכו' שהעבד עושה לרבו תלמיד
 עושה לרבו חוץ מההרת לו מהנעל. אמר רבא לא
 אמרן אלא במקום שאין מכירין אותו אבל במקום
 שמכירין אותו לית לן בה. א"ר אשי ובמקום שאין
 מכירין אותו נמי לא אמרן אלא דלא מנת תפלין.

געשפייזט ווערין פון מיין פארקמענין זאל מי דלא תהיי
 לה איז ניט גענוג זיי זאלין איר ניט געבין מוונות
 נאר זיי מוזין איר געבין אז תניזנת תנן יכאנשי יתידה
 אדעה מיר האבין גילעריגט הניזונת. אויב זיי ווערט
 געשפייזט פון מאנס פארקמענין אונז אויב זיי דיא
 מעקמשין פון יהודה פלעגין מאהן, זייא פלעגין
 שרייבין צו גיהערע נוייגער אין די כתובה אז דיא
 וועקט ווערין אאלמנה זאלסטו געשפייזט ווערין
 פון מיין פארקמענין ביז די יתומים וועלין דיר געבין
 די כתובה ווי בעל לא תהיי לה אונז אויב זייא וועלן
 גיבן זיי איר ניט מוונות, זאגט די גמרא פא שמע קום
 דער וואס איה וועל דיר זאגין זאמר רבי זיא אמר
 שמואל ווארום רבי זיא האט גיזאגט פון שמואל'ס
 ווערין מציאת אלמנה לעשה אז די אלמנה געפינט
 עפעס גיהער דאס צו איר אליין אז אמרת בלימא
 תניזנת תנן שפיר אויב דיא וועקט זאגין מיר האבין
 גילעריגט הניזונת, אויב זיא ווערט געשפייזט פון
 די יתומים, אונז אז דיא יתומים וועלן איר ניט
 געבין מוונות, גיבען זיי ניט, דריבער איז רעקט
 דער דין ווס זיא געפינט גיהער צו איהר אליין,
 אויב זיי גיבען איר ניט מוונות, זאל אי אפרת ניזנת
 תנן אבער אז דיא וועקט זאגין מיר האבין גילעריגט
 ניזונת, אאלמנה ווערט גישפייזט פון דעם
 מאנס פארקמענין, פאר ווס זאל גיהערין צו איהר
 ווס זיא געפינט גיהי כפלה זאלן די יתומים זיין ווי
 איר מאן איז ניזונען פה בעל מציאת אשה לבעל אזוי ווי
 עס איז גיזונען ווען דער מאן האט גילעקט, ווס זיי
 הט געפונען הט זיא געדארפט אנוועק געבין צום
 מאן תכי נמי מציאת אשה לירשה אזוי דארף זיין אלס
 וואס די אלמנה געפינט זאל זיא געבין צו דיא
 יורשים, אזעס שטייט אבער ווס זיי געפינט גיהער
 צו איר, שמעקסט דאך געוויס פון אזוי אאלמנה
 ווס זיא עקט ניט פון די יורשים, האבין מיר דאך
 גילעריגט פון משנה הניזונת, אויב די אלמנה
 ווערט געשפייזט פון די יתומים, זאגט די גמרא

דרך עבדים להטח תפלין : למס מרעהו חסד . הממים
 עזמו מרעהו ממים ממט חסדיו ולית דמפקא לה מדכתיב
 לעיל מיניה ותושיה דחפה ממנו וסמך ליה למס מרעהו
 חסד :

אבל מנה תפלין לית לן בה . אמר רבי חייה בר
 אבא אמר רבי יוחנן כל המונע תלמידו מלשמשו
 כאלו מונע ממנו חסד שנא למס מרעהו חסד . רב
 נחמן בר יצחק אמר איך פורק ממנו יראת שמים .
 שנאמר ויראת שדי יעווב :

שכר פון נאמט פאר דעם פּעדינגונג שאַפּיר וויאָ עס
 שטײט אין פּסוק למס מרעהו חסד ער פארמיידיק פון
 זיין גוטען פריינד דעם חסד וואס ער וואלט אים
 גינקענט שאהן , רב יצחק נאמט פורק פשוט יראת שמים
 דער רבי געמט צו פון זיין תלמיד יראת שמים ,
 ווארום אז דער תלמיד וואלט געדינט זיין רבי
 וואלט ער אלע זאָהל גיווען געבין זיין רבי וואלט
 ער גילערדיגט פון זיין רבי יראת שמים שאפיר וויא
 עס שטײט אין פּסוק ויראת שדי יעווב ער וועט פאר-
 לאַזן די מונאָ פון נאָם :

נאר אז ער גייט גיט אָנגיטאָהן תפלין אַלס מנה תפלין
 אָבער אז ער גייט אָנגיטאָהן תפלין לית לן בה האָרט
 אונז גיט אז ער וועט אויסקאָהן די שיד פון זיין
 רבי , ווארום מען וועט גיט זאָגן אויף איהם אז ער
 איז אַ פּענעזשער קנעכט , ווארום אַ פּענעזשער
 קנעכט לייגט דאָך גיט תפלין . רבי חייה בר אבא
 האָט גיזאָגט פון רבי יוחנןס וועגן פל המונע תלמידו
 מלשמשו אזוי מונע פשוט חסד דער רבי וואס לאזט גיט
 זיין תלמיד ער זאל אים בריגען , איז גלייך ווי ער
 וואלט איהם גינקענט שאהן אטובה אונז ער וויל
 איהם גיט שאהן ווארום דער תלמיד וואלט גיהאט

זוהר תוריע דף מו ע"ב. ס"ט דלילת יוד הא ואו הא

ת"ח בכל זמנה דהאי נשמחא קדישא תדבכת ביה דבר נש . רהימא הוא דמחריה . כמה נטורין נטרין ליה מכל סטרין .
 רשימא הוא לטב לעילא ותתא ופכימחא קדישא שריא עליו . ובזמנא דליכא חסדי ארמוי כבינתא סתלקת מניה
 וגשמחא קדישא לא תדבכת ביה . ומסערא דמויא בישא תקיפא אתער רוחא חד דשק וחזיל בעלמא דלא שריא חלא כחצר
 דקדושה עלאה אסתלק מתמן וכדון אסתחב ב"ג ואתפגיס בבשריה בחיזו דלפויי בכלל . ות"ח בגין דהאי נפש מיה איהא
 קדישא עלאה כד ארעא קדישא משכא לה ואתכלילת בגויה כדון קריין לה נשמה . ודא היא דסלקא לעילא וממללא קמי
 מלכא קדישא ועיילא בכל תרעין ולית דימתי בידהו"ע ד' אתקרי רוחא ממללא דהא כל שאר נפשחא לית לון רשו למללא
 קמי מלכא בר האי . וע"ד אורייתא אכריות ואמרת (תהלים לד) גלור לשוקר מרע וגו' וכתיב (משלי כא) שומר פיו
 ולשונו וגו' . בגין דאי שפוטתיה ולישייה ממללן מלין בישינו איטן מלין סלקין לעילא ובשעתא דסלקין כלל מכריזין ואמרין
 אסתלקו מסוכרתייה דמלה בישא דפליח פנו אתר לארמיה דמויא תקיפא . כדון נשמחא קדישא אתעברת מניה וסתלקת
 ולא יכלה למללא כד"א (תהלים נט) נאלמתי דומיה החשיתי מעוב . וההיא נשמחא סלקא ככוספא בעתקו דכלל ולא
 יחיבן לה אתר כמקדמין . וע"ד כתיב שומר פיו ולשונו שומר מטרות נפשו . נפשו דלחי הייא דהות ממללא אתעבדת
 משתוקא בגין מלולא בישא . וכדון הויא אודמן דכלל לאתרייה אתהדר וכד ההוא מלה בישא סלקא בזורחין ידועין ושארי
 קמיה דמויא תקיפא כמה רוחן מתערין בעלמא ורוחא נחמא מההוא סערא ואסתכח דההוא ב"ג אתער ליה במלה בישא .
 והא רוחא ממללא קדישא אתעברת מניה ליה שריא עליו וסחיב ליה וכדון הוא סגור . כמה דעושא דהאי ב"ג בגין
 מלה בישא כך עושביה בגין מלה עבה דקמי ויכיל למללא ולא מליל . בגין דפגיס מההוא רוחא ממללא דהיא דסתקת
 למללא לעילא ולמללא לתתא וכלא בקדושה . כ"כ חי עמא חזלין בארחה עקימא והוא יכיל למללא להו ולאוכחא להו ושתיק
 ולא מליל כמה דחמינה דכתיב נאלמתי דומיה החשיתי מעוב וכאבי נעבר . נעבר במכתשין דמסאכותא ודא הוא דאמר
 דוד מלכא חלקי ביהאי ואתפני מניה דכתיב (תהלים כה) פנה אלי והגני מהו פנה אלי כד"א (במדבר יב) ויפן אהרן .
 גתרו רבי טייא ורבי יוסי נשקבוו אודווגו כההיל כל ההוא ארחה . קרא רבי ההוא עלייהו (משלי ד) וארח לדיקים כאור
 ננה הולך ואור עד נכון היום :

הלכה פסוקה יובה לחק מוסר

שערי קדושה לר"י דף ע"ב
 מדרגות רבות למשיבה ימי' הסדרות יתקרב האדם אל מקב"ס
 ואמנם לכל ת"ת . ה' תמלא סליחה אך לא מספר סגפס
 מוסר שלם להיות הטובות כלל היו זולתי כלשל יוסר האדם אם

רמב"ם הלכות מעשה קרבנות פ"ג
 (א) במקום שמוכנין שוחטין ותיכף למשיכה שחיטה .
 ואם שחט במקום אחר או שושה שחיפתו כשרה

בדרגות רבות להשיבה צו השובה איז דא פיל ערליי
 ענינים פיל פּרעפ ארויף צו גיין וליף הפּרנות
 תּקרב האָדם אל הקב"ה אונגן נייגע פּרעפ פון השוּבה
 וואס ער וועט מאַהן אזוי וועט ער זיך דערנעגן
 מערין צו נאָם ואמנם לכל תּשׁבה תּמצא פּלייה אָמת
 צו אַלע ערלייא תּשובות וואס אַמענטש טוהט
 געפּינט ער אַפּאָרעגבונג ואיז מען איהם כּוּחל די
 געבירות) אַךּ אל תּהיה הנפשׁ מוּדיר שלם להיות תּטות כלל

(א) במקום שמוכנין שחיטין אויף דעם אָרט וואס דיא
 פּה־יה שמיים ווען מען לייגט ארויף די האַנט
 אויף איר , דאָרט זאָר מען זיא שׁעבטין תּגף למיכה
 שחיטה באלד ווי מען געמט אראפּ די האַנט פון דעם
 קרבן זאל מען אים באלד שׁעבטין ואם שחט במקום
 אַחר אויב ער האָט גישאַבטין דעם קרבן אויף איין
 אַנדער אָרט וזיט אויף דעם אָרט וואס ער איז געׁ
 שׁאָמאַנען ווען מען האָט ארויף געלייגט די האַנט

והסמיכה שירי מצוה הוא לפיכך אם לא סמך כמר וזינה מעכבת ואעפ"כ מעלין עליו כאלו לא כפר; (ב) וצריך הסמך לכיור בכל כחו בשתי ידיו על ראש הכהמה שנאמר על ראש העולה לא על הצואר ולא על הצדדין ולא יהיה דבר חוצץ בין ידיו ובין הכהמה; (ג) וכיצד סמך אם היה הקרבן ידש קדשים מעמידו בצמון ופניו למערב והסמך עומד בכוחו ופניו מערוב ומניח שתי ידיו בין שני קרניו ומתרחק על השמאל עון השמאל ועל אשם עון השמאל ועל העולה מתרחק עון העולה ועל ימין אשם עון הימין

גבו ויכין את רוחו כלשון יתבאר וכן כחוב אשרי חסד נח יחבוב ס' לו עין ולוין כדומו רשעים ובעיניו כסגד הלכין כדום יי העמט עין וכדום יופיל בו להסביר בטעמו אמרו אך לפי רוב הכדום יתלבן וכן כחוב כדום כדמי עמומי והכדום כנסת מן העין כפי אשר תכנס את לכה שאל' ככמי מרמס לבין ירושלים. ואמרו ר"ל אשרי אים יאה לם' כבוד אים' כ"ל כ' תשובה אדם המעולה עימו כמחוקו עמוד כמו עוליו ויבד על ימיו אכן כל פסוק מופלג כמו שגאמר פסוק אדם עד דכל ותאמר טובו בני אדם ותאמר עד דכדוכה של נפש. הכל סמך הסמך כפשוטו הסכים ישימו ויזינו לחזור כפשוטו

די גאר דיא נשקה ווערט גימ גאנץ ריין או דיא צעבירות זאלין זיין ווי זיי וואלטין גאר גיט גינען וזילי פאשר יסדר האדם את לבו העין את רוחו סידרין אז דער מענטש וועט רייניגען דאס הארץ זיינע אונ וועט אנגברייטן זיין גייסט צו גאט פאשר יתבאר ווי עס וועט שטיין ווייפער וכן התיב אונ אזוי שטייט אין פסוק אשרי אדם לא תשוב ה' לו עין ואין ברוחו רביה וואהל דעם מענטש וואס גאט רעכניט איהם קיין זינד אונ אין זיין גייסט אין גיטא קיין פאלשקייט ידענן הערד הערד פנים אזוי וויא אקלייד וואס מען דארף זי וואשן כי תבטח מן הכבוד יעל בו להקביר העול פסטי און מען וואשט מאסור העלפס דאס אראפ צו זעמען די מיאסקייט פון דעם קלייד אך לפי רוב הכבוד יתלו נאכדעם וואס מער מען וואשט ווייסקער ווערט דאס קלייד וכן התיב אונ אזויא שטייט אין פסוק דוד הקלה האט גיזאגט צו גאט הריב כפניי פניו ואלקט מיה פיל וואשין פון מיניען וינד תכבדם דבשט מן השיו צו וואשין דיא נשקה פון אירע זינד גמי אשר תבטח לבד אזוי ווי דו וועסט וואשין די הארץ זיינע פון אינגווייניג, אזוי וועט געטאשן ווערין די נשקה גיטאר ווי עס שטייט אין פסוק כפני סרעה לבד ירשעם וירשעלם וואש אים די הארץ זיינע פון אירע שלעכטס ואמרו רבותינו זכרונם לברכה דיא דבןן האבין גיזאגט עם שטייט אין פסוק לברכה איש צדי אה' ה' וואהל דעם מענטש וואס ער האט מורא פאר גאט, וואהל דעם מענטש וואס ער האט מורא פאר גאט ווען ער איז נאך אפעקטש, ווען ער איז גאך אין דער יוגענד רצונו ליטר דער פסוק מיינט צו זאגן כי תשובת האדם תפועלת די עקסקע השובה פון אפעקטש איז כמי פחיתותו ווען ער איז אין דיא יוגע וואהרין בעיו יחו עליו ווען ער איז נאך ביא זיין פח' ויתגבר על יצרו אונ ער וועט זיך שפארקן אויף דעם יצר הרע און כל השובה מטיילת די דעקס' וועגין העקפין אלע תשובות. ווען ער מרהט השובה איז גוט ואפילו גיט אין דער יוגענד' כמו שגאמר ווי עס שטייט אין פסוק תשוב אנוש עד דכא ותאמר טובו בני אדם דוא מרהקט צו ריק קערין דעם מענטש בית ער נרמט צו שטייטין, און דו זאגסט מענטשין מרהט השובה' ואמרו זכרונם לברכה די חכמים האבין גיזאגט עד דכדוכה של גיטש ביו דער מענטש ווערט לשון גאר צו שטייטין, ער האלקט לשון ביי שטארבין

אי שששה אדער ער האט געזאמלט ער האט גימ גער האט גער שאקעטן באלד וויא ער האט אראפ גענוקען דיא האנט) שששתו כלשהו איז די שששה בשר והסמיכה שירי מצוה היא די מצוה פון די האנט ארויפלייגן אויף דעם קרבן, איז גיט א עיקר מצוה זי קען איבער בלייבען לשכך אם לא סמך כפר דריבער אפילו ער האט גיט געלייגט די האנט אויף דעם קרבן, האט אויך דער קרבן כבפר גינען וואינה סמכת דאס האלט גיט אפ דאס כבפר זיין וואס על פניו פאלן עליו כאלו לא כפר פון דעם מענטש רעכניט מען אויף אים גלייך ווי עס וואלט גיט כבפר גינען אויב, ער קען אונ ווייל זאל ער בריינגען נאך אקרבן אונ ארויף לייגן אויף אים ער האנט; (ג) ויצדק הסופר למסור בכל בית ששתי ידיו על ראש תבנית דער בעל הבית פון קרבן דארף לייגן בידע הענט אויף דעם קאפ פון דעם קרבן אונ די הענט זאלין זיין אנגעלעגט מיט דעם גאנצן פח שגאמר ווי עס שטייט אין פסוק על ראש השיה אויף דעם קאפ פון די עולה זאלין לייגען בידע הענט לא על הצואר גיט אויף דעם האלדז ולא על הצדדין אונ גיט אויף די ימיטין ולא יתה דבר חוצץ בין ידיו ובין תבנית צווישן די הענט און די ביהמה זאל גיט לייגען קיין נאך; (ד) ויצדק סופר וויא אזוי איז דיא סמיכה דאס אנלענגט) אם היה הקרבן קדש קדשים אויב דער קרבן איז גינען קדש קדשים מעמידו בצמון שפעלעט ער דעם קרבן אין צפון יפני למעני דער פנים פון קרבן האל זיין גענין מערב והסמך עומד במרוח ופניו למערב דער וואס דארף לייגן די הענט שטייט אין מנחה אונ זיין פנים און גענין מערב ומניח שתי ידיו בין שני הערצער ויתקנה אונ ער זאגט וידו על השמאל עון השמאל אייב דער קרבן איז אחסאט איז ער מתנהג דיא זינד וואס אויף איר בריינגט ער דעם קרבן חסאט ועל אשם עון אשם אויב דער קרבן איז אשם אוי ער מתנהג די זינד וואס אויף איר בריינגט ער דעם קרבן אשם ועל השמאל מתרחק עון עשה ועל ימין אשם עון הימין ועל השמאל מתרחק עון השמאל ועל העולה מתרחק עון העולה ועל ימין אשם עון הימין

שניתק לעשה: (ד) כיצח מתורה אומר חטאתי עיתי פשעתי ועשיתי כך וכך ותורתו בתשובה לפניך וזו כפרתי. היה הקרבן שלמים מוסך בכל מקום שירצה מן העורה במקום שחיטה יוראה לי שאינו מתורה על השלמים אבל אומר דברי שבת:

ועשה, למשל, ער האם גענולת ביי איינעם געלט אונג האם איהם דאס געלד צו ציק גענעבן, קוקט איהם ניט קיין מלקות אויף דעם לאו פון לא תגזול (נאלקט ניט גלגלן) ווארום דיא הורה האם אנויא גענאקט, לא תגזול, נאלקט ניט גלגלן, אונג אויב ער האם יוא גענולט וואס זאל ער טאקן, זאל ער קוקן: ויין אמצות געשה, והשיב את הגולה, ער זאל צוריק געבן דיא גולה, אונג מלקות קוקט אים ניט אויף דעם לאו, נאר פון דעקס וועגן אקרבן דארף ער גריינגען: (ד) בידי מיתה ווי אזוי איז ער ויך מתענה אומר, ער זאגט חטאתי עויתי פשעתי שליטי פך יבך אונג אזוי אעבירה האב איה גיקאהן וחוהי בתשובה אונג איה מזה תשובה פאר דיר ווי כפרתי אונג, דאס איז מיין קרבן הוי הקרבן שלמים אויב דער קרבן איז שלמים מוסך בכל מקום שירצה מן העורה במקום שחיטה קען מען שטענדיג דעם קרבן אין דיא ענדה אויף וועלבין אקט, ער וויל נאר אויף דעם אקט וואס ער וועט איהם שעקסין, אונג דער בעל הבית לייגט ארויף די הענט אויף דעם קאפ פון קרבן אונג קען שעקט איהם ויראה לי שאינו מתענה על השלמים דער רמב"ם זאגט מיר גיפעלט צו זאגן אז אויף שלמים זאגט מען ניט ודוי אכל אומר דברי שבת ער זאגט אלויב צו נאט:

ווארט נאך, נאט ער זאל טאקן תשובה האל הטוב הקדוש בתשובה תיבנים דער גומער נאט וואס וויל אין דיא תשובה פון די וואס מוהקען תשובה, שיבינו וזנו לחיור בתשובה שלמה ער זאל אונג צוריק קערין פון אינוערע עבירות אונג, ער זאל אונג העלפן מיר זאלין וזכה ויין צוריק קערין פון אונגערע עבירות מיט אנאנצע תשובה להעלים תיקון נפש רוח נשמה מיר זאלין גאנץ מאכין דאס פארקעמערונג פון דעם רוח נפש אונג נשמה בוי רצון אזוי זאל ויין דער ווילען פון נאט:

תזריע יום ד תורה אונקלום

חמששך מטה דיא יהוד נש' י' יה יהו יהוה, רוח יוד הא ואו הא, נשמת ודוה חיה יחיה ה' רמילוי היה הא לשם ב"ש שבועשה בניקוד חולם:

וּרְאֵה תְּבַהֵן וְהִנֵּה פְּשִׁתָּהּ הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר וְטִמְאָה הַבְּהֵן צָרַעַת הוּא: פ' נגע צרעת פי

צרעת הוא, ומוחלט הוא וישב בדר עד שיתרפא ויביא צפרים: (ט) נגע צרעת, שיהיה מקום הנגע בשר לכן כדרכיב מצורעת כשלה, כך נקרא הנגע כשהוא סהרס עד שיעפנה לו וזכו אשר שלטו הלהם בחרס הלהם שולטת ליוולד' לו שכל מי שאינו שומר נדום הולד מלוכה (ד"ה) והקב"ה שפתי חכמים

אכלו' עש"כ בעלזע מוסגר שוין בו אחד מכל גלו ומנטי שאון וזכרו טומאה מלוכה מוסגר וטומאה מלוכה מוחלט דכשיהיט סוכרו טומאה דמוסגר כתיב וכנס נדוי: מכלל סהיס טמא ונדי סמוחלס כתי' וטמאו הכהן ונ' סודיענו כלן ונ' ס' סככלל כשנייה: ב' הולך לפרס זה מנטי שנספחה סוף סוף סלטי' גנע טוכי הורכס בפרס טמנה סוף טעס אל סנספחה סוזת' וסרופו סנסנע סהיינו אכל לטייל נבי סנספחה סוף נודלו אכסכת דלטייל קלי וסכרס סוף סס כולל לכל גנע כסיר א"ש' לו' מספחה סוף כל' סכסכס דלטייל וס' ל' נפי' רש"י וסוף לטייל, סה"ס: ב' ק"ל דלטייל כתיב גנע לרעס סוף ש"מ דלרעס לו' זכר וכלן כתיב גנע לרעס כ' סהיס סהול' לו' נקסס, וסוף לרעס לו' נקסס וננע סוף לו' זכר מ"ה לטייל דקתיב גנע לרעס סוף מלס סוף סכס כתיב גנע לרעס ונ' זכר:

(ח) וממאו הבהן, ומשטמאו סרי סוף מוחלט וזוקו ללפרים ולתגלת ולקרבן א' האמור כפ' זזת תהיה: צרעת היא, המספחה ב הזאת: צרעת, לו' נקסס, גנע, לו' ג זכר:

חשבים שהם מספחה סהול סוכר אזי אלא לרעס סהול טמא ולתגלת ולקרבן א' האמור כפ' זזת תהיה: צרעת היא, המספחה ב הזאת: צרעת, לו' נקסס, גנע, לו' ג זכר:

ועת זקנים מבעלי התוספות הוצרך וכת"מ מביק סעך לכן סימן טומאה וממיה סימן טומאה מלגד שטעמלס עמיה בלא ספסס וסס דרשינן מדכתיב סוף:

פירוש לתורת אלהים ער האם די דינים פון אקצווע מוחלט אזוי וויא עס וועט שטייין אין פרשת מצורע: (ט) נגע אפלא צרעת אים מאכין טמא ער זאל זאגן דיא ביקב סקבא אונג

תְּהִיָּה בְּאֶרֶם וְהִבָּא אֶל־הַבְּהֵן :
 וְרֵאָה הַבְּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת־לִבְנָהּ
 בְּעֹזֹר וְהִיא הַפֶּכֶה שְׁעַר לָבָן וּמַחֲתִת
 בְּשַׁר חֵי בִשְׂאֵת : י צָרַעַת נוֹשְׁנַת
 הוּא בְּעֹזֹר בְּשַׁר וּמִמָּוֹ הַבְּהֵן לֹא
 יִסְגְּרֶנּוּ כִּי טָמֵא הוּא : י וְאִם־פָּרוּחַ
 תִּפְרַח הַצָּרַעַת בְּעֹזֹר וּכְפֹתָהּ
 הַצָּרַעַת אֵת כָּל־עֹזֹר הַנֶּנֶע מֵרֵאשׁוֹ
 וְעַד־רִגְלָיו לְכָל־מֵרְאָה עֵינֵי הַבְּהֵן :

סְגִירוֹ אֲרִי תְּהִי בְּאֶנְשָׁא
 וְיִתְיִי לֹת בְּהָנָא :
 י וְיִחְוֵי בְּהָנָא וְהָא עֵמְקָא
 תּוֹרָא בְּמִשְׁכָּא וְהִיא
 הַפֶּכֶת שְׁעָרָא מִחוּר
 וְרוּשָׁם בְּשַׁרָא תְּהִי
 בְּעֵמְיֻקְתָּא : י י סְגִירוֹת
 עֵתִיקָא הִיא בְּמִשְׁךְ
 בְּשִׂרְהֵי וְיִסְאֲבִיגְיָה בְּהָנָא
 לֹא יִסְגְּרִיגְיָה אֲרִי מְסָאב
 הוּא : י י וְאִם מִסְנָא
 תִּסְגִּי סְגִירוֹתָא בְּמִשְׁכָּא
 וְתַחֲפִי סְגִירוֹתָא יִת כָּל
 מִשְׁךְ מִכְתָּשָׂא מְרִישִׂיָה
 וְעַד רִגְלוֹהִי לְכָל חִיּוֹ

ת"א מלאשו. וזכרים כ ערכין יח : לכל מלאש. מ"ק ט מהכרין לב : רשב"ם

לבן : (י) ומחית בשר חי. לא כמו בשר פשוט. ביי
 אם חי שגדלה החיבת בשר בתוך הגנע :

בעל המורים
 ומי למאכלך וסם סרפוס משפך כפי נגעים בדרך : עזם גניע
 לבן : (ז) סיום מפרש. ב' דין. ולבן סיום מפרש ומגל
 עזר כשפוסס מפרש סרפוס כזונו יגלו כי אז יטסר :
 רש"י

שפתי חכמים

ד ר' לקמן בפרשת זו כסבי ויזום הכרומס כי בשר חי טומא משמע
 חס י"ג בשר חי טומא סוף חף כשפין הסך שער לבן ח"כ מה דכתיב
 הכה ויהא הפכה שער לבן ומחית סירוסו הסך שער לבן בלא
 מחיה או מחיה בלא הסך שער לבן : ה דמרכינ מנה דכתיב
 גנע לרעס ל"ל למיכתב גנע לא סיה לו לכחוד רק לרעס וגו' .
 אלא לרעס לכל מלאש גנע חס כיו כי סיימתיס דממס וחייל
 סימן טומאס הוה : ו כתיב דכ"ח חיימס דמפכא ממשנע דממס
 סימן ספכה סוף ולסיך ממר : ג"פ ט שפלה כי מחיה בשר
 חספכרו ועיל כתיב ומחית בשר חף הוה ס' טומאס וכו' . וכל
 שרש"י טל לתקן ל"ל לכחוד לרעס טומאס סוף וגו' לא סיה
 לו לכחוד אלא מחיה בשר חי בשפא ועמאוו סכהן ומתקן

(י) ומחית. טהפך מקלת הלובן סבתוך השחת למרחא
 בשר חף הוה ס' טומאס שער לבן בלא מחיה ומחיה בלא
 שער לבן ד וטע"פ שלא נאלמרה מחיה אלא בשחת חף בכל
 המרחות ותולדותיהן ה הוה סימן טומאס : צרעת נושנת
 היא. מכה ישנה היא תחת המחיה ומחיה זו נראית
 דריא. מלמעלה ומחיה מלאה לה שפא חספכרו הוהיל
 ועלתה מחיה ו אטהרנה : (יב) מראשו. של חסד ז ועד
 רגליו : לכל מראה עיני הכהן. פרט לכהן שמשך מלורו :
 שסכחוב עמנו על ליתן טעם להם עממין לוחו כשיש בו בשר חי
 שיש בו בשר חי ועו"פ הכחוב כי לרעס טומאס הוה. וק"ל כ"ל :
 עניני מומאט נגעים ומדרתם

הסגוף, כי אם סיה זלמ גנע משפ"י ע"י הקול חסד כזונו לא היה כשפ"ס שיהיה האנוגע סיה חס ופסק לחמוס בכל בשבו
 (וטיון ס"ח דנגעים מ"ב). אכלכזיום הכרומס כי בשר חי טומאס, וכמלה החורה עוד קהל אלמך וזלמס הכהן חס הכשר סחי וטמאוו
 הכשר סחי טמא הוה וגו' . ומרומו כספסלמו סרק בשר חי סימן טומאס כהפיהה ללו לבן, כי זה הוה מורה כשפיעות על הפסקת
 סלמות סכמי כי זה הוה בשר המת שמינו כליעול, הכל שער חי טומאס כמו שער לבן שהוא כפריחה כזונו אטו טמאוו .
 וכן כתיב כשכ"ס ס' וי"ג (פ"ו ס"ב) ולס חס"י פרכה כעלו כהי זה סטור וחי' יגלו לו שער לבן, רק כשגורה בו מחיה . שמה .
 וכן סיה כי בו סכרס וכו שער לבן וסוחלט ואחי' פרכה כעלו כע"פ השער לבן במקומה עומדת סטור שאלמל ויזום הכרומס כי בשר חי
 דוקא ס' טמא . כי שער לבן אטו ראה על ספסקת הלכות כי אטו מלאה סלובס וי סכפס לבער לשמור לבנן . שרלמס כ"י שפטי
 סלגות שספסך ללו למלאה לובן וחי' זו גנע מנעס . כ"ל :

פירוש לתורת אלהים

אפאר אלמערמטי צרעת בעור בשר אין דער הויס פון
 זיין ליבס וספאוו הכהן זיאל איהרם דער פהן מאכין טמא
 לא יסגרו ער זאל איהרם גיט פאר שליסין כי ספא היא
 ווארום ער איז טמא : (יב) וזאס אונ אויב פירם בליען
 תפרח זיא וועט בליען הברצת די צרעת בעור אין דער
 הויס וספחה הברצת אונ די צרעת וועט פרעקען זיא
 כל עור הניגע נאר דיא הויס פון דעס מעקעמשיין וזאס
 האט די גנע מראשו פון זיין קאפ ביה זיינע פיה לכל צד
 נאר דעס וזיקט פון דעס פהן פלאקור אויף אימליכין

אז עס וועט זיין ביי אפענמש והיבא זאל דר מענמש
 נבראמט ווערין צום פהן : (י) וראה הכהן אונ דר פהן
 זאל זעהן וזנה שאת עם איז אויניש גישוילעקז אין
 דער הויס זיאי אונ זיא הפכה האט פאר קערט שר
 לבן זייקע האר זיאי זענען פרעער שווארץ גיווען
 אדער אנדרי מראה אונ מחמת דעס גישוילעקז
 זענען זיי פאר עגערט גוארעו אונ זענען גוארען
 נוייס ויפתח בשר חי אונ אצייקען פון ווילד פלויש
 בשאת איז אין דעס גישוילעקז : (יא) צרעה דאס איז

י וראתה הכהן והנה כסתה הצרעת את כל בשרו ומחר את הנגע כלו הפך לבן טהור הוא :

ד"א כלו ספק. סכסכין לו כדס יע :

פירוש לתורת אלהים

אָרַט פּוֹן דַּעַם מַעֲנִישִׁין וְיֵאָדָר דְּעַר כְּהֵן טוֹט אַבְלִיק וְאִיז אַלְיָן צַרְעַת: (יג) וְרָאָה הַכֹּהֵן וְאֵל דְּעַר כְּהֵן וְעָהָן וְהֵנָּה אֹנֵן צַרְעַת הָאֵט בְּדַעֲקַט גָּאָר וְיִיז לֵיב

נביאים מלכים ב ה

לחמשיק מנ"ח ד"א צבאות נפש צ צב צבא צבאות רוח יהוה נשמה הנצח ארני נשמה ודער יקוה היה יחידה הנצח יקוה היה יחידה ודער אל שם ב"ן שבשעה:

א ויגשו עבדיו וידברו אליו ויאמרו אבי דבר גדול הנביא דבר אלהי הלא תעשה ואף כי אמר אלהי רחין ומחר : ויירד ויטבל בירדן שבע פעמים בדבר איש האלהים וישב בשורו בבשר נער קסן ומחר : וישב אל איש האלהים הוא וכלל מהנהו ויבא ויעמד לפניו ויאמר הנהנא ידעתי כי אין אלהים בכל הארץ כי אם בישראל ועתה קחנא ברכה מאת עבדך : ויאמר חיי יהוה אשר עמדתה לפניו אם אקח ויפצרו בו לקחת וימאן : ויאמר נעמן ולא יתנא לעבדך משא צמד פרדים אדמה כי ראי יעשה עוד עבדך עלה זובה לאלהים אחרים כי אם ליהוה : לדבר הזה יסלה יהוה לעבדך בבוא אדני בית רמון להשתחות שמה והוא גשען על ידי והשתחיתו בית רמן בהשתחיתו בית רמן יסלתנא יהוה לעבדך בדבר הזה :

ינא כתיבולא קרי

ר"י: (ח) לפתקא הרין ישבוק יי לעבדך במשל רבוני לבית רמון לפתקא רמון רבני ויאקגוד בית רמון במסגדי בית רמון ישבוק יי לעבדך בפתקא רבין :

מצורת דוד

(6) דכר גדול. אס סכיא סיה אומר לך דכר טוכה גדול ככדי שחסכר סלח סכרסוף סיה סתפסס ומכ"ס שחמנ לך דכר קל רחן וזכר סתכר ומדוע א"כ תנענע לעשות: (ז) ככש נער קסן. ר"ל נהא ומזכיר: ויטטר. נכסע סטור סל סלכרס: (ג) ויעמוד לפניו. כעבד לפני סלדון: ומסס. כעכור סכסולס וסכרסלס סולס קח עמני מנחס: (ד) עמדתי לפניו. שחני רגיל לעמוד לפניו כמחלס: אס חקח. ר"ל טוכס ככועס סיה עלי חס חקח: (ס) ולל וימן. כשאלה חמר לחת לו אדמה מטטר א"י כשטור מלס שני פכריו לסחלס להרלי למלוחס מסס מזבח לחבות עליו לה' ולל רלס לקחס עמני רכות ככיס: כי חל וגי. כי מטקס לל חפסס טוד כולס וכו': (א) דכר סוס. שלס מוכניסו שיעמיר כעכור לה' כשחמוס ועכ"ל חשחמוס גס חלי עמו: ככשחמוס. ככס חסולס ימלס לי ס': לסכחמוס

דעם פירוש עברי שי"ש געפינס כען ביאי דער הפסרתה פון דער וואך .

רש"י
 (א) אבי. כמו חזוני: אם דבר אליך דבר גדול הלא תעשה ואף כי וכו'. ק"ו שאמר לך דבר קל רחן וטהר:
 (ג) ברכה. מנחת שלום של הקבלת פנים: (ד) אם אקח. שדמי ע"ו מעורבין עס: (ה) ולא יותן. ל' נקשה מאדמה. זו מח"ס סהיו קדושה: משא שני פרדים. ואשאלה לערי ואשאלה אותה מזכתי: (ו) בית רמון. סע"ו זבה השתחיתו. על דברי כשיסמה חזוני וסל חשען על ידי:

1610

כתובים משלי בר

לחמשך מיסד ומלכות ד"א שין דלת יוד נפש שין שין דלת יוד רח ואהדונהי נשמה דיסד א אד
ארנ ארני נפש ארני רח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יו הו הו וז היה יחידה דיסד יתרה היה יחידת דמלכות אל
שם ב"ן שבעטיה :

א אָכַל-בְּנֵי דְבֶשׂ בֵּי מִזֵּב וּנְפֹת מְרוֹתָ עַל-חֶפְזָהּ : ב בְּןוֹ דַעָה
חֻכְמָה לְנַפְשָׁהּ אִם-מִצְאָת וַיֵּשׂ אַחֲרֶיהָ וְתִקְוָתָהּ לֹא
תִפְרֹת : ג אֶל-תִּאְרַב רִשְׁע לְנוֹה צְדִיק אֶל-תִּשְׁדַּד רְבָצוֹ :
ד בֵּי שִׁבְע יוֹפֵי צְדִיק וְקָם וּרְשָׁעִים יִכְשְׁלוּ בָרָעָה : ה בְּנִפְל
אוֹיְבֵיהָ אֶת-תִּשְׁמֹחַ וּבִכְשָׁלוֹ אֶת-יִגְל לָהּ : ו פְּדִי-רָאֵה יְהוָה
וְרַע בְּעֵינָיו וְהִשִּׁיב מַעְלָיו אָפוֹ :

מְשֻׁרָה : (ה) מְשֻׁרָה דְשִׁבְעָא וּמְנוֹן גְּבַל צְדִיקָא וְקָא וּרְשָׁעִי מְתַמְקְלִין בְּבִישָׁתָא : (ו) בְּמִפְלוּתֵיהָ דַעָל
רְבָא לֹא תִחְדִּי וְכַר יִתְקַל בְּבִישָׁתָא לֹא יִדְוֵן לָהּ : (ז) דְלֹא יִבְאֵשׁ בְּאִפּוֹ דְאֶלְהָא בַר יִחְוֵה וַיִּתְפַּר
רוּגְזָה מֵנָה :

מצודת דוד

(6) אכל כסם שמאכל דבש טוב הוא וכסם שפסיוס טופיוס מדבד
מתוק על חכך : (ב) כן דעס . כ"כ דע חכמה לתקן נשכך
חס מלאת חוסה ויש לך לב עשין : ויש חכרית . כ"ל וטובה הוא
מן הדבש כי בזה יש חכרית טוב הכל הדבש לפעמי' יזיק בחכרוכ'
ותקופת : המגול שחמה עקוב בעניניה הנה לא מכלס כי הוא
יבא ויכסל הדבד כמ"ט : (ג) אל תחזבו רשע . חסה רשע כדלוחך
כדוכבך כחכר החל ליסול לא יוסף לקום : (ד) כי שבע . כי חף
חס הליכ' קוסל' : פעמים יחזור ויקום הכל הדבשים הם הכשלים מעלי
תקופה ברוח עליהם הכעס : (ה) וכשלו גוי' . כסל הדבד
פירוש ע"מ :

רש"י
(6) אכל בני דבש גוי' . כן דעה חכמה כסם שחמה
רוזף לנכול דבש כן תחא רודף לדעת חכמה חס מלאת
אוחה או יש אחרית : (ג) לנוה צדיק . לביחו של צדיק :
אל תשדד . אל ההרוס : (ד) כי שבע . פעמים :

כי משע די הליכ' אל תחכז על מדוכו ולא תגזול עקוס רצלו
חס הליכ' קוסל' : פעמים יחזור ויקום הכל הדבשים הם הכשלים מעלי
תקופה ברוח עליהם הכעס : (ה) וכשלו גוי' . כסל הדבד
פירוש ע"מ :

א אָכַל בְּנֵי דְבֶשׂ בֵּי מִזֵּב או דוא עקמ האניק ווייסם
דוא או עם אזי גומ ונפת מהוק על חפך אויף דאם
קריפונג פון האניק אזי נים אויף ביין גומען : (ב) ג
דעה חכמה לנפשה אוזי ואלכמו וזכען צו וויסען דיא
חכמה וואס יוא אזי זים צו ביין נשקה דאם מיינט
מען לערנען תורה אם מצאת אזי דו וועסט די חכמה
געבינגען ויש אחרית וועט זיין א גומער סוף צו דיר
ותקופת לא תפרת אונ דיין . גענונג וועט נים פארר
שניטען ווערין דאם מיינט מען צו פיל ויסע ואגען
קענען אקאהל שארין . אגער פיל תורה לערנען
שאדט קיין מאהל נים אונ דוא קענטם האפן אלע
מאהל מער צו קענען : (א) אל תארוב רשע לנוה צדיק דוא
רשע ואלכט נים לאקענן צו די וואהנונג פון דעם
צדיק אל תשדד רבצו דו ואלכט גישט רויבין זיין

ברמנורא

האומר לחבירו בית כור עפר . מדת בית כור הוא
חמשה ושבטים ח'ף אמה שקור המשכן היה בית
סאתים והיה מאה על המסים והכור ל' סאין (א) : עפר .
הראוי לרעייה משמע אבל חס אמר בית כור סתם או בית
כור קרקע אפי' היה כולו
מלעים הגיעו דשמה לכות

משנה בבא בתרא פרק ו
עיקר תוי"ט
(6) כדמוכח מהקלי דיוקאל מ"ס 65 והשיב מ"ו פעמים ק' על
ג' . ר"ש ומהו"ט : (ב) פ' עשמים : (ג) כפי עצמו אפי'
לענין רס"י שבת . כ"ח : (ד) הלכך אפי' מינס מלאים עים
ולאיים לרעייה די אפי' כוזה שיכר נלמס והיגוש ויה"כ יעלב
נלמסע ויהרוש . אבל קרקע הכוס ימחוד לו ואינו יכול לו' אפי'
רוה קרקע שחכה מפיסקת
עם טים ונקעים וכו' ע יסנה
דלוי ממדדים כ' . ועלגד ש"ל
יטיו מפיסקות כל השדס כו"ל :
שכאל ריח ביניסם כו"ל

פ"ק ו א האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך . היו בית או למשטם ביה פירות
ראובן האם גואנתם צו שמעון איה
פארקויף דיר אבית בור ערד וראם אזי פינגף איג
ויגעציג מיוענד אילין ערדו , אונ דעם נויאט
ערד מיינט מען ערד צום פאר וועגן האט ראובן
פארקויפט צו שמעון פינגף אונ ויגעציג בווענד

עמוקים : או סלעים גבוהים * , וכגון שרמזים
ל' על ד' (ב) דהוי מקום חשוב (ג) : אין נמדדין
עמה. וזרין שיתן לו בית כור שלם מקרקע חלק שזין
אלם רולה ליתן מעותיו במקום ה' ויראה לו כשנים ושלשה
מקומות (ד) : כבית כור .
ומשמע כמו שהיא בין סלעי'
בין עפר (ה) : (ב) מדה
בחבל . כלומר בלמסות חני
מוכר לך שדה זו שיש בו בית
כור עפר כמו שמודדים
כמדת החבל לא פחות ולא
יותר : פוחת כל שהוא .
שלא היה כחותו שדה בית
כור שלם המקק קיים ויכנה המוכר כפי הכחית : הותיר .
קרקע כל שהוא על בית כור : (ו) : ולמוכר הקרקע
שקטור או דמי הקרקע כדמ"ט וז"ל (ז) : אם אמר . לו
מוכר ללווק בית כור עפר חני מוכר לך : הן חסר הן יתר .
פחות או הותיר רובע . קב לכל סאה דהיינו שלשים רביעות לבית כור הגיעו ומדמינה חנא לפילו פוחת רובע לטאה
זלא חנא חפ"י פוחת שבעה קבין ומחלה לכור שמעין מינה דלפ"י במכירה מועטת כגון בית סאה חני מוכר לך
הן חסר הן יתר אם פוחת רובע או הוסוף רובע וז"ל חסר בית כור סתם סתמה נמי כהן חנא חני יתר
דמי (ז) : יורה מכאן . יתור מרובע לכל סאה אם הותיר : יעשה חשבון . יחשוב כמה הותיר על בית כור

גבוהים * שפחים אינן נמדדין (ח) עמה פחות מכאן
נמדדין עמה. ואם אמר לו כבית כור עפר אפילו
היו שם נקעים עמוקים יותר מי' מפות או סלעים
גבוהים יותר מי' שפחים הרי אלו נמדדין עמה :
(ט) בית כור עפר חני מוכר לך . מדה בחבל . פוחת
כל שהוא יכנה [ב] . הותיר כל שהוא יזויר . אם
אמר הן חסר הן יתר אפ"י פוחת רובע לסאה . או
הותיר רובע לסאה הגיעו . יתור מכאן יעש' חשבון .

למוכר . וכן הסכים הר"ש * : י"י (י) גמ' וזוקף כעומד סוכים
דל"ס קשול רישא דמסתי' דלמילי אלם דלמילי בלתינו עומד

מוכר ללווק בית כור עפר חני מוכר לך : הן חסר הן יתר .
פחות או הותיר רובע . קב לכל סאה דהיינו שלשים רביעות לבית כור הגיעו ומדמינה חנא לפילו פוחת רובע לטאה
זלא חנא חפ"י פוחת שבעה קבין ומחלה לכור שמעין מינה דלפ"י במכירה מועטת כגון בית סאה חני מוכר לך
הן חסר הן יתר אם פוחת רובע או הוסוף רובע וז"ל חסר בית כור סתם סתמה נמי כהן חנא חני יתר
דמי (ז) : יורה מכאן . יתור מרובע לכל סאה אם הותיר : יעשה חשבון . יחשוב כמה הותיר על בית כור

ויא אפ"ת פור , אונ שמעון האמ נאך אקאהל
גימאסמין פוחת כל שהיא עם איז גינעון אשטיקיל
ערד ווייניגער פון אפ"ת פור ייב"ה זאל שמעון אפרעד
קענען פיר די שטיקיל ערד פון די געלט וואס ער
דארף איהם געבן וזהיר כל שהיא אונ אז עם איז דא
אשטיקיל ערד מעהר פון איין בית פור יחזיר זאל
ער אנטעק געבן די שטיקיל ערד צו ראובן , אדער
ער זאל בצוארליון צו ראובן פאר איהר אם אפר הן
הייז מן יתר אויב ראובן האט גי'אנט צו שמעון איה
פארקויף דיר אפ"ת פור ערד פאר אויז פיל געלט ,
אונ עם קען זיין עם פעקט אשטיקיל ערד צו די
קאס , אונ עם קען זיין עם איז דא אשטיקיל ערד
קער וויא דיא קאס זאלין מיר גי'ירע רובע קאנען
אי'ניגער בייא דעם אנדערין אפילו פוחת רובע לטאה
אפילו עם פעקט צו גענער סאה , ערד אפערטיל
קב , צו אפ"ת פור פעקט דרייסיג פערטיל קב
ערד או הותיר רובע לטאה אדער גענער סאה , ערד איז
מיט אפערטיל קב מעהר , צו אפ"ת פור איז מעהר
מיט דרייסיג פערטיל קב ערד הגיעו איז פאר פאלין ,
אויב עם איז ווייניגער דארף גיט שמעון אפ
רעקענען , אונ אויב עם איז מעהר דארף גיט
שמעון צו צאלין יתור מפאן אויב עם פעקט צו אפ"ת
פור מעהר וויא דרייסיג פערטיל קב , אדער דער
בית פור איז קער די קאס , קער וויא מיט דרייסיג
פערטיל קב יעשה חשבון זאל קען ברעקענען דיא
שטיק וואס פעקט אדער וואס עם איז מעהר , וויא
פיך דאס איז ווערט , נאך דעם חשבון פון דעם
נאנצען בית פור , אויב עם פעקט זאל שמעון
געבן ווייניגער געלט , אונ אויב עם איז מעהר
זאל

אזילין ערד צום פארזייען אויף וויא הייז שם נקעים
עמקים עשרה פחים אויב אין די פעלד איז גינעון
גר'קער מיך צעהן פחים , אונ פיר פחים די
ברייט אויף פיר פחים דיא ליינג או סלעים גבוהים
עשרה פחים אדער אויף די פעלד איז גינעון שטייגער
דו"ה צעהן פחים , אונ פיר פחים די ברייט אויף
פיר פחים די ליינג איז נמדדין עמה ווערין וויא גיט
גימאסמין מיט די פלד צו נאמען אונ אפילו ראובן
ויתר געבין פאר דיא גר'קער מיט דיא שטייגער
אנדערע ערד , קען שמעון זאנ"ן ער וויל גיט , נאר
ראובן מוז איהם גינען פינף אונ געעציג מווי'נער
אזילין ערד גלייכע זאן גרי'קער אונ אן שטייגער
פחות מפאן די גרי'קער גיט מיך צעהן פחים ,
אדער וויא געען גיט ברייט פיר פחים , אונ די
שטייגער גענען גיט הויך צעהן פחים אדער וויא
געען גיט ברייט פיר פחים נמדדין עמה ווערין
וויא גימאסמין צו נאמען מיט דיא פעלד וואס אפר
לו כבית טור עפר אונ אויב ראובן האט גי'אנט צו
שמעון איה פארקויף דיר אזוי ווי אפ"ת פור ערד ,
האט ער גימיינט איה פארקויף דיר דעם בית פור
ערד אזוי וויא ער איז גינען ער שם נקעים עמוקים יתור
מעשרה פחים אפילו אין די פעלד איז גינען גרי'קער
מי'פער וויא צעהן פחים או סלעים גבוהים יתור מעשרה
פחים אדער אויף די פעלד איז גינעון שטייגער
העקער וויא צעהן פחים יתור אלו נמדדין עמה ווערין
וויא גימאסמין מיט די ערד : ב בית פור עפר איז
מיט לו מדה חבל אויב ראובן זאנט צו שמעון איה
פארקויף דיר אפ"ת פור ערד , אפ גימאסמין מיט
דעם שטריק וואס קען מעקט מיט איהם ערד , עם
איז גיטא ווייניגער וויא אפ"ת פור אונ גיט מעהר

מוכר ללווק בית כור עפר חני מוכר לך : הן חסר הן יתר .
פחות או הותיר רובע . קב לכל סאה דהיינו שלשים רביעות לבית כור הגיעו ומדמינה חנא לפילו פוחת רובע לטאה
זלא חנא חפ"י פוחת שבעה קבין ומחלה לכור שמעין מינה דלפ"י במכירה מועטת כגון בית סאה חני מוכר לך
הן חסר הן יתר אם פוחת רובע או הוסוף רובע וז"ל חסר בית כור סתם סתמה נמי כהן חנא חני יתר
דמי (ז) : יורה מכאן . יתור מרובע לכל סאה אם הותיר : יעשה חשבון . יחשוב כמה הותיר על בית כור

אזילין ערד צום פארזייען אויף וויא הייז שם נקעים
עמקים עשרה פחים אויב אין די פעלד איז גינעון
גר'קער מיך צעהן פחים , אונ פיר פחים די
ברייט אויף פיר פחים דיא ליינג או סלעים גבוהים
עשרה פחים אדער אויף די פעלד איז גינעון שטייגער
דו"ה צעהן פחים , אונ פיר פחים די ברייט אויף
פיר פחים די ליינג איז נמדדין עמה ווערין וויא גיט
גימאסמין מיט די פלד צו נאמען אונ אפילו ראובן
ויתר געבין פאר דיא גר'קער מיט דיא שטייגער
אנדערע ערד , קען שמעון זאנ"ן ער וויל גיט , נאר
ראובן מוז איהם גינען פינף אונ געעציג מווי'נער
אזילין ערד גלייכע זאן גרי'קער אונ אן שטייגער
פחות מפאן די גרי'קער גיט מיך צעהן פחים ,
אדער וויא געען גיט ברייט פיר פחים , אונ די
שטייגער גענען גיט הויך צעהן פחים אדער וויא
געען גיט ברייט פיר פחים נמדדין עמה ווערין
וויא גימאסמין צו נאמען מיט דיא פעלד וואס אפר
לו כבית טור עפר אונ אויב ראובן האט גי'אנט צו
שמעון איה פארקויף דיר אזוי ווי אפ"ת פור ערד ,
האט ער גימיינט איה פארקויף דיר דעם בית פור
ערד אזוי וויא ער איז גינען ער שם נקעים עמוקים יתור
מעשרה פחים אפילו אין די פעלד איז גינען גרי'קער
מי'פער וויא צעהן פחים או סלעים גבוהים יתור מעשרה
פחים אדער אויף די פעלד איז גינעון שטייגער
העקער וויא צעהן פחים יתור אלו נמדדין עמה ווערין
וויא גימאסמין מיט די ערד : ב בית פור עפר איז
מיט לו מדה חבל אויב ראובן זאנט צו שמעון איה
פארקויף דיר אפ"ת פור ערד , אפ גימאסמין מיט
דעם שטריק וואס קען מעקט מיט איהם ערד , עם
איז גיטא ווייניגער וויא אפ"ת פור אונ גיט מעהר

וכמה שיש להם חשבון שמכר אח בית חור (ח): ולמה אמרו מחזיר לו מעות. שכן הדיון אין להחזיר לו אלא קרקע שהרי לא קנה הלוקח אלא בית כור בלבד ולא תקנו חכמים שיתן לו מעות כנגד זה היתר אלא ליטות בנו של מוכר שלא יפסיד אותו קרקע מועט ללא חזי ליה למידו: שאם שויר. כניית כור שדה בת תשעה קבין להשתה חזי ליה האי קרקע כדאמרין דבית ט' קבין משכח להיות נקרה שדה או אין מחזיר לו מעות אלא המוכר נוטל

ממנה כו' . תוי והכ"ט: מה הוא מחזיר לו מעות. ואם רצה מחזיר לו קרקע. ולמה אמרו מחזיר לו מעות לייפות כוחו של מוכר. שאם שויר בשרה בית תשעה קבין. ובגינה בית חצי קב. ובכדבר ר' עקיבא בית רובע. מחזיר לו את הקרקע. ולא את הרובע בלבד הוא מחזיר לו אלא את כל המותר: (ג) מדה בחבל אני מוכר לך. הן חסר הן יתר. כמל הן חסר הן יתר את מדה בחבל.

הן חסר הן יתר מדה בחבל. במל מדה בחבל את הן היכא דלמקרי ועשה חשבון או ימיר קרקע לא את המותר בלבד הוא מחזיר אלא גם כל השלסים רבועיות של בית כור היתרים הוא מחזיר דכיון דליכא קרקע משכח בין הכל לא מחיל מדי: (ג) מדה בחבל כו'. האומר לחבירו כתי לטבות הללו המותרים ואלו מדה בחבל דמשמע כלמאס הן חסר הן יתר דמשמע ללא קפיד על מעט פחות או יותר בטל לשון אחרון שהוא הן חסר הן יתר את לי' ראשון שהוא מדה בחבל ואפי' פיסת רובע לסאה או חומר רובע לסאה

ועמ' זיין מער וויא אביית פור אונ אדער עס וועמ' זיין ווייניגער וויא אביית פור, זאל אלץ זיין פאר קויפט פאר דעם געלט, האט דאך ראובן גינאגט צוויי ערליי ווערקער וואס זייא שטערין איינע די אנדערע, פריער האט ער גינאגט עס איז דא אריקטיגער בית פור, ניט מער אונ גיט ווייניגר. נאכדעם זאגט ער אריב עס איז דא ווייניגער וויא אביית פור אונ אדער עס איז דא מער וויא אביית פור כפל הן חסר הן יתר מדה בחבל די אנדערע ווערקער וואס ער האט גינאגט אפילו עס איז מער אדער עס איז ווייניגער, זענען כמטל דיא ערשטע ווערקער וואס ער האט גינאגט דער בית פור איז ריכטיג גיקאסטין. כלייבט דער רין סיי עס פעלט דרייסיג פערטיל קב צום בית פור אונ סיי עס איז מער מיט דרייסיג פערטיל קב, איז פאראפלין, אויב עס איז ווייניגער דארף ניט שמען אפ רעכענען, אונ אויב עס איז מער דארף ניט שמען צו צאהלן, אונ אויב ראובן האט גינאגט צו שמען פאר קערט הן חסר הן יתר מדה בחבל איך פארקויף דיר די פעלד פאר אזוי פיל געלט, אפילו עס וועמ' זיין מער וויא אביית פור אדער עס וועמ' זיין ווייניגער וויא אביית פור, זאל אלץ זיין פאר קויפט פאר דעם געלט, דער בית פור איז אפ גיקאסטין מיט אשטריק, אריקטיגער בית פור גיט מער אונ גיט ווייניגער, שטערט דאך דער אנדערער לשון דעם ערשטן. וויא ער זאגט פרער ווייטקער דער בית אויב עס איז אריקטיגער בית פור עס קען זיין עס איז דא מער וויא אביית פור אונ עס קען זיין עס איז ווייניגער וויא אביית פור, נאכדעם זאגט ער עס איז אריקטיגער בית פור אפ גיקאסטין ריכטיג כפל מדה בחבל הן חסר הן יתר די אנדערע ווערקער וואס ער האט גינאגט דער בית פור איז ריכטיג גיקאסטין זענען כמטל די ערשטע

זאל שמען איהם צוריק געבן מה היא מחזיר לו וואס זאל שמען צוריק געבין צו ראובן מיה געלט שמען זאל בצאהלן פאר די שטיק ערד וואס איז מער וויא אביית פור ואת רצה מחזיר לו קרקע אונ אויב שמען וניט גיט ער איהם צוריק די שטיק ערד וואס איז מער וויא אביית פור וזקח אפרו מחזיר לו מיה פאר וואס האט קען גינאגט ער זאל צוריק געבין געלט, שמען זאל בצאהלן ערד די ערד ליטות הללו של מוכר צו פאר רעכערין (צו מאהן אסורבא) דעם פאר קויפער, וואס וועט דער פאר קויפער מאכין מיט אזוי אקליין שטיקיל ערד שאם שויר בשרה בית תשעה קבין אדער אז דער בית פור ערד איז אפעלד אונ עס איז געבליבען אשטיקיל ערד פון זיין קבין מער וויא דער בית פור ויגנה בית דתי קב אונ אויב דער בית פור ערד איז אגאטי אונ עס איז געבליבן אשטיקיל ערד פון אהאלבן קב מער ווי דער בית פור יודתי ככ עקבא בית רובע געבליבען אפערטיק ערד מער וויא דער בית פור מחזיר לו את הנקע זאל שמען צוריק געבין צו ראובן די ערד. ווארום די שטיקיל ערד קען שוין נוצען פאר דעם פאר קויפער אויך ולא את הרובע בלבד הוא מחזיר אונ וואס מיר זאגן מען זאל רעכענען אונ אים בצאהלן מיט געלט אדער מען זאל צוריק געבין די איבעריגע ערה, איז נישט נאר די שטיקיל ערד וואס איז מער וויא די דרייסיג פערטיל קב דארף ער איהם אונקע געבין אלא את כל המטר נאר די נאנצע איבעריגע ערד וואס איז מער וויא דער בית פור, דארף שמען אונקע געבין: ג מדה בחבל אני מוכר לך הן חסר הן יתר אויב ראובן זאגט צו שמען איך פארקויף דיר אביית פור ערד פאר אזוי פיל געלט אפ גיקאסטין מיט אשטריק ריכטיג אביית פור, ניט מער אונ גיט ווייניגער, אונ אפילו עס

הניעו: דברי בן ננס. דס"ל תפוס ל' אחרון ופלוגי רבנן עליה ואמרי הלך אחר פחות שכלאנויות בין ראשון בין אחרון דמספקא ליה אי תפוס ל' ראשון או ל' אחרון וטעם הלוקח בפתות ששעוירין (י). והלכה כהכמים: בסימניו ובמצריו. א"ל בית כור

עפר אני מוכר לך חלק הסימניו והמגריס האלה ה"ג פחות משותה הגניעו (ער) שהתור יבכה. והכי פירושה אם פיתה מן הבית כיר שנות וכו"ש פחות

משמות הגניעו (יא) אבל יותר על שתיים ולמטה מד שנות ולא שנות בכלל יבכה (יב): (ד) משמנין ביניהם. רואים הלוקח המקום שנתן שכשיר וטעם לאותו המוכר דיד לוקח על התחטותה וכנגדו נותן ללוקח מן המקום הגרוע כמו ששם המקום השמן (יג) שגם המוכר ובי קאמר ליה הני שדה אני מוכר כך כדי דמי חצי שדה קאמר ליה ואם היתה בת ק' אמה כק' דיגריין ויש בה ל' אמה מקום שנתן כ"ל דיגריין וכ"ל דרוהה אלס נקב עבדות משני קצין זכוריות ואע"פ שדמי שניהן שוין: חציה שברדרום אני מוכר לך. אין ענין כל השדה כההיא דרש"א חלל שמיין כמה שזה חצי השדה שברדרום וכן מוכר ללוקח בכל רוח (יד) שירלה מן הגרוע שיש לו דיד לוקח על התהתנהו ושמה ל' ליה מה ששום חצי שברדרום אני מוכר לך נקב עבדות שלי ככ"מ שרלה: ובקבל עליו. והרין וכן הרין הווייה: אחורי הגדר מנחה (טו) כדי שלא תהא חיה קופלת ונכנסת בשדה זהו עבד הרין ולא עבד בן הרין חיידי דמחיר רוח נכנסת בחיובו (טז) וקופלת למעל' על שפת השני ואי עבד בן הרין ולא עבד הרין חיידי

כו': (י) יד המוכר שהוא עומד בקרקע שלו על השליוכ' כו'. כ"ש. ומשמע שאס' עדיין לא נתן הלוקח את המעות. וכ"כ הגמ' וטעם לפי שהמקח נגמר ובחייב לשלם חובו כו'. ופשוט: (יא) דליון להכלה לו הפולסו בשדה זו פתחה דמי כמות שיהא חלל

הן חסרה הן יתר. דברי בן ננס. בסימניו ובמצריו. פחות משותה הגניעו. ער שהתור (נ"א יתר משותה) יבכה [ג]: (ד) האומר לחבירו חצי שדה אני מוכר לך. משמנין ביניהן ונטול חציה שדרום אני מוכר לך. משמנין ביניהן. ונטול חציה שדרום. והוא מקבל עליו מקום הגדר והרין וכן חרין.

[ג] יבכה. מן הדמיוס ואם סומר וזכיר לו קרקע. כ"ש ופשוט: (י) וטעם משמנין השמן יב' נתיבין. ופשוט: (י) והכי כ"כ כדון סי' ונותן לו דמיה הויה נכוח דרוס בין שסוף כמות או שפן. כהשוחט הקנים כעלוי וגו' קרקע. ופשוט: (טו) וכן חרין הוא שמוך לגדר ואחוריו כהרין. כ"ש: (טז) ובשכח מעט לאחוריו וקופלת. ל' הכ"ש: (יז) ובשפת שנים איס' יכולים לכתוב קצתן למעוט רכשו ולא תקפון לרובם השני חרין. הכ"ש:

כ"ל דיגריין וכו"ל דרוהה אלס נקב עבדות משני קצין זכוריות ואע"פ שדמי שניהן שוין: חציה שברדרום אני מוכר לך. אין ענין כל השדה כההיא דרש"א חלל שמיין כמה שזה חצי השדה שברדרום וכן מוכר ללוקח בכל רוח (יד) שירלה מן הגרוע שיש לו דיד לוקח על התהתנהו ושמה ל' ליה מה ששום חצי שברדרום אני מוכר לך נקב עבדות שלי ככ"מ שרלה: ובקבל עליו. והרין וכן הרין הווייה: אחורי הגדר מנחה (טו) כדי שלא תהא חיה קופלת ונכנסת בשדה זהו עבד הרין ולא עבד בן הרין חיידי דמחיר רוח נכנסת בחיובו (טז) וקופלת למעל' על שפת השני ואי עבד בן הרין ולא עבד הרין חיידי

ונועקטער וואס ער האט גי'אנט סיי קער און סיי ווייניגער, ב'ר'יבט דער דין אויב עס פעלט צו די קאס דארף שמעון אפ רעקענען פון די געלט פאר די שטיקל ערד, און אויב עס איז קער וויי די קאס, דארף שמעון אנועק געבין די שטיקל ערד. אָדער באַהאַלן פאר איהר דברי בן ננס אזוי זאגט בן ננס, אז דער אַנדערער לשון איז מבטל דעם גרשמיין בסימני ובמצריו אויב ראובן זאגט צו שמעון איך פארקויף דיר אבית כור ערד, און די צייכנים און די גרענעצין פון די פעלד זענען ארום דעם בית כור, איז דר דין אויב עס פעלט פון דם בית כור אַנעקסטיל, אָדער עס פעלט פחות משותה נאך ווייניגער וויי אַנעקסטיל הייט איז פאר פאלין, פון דעקסטוועגן מוז שמעון באַהאַלן די נאָנצע געלט, אָדער אז עס פעלט פון קער וויי אַנעקסטיל עד שתי ביו אַנעקסטיל ווען מיינט עס פעלט קער וויי אַנעקסטיל פון דעם בית כור זיב'ה זאל שמעון אָפ רעקענען פון דעם געלט פאר די ערד וואס ערלט: ז' האיש לחברו חצי שדה אני מוכר לך ראובן האט גי'אנט צו שמעון איך פארקויף דיר אבית כור ערד פאר פופציג גילדן, און די פעלד איז נוערט הונדערט גילדן, און די ליינג פון די פעלד איז הונדערט אילין, דרייסיג אילין איז דא נישט ערד וואס זענען נוערט פופציג גילדן, און זיב'עציג אילין איז דא שלעקטע ערד וואס זענען איך נוערט פופציג גילדן וויי אזוי זאלן זיין שילין די פעלד זאגט די משנה משמנין ביניהן די

פעלד ערד די בעקערע איז דער צווישען שייך פון ראובן און שמעון, ראובן נעמט די דרייסיג אילין פעלד, ערד און שמעון נעמט די זיב'עציג אילין קאנערע ערד וטעם חצי שדה און שמעון נעמט נאר אַהעלפֿט פון וויי פיל דיא פעלד איז נוערט נישט אַעלפֿט פון די ערד חציה שדרום איז מוכר לך אויב ראובן זאגט צו שמעון איך פארקויף דיר אבית כור ערד, און די צייכנים און די גרענעצין פון די פעלד זענען ארום דעם בית כור, איז דר דין אויב עס פעלט פון דם בית כור אַנעקסטיל, אָדער עס פעלט פחות משותה נאך ווייניגער וויי אַנעקסטיל הייט איז פאר פאלין, פון דעקסטוועגן מוז שמעון באַהאַלן די נאָנצע געלט, אָדער אז עס פעלט פון קער וויי אַנעקסטיל עד שתי ביו אַנעקסטיל ווען מיינט עס פעלט קער וויי אַנעקסטיל פון דעם בית כור זיב'ה זאל שמעון אָפ רעקענען פון דעם געלט פאר די ערד וואס ערלט: ז' האיש לחברו חצי שדה אני מוכר לך ראובן האט גי'אנט צו שמעון איך פארקויף דיר אבית כור ערד פאר פופציג גילדן, און די פעלד איז נוערט הונדערט גילדן, און די ליינג פון די פעלד איז הונדערט אילין, דרייסיג אילין איז דא נישט ערד וואס זענען נוערט פופציג גילדן, און זיב'עציג אילין איז דא שלעקטע ערד וואס זענען איך נוערט פופציג גילדן וויי אזוי זאלן זיין שילין די פעלד זאגט די משנה משמנין ביניהן די

וכמה

[ד] ו"ס. רמנו באין כל וכמה הוא חריץ [ד] ששה מפרים. וכן חריץ דקטין קיימא אסתחא וקפלה
סדס. ר"ס:
שלושה:
(י.) וכמה בין חריץ לבין
בן חריץ עסק:

וכפה הוא חריץ וזיא בריים זאל זיין די ברייטע רינגע
ששה מפרים זעקס מפרים וכו' חריץ און דיא שקאלע

ר"ש ב"ם

לוקח נומל כחוש. יד הלוקח על התחונה לסיכך ונתן
המוכר ללוקח המוקס הגרוע שזוהוה עדה דדילמא
דמי מצי עדה אמר לו לסיכך טעל מן הכחיס יותר מן החצי
כדי דמי מצי עדה: והאנן משמנין בוי. דמשמע יד עניהם
סוה לטול זה כשומא טעול זה מן היפה ומן הכחוס:
אראכלה בפנייהא. תמרים כככל ולא היית עוסק בחור
ומקטרו היה: אמאי משמנין ביניהם. כלי' אס כדכרך
דהני עדה ממש קאמר למה משמנין מתמוהו קו המדה ויטול

גמרא ב"ב דף קו ע"ב

כלכס ס' כלה כלי כהילון דנלא דמלכות דכריאה במ

אמר ר' חייא בר אבא אר"ל לוקח נומל כחוש שבוי.
א"ל ר' חייא בר אבא לר"י והוא און משמנין
ביניהון הנן. א"ל אראכלה בפנייהא כבבל הרגיבנא
מסיפא דקתני סיפא חציה בדרום אני מוכר לך.
משמנין ביניהון ונומל חציה בדרום. ואמאי משמנין
ביניהון והא חציה בדרום א"ל. אלא לדמי הכא נמי
לרמי: מקבל עליו מקום גדר וכו'. הנא חריץ

צו רבי חייא אראכלה בפנייהא כבבל הרגיבנא מסיפא ונתן
דוא האקט נאך גינעסין מייקלען אין גב' האב
איה שוין גינאנט דעם פשט פון די משנה פון דעם
אנדערין דין וואס שטייט אין די משנה דקתני סיפא
חציה בדרום אני מוכר לך ווארום דיא משנה לעריגים
דעם. אנדערין דין אז איינער זאגט צו זיין חב'ר
אהאלבע פעלד אין דרום זייט פארקויף איה דיר
משמנין בעינין נוסף חציה בדרום שאצט קען צווישען
זיי און ער נעמט העלפט אין דרום זייט ואמאי משמנין
בעינין פאר וואס דארף קען שאצין צווישין זיי ווא
חציה בדרום זיך ליה ער האט דאך איהם גינאנט א"ל
פארקויף דיר אהאלבע פעלד אין דרום זייט, זאל
ער איהם געבין די האלבע פעלד פון דרום זייט.
ווי זיא אזוי, אקאנעקע אדער אפעקע זאל לזי
נאר מיר לערנען וואס ער האט גינאנט איה פאר
קויף דיר אהאלבע פעלד אין דרום האט ער גיט
געמיניט ער זאל איהם געבין די האלבע פעלד פון
דרום, נאר ער האט געמיניט וויא פיר די האלבע
פעלד פון דרום זייט איז ווערט פאר אזויא פיר
געלט זאל ער איהם געבין פעלד, וועלכע ער ער
וועט וועלן אפילו קאנעקע נאר עס זאל ווערט
זיין אזוי פיל ווי פיל די האלבע פעלד אין דרום
זייט איז ווערט זיך נמי לזי דא זיי דעם ערשטין
דין מיינט קען אויף אויף געלט, קען שאצט אפ
ווי פיל דיא פעלד איז ווערט, ל'משל הונדערט
רבביל, זאל ער איהם געבין פעלד פאר פופציג
רבביל, דיא קאנעקע ערד וואס איז אויף די מאס
קער ווי אהאלבע פעלד, אין דער משנה שטייט
גב'ל עליו מקום הגדר דער וואס האט געקויפט דיא
האלבע פעלד כוונ געבין משקייל פלאץ צו
שטעלן אויף איהם אנוואנט אפ צו טיילן דיא
פעלד חריץ וכו' חריץ און קען זאל מאכין געבין וואנט
אברייטן גראבין אינ אשמשלערין גראבין, איין

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן רבי חייא בר אבא
הט גינאנט פון רבי יוחנן' וועגן ילפי טיפ
קחט טבו דער נוס הט געקויפט נעמט די קאנעקע
ערד נוס איז דא אין פעלד ואז איינער הט גינאנט
צו זיין חב'ר איה פארקויף דיר אהאלבע פעלד פון
מין פעלד, אונער הט גיט גינאנט וועלכע האלבע
פעלד, און אין די פעלד איז דא קאנעקע ערד און
פעקע ערד, דער וואס האט געקויפט נעמט דיא
קאנעקע ערד, דהיינו די גאנצע פעלד איז ווערט
הונדערט רובל, און דיא פעלד האלט הונדערט
איינין, און דרייסיג איילין איז פעקע ערד, וואס
זעגן ווערט פופציג רובל, און ויבעציג איילין איז
קאנעקע ערד וואס איז אויף ווערט פופציג רובל,
דער נוס הט געקויפט נעמט פרוינע פופציג רובל
די ויבעציג איילין קאנעקע, און די דרייסיג איילין
פעקע פאר פופציג רובל גלייבט בייא דעם
פארקויפער, ווארום מיר זאגן, ער הט אים נאר
פארקויפט ערד פיר פופציג רובל, די העלפט פון
וויפיל די פעלד איז ווערט, דיא פעלד איז ווערט
הונדערט רובל האט ער אים פארקויפט פאר
פופציג, אבער די העלפט פלאץ הט ער אים גיט
פאר קויפט, דריבער דארף דער פארקויפער געבין
צום קויפער פאר פופציג רובל ערד, גיט ער אים
ויבעציג איילין קאנעקע, ערד וואס זענען ווערט
פופציג רובל] זיך ליה רבי חייא בר אבא לרבי יוחנן האט
רבי חייא בר אבא גינאנט צוא רבי יוחנן ווא און
משמנין משמנין ביניהון. קען שאצט ווי פיל עס איז
דיא פעקע און ווי פיר עס איז דיא קאנעקע און די
פעקע מיט די קאנעקע זאל ווי טיילן צווישן זיך, דר
פארקויפער זאל נעמען העלפט פעקע און העלפט
קאנעקע, און דער קויפער זאל נעמען העלפט
פעקע און העלפט קאנעקע זיך ליה הט ר' יוחנן גינאנט

מכחוק וכן חריץ מבפנים וזה אחריו הגדר כדי שלא תהא חיה קופצת. וליעביד חריץ ולא ליעביד בן חריץ. איירי הרווח קיימא בגוויה וקפצה. ולעביד בן חריץ ולא לעביד חריץ. איירי דקמין קיימא אשפתיה וקפצה. וכמה בין חריץ לבין בן חריץ טפח :

הלוך חיה בדרוס הן כחוס הן שמן חלף ש"מ דהאי משמחן דקתני דלמי כדפרישנא כלו' מה ששזה חיי עדה מכרתי לו ומיחו רישא שמין כל השדה ואס שזה ק' דינר ותן מוכר ללוך מה ששזה ל' דינר במקום הכחוש בשל' וסיפא דמתני' דאמר לוחיה שגדל' אין שמין כל השדה חלף חיה שגדל' הן כחוס והן יפה ומה ששזה חיה שגדל' ותן המוכר ללוך בחיזה רוח שירלה. דהיינו כחחוס דיד הלוך תמיד ולא חיה שגדל' דמס: איירי דרווח. ו' טפחים נכנסת לתוכו: קיימא אשפתו. התיאור:

גראבין זאל זיין גרייט זעקס טפחים, דער אנדער גראבין זאל זיין גרייט דרייא טפחים טאג מיר האבן גילערניקס חייז פחיז דעם גרייטן גראבין מאכט ער אויסווייניג פרגער יבן חייז פפנים דעם שקאלין גראבין מאכט ער אינווייניג נאך דעם גרייטן חיה וזה אחריו הגדר די פייגע גראבנים זאלין זיין אינטער דעם פארקאן זאלן דעם קופערס זייטן די זאל טאג חיה קופצת ויתיה גאל ניט קענען אריין שפרינגען פון דעם קופערס זייט אין דעם פאר קופערס זייט, פרגענט די גמרא זלעביד חייז ולא זלעביד גן חייז זאל קען מאכין דעם גרייטן גראבן אלץ און דעם שקאלין גראבין זאל קען ניט מאכין, צו

וואס מאכט קען אשקאלען אויך, עגפערט דיא גמרא איירי דרווח מתיא בגויה וקפצה נוייל דער גראבין אין גרייט וועט די חיה זיך אריין שטעלן אין דעם גראבין און וועט אריבער שפרינגען אויף די אנדערע זייט, מאכט די גמרא זלעביד גן חייז ולא זלעביד חייז נאר קען מאכין דעם שקאלען גראבין און דעם גרייטן גראבין זאל קען ניט מאכין, עגפערט די גמרא איירי דקמין קיימא אשפתיה וקפצה נוייל דער גראבין אוי שקאל וועט דיא חיה זיך שטעלן בייא דעם גרעע און וועט אריבער שפרינגן ויתיה בן חייז גיין גן חייז ווי נויט זאל זיין דער חריץ פון גן חריץ, איין טפח.

זוהר תזריע דף מט ע"ב ש"ס דלילוח יוד הא וואו הא

א"ר יחזק הכי טנין. נגע רשת. נגע הוא דילח תקיפא דשריח בעלמא. לרעת סגירו כמה דלחמת. סגירו לנחורא עלאה. סגירו דקובי עלאה דלא נחית לעלמא. כי תהיה באדם. באדם סחם. והובא אל הכהן. דא כהן ליתחא דהוא חתקן למפתח ההוא סגירו ולחלקא בזנינא דיתכחו על ידיו ברכאן לילח ולתחא. ויעטבר ויתחלן ההוא נגע וישרי הכירו דרמי על כלא. ובג"כ והובא אל הכהן. א"ר אבה תמיחא לזינא בני עלמא דלא משתקן ולא ידעין דיקרא דמאריהו. כתיב בהו זישאל חיה קופצת ויקרא כ) אשר בדלתי אתכם מן העמים להיות לי. וכתיב (שם) והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני. אי אינון מתרחקן אן הוא קדושה דילהון הא רעותא דילהון אתרחקת מניה. וקרא חכריו ואמר (תהלים לב) אל תהיו כחוס כפרד אין הבין. כמה אתפרשן בני נשא מסוס ופרד קדושה אגרמייחה לשתכחא שלימין ורשימין מכלא וע"ד זונגא דבני נשא הוא בזמנין ידעין לכוונא רעותא לאתדבקה ביה בקב"ה. והא חמירו כפלות לילח קב"ה ועל בגנתא דעין לאשתמשעו עם דמיקייא וכי משכחת ליה לקב"ה היא עשתא דרעותא לאתדבקה בהו. וחברייא דמשתדלי באורייתא משתפי בה בכ"י לשכחא למלכא קדישא ואתעסקן באורייתא שאר בני נשא כדין עידן רעותא לאתקדשא בקדושה דקב"ה ולכוונא רעותא לאתדבקה ביה ואינון חכרייא דמשתדלי באורייתא זונגא דילהון כשעתא דזונגא אחרא אשתכח והאי משבת לשבת לכוונא רעותא לאתדבקה ביה בקב"ה ובכ"י דהוא עידן רעותא דמתברכא עליו ותחאי. אי בני נשא אתרחקו מניה ועבדן כבערי. אן הוא קדושה דלהון לאשתכחא קדישין. אן אינון נפשאן קדישין דמשקן מעילא. ושלמה מלכא זונח ואמר (משלי יט) גם בלא דעת נפש לא טוב. גם בלא דעת מאן הוא דעת דא קב"ה. נפש לא טוב דא הוא נפש דלוינון משכין שבוכדיהו. לא טוב דהא מסטרא אחרא אתמשכאן עליהו נפשחא דלא יהיה טוב בגין דלא מכווני לזיביו לקב"ה. מאן דאתלהיט ביצר הרע בלא רעותא וכוונא דלכא לקב"ה מסטרא דער הרע אתמשק עליה נפשחא דלאו יהיה טוב. וה"ד גם בלא דעת נפש לא טוב. ואן ברגליס חוטא. מאן דלחיה אן דחיי שפתא בלא רעותא קדישא. חוטא. חוטא ודאי ככלא. וע"ד שריין מכתשין זישון כבני נשא ואסירדו כנאטייהו כנאסיותא דילהון לאחזאה דהא קב"ה מאיס בהו ולאו דפתיה בהון עד דלוינון זכאן ומכשראן שבוכדיהו כמלקדמין ומתברכין:

מוסר
יוסף לחק
הלכה פסוקה

מספר שערי תשובה לר"י דף ג' ע"א
עיקר התשובה הוא התשובה זיין נכחו כי רע ומר עונו את ה' ויסוס אל לבו כי ים עונג ונקם ועלם על סתן כענין שאל'

עיקר התשובה היא התשובה דער עיקר תשובה איז די תרטה. ער זאל תרטה האבין אויף דעם זיס ער האט געזינדניגט גיין לבו כי רע ומר עונו את ה' זיין הארץ זאל פארשמיין אז עס איז שלעכט און ביטער וואס ער האט פארלאזן נאם וישם אל לבו

הרמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ד
(א) כל הקרבנות אין מקריבין אותן אלא ביום שנאמר ביום צותו את בני ישראל להקריב את קרבניהם ביום ולא בלילה לפיכך אין שוחטין ובחים אלא ביום
(א) כל הקרבנות אין מקריבין אותן אלא ביום אצל הקרבנות איז קען נאר מקריב בייא מאג שנאמר ויבא עם שמיים אין פסוק ביום צותו את בני ישראל להקריב את קרבניהם נאם דא גמרא איז צו דיא יודין זייא זאלין מקריב זיין וזיערע קרבנות ביי מאג ביום ולא בלילה

ואין וורקין דמים אלא ביום השחיטה שנא' ביום הקריבו את זבחו ביום הזבחה תהיה ההקדשה וכיון ששקעה החמה נכפל הדם: (ב) כל שקרו מתורין ביום מעלין אותו על המזבח כל הלילה. כיצד נכחים שזוקר דמם ביום מקטירין אומוריהם בלילה עד שיעלה עמוד השחר. וכדי להרחיק מן הפשיעה אמרו חכמים שאין מקטירין האימורין ואיבר העולה אלא עד הצות לילה: (ג) אף ע"פ שמוחר להקטיר אימורין ואיברים בלילה אין מאחרין מצוה בשעתה שהרי הקטר אימורים ואיברים אף ע"פ שבשרין בלילה דוחין את השבת כוונתן :
 ביי מאג אבדער גיט ביי נאכט ליפקן אין שושים נכחים אלא ביום דריבער שעקמט מען קרבנות נאר בייא מאג ואין וורקין דמים אלא ביום השחיטה מען קאר גיט שפריטצען דיא פלוט פון קרבן נאר אין דעם זעלבדיגען מאג וואס מען האט איהם גישאקטין געגאנגען ווארט עם שטייט אין פסוק ביום הקריבו את זבחו ביום הזבחה תהיה ההקדשה אין דעם מאג ווס מען וועט איהם שעקטין זאל מען אים מקריב זיין זינין ששקעה התפה נכפל תדם וויא דיא זון איז נאר אנדער געגאנגען אזוי די בלוט פסול גינוארין: (ב) כל שקברו פטורין ביום מעלין אותו על המזבח כל הלילה אז מען האט מקריב גיווען ביי טאג די נאכין וואס זענען מתיר דעם קרבן מעג מען דעם קרבן ארויף לייגין אויף דעם מזבח אנאנדער נאכט ציד ווי אזוי נכחים שזוקר דם ביום די קרבנות וואס מען האט געשפריצט וזיער ברוב ביי טאג אויף דעם מזבח מקטירין אימורין בלילה עד שיעלה עמוד השחר מען מען מקריב זיין וזיער חלב ביי נאכט ביו דער מארגינד שעקטין וועט אויף גיין יודי להרחיק מן הפשיעה צו דערטוישערין דיא פהגים פון אויגנד ויזאלין גיט זאגין עם אזי נאך מקריב זיין וועלן מיר דער טייל טאן וואס אנדערש אדער מיר וועלן דער טייל אביסול שלאפין שפעטער וועלן מיר מקריב זיין דערטוייל וועלן זיי שלאפין ביו טאג און דער קרבן וועט פסול ווערין דריבער אפוי חכמים האבין די חכמים גזאנט שאין מקטירין האימורין ואברי העולה אלא עד הצות לילה מען זאל נאר מקריב זיין די חלב און די שטיקער פלייש פון דיא עולה ביו האלבע אבאם. גיט שפעטער. וועלן שוין דיא פהגים זיך היילן מקריב צו זיין: (א) ואם על פי שטמיר לתקפי אימורין ואברים בלילה אפילו דער רין איז מען מעג מקריב זיין דיא חלב און אויך דיא שטיקער פלייש פון אעולה ביי נאכט, דאס איז נאר אז מען האט גיט גקענט מקריב זיין ביי טאג, אבער זיין מאחרין איהם לעצט מען זאל אום משקע איבער לאזן

איך ביי נאכט מקריב צו זיין מאר מען גיט אלא אלע מעגליכקייט מען זאל אלץ מקריב זיין בייטאג אין דער צייט איז נוי נאט ליב שטייגער גענוי נאכט וויא עם שטייט אין פסוק ערב לאיש ליש שער דעם מענטש איז זיס דאס פאלשע ברויט וואס יכלא פויה חזק נאך דעם וועט זיין מויר פול ווערין מיט שטייגער וועט מוזת נאך שלעקטער האב איך גיטאון זי היימלע תפש מקריב אפוי ביו גינוארין אפערדער אויף זי ענטש נגקט ושלם על העון ער זאל טאון די זאך אין זיין הארצין אז עם איז דא אשקרואף און אנקמה און אבעצאהאלונג אויף דיא זינד וואס אפגעקומט מדהם גענוי שטאמט ווי עם שטייט אין פסוק גאט המ געזאגט לי נקם ושלם צו מיר איז נקמה און בצאהאלונג וצו דעם וואס זינדניגט ונאמר נאך זאגט דער פסוק מיר לים מפני תבך איהר זאלט מויר האבין פר דעם שווערד זי תבך עונת תבך ווארום דער פעס וואס נאט איז אויף די זינד, דאס בריינגט אויף איהך דעם שווערד ויתחרם על מעשי הריעט ער זאל הרמה האבין אויף זיינע שלעקטע מעשים וואס בלבוט מה צשית ער זאל זאגן אין זיין הארצין ווס האב איך גיטאון איד לא היה פחד אליים ליגד עני ווי אזוי איז גיט גיווען די שרעק פון נאט געגין מיניע אויגין ולא עזרתי מתקוחת על עון און איהך האב גיט כוונת געזאמט פאר די שקרואף וואס קומט אויף די זינד זיין השפטים דעיס און גיט פר די שלעקטע משפטים וואס קומט אויף די זינד זי רבים מכאבים לרשע פיל שפאראצין אזוי ארגענריים פאר דעם רשע לא חמלתי על נפי איהך האב גיט רחמנות געזאמט אויף מיין גוף ולא חסד עיני עליו משחתו און מיין אויג האט גיט רחמנות געזאמט פון צו פארדארבין מיין גוף מפני הנחא רע אחר וועגן זיין רע פארגעניגען ונחשלת לאיש שיגול ויתמוס ויאכל וישבע איהך ביו גלייה גיווען צו דעם מענטש וואס זולת און רויבט און עקט און ווערט וואס וועט זי אהר אכלה ואתרי שמה גיטם השלם בחצן שני און ער ווייס אז פאלד נאך דעם זעסן און נאך דעם פארגען וועט דער שופט צו פערען זינע ציין מיט שטייגער גענוי נאכט וויא עם שטייט אין פסוק ערב לאיש ליש שער דעם מענטש איז זיס דאס פאלשע ברויט וואס יכלא פויה חזק נאך דעם וועט זיין מויר פול ווערין מיט שטייגער וועט מוזת נאך שלעקטער האב איך גיטאון זי היימלע תפש מקריב אפוי ביו גינוארין אפערדער אויף

אויף ביי נאכט מקריב צו זיין מאר מען גיט אלא מעגליכקייט מען זאל אלץ מקריב זיין בייטאג אין דער צייט איז נוי נאט ליב שטייגער גענוי נאכט וויא עם שטייט אין פסוק ערב לאיש ליש שער דעם מענטש איז זיס דאס פאלשע ברויט וואס יכלא פויה חזק נאך דעם וועט זיין מויר פול ווערין מיט שטייגער וועט מוזת נאך שלעקטער האב איך גיטאון זי היימלע תפש מקריב אפוי ביו גינוארין אפערדער אויף זי ענטש נגקט ושלם על העון ער זאל טאון די זאך אין זיין הארצין אז עם איז דא אשקרואף און אנקמה און אבעצאהאלונג אויף דיא זינד וואס אפגעקומט מדהם גענוי שטאמט וויא עם שטייט אין פסוק גאט המ געזאגט לי נקם ושלם צו מיר איז נקמה און בצאהאלונג וצו דעם וואס זינדניגט ונאמר נאך זאגט דער פסוק מיר לים מפני תבך איהר זאלט מויר האבין פר דעם שווערד זי תבך עונת תבך ווארום דער פעס וואס נאט איז אויף די זינד, דאס בריינגט אויף איהך דעם שווערד ויתחרם על מעשי הריעט ער זאל הרמה האבין אויף זיינע שלעקטע מעשים וואס בלבוט מה צשית ער זאל זאגן אין זיין הארצין ווס האב איך גיטאון איד לא היה פחד אליים ליגד עני ווי אזוי איז גיט גיווען די שרעק פון נאט געגין מיניע אויגין ולא עזרתי מתקוחת על עון און איהך האב גיט כוונת געזאמט פאר די שקרואף וואס קומט אויף די זינד זיין השפטים דעיס און גיט פר די שלעקטע משפטים וואס קומט אויף די זינד זי רבים מכאבים לרשע פיל שפאראצין אזוי ארגענריים פאר דעם רשע לא חמלתי על נפי איהך האב גיט רחמנות געזאמט אויף מיין גוף ולא חסד עיני עליו משחתו און מיין אויג האט גיט רחמנות געזאמט פון צו פארדארבין מיין גוף מפני הנחא רע אחר וועגן זיין רע פארגעניגען ונחשלת לאיש שיגול ויתמוס ויאכל וישבע איהך ביו גלייה גיווען צו דעם מענטש וואס זולת און רויבט און עקט און ווערט וואס וועט זי אהר אכלה ואתרי שמה גיטם השלם בחצן שני און ער ווייס אז פאלד נאך דעם זעסן און נאך דעם פארגען וועט דער שופט צו פערען זינע ציין מיט שטייגער גענוי נאכט וויא עם שטייט אין פסוק ערב לאיש ליש שער דעם מענטש איז זיס דאס פאלשע ברויט וואס יכלא פויה חזק נאך דעם וועט זיין מויר פול ווערין מיט שטייגער וועט מוזת נאך שלעקטער האב איך גיטאון זי היימלע תפש מקריב אפוי ביו גינוארין אפערדער אויף

שבת און קען לאזן זי ניש אויף שפעטער מען זאל זיי מקריב זיין מוצאי שבת: (ח) לישארל ע"פ ח"פ ע"ב ע"ב

סוטים בכל קנייה אם כפה בעיני אדוניה. ואין חלפתו בעולם מולך עולם עומד למד לעולם. אך גשלתו כשהגוי נדעתי וסלתי
ההי ילדי כסוס כפרד אין סבי וסמימי מדלך השכל. וסכה הסודל נסח כלפי גשנת חיים חכמה נכ וטובת שכל הסכרו וליכס'
מלפני ומשול צנור וכל חולדותיו כלשר המבילה על שחר בעלי חיים שאינם מדברי מאשר יקרב נטויו נכבדו ואחרי אשר צענור
זאק נכדלתי ויבי די סך מזה ל'ג מיים כענין שנה' חוטט מדרך השכל בקבל רפאים יזח וטוד לי כמספתי כהכנס לא
עשיתי סגל שפנתי עמנס כי ידע שור קוכסו וחמור לכוס בעליו ואם לא ידעתי ולא הסתכנתי וסלחתי נפשי חלפתי מלדוסיס
עטמתי לטו וסמימי סופי וגולתי ומתמתי ועל דל כוססתי ולא זכרתי יום סמותי אשר לא יסאיר לפני כשמי כלתי אם גוימי ואלדעמי.
וסעניו סוס אשר די צלמי סול אשר דבר יכמיס ע"כ מין א"כ נחם על כפתי ללמד עב עשיתי :

מיין טויערע נשקה ונכסמתי בגלילי יצוי אונ ויא איז
קבא גיווארין מיט די פארמיאונסונג פון מיין יצר
הרע מה הועילה בכל קניניה וואס האט זיא גיהאלפן
מיט אלע אירע קויפונג אם רעה געני אדוניך אז ויא
איז שלעכט גיווארין אין די אויגן פון איהר הערר
לפון גאט! ואיך חלפתי בעולם עובר עולם עמד לעד ויא
אזוי האב איך פארטאקשט אזוי אנועלט וואס איז
אייניגיקייט אויף אנועלט וואס נועט אנועק גיין
איך נמשטי פתמות נדמתי ויא אזוי גיין איך געקליבען
גינארין צו אבהקה חלקתי אחרי אדם כסוס כפיר אין
היין איך בון גענאנגען נאך מיין יצר הרע ויא
אפערד אונ ויא אאיוול אן פארשטאנד ויעיתי
פדך השכל אונ האב אנועק גיבל אדנדעט פון קלוגין
נוענ ונתתי הובא נפח באפי נשמת חיים דער בשעפער
האט אריין גיבלאזין אין מיר אלעבעדיגע נשחה
חכמת לב אונ האט מיר גיגעבן אקלוגע הארץ וטובת
שכל מיט אנוקען פארשאנד להביו ולרעה ספניו איך
זאל איהם דערקענען אונ מורא האבין פאר איהם
והשכל בטרם וכל חולדותיו אונ די נשמה וואס גינעלמיגין
אויף דעם גוף אונ אויף אלע זאכן ואל דער גוף
נועט גיבארין באשר המשילה על שאר בעלי חיים שאינם
סבירים אזוי ויא גאט האט געמאכט גינועלמיגען
די נשקה אויף אלע לעבעדיגע זאכן וואס ביידן
גיט באשר יקרד געניו יבדה ווייל די נשמה איז טויער
אין ווייניע אויגן אונ זיא איז געהערערעט ואתי אשר
בעבור זאת נבראתי אונ נאכדעם אז איך בין יא
כשאפן גיווארין נוענין דעם יתי די הפד מה אונ
איך בין גיווארין פארקערט פון דעם אלעם לפה לי

לחשיך סת' ד"א יהוה נפש י יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמת ירה"ח הית יחידה ה דמילוי הוה אל שם בץ
שבעשיה בניקוד חולם :

י ובויום הראות בו בשער תי ימא : י ובויום דיתחוי ביה
בשרא חיא יהי מסאב : ת"א ובוים הכלות . מ"ק ז ח סוסדיון לד נוס :

בחדה מ"ד ראשי חיברים שאין מעמאין משום מחיה לסי
שאין גראה סנגע כולו כחדה שסופע אייך וליך וחזור ראש
דעת זקנים מכעלי החוספות

יכאס לבריה גנו סככריא כשנין ונפסס כלס האכר רכח סהום
שמה וכל דקדק ולכאורס ללו כהנהגה יעירי חלה עמיה או נגע
מעמאין כדלשי' מויגרים כלדד גירוס מלך הוה שווא ס' עומלס
פירוש לתורת אלהים

וערין אינדער גנע וויקד פלייש ימא זאל ער קמא
ויה ובוים אונ אין דעם קאנ וואס גם נועט געזען

וַיַּחַי כְּהֵנָא ית בַּשְּׂרָא
 חַיָּא וַיִּסְאֲבֵינֵיהּ בַּשְּׂרָא
 חַיָּא מְסַאֲבָהּ הוּא סְגִיָּוִתָא
 הוּא: מִן אִין אָרִי יְתוּב
 בַּשְּׂרָא חַיָּא וַיַּתְּהִיף:
 לְבַחֲרוֹר יוּיָתִי לְיוֹת פְּהֵנָא:
 וַיַּתְּהִיבֵיהּ פְּהֵנָא וְהָא
 אֶתְהִיף מִכְּתִישָׁא
 לְמַחֲרוֹר וַיִּדְפֵי פְּהֵנָא ית
 וּרְאָה הִבְהֵן אֶת־הַבָּשָׂר הַחַי
 וּמַמְאֵה הַבָּשָׂר הַחַי טְמֵאָהּ הוּא צָרַעַת
 הוּא: מִן אִין כִּי יֵשׁוּב הַבָּשָׂר הַחַי
 וַיִּהְיֶה לְלֶבֶן וַיָּבֵא אֶל־הִבְהֵן:
 וּרְאָהּ הִבְהֵן וְהִנֵּה נִדְהָף הַגֵּעַ
 לְלֶבֶן וַיִּתֵּר הִבְהֵן אֶת־הַגֵּעַ

שפתי חכמים

חפ"י ונאם הכהנים לא נא לנגד בהמיה ס' טומאה שהי כבר ס' וימיה בשר חי נצחם לרעה וטומא היא אלה לנגד כל רהי אצורים שהנגע אינו נראה בהם כהתם ששפטין אילין ואילין דכמי' ורלחו כולו וס' וס' עמי' שכרלשונה לא היה נראה כולו השמה עמי' שנשעין ומתרחם ורלחו כולו לא חלה המלאה ס' טומא' ס' קמ"ג: מ דבהלכות מיבטי ליה: ס' קידוש לנשטו דקריננן על נשטו חליפות חשב אשתליון: כ ס' לשאר אינשו בגלג ליה ליש כרשום לכסן

רש"י
 האבר ונתגלה שפוטו ע"י שזמן כגון שהכריז ונעשה רחב ונראית בו המחיה למדנו ח הכתוב שתטמא: וביבור. מה ח"ל ללמד ים שמהם רואה בו ויש יום שאין אהת רואה בו מ מלאך אמרו חתן ונותנין לו כל שבעת ימי המשתה לו ולא ימלקתו י ולבסותו ולזבחו וכן ברלב ב ונותנין לו כל ימי הרגל: (טו) צרעת הוא. הכשר הוא. כשר

עניני טומאת נגעים ומחורות

ואדום, זו ואלה הכתוב והנס נראה שכל מן הטהור ושערס הפך לכן, לטובם הכתוב ורלחו בזה שמתנו כי אף מנראה השחת הנראית גבוה או מנראה הכהנים שהיא עזה ודרכה לפזר ברוח והכתיב את הטהור ממשלותו, כ"כ פ"א לין מרחיטן כ"כ עמוק העוור. אמנם במקום שהיה קודם שחין. ע"כ זקנת מקום השחין היא ענה אף המלאות שכל גנס. וע"כ מראה השחת אינה מראה נבוה אם הם הכהנים אינה עזה כדברי אצל נכחיה פתובה נעט באדם, ע"כ הם נכחיה שטלים מן העור כי נכחיה פתובה שחחמיה הוא מנמלם הרלחה ונרלין עמוק מן העור, וגם ושעה הפך לכן, אז וטומא הכתוב כי יכרז מזה שנגע לרעה היא ממשיות חשר כשחין פתחה, ורלחה עבר אלה שזה הוא כ"כ למיילות רעמו בקהל כי המונע הזה הוא נכחם שחין, ואין לראות שפ"א נעשו ס' כדבריו לריווחא, נגע לרעה שחין, ואין לראות שפ"א הכיטוף שער לכן מנראה השחת הרלחה גבוה כ"כ ע"כ נראה השער כעול לכן, כי בכלל המראה השחת נראה עמוקה וכל. וז"כ מנד המראה לא ס' לל' לטההפך, ח"כ נראה עזה וכל מזה שמשנויה עמי' כמרי לקוחות מכל זה מוכח שהוא נגע ממשית זכרית סדס ונתהפך השער לנבן מלד הספקה הנתנו שחתי הזה, ובכחן זה כס"ל סימן עומאה גם נמראה השחת כשחל במקום נגע ממשיות כ"כ לעמטר ושער כנגע הפך לכן. אצל ואם ירלח הפכה וכהא ס' בה ש"ל ופסלה איננה מן העור וא"כ אין בה יבשות הפתוח, ואינה כהה, כמו נמטר וואה כהה, ס' היא כהה כהה, ומבחר לעיל (פסוק ו) צרעת הכהנה ס' היא כהה חחר הסהגר אזי יסהרנו, אמנם כבאן ימנינו אף היא כהה. כי פה ים שהמראה בלה במקום לקות שחין, ח"כ אין לרעה עזה הכהיה שער לחותו וכרויהו ע"כ וככה המראה, אולם חלוי לזקת שחין ככהה מרלחו ונלמעת ח"נו שר לקדמות, אולם במקום הכהיה ס' לל' אף טומאה מרחיטו: וחס הוא לחוט מן חרות כהלות יוסתורנו כ"ל. ואם פשה חפכה צביר חחר הכהיה. נראה שהקב"ה יצו עמי' כדברי עמי' לנעטי חותו כשני לנחות, פשין במקום שחין, נראה עזה שהוא נכחם שחין. וטומא הכתוב כי נגע ממשיות הוא בהספקה כהמות שכו. אמנם אף ממשיות שחין עמוק הכהנה וכל פשקה, לזכנת שחין ס' ומכרו ככהה, וס' פשה חחרה שלף במקום שני לקוחות הוא חמור כ"ל. ע"כ לא אף יפשה חחר הסהגר הרלשו, ויכחתי סיכף ולא יכריעו שנים, כי אין שאין בהם סימן טומאה ס' ל' מן סימן ים מקום לפתות הללעט שהיה כק לגבם שהיה סקדוטס.

(טו) או כי ישוב הכשר חמי ונספק ללבן ונ' וטור הכתוב את הכהנ. כי יזל חר טומאה ס' לל' כשער שב הכשר חמי שהיה נראה ככשר הטמט שהוא אינו לבן כשרי, כי לא היה יכול לקבל עד הכה לרעה גוון כדברי אמנם ח"כ שכל לבן כדברי מנראה שחת הקדום, נראה עזה שער הכשר חמי לכרויהו וע"כ הוא שקבל גוון מראה כדכריותו ח' וטרה הכתוב את כנגע, וככל עוד גוון טבור הוא, ח"ל וטור את כנגע כי אין בהם הספקת המלות ולא טבור הוא הרלח המונע, כי נראה מזה שער אל מן שחחיה שמה וטבור הוא ע"כ ירחם ס' עליו ויפלה חותו ושכ הכשר חמי לכרויהו וכ"ל. ומעט כרניה כפסוקים חלה מרוע שחתי שחין וצמח וצמח קודם ככשר וח"כ לעור, לא נ' לפעל ים מרחיטו שגייע הוא מוחת רק לעור, ויש עכה שחחחר לעור כמכר בזה כי עד הכה דכר ככתוב ככהם לבד, או כנגע ממשיות, ולחת שער הכהה יגיע גם עד הכשר נאמר אדם כי יבשה שערו שחח או פסחתה או פסחתה לבנה הוא צבור שחח ונ' וע"כ ח"כ כשהיה לנגע לרעה המורה על נגע ממשיות למיילת רעמו נאמר והיה צביר כשרו לנגע לרעה, כי לרעה הודס מתקולקל הגיע גם עד הכשר, ואלה הולכה חלשה הוא מדכר כנגע מלש. נאמר כ"כ צבור כשרי כי הגיע גם עד הכשר, ובפשוין לא נאמר רק צבור כי אף אם יפשה רק צבור ויחשוו קב"ה עמי' המכהו בקרבוטם שפשה צבירי ויכיר מזה כי הוא חותם ע"כ יעמלחו, אולם ככהה השחת נאמר שם וכהה שחת לבנה צבור לבד, ולא הגיע עד הכשר, אמנם שחית צבור חמי באחת, לא ימנינו, כי עמלחו הוא, כי מחיה הוא סימן על הספקה הלחוח גם ככשר לזה סיים שם לרעה וטומא היא צבירו כבלי, כי שחחיה נגעט גם עד הכשר. וכן כדכרחה כבירו נאמר כהחלה חחרה לרעהם צבור לבד, וכמהה הרלחה חל כל עור הגנט, ואח"כ נאמר ופשה הללעט גם אל חל צבור, כ"ל כהלות שחחמה גם חת ככשר, אצל לו חמי הלכר עד הכשר כי חם היה מניע הפריחה גם להכתיב ככשר כולו לא היה נלפסרו לחיות כלל ע"כ הוא טבור כי יכיר מזה שער הנראה הגיע עד הכשר וכל כהה, אמנם כבאן פסוק ים וכן פסוק כד מוגרנד שחין ומניה לוחט יחסה המורה מנת ובער כי יהיה צבורי שחין או מניה, כי שחחיה וטבור בלתי חפק יגיעו גם לבער, רק שחחיהו מוטור שהיה קודם וחס"כ יגיעו גם לבער, וכלל שחין, ואח"כ חמי במקום שחחיה וחס"כ לבנה או בהנהם לבנה מדמעת, כ"ל שהוא פתך ומעורר כשחי מנלות, לכן

פירוש לתורת אלהים

ויי: (סח) ויהא אונ רער פלהן נאל זעקן דאם ווילד פלייש ופגאוי אונ ער ואל איהים קובא מאקען הבשר חתי דאם ווילד פלייש איז אטימן מוקאָה צרעת הוא עם איז צרעת: (סח) אן אָרער כי נאם ועמ יך

מְהוֹר הוּא : פ שְׁלִישֵׁי יוֹם וּבַעֲשָׂר כִּי־
יְהִי בַּיּוֹם בּוֹ־בַעֲשָׂר שְׁחִין וְנִרְפָּא :
 מִכְתָּשָׂא דְכִי הוּא :
 יֵה וְאִנְשׁ אֲרִי יְהִי בֵּיה
 כְּמִשְׁכִּיחַ שִׁחִינָא וְאִתְּמַר :
 ת"א ונרפא כוסס ס :

רשב"ם

(יח) שחין מרבי רבותיו שבא על ידי חמיכות מלקוח שהכוהו אבל שחין של מכות אש הוא שבא על ידי חמיכות אש :

רש"י

שפתי חכמים

לשון זכר (יח) שחין. לשון חמוס שנתחמס הכשר בלקוי הבא לו מהמת מכה שלא מהמת ל האור : ונרפא. כשחין העלה ארוכה בו במקומו העלה נע אחר :

לשמייכו עד שיעבור הכנול ל (נח"ל) ונראה כחכמי דכ"ש שחין פעלה מאליו שלא מהמת מכה ולא בלא חלה למטה הכנול מהמת השם לוי שזה נקרא עמוס : ב לא הכשר שחיה בו השחין שלא יאמר נרפא כל עוד שיש בו שחיה חלה ונרפא השחין והכשר עדיין מולט :

דעת זקנים מבעלי התוספות

כמו כשאר שראויים למטא בנינים שלם נתגלה בו שחין לטועם וכן שמשע כח"כ : (יח) ונרפא. ל"ע טיבה זו למצי' אחת. חמס כמ"כ דריש פקט וזהו שחין יכול וכי"ל ונרפא. סי' שלם הוכח בדבר שגמירי לדי שחין כגון לקח בעין או דלפני וחספת כשבר במקום הסכסא ואחרי כן פחה בו שחין שלא יאס טעם חלה א"כ נרפא והור כשבר במקום ההכסא ופרח בו שחין :

עניני מומאה ננעיסו ומהרתם

לחננומו כושט שיהא, ולין כזה לקוחה חדשה בזריכת סוס. לא כן לביד (ספוק ו) אם הכרת היא במקום כריאל אשר לין נחלוס סלכט ברישם סקודס. ע"כ לא יסתכלו אחר הסכסל הכלשון לפי אם לא פשה רק יבגורנו מיהו ואחר סכסר השני אם לא פשה וגם היא כזה או יסתכלו :

(יז) ובשר פי יסיה בו כשורו שחין ונרפא. הכה שנתנה כנגד הזו משנגעים סקדס זכרס. כי הננעים האמורים למעלה המס רק כחמים בעור. והעמיהם בערו אינו מרניס לעב וככב, מבתון ולה מנפטים, ע"כ סנגעים בליס עליו ג"כ עמקוח לא מנפטים. והלדס הזה יכונה כשס כי כק כשב חלה כשנגס, וכחן סמאוי המס כדלון סנינו ג"כ, ע"כ סנינוס ה' הכעורו סחילוני בשחין, כי הוא מין דלקס ידס הוא סולך אחר חלוס לבו, וכל סמאוי המס כדלון סנינו ג"כ, עמקס צמדס, ואח"כ אמר ג"כ הככונו לו כשס כי יסיה כשורו ידוסיס, ואחר זה ידסה חולוי לפניס לקבל כשבר להכחיכו, מרס צמדס, ואח"כ אמר ג"כ הככונו לו כשס כי יסיה כשורו מכות אש וגו' הוא ג"כ לעב יוסורין מכתון וענפטים, מכתון וענפטים, וסלכותיס סנין כעכרסיס :

פירוש תורת אלהים

היין בְּלוֹמֵר דָּאָם אִיו אִיהֶם גִּקְוֵמֶן סַחְקָת סַעַן קָאָט אִיהֶם אֶקְלָאָפ גִּמְאֵהוֹן קָאָט זִיה דָּאָם פְּלִיש דְּעַר הִיֶּצֵט אונ גַּם אִיו וְנִאָעַן אִוִּיה דְּעַם אָרֶט דְּעַר שְׁחִין וְנִרְפָּא אונ גַּם אִיו פֶּאר הִיֶּלֶט גִּמְאֵר אִיו :

צו נויים וסמי ואל דער פהן מאקען מהור די געז קה"ד היא דען ער איו מהור : (יח) ובשר אונ דאם לייב פון אמענקמשין פי יהיה אז עם נועם ויין אין ויין הוט שחין נרנרד (רש"י שרייבס דאם ויארט שחין איו לשון

תרגום

נביאים מלכים ב ה

לחשק סנ"ח ד"א צבאות נפש צ צב צבא צבאות רוח יהודה נשמת דנח ארני נשמת דודי יהודה חיה יחידה נצח יהודה דודו אל שם ב"ן שבעשים :

א ויאמר לו לך לשלום ולך מאתו בברת ארץ :
ב ויאמר גיחזי גער אלישע אישה אלהים הנהו
חשך אדני את נעמן הארמי הזה מקחת מידו את
אשר הביא חייהוה פיראם רצתי אתרו ולקחתי
מאתו מאומה : ג וירדה גיחזי אחרי נעמן ויראה
נעמן רץ אתרו ויפל מעל המרכבה לקראתו
ויאמר השלום : ד ויאמר ושלום אדני שלחני
לאמר הנה עתה זה באו אלי שני גערים מתר
אפרים מבני תנביאים הנה נא להם פכר פסא
וישתי חלפות בגדים : ה ויאמר נעמן הואל קח
הרין עלימין מטורא דבית אפרים ספלמידי נביא חב גען להון פכרא דכסא וחרין אצמלון

רש"י

מצודת דוד

(א) כברת ארץ. סמ"דה של קרקע : (ג) ויפל. ואתרוין : (ד) הואל. הכצע ששלה הנביא ומונן לך שני ככרים :

(ג) ויאמר. חשב לבניו : כיס חשך. ר"ל מנע אם נעמן עלימן סולט ומנע מלנו מקחם מידו : חי ס'. כלומר הריני נשעם שלא כן יסיה ל"ל ארון לחייו וספא מעט דכ מכה : (ד) הואל.

דלבושא: (ה) וְאָמַר נַעֲמָן שְׂרִי סב מרמין בְּרִינָו וְאֶתְמַרְךָ ביר וְאָר מרמין בְּרִינָו דְכַסָּף בְּתַרְיִן פִּלְסוֹן וְתַרְיִן אֲצַמְלָן דְּלבושין וַיְהִי לְתַרְיִן עוֹלִימוֹהִי וַיְקִיבוּ קַדְמוֹהִי:

רש"י: ויפרץ בו. ויחזק בו. חריטום. מיני כנדים וסודרין: אל שני נעריו. של נעמן: וישאו לפניו. לפני נחזי: כי חסן היה להכרות כמנחה להכניס: ויפכן בו. נעמן סמליך נחמזי לקסם ככלים ונחמלה מילין נחמזי לכל ירכיש נעמן עטל מדעם עלמזו: וילך. נעמן קשר ככלים וכו' ונחמס נעמדיו סהס ישלמו חוסס:

כתובים משלי כר

לחמטך מיסוד ומלכות ד'א שין דלת יוד נפש שין דלת שין דלת יוד רוח יאהרונהי נשמה דיסוד א אר ארנ אדני נפש ארני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יי הו הו הו חיה יחידה דיסוד יתרה חיה יחידה דמלכות אל שם ב"ן שבועשה:

(א) לא תתקסם בבישיא ולא תהיין ב'רשיעא: (ב) ממול לא תהיין אחריותא קבא דבישי ושרהון דרשיעו נהדע: (ג) דחל מן אלהא ברי ומן סלפא ועם שמיני לא התקלם: (ד) ממול דבשיליא אתי תבררו וסופא דשגיהון מן גע: (ה) אף דליון לחימי אמרנא למסב אפוי בדינא לא שפיר:

מצורת דוד

(6) אל תחכר. אל תחכר עם המכרעים לעשות נעפשיהם ואל תקבל כהללמם כרשעים: (ב) לא תהיה לחריה. ר"ל לא תהיה לחריה כמו כרשעים כי מוסס לנכדון ויוככר נר נשמת: (ג) ירע וכו'. אספס בני מתחלה ירע את ה' ואת' את המלך ועולג ירע את ה' קודמת. ועם שוטים. עם המהללים את הדבר שמקדישין מצות המלך לדבר ה' עממס אל תחכר: (ד) יקום אידם. שוכס של המוכרים על מצות ה' והסוכרים על מצות המלך: ופיד שמיס. עופס העובר על מצות ה' ועונס המלך המכרעס וליון עסוכר למוזכרו עכל מקום למורים המס גם למכרעיס וסס ויסיפו לקח להבין תוכיות הדברים: הכר פנים. ר"ל אף לעשות עשפט אמת ונזמר להיוולס וכו'י סכס ככרטי פניך לזכותך כהל לא טוב ידבר כי יש דברך ח"ס לפני סוכלי:

רש"י

(6) אל תחכר. להיות כמותס: (ב) נר רשעים ידעך. יקסון: (ג) ירע את ה' בני ומלך. ירע את ה' ואת המלך ב'ן: ועם שונים. המשנים דרכיהם: (ד) אידם. סכרס: ופיר שניהם. מע'ו ומעוכדיה:

פירוש ע"מ (א) אל תחכר במכרעיס דוא זאלקסט דיה גימ מישען מיט דיא שלעקעט מענמאשין אונ דוא זאלקסט גימ זיין ווי זיי אל תבנא ברשעים אונ דוא זאלקסט דיה גימ מקנא זיין איין דער העלצה פון דיא רשעים: (ב) כי לא תהיה אחריית לרע רען צו די שלעקעט מענמאשין וועט גיט זיין אנגערער סוף: נר רשעים ידעך אונ דיא ליבט פון די רשעים וועט צו שפרונגען ווערין: (ג) דיא את ה' בני ומלך האב מורא מיין וזהו פאר נאט אונ אויף פאר אלקה קשר ודם. נאר דוא זאלקסט זערו דאס ער זאל דיה גיט אפ שירידן פון נאמס פארקט עם שונים אל תתערב אונ מיט דיא מענמאשין

ברמנורא משנה מנחות פרק יג עיקר תוי"ט

[6] יביע אחד פסיוסא וכן כלי אמלטי דהוד דמלכות דיליכס א אל אלה אלהי אלהים הרי עלי עשרון. פירשתי. כמה עשרונים נמי פסיוסא דעיוטע פערטונס עמיס: הרי עלי עשרון יביא אחד [6]. עשרונים יביא ואמי יודע כמה אמרתי: [3] פירשתי ואמי יודע מה פירשתי. ואמי יודע כמה אמרתי: כן כולל פסיוסא

פרק יג א דברי עלי עשרון אויב איינער זאמט איה געם אויף מיר איה זאל בריינגען אמנחה פון עשרונים פון אעשרון מעהל יביא איה זאל ער בריינגען אמנחה פון עשרונים מעהל פירשתי ואמי יודע מה פירשתי אויב ער זאמט איה געם

יביא ששים עשרונים. דלי בציר מהכי נדר לא איכפת ליה דמתנה ואומר מה ששרשתי יהא לנדרי והשאר יהא לנדבה וזכטפ מהכי ליכא לספוקי לחין מנהא אמת יתירה מס' עשרון: הרי עלי מנחה. האומר הרי עלי מנחה סתם: יביא איהו שירצה. מ' מנחות(ב): מיוחדת. שנקראת מנהא סתם ואין לה שם לוי וכל שאר מנחות י' להם שם לוי מנחת מנחת מנחת מנחת מנחת מנחה. ואין הלכה כרבי יוסי: (ב) מנחה או מין המנחה. האומר הרי עלי מנחה או מין מנחה: וביא

יביא ששים עשרון. הרי עלי מנחה. יביא איזו שירצה. ר' יהודה אומר יביא מנחת הסלת שהיא מיוחדת שבמנחות:(ב) מנחה או מין המנחה. יביא אהת. מנחות או מין המנחות. יביא שתים. פירשתי ואינו יודע מה פירשתי. יביא חמשתן. פירשתי מנחה של עשרונים ואינו יודע מה פירשתי. יביא מנחה של ששים עשרון. רבי אומר יביא מנחות של עשרונים. כזאחד ועד ששים: (ג) הרי עלי עצים [ג]. לא יפחות משני גזירין. לבונה לא

מאסה תנוך הוא צה שמיים חותי ורקיקין: פירשתי פירשתי יהא לנדרי והשאר יהא לנדבה: רבי אומר. מנחה של עשרונים. ככלי ח' ולו יודע כמה עשרונים קבעתי בה: יביא ששים עשרון. דטפי מהכי ליכא לספוקי ואי בציר מהכי נדר לא איכפת לן דמתנה ואומר כמה

ספירשתי יהא לנדרי והשאר יהא לנדבה: רבי אומר. יבא ס' ככלי אחד שמה בציר מהכי נדר והויא מנהא יתירה דלית ליה לרבי דקביעותה למח מנחה היא הלכך יבא ששים מנחות מ' ועד ס' חדא של עשרון ח' וחדא של שתיים וחדא של ג' וחדא של ד' עד ס' שנמלא מביא בין הכל אלף ח' מלות ושלסיס עשרון דודאי חדא מנייהו נדר ואיך נדבה. ואין הלכה כרבי: (ג) לא יפחות משני גזירין. שמי

ואנטם איך האב גינאקען אויף מיר איך זאל בריינגען אמאנקה פון עטליכע עשורונים מעהר אונ איך האב גינאנט פון וויא פיר עשורונים מעהל איך זאל בריינגען נאר איך גידייקן ניט וויא פיל עשורונים מעהל איך האב גינאנט יבא ששים עשרון זאל ער בריינגען אמאנקה פון זעכציג עשרון מעהל הוי עלי מנחה אויב איינער זאנט איך געס אויף מיר איך זאל בריינגען אמאנקה אונ ער זאנט ניט וועלכע מנחה ער זאל בריינגען יביא איז שרצה זאל ער בריינגען איינע פון די פינף מנחות וואס שטייט אין די תורה, וועלכע ער וויל, רבי יהודה זאנט יביא מנחת הסלת ער זאל בריינגען אמאנקה פון מעהל שהיא מיוחדת שבמנחות ווייל דיא מנחה פון מעהל ווערט גרופין דעם נאמען "מנחה" אליין, אן אביי נאמען, אונ די אייבערזע אלע מנחות האט געדער מנחה נאך גנאקען ומנחת מחבת, מנחת כרשית, מנחת אפהו, דריבער אז ער האט גינאנט איך זאל בריינגען אמאנקה, אונ ער האט ניט גינאנט וועלכע מנחה, האט ער געוויס גייטאמט אמאנקה פון מעהל: ב מנחה אויב איינער האט גינאנט איך געס אויף מיר איך זאל בריינגען אמאנקה פון מנחה אדער ער האט גינאנט איך געס אויף מיר איך זאל בריינגען אמין מנחה איך זאל בריינגען אמאך וואס הייקט מנחה יביא אמת זאל ער בריינגען איין מנחה פון די פינף ערליי מנחות וואס עס שטייט אין די תורה, וועלכע מנחה ער וויל מעג ער בריינגען מנחות אויב ער האט גינאנט איך געס אויף מיר איך זאל בריינגען מנחות פון המנחות אדער ער האט גינאנט איך געס אויף מיר איך זאל בריינגען אמין

ליס גע': (ה) אלב כנחפס נכסיס לא אכין, אט"ג דשפתים חרס מנחה נכסיס בכל יום דספתא דשפתים אמנחות הפוסקות ורגילות לכה כפ"ע ולא בגלל זכא קוים: (ו) אלב כנחפס דלמיל לא סגיו, דהסוף כזומר פירשתי (ז) אלב כנחפס דלמיל לא כנחפס מנחות. אלב לא כנחפס כס' מאלי גמלא, וק' דל"כ חפצי סגי לנייל כס' וי"ל דדמי עשרון יום המנוחה הוא ועיין פ"ט: [ג] ענינים. ח"ב קרבן (נפש כי מקריב קרבן מנחה) מלמד שמתקדשין פליס (ובכ"כ מרכיב מנין ימי יין ושפן וכוונ') וכס"א דעמי חקבי קרבן ובגולות ספלו. על קרבן פליס

ע"כ י"ט: (ד) מקומו. הן נמי הכי כפ"ט דשקלים ופי' הכ"ז
 צוה שמור הלכות הכלל עם המנהג דכתיב וזכרים ממנו וכו'
 וזכי ל' גמולת. ואפי' דכ"ט מ"ג פי' כ"כ דכתיב קריתו
 כשכר וילוף לא מקרה היינו בדיעבד ותיקו הכה דמורכ בלכות
 כפ"ט לא ללא אלא בקומו דלכא ללמדין כל המנהג דכתיב מנהג
 פ"ט כפ"ט לא וליכא מ"ד
 דכ"ט כפ"ט נמי פליגי והוא
 שפונתה גמ' ועי' תו"ט: [א] קיומו כו'. ל"ד דכ"ט
 כתיבה דמדין כרעין דמדין: [ב] ודכ"ט
 ט"ג מ"ד אלא לאסוקי דמ"ט
 דמ"ט ע"כ דכתיב כדכתיב לצוה
 פ"ד שקריב כ' קומים פ"ו
 ועפ"י: [ג] כ' קומים פ"ב
 יליף ליה: [ד] זכ. ז"ל דכ"ט
 סכ"ט. [ה] (א) ודכ"ט
 דשקלים פ"ה כ"ט מדין אפי'
 לטולא טיבה כתיב מולג ק"ט
 פ"ח: [ח] מדינה דלמ"ה
 פ"ח: [ט] כתיבה דלא בני
 עשרי דכספא גמ': (ד) דשמן דכ"ט כדכ"ט גמ' דמדין ממנהג
 דכ"ט דמדין קרנן כל' ופי' מקריב קרנן עמיה מלמד
 שמתקדשין שמן דזון מניה ועיניה עם מניה כל' אף ששמן
 כל'ג. ופי' סכר דזון מניה וזקין כדכ"ט דשמן כ"ט
 כפ"ט ופי' דככתיב דומ"ל דיון. גמ' ועפ"י: [ט] ופי' כו'.
 מן הי"ן לא מן השמן כ"ט: (ה) לא דק אלא כ' פ"ד
 פ"ט: (ו) לחשוב כמקום כ' מוספי דהג וכן רמזי פ"ל
 שכתוב ד' כ' ככתיב מוספי שבת עם מדין פ"ט: (ז) ג"כ
 לפי דכ"ט ככ"ט כ' דכ"ט משה ה"ט וז"ל לחשבם נכסים
 ודכ"ט כפ"ט מ"ג: (ח) ששן עשית עם מ"ג כ' זה ספספר

בנקעות גדולות למיעוט עמים שנים: והמעלה את
 הקומץ בחוץ חייב. כרת העולה היא וכה"ל כלל
 היו נמי המעלה קומץ כפנים דהקשרה מעלותה היא הלכך
 חשיב'ה קומטים ומן לא ולא חשיב להאי דהמעלה קומץ
 כפנים לקומץ שצ"ת: ושני
 בזיבוי. על לחס הפנים:
 (ד) לא יפחות מדינר
 זהב. והוא שיאמר מעט
 על זהב לאו לא דלמא נכסי
 דהקבה קאמר דהיינו חתיכה
 על זהב (א): נחושת לא
 יפחות במעיה כסף.
 שיבא נחושת שמה מה
 כסף: פירשהו. כך וכך
 זכב וזכוי יודע כמה פירשהו
 יבוא כ"כ עד שידע בעלמא
 קמעולס לא נתחזק לכ"ג: (ה) הרי עלי יין. לנכסים:
 לא יפחות משלשה לוגין. שסע פחומים שנכסמים
 רביעית הדין לכ"ג ג' לוגין הוו שיהי י"ב לוגין: ששמן
 לא יפחות מלוג. שהפחות שממנות שפרון סולת והיא
 עטונה לוג שמן (ד): רבי אומר ג' לוגין. כפחות
 ששמנת נכסים שפרון לכ"ג כלול ברביעית הדין שמן
 ואין הלכה כרבי: כיום מרובה. כיו"ט הראשון של
 חג הסוכות כשחל להיות שבת שאזוהו היום מרובה
 דהוי י"ג פרוס ו"ד ככתיב וד' מוספים כ' מוסף דשבת
 זכ' מוסף דהג (ה) וחלילים שנים ושעור א' (ו) והנכסים הנרכים
 כלום מזה וארבעים לוג (ז): (ח) הרי עלי עולה

איה זאל גריינגען בשמים לא יפחות מקומץ זאל ער
 גריינגען גיט ווייניגער וויא אקומץ תמשה קומצים ו
 פינגע זאכין זענען דא וואס די קאס איז אקומץ
 האמר הרי עלי לבינה אז אייגער זאגט איה נעם אויף
 מיר איה זאל גריינגען בשמים לא יפחות מקומץ זאל
 ער גריינגען בשמים גיט ווייניגער וויא אקומץ
 המתקדש מיתה ביה עשה קומץ לבינה אז אייגער זאגט די
 קעהל זאל זיין אמנתה כוזה ער גריינגען אקומץ
 בשמים צו די מנהג המעלה את הקומץ בחוץ חייב אז
 אייגער איז מקריב אקומץ פון אמנתה אויפער די
 צורה קומץ איהם פרת ישיני גויכין שתיים שני קומצים
 די צוויי לעפלי בשמים וואס קען לינגט אויף דעם
 קחם הפנים דארף זיין צוויי קומצים. אין זענער
 לעפלי בשמים דארף זיין אקומץ ואקומץ איז וויא
 פיל קען קען אנגעקען מיט די דרייא פינגער צו
 פאראמאכין אויף דיא האנט: ד' הרי עלי זהב אויב
 אייגער זאגט איה נעם אויף מיר איה זאל גריינגען
 זאל ער גריינגען גיט ווייניגער וויא אקומץ
 וואנאלענעם גילדן יפפה אויב ער זאגט איה נעם
 אויף מיר איה זאל גריינגען אוילגעקען מטבע אין
 בית המקדש לא יפחות מדינר כסף זאל ער גריינגען
 גיט ווייניגער וויא אוילגעקען גילדן נחשת אויב
 ער זאגט איה זאל גריינגען קופער אין בית המקדש
 לא יפחות מטבע כסף זאל ער גריינגען קופער וואס
 איז נועקט גיט ווייניגער וויא אוילגעקען קעה

וקעה איז אפינגערדיק אענקסמיל גילדן פירשטי
 ואיני יודע פה פירשטי אויב ער זאגט איה האב ארום
 גירעם וויא פיל זאל איה זאל גריינגען אין בית
 המקדש. נאר איה ווייס גיט וויא פיל איה האב
 ארום גירעם. איה האב פאר געסין ווא איה
 שיאמר לא לך נתחזקתי זאל ער גריינגען אזוי פיל
 נאלד ביו ער זאל זאגן וואו פיל האב איה געוויס
 גיט גיזאגט צו גריינגען: ה הרי עלי יין אז אייגער
 זאגט איה נעם אויף מיר איה זאל גריינגען וויין
 צום מן: לא יפחות משלשה לוגין זאל ער גריינגען
 וויין גיט ווייניגער וויא דריי לוגין ששן אז ער זאגט
 איה נעם אויף מיר איה זאל גריינגען אייל צום
 מן: לא יפחות סלג זאל ער גריינגען אייל גיט
 ווייניגער וויא אלוג. רבי זאגט שלשה לוגין ער זאל
 גריינגען אייל גיט ווייניגער וויא דריי לוגין פירשטי
 ואיני יודע פה פירשטי אויב ער זאגט איה האב ארום
 גירעם ווי פיל וויין זאל ער ווי פיל אייל זאל
 גריינגען. נאר איה ווייס גיט וויא פיל איה האב
 ארום גירעם. איה האב פאר געסין ביה פים המתקדש
 זאל ער גריינגען אזוי פיל וויין ואיגער אזוי פיל
 אייל וויא קען גריינגען דעם מערקסין טאג אין
 יאהר. דאס איז דער ערשטער טאג סוכות אויב ער
 גיפאלט אום שבת. דעם טאג דארף קען צו דיא
 קרבנות הונדערט פערציג לוג וויין. איג הונדערט
 פערציג לוג אייל: ו הרי עלי עשה אז אייגער זאגט
 איה נעם אויף מיר איה זאל גריינגען אעולה אג

תזריע יום ה עיקר תוי"ט

יביא כבש ראב"ע אומר או תור או בן זונה . באתריה דת"ק לא היו קורין עולה פסח חלל לשולח כהמס
ופסחה שפועלת כהמה הוא כבש הלכך יביא כבש ובאתריה דרבנ"ע היו קורין עולה פסח גס לעולת העוף
הלכך יביא תור או בן זונה . ומר כי אתריה ומר כי אתריה : יביא פר ועגל . זכרים ולא נקבות ועולה לכת
למסוקי חלל כזכרי ומתני' רבי הוא דלמתי לקמן מתנגד קטן והביא גדול לא חלל ריבן פליגי עליה ואמרו המתנדב

קטן והביא גדול ילא ליש
בכלל מרובה מועט . והלכה
ככהמים : פירשתי . א'
מקצות כהמה ואינו יודע
מחזה מהן פירשתי יביא
מכל מיני הבהמה הזכרים
גדולים וקטנים דליינו פר
ותגל חיל ושעיר גדי ומלה :
פירשתי . את המין : ואינו
יודע מה פירשתי . אם
מין הבהמה או מין עוף :

(ו) תורה ושלמים . תודה או שלמים . יביא כבש . פסח שנחודה ושלמים : יביא פר ופרה . דתודה ושלמים
איכא למסוקי זכרים ונקבות : ורחל . נקבה כח שמי טעים (ח) גדי . כן טעם מן העצים : שעיר . עזים כן שמי
טעים : מלה . כבש כן שנתו : (ח) יביא הוא ונסכיו במנה . כן נתפרש דינו כחורה שבע"פ שהוא ערך השור עם
נסכיו מנה : עגל יביא הוא ונסכיו בה' . סלעים . אמר הכי עלי שור

עז האם נימ גיזאמנ נואם די עולה נאל ויין יביא קבש
ואל עז בריינגען אשעפס , כבי אלעזר פון זעריה
נאמט או תור או בן זונה עז קענ בריינגען אאלטע
סאקוב אדער איינגע סאקוב פירשתי מן תפסר ואינו יודע
מה פירשתי אויב עז נאמט איך האב ארויס גירעמ
איך נאל בריינגען אעולה פון רינגער , נאר איך
נייט גיט וועלכע רינגער איך האב גיזאמנ , איך
האב פאר געסין יביא פר ועגל נאל עז בריינגען אאקס
קיס אקאלב און זיין ואלין ויין זקרים , נוארום
אעולה ווערט גיבויאקמ נאר פון קהמות נואם
זענען זקרים מן הבהמה ואינו יודע מה פירשתי אויב עז
נאמט איך האב ארויס גירעמ איך נאל בריינגען
אעולה פון קהמות נאר איך נייט גיט וועלכע
קהמות איך האב גיזאמנ , איך האב פאר געסין יביא
פר ועגל חיל גדי סקלה נאל עז בריינגען אאקס און
אקאלב און אאיר אבאראן און אציג און אשעפס און
זיין ואלין ויין זקרים פירשתי ואינו יודע מה פירשתי אויב
עז נאמט איך האב ארויס גירעמ איך נאל בריינגען
אעולה נאר איך נייט גיט ואיך האב פאר געסין
נואם איך האב גיזאמנ , פון נואם די עולה נאל ויין
פון קהמות אדער פון עופות , בארף עז בריינגען
די אלע קהמות פר עגל חיל גדי מלה . מוסף עליהם עז
בארף נאך עשה בריינגען תור וכן וינה אאלטע
סאקוב און איינגע סאקוב : ח' תבי עלי מדה ושלמים
אויב איינגע קהמ גיזאמנ איך נעם אויף מיר איך
נאל בריינגען אהודה אדער שלמים און עז האם
גיט גיזאמנ פון נואם דיא תודה אדער דיא שלמים
נאל ויין יביא קבש נאל עז בריינגען אשעפס פירשתי
מן תפסר ואינו יודע מה פירשתי אויב עז נאמט איך האב
ארויס גירעמ איך נאל בריינגען אהודה אדער
שלמים פון רינגער , נאר איך נייט גיט וועלכע

רינגער איך האב גיזאמנ איך האב פאר געסין יביא
פר ופרה עגל ועגלה נאל עז בריינגען פיר קהמות
אאקס און אקלה , אקאלב און אקראב
אנקבה , ווייל אהודה און שלמים ווערין גיבויאקמ
פון זקרים און אהודה ויין מוען זקראך גיט פון נואם
עז האם גיזאמנ צו בריינגען , פון זקרים אדער
נקבות , דריקער בארף עז בריינגען פון ביינע פון
זקרים און פון נקבות מן הבהמה ואינו יודע מה פירשתי
אויב עז נאמט איך האב ארויס גירעמ איך נאל
בריינגען אהודה אדער שלמים פון קהמות , נאר
איך נייט גיט וועלכע קהמות איך האב גיזאמנ ,
איך האב פאר געסין יביא פר ופרה נאל עז בריינגען
צוועלף קהמות אאקס און אקלה עגל ועגלה אקאלב
און אקראב און אקאלב און אקלה חיל וינה אשעפס און
און אשעפס אנקבה ויין ואלין ויין אשעפס גירעמ
פון צוויי יאהר גדי יודע אציג און אציג
אנקבה ויין ואלין ויין וינגע קלייגע , פון איהר
קיי ישיעה אציג און אציג אנקבה ואלין ויין
אלטע גרויסע , פון צוויי יאהר סקלה ושלמים אשעפס
און אשעפס אנקבה ואלין ויין וינגע קלייגע
פון איהר : ח' תבי עלי שור או איינגע נאמט איך
נעם אויף מיר איך נאל בריינגען אקראב אאקס יביא
היא ונסכי בטה נאל קאסטין דער אקס מיט וינגע
נסכים ומיט די מנקה מעהל מיט די חיל מיט די
וויין אלץ צוזאמען הוינגערס גיבדין גיט וויינגער
עגל או עז האם ויזאמנ איך נעם אויף מיר איך נאל
בריינגען אקראב און אקאלב יביא היא ונסכי בטה נאל
קאסטין דיא קאלב מיט דיא נסכים דיא מעהל
מיט דיא חיל מיט דיא חיל פיינף סאלער גיט
וויינגער ופאר צייטן איז דאס גיטען צוואנציג
גירעמ אל או עז האם גיזאמנ איך נעם אויף מיר

צמח ויביאנו גדולה מן תוספיו שהרי כך נכסו: שור במנה והביא שנים במנה לא יצא. שהרי קבע שור במנה: קמן והביא גדולה וצא רבי אומר לא יצא. מש"כ תנא פלוגתא דרבי ורבנן ככל כסופה לפרוסי דרישא לזו דרבי הכל הוא ר' היה ולא רבנן. ואין הלכה כר' (ט) ונסתאב. טפל כו מוס דבעל מוס זיקרי טמא כדכתיב ואם כל פמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' וכצעלי מומין טפלו הכתוב מדבר. כדפרשינן בפרקין דלעיל: אם ארצה שנים במנה לא יצא ברמיו שנים. ואלו ונסכו בחמש. איל ביא הוא ונסכו בשתים. כבש יביא הוא ונסכו בסלע. שור במנה. יביא במנה חוץ מנסכו. עגל בחמש יביא בחמש חוץ מנסכו. כבש בסלע. וביא בסלע חוץ מנסכו. שור במנה והביא שנים במנה לא יצא אפי' זה במנה חסר דינר וזה במנה חסר דינר. שחור והביא לבן. לבן והביא שחור. גדול והביא קמן לא יצא. קמן והביא גדול יצא. רבי אומר לא יצא: (ט) שור זה עולה ונסתאב אם רצה וביא ברמיו שנים. שני שוורים אלו עולה ונסתאבו. אם רצה וביא ברמיו שנים. איל זה עולה ונסתאב וביא ברמיו כבש (ו). כבש זה

נסכו. ה"ט: (ט) אריסה יבא נדעו שנים דטו קמן והביא גדול (שכ"ט) ונסכו מ' אפי' שנים שנים כפ"י נמי פליג אלא דנסר לת"ק עד דנסיק למילתיה נמלה: (ו) כבש. וברישא נמי שור זס כו' אפי' הכי דכתיב מיל

ווענין האם, ער נאה נים בצאהלמ זיין גדר. סיידין ער בריןגמ אקרין איין אקס נום קאקס הונדערט גילדין שחור תחיי. לכן ער האם גינאמט איה געמ אויף מיר איה זאל בריןגען אשונארצין אקס פאר אקרין. אונ ער האם געבראכט אנוייסען אקס לכן תחיי שחור אדער ער האם גינאמט איה געמ אויף מיר איה זאל בריןגען אנוייסען אקס פאר אקרין. אונ ער האם געבראכט אשונארצין אקס גדול תחיי קפן אדער ער האם גינאמט איה געמ אויף מיר איה זאל בריןגען אגרויסין אקס פאר אקרין. אונ ער האם געבראכט אקליינעם אקס לא יצי הקט ער נים בצאהלמ דעם גדר, סיידין ער זאל בריןגען אזוי נוי"ט ער האם גינאמט קפן תחיי גדול ער האם גינאמט איה געמ אויף מיר איה זאל בריןגען אקליינעם אקס פאר אקרין. האם גיבראכט אגרויסין אקס זיי הקט ער בצאהלמ דעם גדר, רבי זאמט לא יצי ער האם נים בצאהלמ דעם גדר, נאר ער מוז בריןגען אזוי ווי ער האם גינאמט: מן שר זה טלה נסתאב אויב איינער זאגט דער אקס זאל זיין אעולה, אונ דער אקס האם געקויפט אפעלער אס רצה יביא ברמיו שנים אויב ער וויל פארקויפט ער דעם אקס אונ קויפט פאר דעם געלט צוויי אקסין ביידע זאלען זיין עזות שני שורים אז טלה נסתאב אויב איינער זאגט די צוויי אקסין זאלען זיין אעולה, אונ זיי האבען געקויפט אפעלער אס רצה יביא ברמיו איד אויב ער וויל פאר קויפט ער די צוויי אקסין אונ קויפט פאר דעם געלט איין אקס אונ ער זיין אעולה נמי אפט רבי זאמט קען קאר נים אזוי אקסן. קאר פאר איין אקס זאל ער קויפטן איין אקס, אונ פאר צוויי אקסין זאל ער קויפטן צוויי אקסין אייל זה טלה נסתאב אויב ער האם גינאמט דער איל זאל זיין אעולה, אונ ער האם געקויפט אפעלער אס רצה יביא ברמיו כבש אויב ער וויל פאר קויפט ער דעם איל אונ קויפט פאר די געלט אשעפס אונ דער שפעס איי

איה זאל בריןגען אקרין אאיל יביא הוא ונסכו בשתים זאל קאקסין דער איל מיט די נסקים די מעהל מיט די איל מיט די וויין צוויי טאלער זאקס גילדען נים וויינגער. כבש אז ער האם גינאמט איה געמ אויף מיר איה זאל בריןגען אשעפס יביא ויה ונסכו סלע זאל קאקסין דער שפעס מיט די נסקים מיט די מעהל מיט די איל מיט די וויין איין טאלער נפיר גילדען נים וויינגער. שור במנה אוב ער זאמט איה געמ אף מיר איה זאל בריןגען אקרין אאקס פאר הונדערט גילדען יביא בפה היז מנכין זאל ער בריןגען זאקס נום קאקס הונדערט גילדען אויב די נסקים עגל בהמש אויב ער זאמט איה געמ אויף מיר איה זאל בריןגען אקרין אקלאב פאר פינף טאלער יביא בהמש היז מנכין זאל ער בריןגען אקלאב נואם קאקס פינף טאלער אויסער די נסקים אל בשתים אויב ער זאמט איה געמ אויף מיר איה זאל בריןגען אקרין אאיל פאר צוויי טאלער יביא בשתים היז מנכין זאל ער בריןגען אאיל נואם קאקס צוויי טאלער אויסער די נסקים פאר איה זאל בריןגען אקרין אאיל נואם קאקס פינף טאלער אויסער די נסקים שור במנה ער האם גינאמט איה געמ אויף מיר איה זאל בריןגען אקרין אאקס נואם ער קאקס הונדערט גילדען תחיי שנים במנה אונ ער האם געבראכט אקרין צוויי אקסין נואם ביידע צוא זאמען קאקסין הונדערט גילדין לא יצי האם ער נים בצאהלמ זיין גדר. ביו ער נועם בריןגען איין אקס נואם קאקס הונדערט גילדען אמיל זה במנה חסר דינר זה במנה חסר דינר אפילו דער אקס קאקס הונדערט וויינגער אגרויסין וניין אונ גינאמי גילדען. אונ דער אקס האבט הונדערט וויינגער אגרויסין וניין אונ גינאמי געבריינגט ביידע אקסין פאר אקרין פוי דעקמ

יאל דכיון דלמחר זה אילוי חייב בלחצותו . ואין הלכה כרבי : הבינוני שבהן הקדש . אף הדימוי שבהן הקדש
 דכי יש לו שנים הגדול הקדש שהמקדש צעין יפה מקדש ומסתמח הטוב שבהן הקדש דלכתיב במזבח
 כדריכב וכי יש לו ג' חוששין אף לדימוי דלא ידעין אהי מינייהו ולא הדרול דהוי יפה ג' יא
 אכתיבי דהוי עין יפה לגבי קטן הלכך תרווייהו חסריי מיהו לא קרב למוזה חלה חד מינייהו והיכי עבדי דלסתרי

חד מינייהו מתחין לדימוי
 עד שומס (י) ומחלל אותו
 אגדול דממ"ג אי אכתיבי חל
 ולא אגדול הרי כפל בו מוס
 וחללו ואי אגדול חל מטיקרא
 נמלא דימוי חולין מטיקרא :
 פירשתי . איזה מן ולא
 ידעתי איזה הוא : או
 שאמר אמר כו' בשעת

עולה ונסתאב . אם רצה יביא בדמיו איל . רבי
 אומר . האומר אחד מכבשי הקדש ואחר משורי
 הקדש . היו לו שנים הגדול שבהן הקדש . שלשה
 הבינוני שבהן הקדש . פירשתי ואיני יודע מה
 פירשתי . או שאמר אמר לי אבא ואיני יודע מה .
 הגדול שבהן הקדש : (י) הרי עלי עולה . יקריבנה
 במקדש ואם הקריב בבית חונוי לא יצא . שאקריבני
 בבית חונוי יקריבנה במקדש . ואם הקריבנה בבית

חוני
 ומיתו אחד מוצרי הפרסתי להקדש ואיני יודע על איזה מן אמר לי : הגדול שבהן הקדש . דהיכא דלמחר פירשתי
 ליכא סטיקא דודאי הגדול פירש : (י) בירת חונוי . ביהמ"ק שבה חונוי צנו של שמעון הליקו בלכאמכדריה של מרשים
 שכמתי שמעון הליקו אמר להם חונוי בני יצמת תחתי מפני שהיה בקי ורגיל בעבודה יותר משמעי אחיו ולא קבל עליו
 חונוי להיות כ"ג לפי שהיה שמעי אחיו גדול ממנו כ"ג שנים ומתלה ונתמה שמעי כ"ג חמת אחיו לוימס נחאנא (יא) חונוי
 כשמעי אחיו אמר לו בלא ואלמדך סדר העבודה הליכא-כחותה כד דקה שלושפות הנשים על כשרן ועליה אזור לר קטן
 והעמידו אלל המזבח יאל ואמר לחתיו הכהנים ראו מה נדר זה וקיים להצנחמו אותו היום שהתמהנה לכ"ג אכתיב
 כחותה שליכי וחמור כחזור שליכי בקשו אחיו הכהנים להרנו סח להם כל המאורע בקשו להרנו את חונוי רן מפניהם
 לבית המזבן ועדין כל הרואה אותו אומר זה הוא הלך ללכאמכדריה של מרשים שהיו בה רבבות וישראל ויבס . ויאל עס מקלס
 ובנה מזבה והעלה עליו לנס ס' ועל אותו מזבה נתנכה (ישעיה יט) ביום ההוא יהיה מזבה לה' בתוך ארץ מרשים ועמך

אעולה כבש פה עליה ונסתאב אויב עד האם גיזאנא
 דער שעפעס זאל זיין אעולה , אונג עד המ בעקופען
 אפעלער אם רצה יביא בדמיו איל אויב , עד וויל פאר
 קויפט עד דעם שעפעס אונג קויפט פאר דיא געלט
 זאיל אונג דער איל איז אעולה רבי אויב רבי זאנא
 קען פאר ניט גענדערין , נאר אז מען פאר קויפט
 זאיל זאל מען פאר דעם געלט קויפען זאיל ,
 אונג איז מען פאר קויפט אשעפעס זאל מען פאר דעם
 געלט קויפען אשעפעס הארש אהר מנכשי הקדש ואחד
 משורי הקדש אויב איינער זאנא אקריב פון מיניע
 שעפעסין זאן זיין אקריב , אדער ער זאנא איינער
 פון מיניע אקסין זאל זיין אקריב די לו שנים אויב
 ער האט צוויי אקסין אדער ער האט צוויי שעפעסין
 תהיה שבה הקדש דער גרעסטער שעפעס אדער דער
 גרעסטער אקס איז גיזאנען הייליג פאר אקריבן
 ווארום מיר זאנען געוויס האט ער געמינגט דער
 גרעסטער זאל זיין דער קריבן שלשה אויב , ער האט
 דריי שעפעסין אדער , ער האט דריי אקסין תשיני
 שבה הקדש דער מיטעלער אקס אדער דער מיטעלער
 שעפעס זאל אויך זיין הייליג פאר אקריבן , זאלען
 זיין צוויי הייליג , דער גרעסטער אקס אונג דער
 מיטעלער אקס , אדער דער גרעסטער שעפעס אונג
 דער מיטעלער שעפעס , נאר מען איז ניט מקריב
 גיידע אקסין אדער גיידע שעפעסין ווארום , ער האט
 דאך נאר געהייליגט איינעם , נאר מען ווארט ביו
 דער מיטעלער נועם בעקופען אפעלער , נועם
 קען אים אויפמאהשין אויף דעם געסטין , אונג
 קען נועם מקריב זיין דעם געסטין , איז סמיה
 גפשה נוס , אויב ער האט סמאי גימינגט מקריב
 צו זיין דעם געסטין , איז ער דאך הייליג פון

פירער אונג מען איז אים מקריב , אונג דער מיטעלער
 איז גיין קארל גיזען הייליג , אונג אויב , ער האט
 גימינגט מקריב צו זיין דעם מיטעלען , האט ער
 דאך בעקופען אפעלער אונג מען קאהשט איהם
 אויס אויף דעם נוסען , ווערט דאך דער נוסער
 איצט הייליג אונג דער מיטעלער ווערט חילין קען
 מען אים שעכטין אונג עסין פירשתי ואיני יודע מה
 פירשתי אויב , ער זאנא איה האב פרויס גירעם
 וועלכין זאנא אדער וועלכין שעפעס איה וויל
 מקריב זיין , נאר איה ווייס ניט נאך גידינגט ניט
 וועלכין אקס אדער וועלכין שעפעס איה האב גיזאנא
 או שאמר אס לי אבא אדער ער זאנא מין פאקטער
 איידער , ער איז גישמארצען האט ער מיר גיזאנא
 וועלכין אקס ער האט געהייליגט פאר אקריבן ואיני
 יודע מה נאר איה ווייס ניט (איה געדינגט ניט)
 וועלכין ער האט מיר גיזאנא הגדול שבה הקדש איז
 דער גרעסטער אקס אדער דער גרעסטער שעפעס
 הייליג : י ובי עלי עליה אז איינער זאנא איה געם
 אויף מיר איה זאל גריינגען אעולה מקריבנה במקדש
 זאל ער מקריב זיין די עולה אין בית המקדש אין
 ירושלים ויאם הקריב גבית חוני אונג אויב , ער האט
 מקריב גיזען די עולה אין דעם בית המקדש וואס
 חוני האט גיבאהט אין מצרים לא יצא האט ער
 ניט גיזאנען זיין גר שאקריבנה גבית חוני אויב , ער
 האט גיזאנא איה געם אויף מיר איה זאל גריינגען
 אעולה איה זאל די עולה מקריב זיין אין בית חוני
 מקריבנה במקדש זאל ער די עולה מקריב זיין אין בית
 המקדש וואס אין ירושלים ויאם הקריבנה גבית חוני יצא
 אונג אויב ער האט מקריב גיזען די עולה אין בית

וכי הן כבעלי מומין הממעשים ובלבד שיכוין אדם את דעתו לשמים: כלן סימוך שחמ"ס חזן וז' גדולים ונדבות דבני כה ס"ט מעטס. חו"ס' ועמ"ס"ט:

אמנחה, וענען ביי"ד גלייה פאר נאם ובלבד שיכוין זרם את דעתו לשמים גאר דער קענעמ' זאל פראקמין אין הארצין ער נויל מקריב ויין דעם קרבן צו נאם:

גמרא

סלכס ס' כלה כלי סמיון דסוד דמלכות דכריסא במוכן

אמר רבי זירא מאי קראה מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה יאכל. רב אדא בר אבהו אמר מהכא ברבות המוכה רבו אוכליה ומה כשרון לבעוליו כי אם ראות עיניו. תניא א"ר" ש"ב עזאי בא וראה מה כתיב ב'פ' קרבנו' שלא נאמר בהם לא אל ולא אלוהי' אלא לה' שלא ליתן פתוחו פה לבעול דין לחלוק. נאמר בשור הגם אשה ריח ניתוח ובעוף הרק אשה ריח ניתוח ובמנחה אשה ריח שיכוין את לבו לשמים ושמה תאמר לאכילה הוא ומלוא נאמר כי לי כל חרותו יעד בהמות בהררי

שנת העובר. עבות קרבנות ומזבחו למזבח. מתוך שנתו שהוא יסן ולא ירא: אם מעט ואם הרבה יאכל. מתן שכרו: ברבות המוכה. קרבנות: רב אוכליה. כהנים: ומה כשרון לבעוליו. להקב"ה כי אם ראות עיניו שזה מתכוין לעובד: לבעול הרין. לחומרים רשויות הרבה הן והדבר מוכיח שזה עשמו כך לזה להקריבו לו מנחה ושמו כך לזה להקריבו לו פרים וזה אליו לכך נאמר ככולם ריח ניסוח לה': אחד המרבה ואחד הממעשים. להביא

ניתוח לומר לך אחד המרבה וא' הממעשים, ובלבד צריך ת"ל אם ארבע לא אומר לך כי לי תבל אלף ידעתי כל עוף הרים וזיו שדי עמדי האוכל

אמר רבי זירא פאי קרי רבי זירא האם גי'אנא פון וועד'גין פסקין גוייסין מיר אז אנרויסער קרבן אונ אקגייער קרבן איז בייא נאם גלייך, ווארום שלמה הקלה המ גי'אנא מחקה שנת העובד עם איז זים דר שקלא פון דעם מענמש וום נאם געדיגט נאם מיט ריא קרבנות וואס ער דעם קעם טאג געבריינגט אם מעט ואם הרבה יאכל סייד ריא קרבנות זענען גי'וען ווייניג אונ סי' זיי זענען גי'וען פיל, וועט ער אלץ עסין דעם שקר פון זיי, רב אדא בר אבהו המ גי'אנא מהא פון דעם פסוק גוייסין מיר ברכות הסיבה אז דאס גוסס האם זיך גי'מעקט וקען האם געבריינגט פיל קרבנותו רבי איבליה זענען גי'וען פיל כהנים וום האבין די קרבנות גי'עסין ומה כשרון לבעוליו אונ וום המ דער בעל הפית ונאמו פון דעם קרבן כי אם ראות עיניו נאר וום זיינע אויגין זעהן די גוטע פונה פון דעם מענמש וום בריינגט דעם קרבן, דריבער איז ביי נאם קיין אנמערשייד אנרויסער קרבן אדער אקלייער קרבן מהא זייד רבי שמעון בן עזאי מיר האבין גילערונגט רבי שמעון בן עזאי המ גי'אנאט בא ריאה מה כתיב בפ'שח התקבנות קום ועד וום עם שמיים אין די פרשה פון קרבנות שלא נאמר בהן לא אל ולא אלוהים אלא לה' בייא קרבנות שמיים גיט דער נאמען אל אונגזים אלהים גאר דער נאמען נתיב שלא לימו פתוחו פה לבעול הרין לחלוק דער וואס וועט וועלן קריגין זאל ער גיט קענען עפענען די מויל פון דעם קריגען ווארום זין אין ריא הורה וואלט געשטאנן מען זאל מקריב וין אקרבן צו אל אדער צו אלהים, וואלמין ריא אפיקורסים קענען זאגין מען המ מקריב גי'וען צו פיל עקליי גאקער, דריבער איז דא פיל עקליי קרבנות, צו זענער נאם בריינגט מען זיין אנדער קרבן, ווארום

רמב"ם

עם שמיים דאך אין די הורה אל אחר אונ אלהים אחרים, דריבער שמיים אין פסוק דער נאמען נתיב, ווארום דער נאמען גיהער נאר צו נאם אליון צו וויינין אז אלע קרבנות גי'וען נאר צו נאם וואס ער האם בשאפין די וועלט נאמר בשור הגם אשה ריח גי'ית אז מען בריינגט אקרבן אנרויסין אקס שמיים בייא איהם דער פייער פון דעם קרבן איז אנדער געשטאמט צו נאם ובעוף הרק אשה ריח גי'ית אז מען בריינגט אקרבן איינע מאהב שמיים ביי איר אויף אשה ריח ניתוח וגי'מחה אשה ריח גי'ית אונ אז מען בריינגט אקרבן שמיים אויף אשה ריח ניתוח ליפר לך צו זאגין דיר אחר הפרה ואחד הממעשים סי' מען בריינגט אנרויסין קרבן אונ סייד מען בריינגט אקלייערעם קרבן איז ביי נאם גלייך ובלבד שיכוין את לבו לשמים נאר זיין הארץ זאל פראקמין אז דעם קרבן בריינגט ער ווייל נאם האם געהייסין, אונ ער וואלט אויף בריינגען אנרויסין קרבן נאר ער איז ארעם אונקען גיט בריינגען אנדערע קרבן זאגין לשא תאמר לאכילה תיא צריך קאמער וועסטו זאגין אז נאם הייסט בריינגען קרבנות ווייל ער דארף עסין תלמוד ליפר לעריגט אונז דער פסוק צו זאגין וואס נאם האם גי'אנאט אם ארעב לא אומר לך אז איך וואלט זיין הונגעריג דארף איך דיר גיט זאגין רוא זאלסט מיר געבין עסין פי' י' תבל ופולחא ווארום צו מיר גיהער די וועלט אונ אלץ וום אויף דער וועלט איז דא וואס נאך האם נאם גי'אנאט פי' י' כל חיות יער צו מיר גיהערין אקרבנות פון וואלד בהמות בהרי אלף בהמות האב אקרבן אויף מויערער ערנ דבתי כל עוף תרים איך וויים אלע עופות וואס זענען אויף די בערג חיי שדי עמדי אלע פיגיל פון פעלד זענען מיט מיר האכל בשאר אנדים וועל איך דען עסין

בשר אבירים ודם עתודים אשה לא אמרתו אליכם
 זכחו כדי שתאמר אלא ועשה רצונו ויעשה רצונו לא
 לרצונו אתם וזבחים אלא לרצונכם אתם וזבחים
 שנא' לרצונכם תזבחו. דבר אחר לרצונכם תזבחו
 לרצונכם זכחו לדעתכם וזבחו כדבעי מיניה שמואל
 מר"ה מנין למתעסק בקדשים שהוא פסול לשנא'
 ושחט את בן הבקר שהיא שחימה לשם בן בכר
 א"ל זו בידנו הוא לעכב מנין ת"ל לרצונכם תזבחו
 לדעתכם זכחו :

קרנותיו: כדי שתאמר אעשה רצונו. להקריב לו קרבן
 ויעשה רצונו לפי שהוא נרדף לכך ואשקדנו: לא לרצונו
 אתם וזבחים. כלומר לא להחמי: לרצונכם. ללמד
 שנחמם לקיים מצוה שהיא כפרה לכם כדכ: לרצונכם
 זכחו. שהיא כוננתם לשחוט פרט למתעסק כמנין לחמוך
 ד"ה ושחט בהמת קדשים שהוא פסול: מנין למתעסק.
 בדבר אחר ושחט בהמת קדשים שהוא פסול: זו בידנו
 דגמא. דמנה לכוין דעתו: לרצונכם תזבחו. שנה עליו
 הכתוב לעכב:

איינער די האמ געהאלטן אומעסער און האט עפעס
 גינאלט שגיידן דער ווייל גיט ווילענדיג האט ער
 גישאקטן אַקרבן, פון וואָנען ווייסן מיר אז דער
 קרבן איז פסול לשחט צום שמיים אין פסוק
 ושחט את בן הבקר ער זאל שעקטין דעם וינגען רינד
 שחטה שחימה לשם בן הבקר ער זאל שעקטין דעם בן
 הבקר, מיט פּננה זאל ער איהם שעקטין אמר ליה
 האמ שמואל גינאָט צו רב הונא וי בידט היא דאם
 איז דאָך אין אונזערע הענט, אז מיר ווילען שעקטין
 מיר דעם קרבן מיט פּננה וילשם קרבן און עס
 איז איין מצוה קען זאל אזוי סאָהן לזבב מנין פון
 וואָנען ווייסן מיר אז מנין האט אים גיט גישאקטן
 מיט פּננה איז ער פסול תלמיד ליטר לערינא אונז
 דער פסוק לרצונכם תזבחו צו איינער ווילען זאלט
 איר שעקטין לרצונכם תזבחו מיט איינער וויסען זאלט
 איר אים שעקטין, איר זאלט וויסען אז איר שעקט
 אַקרבן, דרייער האמ די תורה צונוי מאהר אויף
 דעם גיבטין, צו זאָנן אונז אז ער האט גיט גישאקט
 מין מיט זיין וויסען, נאר עס האמ זיך גישאקטין
 אן זיין וויסען איז דער קרבן פסול:

אָקסין די פלייש פון דיא שטארקע אָקסין ודם עתודים
 אשה ועל איך דען מרגעקען די בלוט פון דיא
 עתודים ושעפסין זכרום לא אמרתו אליכם זבחו איך
 האב דאך גיט גינאָט צו אייך איר מוזט שעקטין
 כדי שתאמר אעשה רצונו ועשה רצונו דוא זאלטם קענען
 זאָנן איך האב גיטאָהן זיין ווילען וועט ער סאָהן
 מין ווילען לא לרצונו אפם וזבחים איר שעקט גיט
 קרבנות צו סאָהן מין ווילען אלא לרצונכם אפם וזבחים
 נאר צו איינער ווילען שעקט איר ד' קרבנות שגאמר
 ויעם שמיים אין פסוק לרצונכם תזבחו צו איינער
 ווילען זאלט איר שעקטין די קרבנות, ויזא זאָנן
 מכפר זיין איינער עבירות דבר אחר לרצונכם תזבחו
 נאך אפּשם איז צו איינער ווילען זאלט איהר
 שעקטין לרצונכם זבחו לדעתכם זבחו איהר זאלט איהר
 שעקטין מיט איינער ווילען, איהר זאלט וועלן
 שעקטין דעם קרבן איר זאלט אים שעקטין מיט
 איינער וויסען, איר זאלט וויסען אז איהר שעקט
 אַקרבן בדעי מניה שמואל מרב הונא וויא שמואל האמ
 גיפּרענט ביי רב הונא מנין למתעסק בקדשים שהוא פסול
 אז ער האט זיך געשעפּטטן ביי קרבנות, אז

זוהר תזריע דף נ ע"א ס"ח דלילת יוד הא ואו הא

כתיב כי תבוא אל ארץ גו' ונתתי נגע זרעם בבית ארץ אמונתם. וכי אגר טב הוא דישתכח באינון דזכאן למיטל בזרעא.
 אלא הא אוקמה לאשכחא ממזנין לטמון בזיחיהו ולאבגא לון לישראל. אכל ת"ח זכאן אינון ישראל להו לארעא
 מתדבקן ביה כב"ה וקב"ה רחמי להו דכתיב (מלאכי א) אהבתי אתכם אמר יי'. ומנו רחמימותא דליה אשיל להו לארעא
 קדישא לאשראה שכינתיה בינייהו ולמהוי דיוויה עמהון דישתכחו קדישין על כל בני עלמא. ת"ח כתיב (שמות
 לה) וכל הגסים אשר נשא לבן וגו'. בשעתא דהו עבדין עבדתא הו אמרי דא למקדשא. דא למשכנא. דא לפרוכתא.
 וכן כל אינון אומנין בנין דתשרי קדושה על ידיהו ואתקדש הווא עבדתא. וכד סליק לאתריה בקדושה סליק. כגוונא
 דא מחא דעבדי עבדתא לע"ז או למערה אחרא דלא קדישא. כיון דלדכר ליה על הווא עבדתא הו רוחא מסאבא
 שריא עליו. וכד סליק עבדתא. במסאבא סליק. כגעניס פלחי לע"ז אינון ומתדבקן כלהו כחדא ברוחא מסאבא בע"ז
 והו בנין בנין לפראפויסה (ס"א לטנאפויסה) ולגעויליהו ולסטר מסאבא לע"ז וכד שראן זכבני הו אמרי מלה ובין
 דאתכר בפומיהו סליק עליה רוח מסאבא. כד אסתליק עבדתא ברוח מסאבא אסתליק. כיון דעאלו ישראל לארעא
 בעא קב"ה לדכא לון וקדשא לון לארעא ולפאנאה אחר לכינתא דלא תשרי שכינתא נו מסאבא. וע"ז כההוא נגע זרעם
 הו סתרון ביניין דאעין זכבנין דלחעבדו במסאבו. ת"ח אי עובדא דא הוה לאשכחא עמוטין בלמודו. יהדרון אבנין
 לכתר כמה דאינון לאתריהו ועפרא לאתריה אכל קרא כתיב וחלנו את הבצנים וכתיב ועפר אחר יקח. בנין דיתעבר
 רוחא מסאבא ויתפסי ותקדש השתא כמלקדמין וישתכחו ישראל בקדושה וכדיוורא קדישא למשרי בינייהו שכינתא. וע"ז
 מאן דכני בנין כד שרי למבני בעי לאדכרא בפומיה דהא לפולחנא דקב"ה הו בני. בנין דכתיב (ירמיה כב) הו סנה
 ביתו בלא דק וגו'. וכדן סיעתא דשמיא שרי עליו וקב"ה זמן עליה קדושתא והארי עליה שלום הס"ד (פיו ה)
 ויעת כי שלום אהלך וגו' :

הר"ם הלכות סעשה הקרבנות סוף ד
 (א) כל דבר שאינו קרב אלא ביום כגון הקובץ והלבונה
 והקטורת ומנחות הנשרפות מותר להקריב עמ
 כבוד השמש והם מתאכלין והולכין כל הלילה כאיברי
 עולה: (ב) הנסכים הבאים עם הובח אין קריבין אלא
 ביום שנאמר ולנסכים ולשלמים מקיש נסכים לשלמים
 מה שלמים ביום אף נסכים ביום, אבל הנסכים הבאים
 בפני עצמן מתקדשין כלילה וקריבין כלילה, לפיכך אם
 נדממו לו נסכים הבאים כגון מקריש ומקריב
 (ג) כל היום כשר לסמיכה ולשחיטה ולמליקה להקטרה להגשה ולהיה
 דבר שמצותו ביום כשר כל היום ודבר שמצותו כלילה
 וכל הלילה כשר להקטיר אימורין ואיברים זה הכלל
 כשר כל הלילה ואע"פ דריון מקריבין ומצות:

מספר שערי תשובה לר"י דף ג' ע"ה
 מעיקר המשיכה עונית הסוף כי יעווב דרכו הכעים ויגמור
 ככל לבבו כי לא יוסיף לשווב בדרך ההוא עוד ולא חזן
 פעל לא יוסיף כענין שנאמר שובו שובו מדלדכיכם כעדים ונאמרו
 יעווב כשע דרכו דע כי עו אשר חסם על דרך מקרס כי סמלום
 חסום ויחזק עליו ילכו ויחספו וכל חמלו כפיו ומושו כנפשו
 בו ולא מיחרו לגבי זים סמלום ויחזק על כן וגו'ס סילכ
 כמעטיו ונפל כמעמוריו לפי סמפו ועשו כהיומו לוח סילר רע
 מוכסחו
 וועלות השחר מוסלת בהן כאיברי העולות:
 (ג) כל היום כשר לסמיכה ולשחיטה ולמליקה להקטרה להגשה ולהיה
 דבר שמצותו ביום כשר כל היום ודבר שמצותו כלילה
 וכל הלילה כשר להקטיר אימורין ואיברים זה הכלל
 כשר כל הלילה ואע"פ דריון מקריבין ומצות:

כל דבר שאינו קרב אלא ביום אלא וזאבין וזאם קען מוז
 מקריבין וזאבין וזאם קען מוז
 יפחותו תפחות דאם ביסול מעהל וזאם קען נעמם
 אראפ פון אמנה, אונ די נשמים פון זיא מנה, אונ
 אונ זיא קטורת, אונ די מנהות וזאם ווערין אין
 גאנצין בארבענט סוף להקריבן עם כבוד השמש קען
 קען זיי מקריב זיין איידער זיא וזין גייט אונקער
 יום סתאלין וזלתיין כל הלילה אונ זיא ברענען אויף
 דעם קובח אנאנצע באמך מארי עולה אויף זיא
 גלידער פון אעלה וזאם ברענען אויף זיא די
 מוצח אנאנצע נאמט: (ב) הנסכים הבאים עם הובח די
 נסכים למעלה מיט בוימאיל אונ וזיין וזאם קען
 קריינגט זיי מיט דעם קרבן אז קריבין אלא ביום מוז
 קען מקריב זיין נאר ביי מאג שגאמר ולנסכים ולשלמים
 וזארום עם שמיים אין פסוק איינערע נסכים אונ
 איינערע שלמים מלי נסכים לשלמים גלידיבין מיר זיא
 נסכים צו שלמים פח שלמים ביום אף נסכים ביום אזויא
 וזי שלמים מוז קען מקריב זיין ביי מאג, אזוי נסכים
 מוז קען אויך מקריב זיין ביי מאג אכל הנסכים הכאן
 בפני עצמן אדער אז איינער קריינגט נאמך בוינדער
 אז אקרבן ממשלו בלילה וקריבין בלילה קען זיין
 הייליגען ביי נאמט אונ קען קען זיין מקריב זיין
 בייא נאמט ופיכד אם נדממו לו נסכים הבאים בפני עצמן
 דריבער אז עם ברענען איינער וויל מקריב זיין
 נסכים אליין אז אקרבן מקריש ומקריבין בלילה קען ער
 זיי הייליגען אונ מקריב זיין ביי נאמט ועלות השחר
 מוצח ביי דער אקרבן ונשטערין אזוי ונענען זיי פסול וכו'אבי העלות אזוי וזי דער זין איז
 ביי די גלידער פון די עולות: (ג) כל היום כשר לסמיכה ולשחיטה ולמליקה להקטרה להגשה ולהיה
 דבר שמצותו ביום כשר כל היום ודבר שמצותו כלילה
 וכל הלילה כשר להקטיר אימורין ואיברים זה הכלל
 כשר כל הלילה ואע"פ דריון מקריבין ומצות:

מקריבין השחיבה עונית החטא דער עיקר השוובה זיין
 קען זאל אנועק לאזין די עבירות זי יעווב
 ודכי העדים ער זאל אנועק לאזין זייענען שלעכטע
 וועגין ויגמור בגלל לבבו כי לא יוסיף לשווב בדרך הה עוד מיט
 זיין גאנצין הארצין זאל ביי אים פערקלייבין ער
 זאל שוין גיט מער גיין אין דעם שלעכטן ויענ
 זאם און פל לא יוסיף אויב ער הט גימאה אונקעכט
 זאל ער שוין גיט מער קאהן זענען שגאמר וזיא עם
 שמיים אין פסוק שובו שובו מדלדכיכם העדים מקריש אייך
 צוריק פון איינערע שלעכטע וועגין ונאמר יעווב רשע
 דרכו נאך זאמט דער פסוק דער רשע זאל פארלאזין
 זיין וועג דע כי מי אשר חסם בדרך מקרת דער נוס הט
 געזינדיגט מרעפינדיג זי התאה פאה ויחזק עליו יצר
 ויחפשו עם האם זיה אין אים דערנענקט אהאה
 ואנרוקסונגן אונ דער יצר הרע הט זיה גישטארקט
 אויף אים אונ הט אים אנגענוקען ולא נחליו ביידי
 ודלשי פנעו בו אונ ווען ער האט פגעניגט דעם יצר
 הרע האבין זיה גיט געשטארקט זייענען געדאקען
 אויף געשווינדען זענען אים ולא סתירו לגבו זים התאה
 התרב זייענען געדאקען האבין זיה גיט געהיילט
 אנצושרייען אויף זי פאזת וזאם האבין אין איהם
 געשטארקעט וזי דער ים אז זיי זאלין מרגען ווערין
 געשמילט ווערין על פו ינחשו היצר בהמיו ונפל
 בכמוריו לפי שעתו ועשו דריבער האט דער יצר הרע
 איהם
 פוסלת בהן אויב קען הט זיי גיט געלייגט אויף דעם
 מוצח ביי דער אקרבן ונשטערין אזוי ונענען זיי פסול וכו'אבי העלות אזוי וזי דער זין איז
 ביי די גלידער פון די עולות: (ג) כל היום כשר לסמיכה ולשחיטה ולמליקה להקטרה להגשה ולהיה
 דבר שמצותו ביום כשר כל היום ודבר שמצותו כלילה
 וכל הלילה כשר להקטיר אימורין ואיברים זה הכלל
 כשר כל הלילה ואע"פ דריון מקריבין ומצות:

אנהייב נאמט:

מכחמו ולא מאלה חסלו וזלנו למלוה מונו ולפשות כמסו אחרי זמ' . ראשית תשובת הליט הזו סקרטס ולשוב יגון כלבו על פסאקו ולסויה נסס נכנס וערה כלפנס אחרי כן יוסף בכל יום ירלם ה' כנפשו ויגן חסס אלסוה לנכסו בכל עת מד אשר יוסף כיון לבו כסוה כל' כי אל יוסף יעבור בו יסלר ויפסחו כפסס ויסונו דרכו כמו שאלמר וסויה וסוה ירוסס חסירי חסלה על כפסס ירכס עויו חסוהו כפססס פרלסוה לא יסוה נפסס לכו סליו סמיר ונכר על ססלוו דורך כלל יוס וסוכס באלוהו וסב כסרוולוה גס פסמיס דכות וכל פס חוסס סרט ומכסיל סונו יסוה ככס פסיו לונו לומר ססלוה וסלר וססלו ומנמסו אשר לא יכס ממנו כל אשר יס לעסות , ראשית תשובת סלוס סוס נפוסו דרכו ומחשכסו סרטס וסססוה קוים לקבל עויו יוסף למסוה אחרי כן יתסרט על סללוויו סססססוה יוסרוה יוסוה אל ס' כמו שסלמר יסונו רסס דרכו ולסוה סון מחשכוויו וסוה סל ס' וירחמסו , וסססל כוס ססוהו סססן וכס לעטול ולסססר כי ירוס סססן חסלה וססרי כן יסכול ויסרט וכל זמן שסססן סירו סוד סוססלסו כו וסון סססילסו מוסילסו וסוה מוסיסו ממסכסו ססססו סוה סססלסו סססן וססרטס מאלס חסס וסירודו וסססלסו כמקוס סססילסו וסוה כי יכס יסורין ומלסוריס על סרטסו אשר סמיר כל ועסיו

וניין שלעקבך נבאנקו אים גישלעפט אין זיין געזען אונ ער איז טאקי גיפאלדן אין זיין געזען פריא דיא צייט בהיותו רח הוצר בע קבעת וואס דער גייסט פון גוצר הרע האט איהם געפארקויט אונ געזאילט צו פארן הרע עבירה ולא מאשר קענען ריזנו לנפשו ענו ולשנות כבודו וזאת אקבער גיט נוויל ער האט גינוואלט געפינען דיא וינד אונ ער זאל שפעטער נאך אפאהל אזוי טאהן ראשית תשובת האיש הזה הירחס דאס ערשטע פון זיין תשובה איז די חרטה ולשים יגן כלבו על סססוהו ער זאל טאהן אטרויערקיט אין זיין הארץ אויף זיין וינד ולחיות נפש ענתה וסרה כלענה אונ זיין מודה זאל זיין אונקערטעניג אונ פאר דימערט ווי די גימערעך גראו וואס הייסט לענה אחרי כן יוסף בכל יום יראת ה' בגששו אונקערעם זאל ער יעדער טאג בערין אויף זיך די מורא פון גאט וימו חתת אלסוה כלבו בכל עת זו דערער צייט זאל ער נעכטן דיא שרעק פאר גאט אין זיין הארץ ער אש ויהי כבודו כבודו בה' ביו זיין הארץ וועט זיין פעסט פארזיכערט אין גאט כי אם יוסף יעבור בו הוצר הפלשות כפסס כפסס ורבה עליו תאוהו כמספסו הראשוו אויב דער יוצר הרע וועט נאך אפאהל דורך גיין אין אים אונ וועט אים פאנגעגענען אזוי ווי אלע מאהל אונ ער וועט פאר גרעסערין זיין פארה אזוי וויא ער האט פארזען גיטאחן לא תהי לבו ספסטה עליו זאל זיין הארץ גיט איבער געקוימט ווערין צו דעם יוצר הרע ויעוב דרוס אונ ער זאל פארלאזן זיין וועג כמי שסאמר ווי עם שמיים אין פסוק וסויה ויעוב ירוסס אז ער איז מודה ער האט געווינדריגט אונ ער פארלאזט דיא זינד וועט גאט אויף אים רחמנות האבין חסירי חסלה על הירחס חסירי וסויה בה עיגו כיו די חרטה האט ער פריער דערמאנט דרוי נאכדעם דאס פארלאזונג פון די עבירה ופריער זאל ער זאגן ורוי אויף דיא עבירה וואס ער האט גיטאחן , נאכדעם זאל ער געקען אויף זיך ער זאל ווייטער דיא עבירה גיט טאהן אז האיש המתעב על דרך לא סוב סמיר אקבער דער מענטש וואס שפעלט זיך אויף שפענדיג אויף דעם גיט נועמן וועג ונכר על סססוהו דרך כלל יום אונ דער מענטש פערט אלע טאג אויף זיינע וינד וסויה באלוהו וישב כסרוולוה נס פסמיס רבות אונ ער סאפילט זיינע נאכדעשקייט פיל מאהל אונ ער קערט וך צוריק צו זיין וועג וואס ער איז אין אים

שמענדריג

לסחלק כלשמו יוסר בחתלה ויביט מחשבתו הרעה אשר חשב ויכלית סגוריו והמטל בזה לנגל אשר יכוסו כמלמד ספק לבין חלשיו כן הכתיב על דרך לא טוב יקח המוסר חתול לעוזב דרכי מוס ללמד דרך ישר :

שָׁקַע רִגְלוֹ צוֹ גֵיזוֹ אִין וַיִּנָּע עֲבִירוֹת וַיִּסַּר בַּחֲתָלָה וַיַּעַם עַר פְּרִיעָר גִּישְׁמֵר אַפְסָם וַעֲרִין וַיִּשָׁב מִחֲשָׁבוֹת הַרְעָה אֲשֶׁר חָשַׁב וַיַּעַם עַר צוֹרִיק קַעֲרִין וַיִּנָּע שְׁלֵקֶסֶע מִחֲשָׁבוֹת וַיִּסַּר עַר הָאֵם גִּישְׁמֵר אֲפִרְתָּה וַיִּסַּר מִדֹּד אֹנֶן עַר וַיַּעַם פֶּאֶרְשִׁינִידִין וַיִּנָּע מַעֲשִׂים פִּן וַיִּין הָאֵנֶם הַמַּשְׁלָּ בָּח לַעֲגַל אֲשֶׁר בַּחֲדָּ בַּמֶּלֶךְ לַבְּרִין חַלְמִי לְמַשְׁלָּ מַעַן שְׁלֵאֲנֵם אַקְאֶלֶב וַיִּסַּר אַקְעֵרֶם עַר וַאֲל גֵּיזוֹ גִּלְיִיד

אונקלוס ל' ו תורה

כ"ו פסוקי שמות' נגד פילוי ב"ן ו' ה' ה' ה' ותגשלו ממנו צדוקה היתה בניקוד ששי

יִם וְהָיָה בַּמָּקוֹם הַשְּׁחִין שְׂאֵת לְבִנְיָהּ אוֹ בַּהֲרַת לְבִנְיָה אֲדַמְדַּמַּת וְנִרְאָה אֶל־הַכְּהֵן : כ' וְרָאָה הַכְּהֵן וְהִנֵּה מִרְאָה שְׁפֹל מִן־הָעוֹר וְשָׁעָרָה הַפֶּן לָבֵן וְטַמְאֹ הַכְּהֵן נִגַּע־צָרַעַת הוּא בַּשְּׁחִין פָּרַחָה : כ"א וְאִם יִרְאֶנָּה הַכְּהֵן וְהִנֵּה אֵין־כֹּה שֶׁעַר לָבֵן וְשִׁפְלָה אֵיןֵנָה מִן־הָעוֹר וְהִיא כֹּהֶה וְהַסְגִּירוֹ הַכְּהֵן שִׁבְעַת יָמִים : כ"ב וְאִם־פְּשָׁה תִפְשָׁה בְּעוֹר וְטַמְא הַכְּהֵן

יִם וְהָיָה בַּאֲתֵר שִׁיחָא עֲמָקָא חוֹרָא אוֹ בַּהֲרָא חוֹרָא סַמְקָא וְיִתְחַזִּי לְכַהֲנָא : כ' וְיִחַזִּי כַהֲנָא וְהָא מַחֲזִיא סַבִּין מִן מִשְׁכָּא וְשָׁעָרָה אֲתַחְפִּיד לְמַחֲוֹר וְיִסְאֲבִינָה כַהֲנָא סַכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הִיא בַּשְּׁחִינָא סְגִיָּא : כ"א וְאִם יִחַזִּינָה כַהֲנָא וְהָא לִית כֹּה שֶׁעַר חוֹר וּמִכְיָא לִיתָהָא מִן מִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיא וְיִסְגִּרִינָה כַהֲנָא שִׁבְעָא יָמִין : כ"ב וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וְיִסְאֲב כַהֲנָא יִתִּיה ת"א שֶׁלם לַכֹּהֵן . שְׁטוּטוֹת ו :

רש"י שפרי חכמים ג פירש"י בכטוטות דף ו פסוק מעורב : חלל נ פתוך ומעורב כשתי מראות ליבן ואודם : (כ) מראה שפל . ואין ממשה שפל חלל מתוך לכניטתו הוא נראה שפל דעה וקנים מבעלי התוספות (ים) או כסרם ככנס אלמדנות . כס"כ דכ"ס למלמד שטמא כפתוך פ"י מעורב כלכן ואודם לא פשטה כעור וס"א כסס סס פירוש להורת אלהים

יִם וְהָיָה אֹנֶן עַם וַיַּעַם וַיִּין בַּמָּקוֹם הַשְּׁחִין אוֹיֵף דַּעַם אֲרַם וְהָא עַם אֵין גִּינוּעַן דַּעַר שְׁחִין שְׂאֵת לְבִנְיָה אֲנוּיִים נַעֲשׂוּיִלְעִקִּין אוֹ בַּהֲרַת אֲרַעֲר אַפְלַעֶק וְאִם וְיָא הָאֵם אֵין וִיד צוֹנִי גַעֲמִישְׁמַע מִרְאוֹת וְיִוּיִם מִיִּם רוּיִם וְרָאָה וְאֵל דַּם גַּעֲוִינָעוֹן וַיַּעֲרַעַן צוּם פִּתְוֹן : (כ) וְהָא הַכְּהֵן אֹנֶן אֵל דַּעַר פִּתְוֹן וַיַּעַם וְעָהָן וְהִנֵּה מִרְאָה אֵיהָר גִּישְׁמֵר אֲלֵם שְׁפֹל מִן־הָעוֹר אֵין גִּידְעִרִינָעַר פִּן דַּעַר הוּיִם יִשְׁעָרָה אֹנֶן דִּי הָאֵר אֵין פֶּאֶר קַעֲרִים גִּינוּרִין צוֹ וְיִוּיִם

וְאִם אֵין גִּינוּעַן דַּעַר שְׁחִין שְׂאֵת לְבִנְיָה אֲנוּיִים נַעֲשׂוּיִלְעִקִּין אוֹ בַּהֲרַת אֲרַעֲר אַפְלַעֶק וְאִם וְיָא הָאֵם אֵין וִיד צוֹנִי גַעֲמִישְׁמַע מִרְאוֹת וְיִוּיִם מִיִּם רוּיִם וְרָאָה וְאֵל דַּם גַּעֲוִינָעוֹן וַיַּעֲרַעַן צוּם פִּתְוֹן : (כ) וְהָא הַכְּהֵן אֹנֶן אֵל דַּעַר פִּתְוֹן וַיַּעַם וְעָהָן וְהִנֵּה מִרְאָה אֵיהָר גִּישְׁמֵר אֲלֵם שְׁפֹל מִן־הָעוֹר אֵין גִּידְעִרִינָעַר פִּן דַּעַר הוּיִם יִשְׁעָרָה אֹנֶן דִּי הָאֵר אֵין פֶּאֶר קַעֲרִים גִּינוּרִין צוֹ וְיִוּיִם

אתו נגע הוא: כג ואם תהיה
 תעמד בהרת לא פשתה צרבת
 השחין הוא ומתרו הפהן: ס רביעי
 שני כשן מחוברו כר או בשר פייהיה בערו
 מכות אש והיתה מחית המכה
 בהרת לבנה אדמדמת או לבנה:
 כה וראה אתה הפהן והנה נהפך
 שער לבן בהרת ומראה עמק
 מן העור צרבת הוא במכה פרהה

מכתשא היא: כג ואם
 באתרהא קמת בהרהא
 לא אוסיפת רושם
 שיהנא היא ונדפיניה
 פהנא: כר או אגלש ארי
 יהי במשכייה פנאה דנור
 ותהי רושם פנאה בהרהא
 הנרא סמקא או חורא:
 כה ויחוי יתה פהנא והא
 אתרפידי שיערא למחור
 בבהרתא ומחורא עמיק
 מן משקא סינורחא היא
 בקנאה מניאת ויסאב
 ח"א ולס סמפס. תמוול מו:
 מכות אש. שס ככ: סמכות.
 סמפס: מו: מלטה. כהרל מד
 שטופוטו חלין פג ככרות על:

רש"י

כמו(יחזקאל כה) וגורו בה כה פנים(כד) מחי להמכה.
 כשיחיה המכה והפכה לבהרת שתוכה או לנגה חלקה
 וימימי מכה וסימני שחין שחין שחין חלקן חלקן הכתוב לו
 שחין מלטרפין וע"ו נולד חלי גרים כשחין וחלי גרים כמכה

ועתה כמראה עמוקה פה הל: (ככ) נגע הוא .
 והשחית הולת או הכהרת: (כג) תחורח: במקומה: צרבת
 השחין: כתרונמו ורשם: שיהנה חיוו חלל רשם הממוש
 הטיבר כבשר. כל לרבה ל רגיעה עור הכרע מחמת חימוס

עניני זומאת נגעים ושהרתם

לענין זס סולכס סמכות לסוסף מלמך וסיא כסס שחח סמכות
 סיח (פסוק כח) בשלילות סמפין לחר סמכר (ולא לחמך כן
 למיל (פסוק כג) בקלוי כשמין) כי פס כמכות ממוכר זג גס
 כמכ"ל לבני כ"כרית פוזס דיומל סחל כמקום סמכות. ח"כ החמיה
 גדולס כזה כחשי יעמוד סכמרת ולל יפסה לחר סמכר וחין גס
 שחין לסומחל יוכרז פוזס שחין זס נגע מנשיים כלרייה סיס
 שישנס סמכ"ל גבי (שקורין גרל) שילמלס כרלוח ירהל סמפיק.
 ח"כ מליזס לך נרלס סס עמוקס גס סכמרת סמכות דיומל וכ"כ
 סיח ממוכר סרלות וליכס נרלס עמוקס ככ"ל. לוחל סרטה סמ"ל
 סח סמכות סח וסיא כסס, ר"ל מם סרלות כסס ומלמלת כרלית
 ונרלס עמוקס פס, סוח יפן שחלס סמכות סיח, ר"ל סמכות
 סחיס כסוים מלד, סיח עשנס ופעלס סכסו סוח גס כמכרס
 סחיל לבני דיומל, וסיח נמלס חל סמכרלס וסקרייה אל סחין
 שסיס עולס זג, ולל ססור ספוזת סח סרלות ע"ל כרלית עמיקס
 מן ססור, ולל מנפסס סמכרס סלמות עמוקס נרלד כרלית עמוקס,
 כי חין זס נגע מנשום. ע"כ ועסרו כסכין כי לרבת סמכות סיח,
 ר"ל כל סמכרס סחלס חר סק רובס סמכות סקדוסס, ולל ליקוחס
 חרסס סיח, חולס למיל בלקוס השחין חשכ סל לא נלמל רק
 מלס סמלס, חשכ סיח חיינס עוח כרלית ר"כ, ומכ"כ כמכרס
 סמכות כחלדס, ועוזת כמו חלו חיינס עמוקס סרלות ר"כ.
 ע"כ חף בשלילות סמפין חין למכוס כ"כ פל כסוים סמכות
 עמיקתס, סיח עמין מנילל יפן חין עוזת סכוי כ"כ. ע"כ
 חף כסוי קסן סחל סמכרס מלללס סמפין גורס נלגלס כרלית
 סמכיס עמוקס, ע"כ לא נלמל סס לטמס ופעלן מלמל וסיח
 כסס כי שחל סמפין סיח וסכין:

(כד) לו בשר כי יסיה בו כמורו מכות אש וסיסה עמיה סמכות
 וכו'. ר"ל כפי רש"י כמתיים סמכות נרלס סס כמכרס
 לבנס חלדעמלס או לבנס חו'. או חיו זסו ככל סמכרס לסחין
 למלס כ"ל וסחין ולסמכו בשלילות סמפין כי זס עני לקוחות
 כזו סחין, וככ לחכו חו"ל כ"כ סיחני עמין ועכוס עמין, ולמס
 חלקן סכסכו, לומר שחין מלסרפין, וגס נמלס סמלס לממור
 עמין סקוס, חלמס פ"ל שכו ורליו סלל נשיית דין סמכות
 סלל נשכיל רככ ענחחזס כס, סוח סס עמלמל סס או לבנס, סלל
 חלמל נשחין, וגס סמכרס כח בשלילות סמפין וסיסס ספורס סס
 חלמס, סוח מלמל וסיח ככס שחל סמכות סל, ונשחין לא לחמל
 זס, כי נמלס כסו לוסוף חשכ סס כמכות פס, סמכרס נכוס כזש
 עמכוס לנסכות חל סמכר כמו בשר סרוף נרלס כסוי מלד, ע"כ
 חס זל חל"ז על המקוס סוס חף כמכרס לבנס (ולל פחוסס)
 כסרית עוזס כיוחל חר כ"כ סיח עמרת סרלות, ועמוק חין
 מלמס מן סמור, פכ"ו יחול כסויה סס ר"ל לקיפן סומחל. כי
 סכסוי סמכרס, מככרס סרוף כמקוס סוכ סמכס גס חל סמכרס
 סכסרית סחיל עוק (מס כמכרס סמפין לא סמכס זמל) עד ספ"י
 סכסוי מלמכות חלמלס חל כרלית שישלט כס סחין ויחל ותרלס
 עמוקס ועלס מן סמור וגס ועמכרס סכר לבן, וכמקוס סמכרס
 נרלס סמכרס סס חל סוח"ל סוח"ל סומחל ויכר עוח חלדעמל סיל
 כמכות סרלס נמסן לסחיל רעמו ככסל יפן סוחו ככסס כעון.
 וע"כ חלס סח"ס סח" סומחל וסמכרס סוחל כמקוס סמכות כשני
 לקוחות למען סמכרס עס למחוס, וכמכרס כמכרס נרלד. ע"כ
 סיל עמוקס וסיכוסו סלמות סמכס סמכר סמכר לבן, ולקוחס
 כמל לקוחס פמלס זמל, פ"כ יסעמל: ככ"ל עד חשכ יסוד כ"ל ס'.

פירוש לתורת אלהים

קהור: (כד) או אדרעד בשר איין ליזיב פי יחית בעורו אז
 עם וועמ ניין אין ויין הויט פכות אש אברען פון
 אפייער ויחית סחית סמכות נאה דעם אז דער ביען
 קם זיך פו היילט גיחז וועמ ווערן אויף דעם ארם
 אפלקע לבנה איינפיקת ונאם איז דרייען צוויי סראות
 וויים מיט רויט געמישט או אדער לבנה ריא פלקע
 איז נאר ווייס: (כה) ריאה די ריגים פון מכה גארטן
 (חק לישראל ע"מ)

אויב ישה חפשא בעור אז ריא נגע וועמ זיך קעקען
 אין דער הויט נאה ריא זיגען קאנ וספא הכהן אוהו
 יב: (נג) ואם אונ אז ריא נגע וועמ לשמין אויף איר
 ארם קלוקר ויא איז גיט גרעקער גינוראין ציבת איז
 דאס נאר אציכין פון דעם שחין קלוקר סמכות די
 חין פון דעם שחין איז די הויט איין געשרוקפען
 געערין אונ עם איז אויף דעם ארם אציכין אברע
 עם איינען נגע וספתי חפשו זאל דער בלון אים סאכין

וּטְמֵא אֶתְּוּ הַכֹּהֵן נִגַע צָרַעַת הוּא :
 וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהֵנָּה אֵיךְ
 בַּבְּהֵרֶת שֶׁעַר לְבָן וְשִׁפְלָה אֵינְנָה
 מִן הָעוֹר וְהוּא כֶּהָה וְהַסְגִּירוּ הַכֹּהֵן
 שִׁבְעַת יָמִים : כִּי וְרָאָהּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם
 הַשְּׂבִיעִי אִם־פָּשָׂה תִפְשָׂה בְּעוֹר
 וּטְמֵא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נִגַע צָרַעַת הוּא :
 וְאִם־תִּחְתֶּיָּה תֵעָמַד הַבְּהֵרֶת
 לֹא־פָשְׂתָה בְּעוֹר וְהוּא כֶּהָה שְׂאֵת
 הַמַּכּוּה הוּא וְטִמְאוּ הַכֹּהֵן כִּי־צָרַבְתָּ
 הַמַּכּוּה הוּא : פ ^{חמישי כט} וְאִישׁ אִו
 אִשָּׁה כִּי־יִדְהָה כּוּ נִגַע בְּרֹאשׁ אִו

וְתִיהָ כֶּהָנָא מְכַתֵּשׁ
 סְגִירוּתָא הִיא : כִּי וְאִם
 יִחְזִינָה כֶּהָנָא וְהָא לִית
 בַּבְּהֵרֵתָא שֶׁעַר חִדּוּ
 וּמִפִּיקָא לִיתְהָא מִן
 מִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיא
 וְיִסְגְרִינָה כֶּהָנָא שִׁבְעָא
 יוֹמִין : כִּי וְיִחְזִינָה כֶּהָנָא
 בַּיּוֹמָא שְׂבִיעָנָה אִם
 אִסְפָּא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא
 וְיִסָּב כֶּהָנָא יִתִּיהָ
 מְכַתֵּשׁ סְגִירוּתָא הִיא :
 כִּי וְאִם בְּאַתְרָהָא קִמַּת
 בַּהֲרֵתָא לֹא אִוִּסִּיפַת
 בְּמִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיא
 עִימָק כִּינָאָה הִיא
 וְיִדְפִינָה כֶּהָנָא אִרִי
 רִוּשָׁם כִּינָאָה הִיא : כִּי וְיִחְזִינָה
 אִו אֲתִיתָא אִרִי יִתִּיהָ
 מְכַתֵּשׁ בְּרִישׁ אִו בְּדִקּוּן :
 ת"א וְאִם אִם קִירוּשָׁין לֹא :

לא ידועו כנרים : (כט) בראש או בוקן. בא הכ' להלך כין נגע שמקום שער לנגע שמקום בשר שזה סימנו בשער

עניני טומאת נגעים ובהרתם

(כט) ואִם אִו אִשׁ כִּי יִסִּיהּ בּו נגע בראש או בוקן וגו'. שיכחה
 הקודם ספ ליתם נגעי בראש והקן לחולל איש ואשה,
 ולא נגס אדם, כאשר יתקם עד סוף לגנאי עור בשר, כי החורה
 רמזה ספ לטוֹרֵם אִשׁר תִּחַלּוּ אִישׁ וְאִשָּׁה הַעוֹרִים כִּי לֹא־יִחַלּוּ מְטוֹרִים
 יִקְרִיבוּ אִשׁר ספ אִיִּם עוֹלָוִים לְמִתּוֹם כ"ב פד שִׁנְתוּם בְּנִגְעֵי עוֹר
 בֶּשֶׂר. אִמְנֵם אִם יִרְעוּ לִיִּזֵּחַ חֲסֵא וְעוֹן כֹּאִשׁ הַעֲלֵה וְחִטּוֹב אִו יִעוֹן
 שִׁמְרִיבֵי שֶׁעֵרֵה מִדָּר, אִו יַעֲשִׂיהוּ אִישׁ יוֹתֵר בְּגִלְיוֹ, וְאִו יִסִּיהּ
 בּו נגע ר"ל נִיגַחַת יִהְיֶה בּו לְעוֹנֵם אִישׁ יִדּוּק בְּרֹאשׁ אִו בּוֹקֵן,
 כִּסּ מְקִיָּעוֹת הַגְּלוּיִם לְעִיבֵי כָל, לְהוֹרֹת לְבָנֵי אִדָּם שְׂחִין מוֹכֵן
 כְּבִדּוֹ, וְאִף שֶׁהוּא כֹּאִשׁ לְעִיבֵי חֲטוֹב יִקְרָא וְקִדּוּשׁ יִאֲמַר לוֹ, אֲכַל
 בְּחַמַּת לֹא כִּי הוּא, אֲכַל הוּא כֹּאִלֵּךְ צִעוֹן, מ"ב סְרַמְטוֹבִים אִישׁ בְּעוֹנֵם
 גִּלְיוֹ לְעוֹן שֶׁלֵּא יִלְמְדוּ מִנְעֻשׁוֹ, וְכִי שִׁמּוֹרֵךְ חוֹבֵב מ"י מִרְפַּטּוֹ
 סְגוּלָה בְּנִגְעִים שֶׁבְּגִלְיוֹ שֶׁלֵּא יִשְׁכַּח לְהַחֲלִים אִישׁ וְיִפְסֵא לוֹ,
 וְהוֹדִיעָה הַחֲטוֹבֵה אִף שֶׁעֲשִׂיהוּ גִלְיוֹ כִּיזֵּעַ עַל־לֹא־יִשְׁפָּלוּ
 סִכְחָן פֶּד שִׁרְלָה בּו סִימְנֵי עוֹמֵלֵם מְטוֹרִאֲרִים, כִּי אִם לֹא יִסִּיהּ
 סִימְנֵי טוֹמֵאֵם יִכּוֹל לְהוֹת שִׁמּוֹרֵךְ חוֹבֵב בְּכַפְסוֹס לְעִיבֵי אִו בְּגִלְיוֹ
 וְאִו וְכֹאֵם הַכֹּהֵן אִתּוֹ סִימְנֵי וְסִכְחָן מְקוֹם גִּלְיוֹ הַחֲטוֹב וְכִי שֶׁעַר
 לְחוֹב דָּק, כִּמְשֵׁי הַרְבֵּי ע' צִבְלָוִן יִשְׁמַעֲלָם מִלֵּךְ לְחוֹב הוּא קְרוֹב
 לְלִבָּן, לְחוֹת אִרְבֵּי הַחֲטוֹב אִשׁר אֵלֵךְ אִישׁ הַעֲבֵלֵם אִישׁ הַסִּפְקָה
 בְּחַמַּת הַמְּטוֹעֵה אִשׁר הַשֶּׁעַר הַשְּׂחִיבֵי עֲמִיבֵי דָק לְשַׁעַר לְחוֹב דָּק
 הִיא לְנִגְוִתָּהּ קְלוּסָה, כ"ב הוּא מ"י טוֹמֵאֵם בּו, שִׁחִין הַכֹּהֵן עִיבֵי
 שֶׁלֵּא דִלְפָּנֵי אִם שֶׁעֲשִׂיהוּ הִיא בְּנִגְעֵי מְקוֹם גִּלְיוֹ וְכַפְסוֹס חֲשָׂלוֹ
 אֲכַל הוֹיָף מִדּוּר לוֹ עוֹשֵׁת בְּסִפְקוֹת הַחֲטוֹב מְטוֹעֵל מְכ"ס, ע"ב
 וְעִמָּלוֹ הַכֹּהֵן נִחַק סוּף [עֲלִשָׁן נִחַקוּ כְּסוּם בְּגִלְיוֹ סִכְסִיט,]

פירוש לתורת אלהים

קִיר גִּיט מְפֹרֵשׁ זִינ וְנִאֲרוֹם זִינֵא וְעָעֵן גְּלִיָּה מִיט
 דִּיא דִּיגִיִּים פּוֹן שְׂחִין (עִיר רִשִׁי) : (כט) וְאִישׁ אִוִּן אִזְכָּר
 אִו אֲדָעֵר אִשָּׁה אִזְכָּרָה כִּי יִדְהָה כּוּ נִגַע אִו עֵם וְנִעַם זִינ
 זִינ אִים אֲנַעֵב בְּרֹאשׁ אִוִּף דָּעֵם קִאָּם אִו אֲדָעֵר בְּזָקֵן

(כט) וְאִישׁ אִו אִשָּׁה כִּי יִדְהָה כּוּ נִגַע בְּרֹאשׁ אִו בּוֹקֵן וְגו'
 ב"י דִּי נִגַע וְרִאָּם קוֹפֵס אִוִּף דָּעֵם, קִאָּם אֲדָעֵר אִוִּף דָּעֵם
 אֲרִם וְרִאָּם פּוֹן דְּרִאָּסְטֵן וְרִאָּסְטֵן דִּי דִּיאָר פּוֹן בְּאָדֵר, כִּי יִסִּיהִם
 דָּעֵר וְרִאָּם פּוֹן אִוִּן אִשָּׁה, אִו עֵם שְׂפִיטִים גִּיט אֲדָם, כִּי יִסִּיהִם
 אִו עֵם וְרִאָּם גִּיט־שְׂפִיטֵן אֲדָם, אֲקָעֲמֵשׁ וְנִאָּם וְנִאָּם אֲקָעֵן

י יחיו כהנא ית מכתשא
 והא מחוהי עמיק מן
 משכא וביה שער סומק
 בעדקויסאב יתיה כהנא
 נתקא הוא סגירותרישא
 או דקנא הוא : לא וארי
 יחיו כהנא ית מכתש
 נתקא והא לית מחוהי
 עמיק מן משכא ושער
 אוכס לית ביה ויסגר
 כהנא ית מכתש נתקא
 שכעא יומין : לב יחיו
 כהנא ית מכתשא ביומא
 שביעאה והא לא אוסיף
 נתקא ולא הוה ביה שער
 סומק ומחיו נתקא לית
 עמיק

בוקן: ל וראה תבהן את דפגעו והנה
 מראהו עמק מן העור וכו' שער
 צהב דק וטמא אתו תבהן נתק
 הוא צרעת הראש או הזקן הוא :
 וכי יראה תבהן את נגע תנתק
 והנה אין מראהו עמק מן העור
 ושער שחר אין בו והסגיר תבהן
 את נגע תנתק שבעת ימים :
 וראה תבהן את הנגע ביום
 השביעי והנה לא פשה תנתק
 ולא תהי בו שער צהב ומראה

בעל המורים
 (3) סוקן . ג' . סכאל או סוקן . סוקן זקן סכין . וגם את הזקן
 ספסל כמסל סמכרז מלמד שלקו בלעזת וכשכיל ספסלן
 דולס את סעגיס ומעסרס בלוג עמן זכס לשמן הסוק של עמן
 רש"י

רשב"ם
 (ל) נתק צרעת הוא. מקום שער קורא נתק שעל כך מתנתק
 השער : (לא) ושער שחור אין בו והסגיר . שאם היה

לבו וזה סימנו כשער לכוז : (ל) ובו שער צהוב . שנהפך
 שער שחור סם שבו לכוז : נתק הוא . כך שמו של הנגע
 (צ"ע) עכמוק שער : (לא) ושער שחור אין בו . הא
 אם היה בו שער שחור סחור פ' ואל' להסגר שער שחור
 פ' סרהה הוא כנתקים כמו שאל' ושער שחור למת בו וגו' :
 (לב) והנה לא פשה וגו' . הא אם פשה או אם היה בו

שפתי חכמים
 ס מדכתיב וכלס הכהן את נגע הכתק הקיס געס לנחק מס נגע
 שער לבן שבו אינו מטמא אלל ספירוף נחק שער לבוב אינו
 מטמא אלל ספירוף וכלולו כתי' ושער צבנג סכך לכוז :
 ע' דל"כ למה ציבה שם נגע טמא זה כלן טממו של נגע
 סעמא לגילי דכתיב נגע לנעס סוד . רל"ס : פ' כדרי שלל
 ספרס והנה לין מלכוו עמוק מן הסוד אסי' יב עשע סחור
 וכוו למיעל דשער סחור סוד סימן סוממל סו ואל' עשע
 סחור וסירולו עמוק מן הסוד לכין ססגר וסיו ואל' דושענר
 נגעים ומרהרם

עניני שוממאת
 קבל לסמלו או שדי לסניו וקבל למסרספיה כמה שבישו השי'
 כנתקו את נגע שער למקום גליו' או לססגיר סכסן את נגע הכתק

שפירוש לתורה אלהים
 פירוש לתורה אלהים

ליקומים על התורה
 אַנְבַּע אויף דעם קאַפּ אָדער אויף דעם באַרד , וואַלסען מיר
 זאָגען אז דעם מענטש מיינט מען אַזער אונג גיט אַנְבַּע
 נוארום אַנְבַּע האָט דאָך קיין באַרד דריבער האָט די תורה
 געשעפּט אַיש אַ אַשה , אַפילו אַשה און אַ בעקערס
 אַנְבַּע אויף דעם אַרם וואָס ביי אַ אַטאַנספּיראַוון וואַקס
 אַבאַרד , איז ביי אַיר דער נעלביגער דיין ווי ביי אַ ספּאַנספּיר
 זאָרן , אָדער מען קען זאָגען דריבער געשעפּט די תורה אַיש
 אַ אַשה , ווייל דער וואָרם אָרם ווערט גיזאַנט אויף אַלע
 סענטשנין , אונג אַיש ווערט גיזאַנט אויף גרויסע לייט , צוא
 ווייזען אויב עס סרעפּט און איינער וואָס מען האַלט אים פאַר
 אַרויסען צדיק האָט געזינדקט און דער שטיל אונג קיינער
 ווייט גיט פון זיינע זינד , און נאָט שטראַפּט אים מיט אַנְבַּע
 פאַר זיינע זינד , קערט דיאָ נגע אויף אויף אַרדס וואָס אַלע
 סענטשנין זאָלן זיי זעהן פון זאַל וויפּען און דער מענטש
 האָט געזינדקט , אונג מען זאַל זעהן און אַפילו דעם צדיק
 שטראַפּט אויף נאָט אויף , יעדער עבירה וואָס ער זינדקט ,
 אונג און דער צדיק וועט זעהן אז דורך די נגע איז כּעוואַקסט

אין דער באַרד : (ל) וראה אונ דער כּהן וועט זעהן
 דיאָ נגע יתיה אונג אויף איהר וועט זיין שער צהיב
 אַועלְכַּע האָר וואָס האַגען אַמראָה פון זאַלד
 פאַרבן דך ריין ופּטא אונז דיאָ נגע ווערט און גירושען
 נָתַק צרעה הראש דאָס איז אַצרעת פון דעם קאַפּ
 אָדער פון דער באַרד : (לא) וכי יראה אונג און דער כּהן
 וועט זעהן דיאָ נגע וואָס ווערט און גירושען נָתַק
 יתיה ויהי ריא שוואַרצע האָר איז אין דער נגע גיטא
 ויסגיר זאַל דער כּהן פאַר שליסען דעם סענטשען
 וואָס האָט די נגע וואָס ווערט גירושען נָתַק אויף
 זיבען טאָג אַבער און עס איז אויף איהר זיאָ דאָ
 שוואַרצע האָר באַראַרף מען אים גיט פּר שליסען
 נוארום ביי אַ אַנתק איז שוואַרצע האָר אַסיקן
 סַהַרְהוּ : (לב) וראה אונג דער כּהן זאַל זעהן דיאָ נגע

הַנֶּתַק אִין עֵמֶק מִן הָעוֹר : עֲמִיקָן מִשְׁכָּא לַגִּינָה
 וְהַתְנַלְחָ וְאֶת הַנֶּתַק לֹא יִגְלַח : סַחְרִינִי נִתְקָא וְדַעַם נִתְקָא
 וְהַסְגִיר הִבְהִין אֶת הַנֶּתַק שִׁבְעַת : לֹא יִגְלַח וְיִסְגֵר כִּהְנָא יֵת
 יָמִים שְׁנִית : לִי וְיַחֲוִי כִהְנָא : גַּתְקָא שְׁבַע א יוֹמִין
 הַנֶּתַק בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה לֹא : יִתְנַתְקָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה
 פְּשָׁה הַנֶּתַק בְּעוֹר וּמְרָאֵהוּ אִינְנוּ : וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא
 עֵמֶק מִן מִשְׁכָּא וְיִדְפִי : כַּמִּשְׁכָּא וּמְחֻזְדֵּי לִיתְהוּי
 יֵתִיָּה כִּהְנָא וְיִצְבַּע : עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וְיִדְפִי
 ה"א וְהַתְנַלְחָ : סס :

רש"י רש"י רש"י
 בעל הטורים
 כעשה סיוד על זקנו (ג) והתגלח (ג) וניצלנו על לריכס
 שכך כתוב ל: בנינו ושער שחור צמח בו גרמא הנתק פורה הוא ופורה הכהן ;
 שפתי חכמים
 שמוך כמו לו לך פירש שכל הווי כשער שחור כמו שער
 שחור וגו' : צ שאל תדייק והנה לא פשה אל' פ שיש בו שער לבוב
 או לין בו שער לבוב אל' פ שפה לר"ך המער והו סוף"ו דולל
 הווי בו שער לבוב כעמק או אלל אל' הווי שני סמינים סעם מועלת
 אלל כן מדייק וסכ' אל' פשה אל' שער לבוב לין בו או לר"ך ספער
 כדמשתמ' וסכ' אל' פשה ואל' הווי בו שער לבוב אל'ו' ומיפ' על
 בנין לשון אלל אל' פשה אל' פ' ש'ין בו שער לבוב או ל' הווי בו שער
 לבוב אל' פ' של פשה סעם הווי כדלקמן כעשה ו' דכתיב

עניני טומאת נגיעים ושהרתם
 ואלו בו שום ענין שיהיה מורס על הספקם בלחות. או והתגלח ואל התקח לא יגלח. כ"ל סופי' פה יפן שם מקומות שהשערות
 נומחות הם, ע"כ קשה לנכיר לוי' שם עמק מל' הערות סביבות הכתק וס' מסמיקים הלי'ם ערובים דוס,
 פ"כ והתגלח כל הכיבוט הכתק ואל הכתק לא יגלח כפ' רש"י :
 (ג) ואלס הכסין אל הכתק ביום השביעי והנה לא פשה הכתק כעור וגו'. הוסיף מל' כעור מ' שלל נלמר ככסנר הלאסין כ'
 קודם גילוח לא גלח פסוק, אל' אל' אל' גילוח ככר נגלה הפיר כעמק ספוי משער סביבות הכתק ויכיר ש'ין סם ספיון כעור
 ספוי. וגם כעמקו ליכנו עמקן או וסכ' הכסין או'ו וככר גנדו' וסכ' : (גכ) ואלס פשה ישפס הכתק כעור פתרי סכרמו. כ"ל אל' פ'
 סכרי סכרמו. או ורלסו ספוק וסכ' פס הכתק כעור לא יבקר הכסין לשער סלכו' ימל' הווי. הוסיף ס' לומר מל'סר לא יבקר
 וגו'. ואל' נלמר כן לניל ספוק ח' כספיון סמספתחו ועמלו, ואל' אל' ס' לא יבקר לשער סלכן, וכן לניל (ספוק ס' כשגילוח
 ספיון פסוק סכר לראשון לא סכנס ס' ואל' ס' בו שער לכן כמו שסמכ' ס' ככתק כשגילוח ספיון ג"כ ואל' ס' בו שער
 לכו' או סמינו פתי' מכל' או נחונן די כוס גילוח נקיי סכרל'ס וסוקן יפן ססס מקומות סמכו'ים כשערו' ע"כ לא יספוק לסכרי
 כשגילוח ספיון לכד כ' לויל לא יכיר ספיון מל' ספערות סמק'יפ'ן ס' , ע"כ סמכ' (כספוק ג') נס ואל' ס' בו שער לבוב
 וסלכו' ליכנו עמק, כ"ו הווי לסי' ש'ין בו ספסקת סלחות כ"ל' או סמינו פתי' , וסו' קודם כגילוח. אמכס סכסר ספרי
 סכ' אל' כגילוח דייק' סמור' לו' ס' ואל' פס' וגו'. שוב לא יבקר לשער כלו' כמו סכיק' קודם גילוח אלל כספיון לכד
 יסמלו כ"ל. אל'ס לניל כגמי' מוכ' ככר' ס' סל' כעמק סמסרות, לוי כשגילוח ספסיון לכד סמכירו או סמכירו, וגם
 כספיון יסמלו ואל' סכרי' ס' לא יבקר לשער לכן כ' סמלו'ס לא יבקר ס' לשער ספיון ספסיון, כ' לין ס' סלוק' ספערות כ"ל :

פירוש לתורת אלהים
 דעם ויבועמן שאן ותבה אז דער נקת האמ ויה נימ
 ניקערט אונ איז נימ גרעקער גינוארין ואל היה בו
 אונ אנעלעך קאר וויא נאלד פארב איז אין דער
 גנע נישא וימרא תתק און דאם גישטארט פון דעם
 נקת ווייז ויה גימ אויס שיפער פון דער הויט :
 (ג) ותגילה זאל ער נאר די האר אפגאלען ואת התק
 אונ דאם ארט ווי די גנע פון דעם נקת איז לא יגלח
 זאל ער נימ אפ גאלען רש"י שרייב' ער זאל צוויי האר
 איבערלאוען נאהקט ביי דער גנע כפי קען
 זאל וויקען אויב די גנע ווערט גרעקער דען אונ'ס
 ווערט גרעקער ווערין וועט זיא אריבער גיין אויב
 די האר) ויפיר אונ דער כהן אייהם פאכין סחור
 וכבס בגדיו ויפיר אונ ער זאל וואשן ויניע קליידער
 סחור
 ואלס הכתק לא יגלח :
 אפגאלען דיא האר וואס ארום דיא גנע ועיין רש"י :

(ג) [קס] (לאו לך) שלל נגלה כער סעל מקום הכתק שנלמך
 ואת התק לא יגלח עו' : ודאם איז אפגאל לא תששהו דער
 קעט'ס' דאם האם אונג אויף דם, קאם, ואל ער נימ

וְכַבַּס בְּגָדָיו וְטָהַר : ^ל **וְאִם פָּשָׁה**
יִפְשָׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר אַחֲרֵי טָהֳרָתוֹ :
וְרָאֵהוּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פָּשָׁה הַנֶּתֶק
בְּעוֹר לֹא יִבְקַר הַכֹּהֵן לְשַׁעַר
הַצֹּהֵב טָמֵא הוּא : ^ל **וְאִם בְּעֵינָיו**
עָמַד הַנֶּתֶק וְשַׁעַר שָׁחַר צָמַח-בּוֹ
נִרְפָּא הַנֶּתֶק טָהוֹר הוּא וְטָהֳרוּ
הַכֹּהֵן : ׀ ^ל **וְאִישׁ אֲרִיאֵשׁה כִּי־יִהְיֶה**
בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהַרְת בְּהַרְת לְבַנְת :
וְרָאֵה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם
בְּהַרְת בְּהַרְת לְבַנְת בְּהֵק הוּא פָּרַח
בְּעוֹר טָהוֹר הוּא : ׀ ^ל **שְׁשִׁי שְׁלִישִׁי כִּסְהָן מְהוֹכְרִין**

כבושואי וידפני : לה ואם
אוספא יוסיף נתקא
במשכא בתר דכתייה :
לו ויחויניה פהנא והא
אוסף נתקא במשכא
?א יבקר פהנא לשער
סומק מסאב הוא : לו ואם
כד הוה קם נתקא
ושער אוכם צמח ביה
אתסי נתקא דכי הוא
וידפיניה פהנא : לה וגבר
אואתתא ארי יהי במשך
בשרהון בתרן בתרן
חורן : לט ויחוי כהנא
והא במשך בשרהון
בתרן עמין חורן פוהקא
הוא סגי במשכא דכי
הוא : ׀ וגבר ארי ימר

בעל הטורים

גילוח גדול ככ"ע שיש בו שער ניזר ומטורע ונויס : (לו) לא יבקר.
ב' לא יבקר לשער הלאה טמא הוא. לא יבקר בין טוב לטע
שפתי חכמים

שטחא מיד טפשה אט"ס שמיין בו שער לטוב מעילא אמריין נמי
להיפך אט"ס בו שער לטוב אט"ס טלף טשה. רל"ס : ק (ד"ס)
הא שפתיים זה טלף ואלא למעלה בטפוק וכו שער לטוב מפני
שגמטלם ויכל לטורס כל מה שמינו שחור נקרא לטוב אבל מאלה
שפירש טחורס ויבקר נחרכב פמלס ובער טהור ככלל שחור פ"כ
קשה ל"כ מכו לטוב ל"ס וכו : ד' דלא טימא כיון דנזיריה הכמות
לאו שמיין עוממות וטעירות נגעים חלף פ"ס כהן אט"ס טלף פ"כ
טומאה יש כנעו מינו טמא כל זמן שלא יחמל הכהן טמא הוא
ה"ס אט"ס יש פ"כ טומאה ופ"כ הכהן יסא טהור קט"ל
עניני מומאת נגעים וטהרתם

(לו) ואם בעיניו עמד הנתק ושער שחור ימח בו נרפא הנתק
טהור הוא. העמקד כולו מינו עובין מה הוסיפם שחורס
הלא ככר נאמר (בספוק לד) לא פשה אחר הכסנר שחור הוא.
ולדעה נרפא מזה כחריס לבקורו, טמא לא פשה אשכ ילמח
בו שער שחור לפי טעמיס רק טעמיס כק פלגות הפסיון לכד סיחיה וכלן
לא סיחך בעמידתו בעיניו כלל. רק נלאוס טמא שער שחור ימח
בו. גם ערוע חורס הכורס לפרימי פה מלמך ולס בעיניו וגו'
יומר מכלל נגעים טלא נאמר וזה. לואס נאמר ככל סנטיס

ת"ל פשה יפשה : (לו) ושער שחור. מנין אף הירוק
והאדום שמינו לטוב ת"ל ושער. ולי' לטוב דומה להפניתי
הזכב ק. לטוב כמו וזכב : מהור הוא וטהרו הכהן. הא
קמא שחורו רככהן לא טעור : (לק) בהרות. הכרבורות :
(לט) כהות לבנות. שמיין לובן טלהעז אלא כהה : בהק.
כמיין לובן הגרחה ככשר חלס חלוס שקורין רוש"י בין
מכרבורות אדמיומות קרוי בהק כמיס ערען טכין עדשה
דעת זקנים מבקלי התוספות

אם טפשה אפילו נטמא טמא : (לו) והנה פשה הנתק בעור
טמא. סימא כתי קרא למח לי' וכלא ככר נאמר והנה לא פשה
סנמק וטהר אוחו ושטח לי' שומר דמי' ללו חתי קרא בייתי שפ"ב
קרא וזכנה לא פשה הנתק הכי כלומר אס לא פשה גוס שער
שחור מיין בו שטח אבל טמשיין בלבד לא יעמא ת"ל והכס פשה
דמטשין ככר טמא : (לז) ואם בעיניו ול"ס מה טל' ללמדת
והלא ככר נאמר אס לא פשה טטוק ושטח מיין דשער קרא למח
טמא

פירוש לתורת אלהים

גיבליבען שמיין פלוקר ער איז ניש גרעקער
גינורען ויער אונ שנוארצע האר האבען דריצען
גישפראצט גיפא הנהך דאס איז אוסיקן או דער נתק
איז גייהילט גינוראין שחור היא זאל איהם דער פתן
מאקען שחור ער זאל אים זאגען דו גיטם שחור :
(לח) ואיש אזכר או אדער אשה אנקבה כי היה או עם
וועט זיין אין דער הויט ניש ויער לייב יהיה זיי ויסיק
פלעקין : (לט) וראה זאל דער פתן ועיהן יהיה בעור עם
איז פאר האנדען אין דער הויט פון ויער לייב

וועט ער זיין ריין : (לח) ואם אונ אז דער נתק וועט
גימערט ווערען אין דער הויט נאך דעם אז דער
פתן האט איהם שחור גמאכט : (לו) וראה הפת זאל
איהם דער פתן ועיהן און דער נתק האט זיך
גימערט אין דער הויט לא יבקר זאל דער פתן ניש
זוכין לשער תחייב די האר פון גאלד פארב פלוקר
אפילו עם איז גימא אין דער נגע האר פון גאלד
פארב טמא הוא איז ער אויך טמא : (לז) ואם אונ אויב
בעיני אין זיין קאלוער עמד הנתק איז דער נתק

וְאִישׁ כִּי יִמְרֹט רֵאשׁוֹ קֶרֶת הָיָא
 מְהוֹר הוּא : מֵא וְאִם מִפְּאֵת פְּנֵיו
 יִמְרֹט רֵאשׁוֹ גִּבַּת הוּא מְהוֹר הוּא :
 וְכִי־יִהְיֶה בְּקֶרֶת אוּ בְּגִבַּת
 נִגַּע לְבָן אֲדָמָה צִרְעַת פִּרְחַת
 הוּא בְּקֶרֶת אוּ בְּגִבַּתוֹ :
 וְרָאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וְהֵנִיחַ שְׂאֵת--

רש"י

לעשה מבדיק הכשר בלבוש לח : (מ) טהור הוא . טהור משומלת נתקין שאינו נדון כסימני ראש וזקן סהם מקום שער
 אלה כסימני נגעי עור כשר בכל שער לבן ומחיה ופסיון : (מח) ואם משפחת קדקד כלפי פניו קרוי
 נבחת וזו ה'לדעין שמאלו וכו' בכלל ומשפט קדקד כלפי אחוריו קרוי קרחה : (מז) נגע לבן ארסרם . פתח מיין
 שער הנוראות ת"ל כמראה לרעת עור כשר כמראה הנרעת האמור כפרשת עור כשר אדם כי יהיה בעור כשרו ומה
 אמור בו שמעמל כד' מראות ונדון כב' שבעות ולא כמראה לרעת האמור בשחין ומכזה שהוא נדון כשבוט ח' ולא כמראה

עניני שומאת נגעים ומהרהרם
 שם של המקום גידול שער אין מקום לנודות זמל . וגם לא
 הארסם . כי כלל זמל הלבו (פסוק מז מח) משפט העומל שער
 כזה יבט שם כדד ער אש' יתכסה מנגפו כמ"ש שם והלרוע אשר בו הנגע וגו' כל ימי אשר הנגע בו יסמא וגו' כדד יבט וגו' .
 חלום ככלל פרישה המורה ענין מושג בענין הבקת שהוא במקום שדקך לגדל שער , ע"כ אם כשיעור שער סתמך ללומר מלה כסימני
 קרוי על פי הכהן , והוא אשר שער' הפסיון סוחלט כשומלת , עכ"ל לר"י לר"י המפתח להפירו עד שימחל מנגפו . אבל אם רק כסימני
 הכהן נראה ששומל סתמך על עמודי הראשון כשם הפסיון ואינו מגדיל והולך כשם שומלתו וגם עוד שער שחור למעו בו מחדש כדך
 מקום נראה והוא לנגוע בכל שפת שערית שמה ויכר מה ששכר' הכשר מתחתיו ומזר לו כת ה'משיח , כללם מזה כי נראה כהקף
 ושל סבריות לקדמותו . ע"כ טהור הוא . וסיכרו הכהן אף קודם הסתלקות הנגע מכל וכל . וזהו שרמזה סמורה ככפלות הלשון
 טהור הוא . וגם וסיכרו הכהן . כי דמו נבמל טהור הוא על האיש שהוא שליכר מזה שהוא מנוקף עמו . ע"כ הכר'ו הכשר ונרמס
 סתמך וזרז לו כת ה'משיח ע"כ וסיכרו הכהן אף קודם הסתלקות הנגע מהטור . לא רק שער הנגעים של במקום נמיחם שער לא
 יספרנו מ: זמלו עד אשר יתכסה ויסתלק הנגע מהטור כד"ל . כל ימי אשר הנגע בו יסמא : (לח) ויבט או אלה כי יהיה שער כדור
 שפסם כהרות וגו' . ללו' בוריהם המורה אשר ב'איש וזמל המורה על האש'ם הכהנים או כהנים כשפסם מאלד וינבטו על פן מהשפס
 דעם , ע"כ יארע כהם כהרות כהרות לבנות : (לט) ולזה הכהן וזהו שער כשפס כהרות כהות לבנות . ר"ל שארש'ם צוים כשגל
 אשר הוא מראה שמהל אלל הם לבנות וגם כהות , זהו לרמזן שזה רק שער הוא ששכר מתיכר (ולכל'ם עם גלמ'מכר) כי כ
 ובלמח ח'בו לזמן . ש'יבא לזו כיד' נגע ממשית . אבל כשך הוא שרמ כשור לשפשו , למען לעורל את האיש שמהל שיע בו ארס
 הכהור כע אל החשיבה ודו' לו כהפס'ה סוחל וכמה טהור הוא : (מ) ואיש' כי ימרט כלאש קרמ הוא טהור הוא . ר"ל אף כי מרעית
 לרשו הוא כנליו עכ"ל יען שאין כזה נגע ממשית , אין לרשוית' לבישו יוחר ולממלו . רק טהור הוא וענוקס מכל שרז ודי לו
 כשטרה זו לשבו מפרכרתי מרעיה ש'די : (מא) ואם שפלט פניו ימרט כלאש . כיכר ימרט שהוא מנוקף מלפ'ס שהוא במקום גליו
 דימרט , ע"כ נקדש נבמל הוא , שהוא מנוכח [קרוינן] מאלל ה' . ועכ"ל יען שאין כזה נגע ממשית טהור הוא , כי אין כזה הורלס
 על עון כשועל לטו הוא כל על כהרור כדד ודי לפניו ה'בוש היה . וכש"ל ז"ל פ' טהור שומלת נתקין . שאליו נדון כסימני סלש
 וזקן שמה מקום שער אלה כסימני נגע פור ונשך . ר"ל יוכר שזהו למעלות כעמו בקהל הוא כמכוון : סמח' ט"א .
 סמח' ובי יהיה ברחמ' או בגפנתו נגע לבן ארסרם לרעת הוא . ר"ל יוכר שזהו למעלות כעמו בקהל הוא כמכוון : סמח' ט"א .
 שפסם כרחמו או כנבחתו : (מג) ולזה אומ' הכהן והנה שמה הנגע לבנה אדמדתם וגו' כמלאש לרעת עור כשר . ופס"ס כמלאש'

פירוש לתורת אלהים

בְּהֵרַת אֲנִיעְלָבִי פִּרְעֻקִין כְּהֵת וְנֹאם וְעִנִין מִיִּנְקֵל וְנִיִּים
 בְּהַךְ הוּא דָאם וְנִיעַרְשׁ גִּירֻפְעֵן בְּהַךְ פִּרְח דָאם הָאֵם
 גִּבְלִימֵן דָאם דְּעַר הוּיִם שְׁחַר עַר אִיו שְׁחָר : (מ) וְאִישׁ
 אֹנֵן אֲבִיעַנְטָשׁ פִּי שְׁמֵם אִיו עֵם וְנֵעַם אִיוִם פִּרְלִיקֵם
 וְנִיעַרִין דִּי הָאָר פִּון זִיִן קָאֵפ פִּון אִינְטָן אַקְעֵנִין הָאֵלוּ
 אֹנֵן אִקִין מְבַה דָאם וְנִיעַרְשׁ גִּירֻפְעֵן אִיִין אֹנְגְמֵר
 נְאֻלֹנְג שְׁחֹר הוּא עַר אִיו שְׁחָר : (מא) וְאִם אֹנֵן אֹ או פִּון
 דְּעַר זִיִּים וְנֹאם צוֹם פְּנִיִם וְנֵעַם אַפ גִּיפְלִיקֵם וְנִיעַרִין

מצות השם

שגל' והלרוע אשר בו הנגע כנדייו יס' פרוש'ס וכלשו' יהיה פרוש
 (ט) [קפ"א] (פשה עז) סימנסו סמלרע כמפסס סמחוד כפשה
 ועל כסס יעסס וגו' :
 והפָרעו אשר פי הנגע וגו' . ודאם אין אמפָת ששח' דער
 סענפֿש' וזכ' זין אמפָתעל כזו צורישין זינע קלידער
 שזו מן לאין ויילד' ונאקפין די ידו : איה' איה' נאקאם , אג' סזו
 זיין ברעקעס זיין פֿניס , אג' זייענדיג סזו ער שרייען ער אין
 ספסא , אונ' ער נאל ויצען איה'ע ד'א שפסאם אל'ין אפֿג'יש'ד'ם
 סין פֿענקשין :

אונקרוס

מ"ו כל ימין דמכתשא
 ביה יהי מסאב מסאב
 הוא בלחודוהי יתיב
 מברא למשריתא
 מותביה: מ"ו ולבושא
 ארי יהי ביה מכתש
 סגירו בלבוש עמר או
 בלבוש פתן: מ"ח או
 בשתיא או בערבא
 לכתנא ולעמרא או

מ"ו כל ימי אשר הנגע בו יטמא
 טמא הוא בדר ישוב מחוץ למחנה
 מושבו: מ"ו והפגד פייה יהיה בו
 נגע צרעת בבגד צמר או בבגד
 פשתים: מ"ח או בשתי או בערב
 לפשתים ולצמר או בעור או בכל

ת"א כל ימי מילה ת: דרד ישב. נרעות סמאים מו זכרים קיו פרקין י: בנד למד. שנת כו כט מנחום נע ככרות י: לו כפור. שנת כח:

בעל הטורים

מניע הסמימה. ולכא לכב יגיע. כשכיל סגרים רלשו סד לשמים
 פ"כ נעמים בלוי עליו ולכא יסיה פרעו: (מו) דרד ישב. לפי
 שפתי חכמים

טמאים כפי הסוגין מן המקרא: א ולכך נקרא מלרע מולא
 רע: ב פ"י מדכתיב בדר ישב דמשמע חף שאל עמלן יב וטמא
 מה לא ישבו עמו. א"כ ע"כ מחוץ למחנה הוא מן ג' מחנות
 דכא טעמא מה מוחל במחנה לוי ולכאור במחנה שניה וכו' אכור
 במחנה לוי ומוחל במחנה ישראל עזרתי ולא יטמאו את
 עמיתים ולא כפי' את עמם דמשמע מן עמיה לוי וטמא לוי
 נטמא מה עמם טמא ולכא מנהא אח: ג והלכ"ד ללכ"ד לפי

עניני שומאט ננעמי ומהרתם
 פס': (מו) כל ימי אשר הנגע בו יטמא. כי נראה מזה שלא שכ
 טענין כמטוב טמא. ע"כ בדר ישב וגו'. עד אשר ישוב אל ס'
 ויטמאו מלרעו ויטמאו מנגו מכל וכל אז יוכר כי הוא כפי
 פטונו. ויטמא כדתי בעצמים במורע המלרע ביום ספרתו.
 סללו לא נלמדו רק בדרך חפשי המקראות: (מו) והכגד
 נרעות לכח שפיה פות ופלא בישלאל להזכירן מלכ"ד. שהמספר

פירוש לתורת אלהים

ער זאל רופען אונ אוים שרייען איך בין טמא ברי
 מענטשן ואלין יוד פון אים אפ שרייען: (מו) כל ימי
 אלע מענע אשר וואס דרא נגע אזו אין אים יטמא זאל
 ער טמא ויין בדר ישב ער זאל אליין ויצען אפילו
 אנדערע מענטשן וואס נגען אויך טמא טארען
 ניט ויצען נעבין אים. רש"י שרייבט פאר וואס אזו פר
 ענדערט אמציער פון אנדערע במאים דען אנדערע
 טמאים מענין ויצען צו זאמען. דער תירוץ איז ער
 איז דאך גיטמאראפט גינארין מיט צרעת ווייל ער
 האט לשון הרע גירעט צווישען מאן אונ נוייב אונ
 האט צווישען זיי אצווישען שריר גימאכט אנדער
 דורך לשון הרע האט ער גימאכט אצווישען שריר
 צווישען איין מענטשן אונ צווישען אנדערין דרום
 זאל ער אריין ויצען אונ זאל ויין אפגישייד פון אלע
 מענטשן מיטן ויין ויצוגג זאל ויין אויסער דרא
 מרנה: (מו) והכגד אונ אקלייד וואס וועט איך איהר
 ויין אפלעק פון צרעת בגד אין אקלייד פון וואל
 אז אדער אקלייד פון פלאקס: (מה) או אדער בשתי

מצות השם

כשרתם שחלמך והכגד כי יסיה בו נגע לרעט וגו':
 פארן מיט דעם קלייד. אונ וויא דער פון וועט איהם זאנען.
 אזוי זאל ער טאהן:

מלאכת עור: ^מ והיה הנגע ירקקו
או אדמדם בפגד או בעור או
בשתי או בערב או בכל כלי עור
נגע צרעת הוא וראה את הפה:
וראה הפה את הנגע והסגיר
את הנגע שבעת ימים: ^נ וראה
את הנגע ביום השביעי פי פשה
הנגע בפגד או בשתי או בערב או
בעור לכל אשר יעשה העור
למלאכה צרעת ממארת הנגע
טמא הוא: ^{נב} ושרף את הפגד או
את השתי או את הערב בצמר
או בפשתים או את כלי כלי העור
אשר יהיה בו הנגע פי צרעת

במשכא או בכל עבדת
קשק: ^מ ויהי מכתשא
ירוק או סמוק בלבושא
או במשכא או בשתיא
או בערבא או בכל מאן
דמשק מכתש סגירותא
הוא ויתחזי לכהנא:
י ויתחזי פהנא ית מכתשא
ויסגיר ית מכתשא שבעא
יומין: ^נ ויתחזי ית
מכתשא ביומא שביעאה
ארי אוסיף מכתשא
בלבושא או בשתיא או
בערבא או במשכא לכל
די התעבד משכא
לעבד תא סגירות
מחסרא מכתשא מסאב
הוא: ^{נב} ויוקד ית לבושא
או ית שתיא או ית ערבא
בעמרא או בכהנא או
ית כל מאן דמשק
די יהי ביה מכתשא
ארי סגירות מחסרא היא
ת"א ושקף ט"ס . יעומו קמו :

רשב"ם

בעל הפרדים

(נא) צרעת ממארת . כמו טילון ממאיר וקוף כמאבי
שפתי חכמים

(נב) ושקף ט"ס סגד . הספוק ממחיל ומסיים כשפס לו שכל
רש"י

אחס ספיקו של פי אחס: ד פירש"י לי טילון צמאיר וסיומ
קון מלאכי: ה ונה ספיקו צמאיר של רק צמאיר מ"ס כמ
והנזכר כשכל וזכוס: ו וסב"פ כשמשו ודוקף ט"ס וקף:

שנעשה בו מלאכה: (מ) ירקק . ירוק שנירוקו: אדמדם .
אדום שגלדומוס: (נ) צרעת ממארת . לי טילון ד ממאיר
(יחזקאל כח) . ומדרשו תן בו מארה שלא תהנה הימנו:
(נב) בצמר או בפשתים . של צמר או של פשתים הנה הנהנו:

עניני טומאת נגעים ומהרתם
לח"כ משמטו כירוס ביום . ולס לינו חזר משמטין כלי הפיו
שכבתיו טהור וישב ושוכב עליהן . לס לא חזר בו משמטין סגדיו
ומודל ומסורסם לבדו . ומוד הלרין ט"ס . וכעת אכחז רק שמת
וערב סס המוסיס סגדיו לרובל כהנא: (נ) לרעת ממארת .

ה"ל הוא כשא תשרף אינה לריכה דבר אחר עמה א"כ מה ת"ל בצמר או בפשתים להוליא את הלימירות שבו שן
רעת זקנים כובעלי התוספות
קסו לו: (נ) לרעת ממארת היא כשפשה לרעת מליס

טטילו . ולס ערין טומד כשמה עורו ולרעס . ויהי מוכדל ומסורסם לבדו . ומוד הלרין ט"ס . וכעת אכחז רק שמת
סגדיו סטלו . דהיינו סס כשמה סגדיו סטלו כשמה עורו ולרעס . וערב סס המוסיס סגדיו לרובל כהנא: (נ) לרעת ממארת .

פירוש לתורת אלהים
אין דעם סנאוע פאדים או בערב אין דעם דורה
נוארף פאדים לפשתים פון פלאקס יצמר אדער פון
נואל או אדער בעור אפעל וואס אין נאך דער פון
קין בלי גימאכט געווארען או אדער בכל מלאכת אין
אלע פלים נוס פון דער פעל אין גימאכט גיווארין
אויב עס נעמט דרינגען ויין אנגע: (מ) ויהי אוב דיא
נגע נעמט ויין יצקע באנץ גרין או אדער אדמדם באנץ
רוים בגני אין דעם קלייד או אדער גער אין דר פעל
או אדער בשתי אין דער סנאוע או אדער קטב אין
דורה נוארף או אדער בכל אין אלע פלים וואס קען

האם גימאכט פון דער פעל נגע דאס איז אפלאג
פון אצבעת ויהי זאל דאס גיווינען ווערען צום
פיהן: (נ) ויהי זאל דער פהן זעהן די נגע ויהי זאל
ער פאר שליטען די נאך וואס דרינגען איז די נגע
שבעת ימים ויגען טאג: (נא) ויהי אוב ער זאל זעהן
דיא נגע אין דעם ויגעמען טאג פי פשה אז די נגע
האט זיך גימערט אין דעם קלייד או בשתי ית קרעץ
כמארה וואס זיא טאכט סגדיו אדער אין פאר
שאלמענע הנגע דיא פלאג טמא איז קמא: (נב) ושרף

אין דעם סנאוע פאדים או בערב אין דעם דורה
נוארף פאדים לפשתים פון פלאקס יצמר אדער פון
נואל או אדער בעור אפעל וואס אין נאך דער פון
קין בלי גימאכט געווארען או אדער בכל מלאכת אין
אלע פלים נוס פון דער פעל אין גימאכט גיווארין
אויב עס נעמט דרינגען ויין אנגע: (מ) ויהי אוב דיא
נגע נעמט ויין יצקע באנץ גרין או אדער אדמדם באנץ
רוים בגני אין דעם קלייד או אדער גער אין דר פעל
או אדער בשתי אין דער סנאוע או אדער קטב אין
דורה נוארף או אדער בכל אין אלע פלים וואס קען

ממארת הוא באש תשרף: ו ואם יראה הפה והנה לא פשה הנגע בבגד או בשתי או בערב או בכל כלי עזר: ו וצוה הפה וכבסו את אשר בו הנגע והסגירו שבעת ימים שנית: שביעי רביעי כשהן מחוברין נה וראה הפה אחרי הפכס את הנגע והנה לא הפך הנגע את עינו והנגע לא פשה טמא הוא באש תשרפנו פחתת הוא בקרתו או בגבתו: ו ואם ראה הפה והנה פהה הנגע אחרי הפכס אתו וקרע

בגדא תתקד: ו ואם יחוי כהנא והא לא אוסיף מכתשא בלבדשא או בשתיא או בערבא או בכלי מאן דמשך: ו ויפקיד כהנא ויחורון ית די ביה מכתשא ויסגרנייה שבועא יומין תנינות: נה ויחוי כהנא פתר דחורו ית מכתשא והא לא שגא מכתשא מן פד הנה ומכתשא לא אוסיף מסאב הוא בגדא תוקדיניה תברא היא בשחיקותיה או פחדתותיה: ו ואם הוא כהנא והא עמיא מכתשא פתר דחורו יתיה ויבוע יתיה מן ת"א בקרתו או וזכיס נ גס

בעל המורים

המורים כהנא עמויני שרפס: (נד) וכבסו. בעיני כל אדם. הלויי כבסו וכיבסו כלל אדם: (נה) בקרתו. אלו השחקים שכששחק פגדו נשך השטר ונפשה כמו קרח: בגבתו. אלו רש"י

רשכ"ם

וכן המארה והמחמה לשון קללה וחסרון: (נה) פחתת. לשון מארה שפסחויקומחסר:

שפתי הכמים

פ' לא כריך לכבס אלא מקום שנגע ולא הכגד שיש עליה הנגע מ"ל אשר בו הנגע וכו': ח' פ'כ"ט לקמן כפרשה זו כתי' גזי כבסו הנגע והנה פהה הנגע אחרי כבסו אוחו סיינו הנגע: ט' ותדוק מויה' הא סבה סבוכ לא שלא סעו ותדוק הא סעו סבוכ או מוסכ סבוכי וס' יוסר קשה מלא הפך עינו שהוא טמא: י' שפשה יוסר קשה מלא פשה שהוא טמא: כ' שלא כמלא כבסו מקום אס פשה. שמענו שאל לו הפך ולא פשה עמא ואין ל"ל לא הפך ופשה י הפך ולא פשה איני יודע מה יששה לו בת"ל והסגיר את הנגע מ"מ דברי ר"י ומכ"ל וכו' כדלמי' בת"כ ורמותיה כאל לישב המקרא על אופטיו: פחתת היא. ל' גומא כמו (ש"ב יו) באתת הפחמים כלומר שפלה היא נגע שמראיו שוקעין: בקרתו או בגבתו. או כתרונמו כשחיקותיה או כדלתותיה: קרתו. שחקים ישעים ומפטי הדרש שהורגך לנז"ש מנין לפרייה כנגדים שהיא טהורה לאמה קרת ונבחת בלדס ואלמרה קרת ונבחת כנגדים מה להלן פרח ככולו טהור אף כאלו פרה ככולו טהור לכך אמר הכתוב ל' קרת ונבחת. ולענין פירושו ותרונמו וזהו משמעו קרת לאון ישעים ונבחת ל' חרשים כאלו כתב בחרותו או בקדמותו וקרתת ל' אחרים והנבחת לשון פנים כמו כמתוח אס מפאת פניו וגו' והקרתת כל שאפסע ויורד מן עניני טומאת נגעים וטהרות

ממין אחר. אימרות ל' שפה כמו אימרא: (נד) את אשר בו הנגע. יכול מקום הנגע כלכך ז' ח"ל את אשר בו הנגע יכול כל הכבד כולו עמון כבסו מ"ל הנגע ח הא כולד יכבס מן הנגד עמו: (נה) אחרי הכבס. ל' העשות: לא הפך הנגע את עינו. מ' לא הוכחה ממראיתו: והנגע לא פשה. שמענו שאל לו הפך ולא פשה עמא ואין ל"ל לא הפך ופשה י הפך ולא פשה איני יודע מה יששה לו בת"ל והסגיר את הנגע מ"מ דברי ר"י ומכ"ל וכו' כדלמי' בת"כ ורמותיה כאל לישב המקרא על אופטיו: פחתת היא. ל' גומא כמו (ש"ב יו) באתת הפחמים כלומר שפלה היא נגע שמראיו שוקעין: בקרתו או בגבתו. או כתרונמו כשחיקותיה או כדלתותיה: קרתו. שחקים ישעים ומפטי הדרש שהורגך לנז"ש מנין לפרייה כנגדים שהיא טהורה לאמה קרת ונבחת בלדס ואלמרה קרת ונבחת כנגדים מה להלן פרח ככולו טהור אף כאלו פרה ככולו טהור לכך אמר הכתוב ל' קרת ונבחת. ולענין פירושו ותרונמו וזהו משמעו קרת לאון ישעים ונבחת ל' חרשים כאלו כתב בחרותו או בקדמותו וקרתת ל' אחרים והנבחת לשון פנים כמו כמתוח אס מפאת פניו וגו' והקרתת כל שאפסע ויורד מן עניני טומאת נגעים וטהרות

דעת וקנים מבעלי הרוספות

שפסכו ספסו ומפסכו הנגע: (נד) שפחת סיא. סומח והלך סוף ולכך כלש חרשפסו ולא פני לקרעו עקום החרש מן הנגד:

לותרת אלהים

גיוארין והנה אונ דיא נגע האט נים פאר ענדערט דאס געשטאלט הנגע אונ דיא נגע האט זיך נים גימערט פסא היא אין עם טמא באש תשרפנו אין פייער יאר מען דאס פאר ברענען פהרת היא דיא נגע איז איין גענראפין אין קלייה בבתיה אין זיינע אלטע קלייער אי אדער בנפחתו אין די זיינע קלייער: (נט) ואם אונ אז דער פהן נועט זעהן והנה וכו' וקבע אונ

הוא משלש מארה, החרש עקלנס ומכלה את הנגד: (נד) שפחת סיא וקרתתו או נבחתו. ס' יק' והפסד הוא, וההפסד בלד עליונו של הכבד (אונטרלינג), או בלד מחמושו של הכבד (אונטערלינג):

אונ ער זאל פאר ברענען את זבנך יכו' (נג) ואם יראה וט': (נד) וזהו זאל דער פהן שאפין וכבסו יאר מען דאס קלייד אויס וואשין אדער נים אין גאנצין יאר דס ארמ ווא די נגע פר נעקמט אונ אביסקל ווייער והקירו אונ ער זאל פאר שליפען דאס אנדערע מאל אויף זיינען מען: (נה) והא דער פהן זאל זעהן אברי יאר דעם אז דאס ארמ פון דער נגע איז געוואשען

אתו מן־הבגד או מן־העור או מן־
 השתי או מן־הערב : מפמיר נז ואם־
 תראה עוד בבגד או־בשתי או־
 בערב או בכל־כלי־עור פרתת הוא
 באש תשרפנו את אשר־בו הנגע :
 והבגד או־השתי או־הערב או־
 כל־כלי־העור אשר תכבס וסר
 מהם הנגע וכבס שנית וטהר :
 זאת תורת נגע־צרעת בגד
 הצמר או הפשתים או השתי או
 הערב או כל־כלי־עור למטהו או
 למטהו : פ פ פ

לבושא או מן משכא או
 מן שתיא או מן ערבא :
 נז ואם תתחזי עוד
 בלבושא או בשתיא או
 בערבא או בכל מאן
 דמשך סגיא היא בגמרא
 תוקדיניה ית די ביה
 מכתשא : נז ולבושא או
 שתיא או ערבא או כל
 מאן דמשך די יתחור
 ונעדי מנהון מכתשא
 ויצטבע תנינות וידבי :
 נז דא אוריתא דמכתש
 סגירו לבוש עמר או
 כתנא או שתיא או ערבא
 או כל מאן דמשך
 לדכותיה או לסאבותיהו

פ פ פ

ה"א וסגד . זכום זל : וכבס
 שנים . הלין גל : לטכור .
 מיר סס :

בעל הטורים

הלכרת . ה"ס כנגד ה' חומשים לו' שהפסוק ל' הכע כלאו מוכר
 על ה' חומשי חורה . ' כעשית של גנבים הס בין נגעי בנדים
 ונגעי כמים שלם יקיימו' דכיות יללו מאלו פסוקים :

החודשים שכתבתי מדע שכתבתי בולמות . ז"ס כתיב נגע לרעה
 כבי הרויט וס' זלח חתיב בט"ו : דכרים נגעים בלמים : (נט) זלח
 הורח נגע . תורח המלועס . תורח אשר בו . זלח המורה . פורת
 רש"י

שפתי חכמים

ספן יומר קשה מלא הסן אלס לל : ל לל שיקרנו בלבד אלל
 יפלטנו ג' זלח זלח מלכה שפסם בכר הוככ לעיל זלחן סווי
 לפרש זלחן השפסס זלחן סווי :

הקדקד ולחמיו . כך מפורש כ"כ : (ט) וקרע אורו .
 יקרע מקוס הנגע מן הבגד ל ישראל . (נו) פרתת היא .
 דכר החור ולומח : באש תשרפנו . חת כל הבגד :

קר ממנו הנגע לגמרי : וכבס שנית . ל' טכילה תרנוס
 לל לבון ויתמור חוץ מזה שאינו ללון אלל לטכול לכך תרנומו וילטבע וכן כל־כבוסו בנדים
 סהן לטכילה מתורגמין וילטבע : חסלת פרשת תוריע

הס כשכנסוהו בתחלה ע"פ כהן
 לל לבון ויתמור חוץ מזה שאינו ללון אלל לטכול לכך תרנומו וילטבע וכן כל־כבוסו בנדים
 סהן לטכילה מתורגמין וילטבע : חסלת פרשת תוריע

פירוש לתורת אלהים

תשתי וכו' אשר וואם עם נועם אוים געוואשין ווערין
 וכו' אינן די נגע נועם זיך דער פון אפ מאן וכבס שנית
 זאל מען דאס ציום אנדערין קאל טובלען ויטהר אונ
 עם זאל זיין קהור : (נס) זאת תורת . דאס איז דאס
 לערנונג נגע צרעת פון דער פלאג פון דעם צרעת
 בגד פון אקלייד פון וואל או הפשתיים וכו' לטהר צו ריין
 מאכין איז או לפימא אדער אום ריין מאכין איהם :

ואל ער אוים רייקען דאס ארם פון דער נגע פון
 דעם קלייד או פן ויטהר וכו' : (נו) ואם אונ אויב אז נאך
 דעם אז מען הט אויסריקען דס ארם פון דער נגע
 פון דעם קלייד נועם וויידער גייעהן ווערין די נגע
 בבגד וכו' פורתת היא דאס איז אקליאונג פון אנגע באש
 זאל מען אין פיער פאר גרענען דאס קלייד וואם
 דיא נגע איז דרינען : (נז) ותבגד אונ דאס קלייד אי

מופתי אלישע

ואל וואש בא מפעל שלישה וכו' . * וואיש בא מפעל שלישה ויבא לאיש האלהים
 אפענש איז געקוען פון

פירוש עברי מייש

צוויי פויזינר פלמידים פון די גביאים איז גקוען
 אפענש פון שקאט בעל שלישה ויבא אונ האנו

לחם בפורים עשרים לחם שערים וכרמל בצקלנו
 ויאמר תן לעם ויאכלו : ויאמר משרתו מה אתן
 זה לפני מאה איש ויאמר תן לעם ויאכלו פי
 כה אמר יהוה אכול והותר : ויתן לפניכם
 ויאכלו ויותרו כדבר יהוה : ונעמן שר צבא
 מלך ארם היה איש גדול לפני אדניו ונשא
 פנים כפיבו נתן יהוה תשועה לארם והאיש
 היה גבור חיל מצרע : והארם יצא גדודים
 וישבו מארץ ישראל נערה קטנה ותהי לפני
 אשת נעמן : ותאמר אל גברתה אחלי אדני
 לפני הנביא אשר בשמרון או יאסף אתו מצרעתו :
 ויבא ויגד לאדניו לאמר בואת וכזאת דברה
 הנערה אשר מארץ ישראל : ויאמר מלך ארם לך
 בא ואשלחת ספר אל מלך ישראל וילך ויקח בידו
 עשר כפרי כסף וששת אלפים זהב ועשר חליפות
 בגדים : ויבא הספר אל מלך ישראל לאמר
 ועתה כבוא הספר הזה אליה הנה שלחתי אליה את
 נעמן עבדי ואספתו מצרעתו : ויהי כקרא מלך

דעם ארם בעל שלישה און האם
 גברינגם צום נביא אלישע ברום
 פון די ערשטע צייטע קביאה
 דער ילקוט פרענס אין דעם אלישע
 גיווען און וואס מען האט איהם
 געבריינגט כבודים , נאר דער
 פוסק לערנט אונד ווער עס בריינגט
 אפמנה צו אפלימד חכם אין גלייך
 ווי ער בריינגט כבודים צו אפמנ ,
 און אזוי וויא כבודים האט גיט
 גאר וויא פיל איינער האט געבריינגט
 צום פון פאר כבודים , האט דאס
 דער פון געדראפט פריינדליך און
 געפען אונד גיט ביי ווערן אויף
 דעם סענעש צו זאגען ער האט
 ווייניג געבריינגט , אזוי דארף זיין
 יעדער פלימד חכם , וויא פיל
 איינער בריינגט אים אפמנה דארף
 ער די סמנה פריינדליך צו געפען ,
 און גיט זיין ביי אויף דעם סענעש
 ער האט איהם ווייניג געבריינגט
 ויאמר תן לעם ויאכלו . אלישע
 האט גיזאגט צו זיין משרת גיב
 די ברום צום פאלק זאלען וויא
 עסן האט דער משרת גיזאגט
 צו אלישע קח אמן זה לפני

ישראל

פירוש עברי מיימם

גבראכט צום נביא פון גאט צו אלישע לחם צוואנציג
 ברום פון אזוי אגעשרמיין וואס איז ערשט צייטיג
 גיזארען כרמל בצקלנו און פייכטע וואנען וואס איז
 נאך אין דער שאלעכץ ויאמר האט דר נביא אלישע
 גזאגט צו זיין משרת פן לעם גיב צום פאלק צו דיא
 פולסידים פון די גביאים ויאכל אונד לאווי זיי עסין :
 (ב) ויאמר האט זיין משרת גיזאגט סה און וואס זאל
 איה געפען איין ברום פאר הונדערט מענטשען
 ויאמר האט אלישע גיזאגט פן גיב צום פאלק און
 לאזען זייא עסין בי ווארום אזוי האט גאט גיזאגט
 אכל וייא וועלין דאס עסין ויתיר אונד עס וועט נאך
 פלייפען ומו לפניכם האט דער משרת פאר וייא דאס
 ברום געגעפען ויאכל האבין זייער געעסין ויתיר און
 האבין איבער גלאזט קרבי ו אזוי וויא די בייד פון
 גאט געסן אונד נעמן שר צבא דער הויכט מאן פון דעם
 חיל פון מלך ארם תהי איז גיווען איין גרויסר מאן
 פאר זיין האר ונשא פנים אונד דער מלך האט איהם
 זייער ליב געהאט בי ווארום בי דורך אים נמן . השעה
 הט גאט געגעבן אהליף צו ארם והאיש אונד דר מאן
 איז גיווען שטארק האפטיג מצרע אונד איז גיווען
 קרעציג וואס אונד די לייט פון ארם , זיא זענין ארום
 גיזאנגען שערן וייא זאלען רויבן וואס וייא וועלין
 זייען וישבו האפען ווי גיזאנגען פון ארץ ישראל

נערה פסנת אקלייני וינגע פרוי פון דר שטאט גערזן
 והי אונד זיא איז גיווען איין משרתת לפני אשת נעמן
 פאר דס ווייב פון נעמן : (א) ויאמר האט דיא וינגע
 פרוי גיזאגט צו איר הארינגע אהל אונד דס געקעט
 פון מיין הארן זאל זיין לפני הנביא פאר דעם נביא
 וואס וואגט אין שוקרון אז דענצטמאל יאסוף וועט
 ער אים היילען פון זיינע קרעץ : (א) ויבא איז נעמן
 געקומען ויגד לאדניו אונד האט גיזאגט פאר זיין האר
 פאר דעם מלך ארם בואת וכזאת אזוי אונד אזוי דברה
 האט די וינגי פרוי פון ארץ ישראל גרעם : (ב) ויאמר
 מלך האט גיזאגט דער מלך פון ארם צו געבן לך גיי
 אדון בא קום ואשלחה אונד איה וועל שיקען אבריה
 צום מלך ישראל וילך איז געבן גיזאנגען ויקח בידו
 אונד האט גינעמען איין וינגע הענט אפמנה צו
 ברענגען צום נביא צעהן צענטין זילבר וששת אונד
 זעקס טויזענד גילדין וישל אונד צעהן פאר גילדיער
 (ג) ויבא הט געבמן געברענגט דעם ברוי צום מלך
 ישראל לאמר אזוי צו זאגען פלוימר איז דעם ברוי
 איז גישטאנען דאס לשון ופתח אונד אצונד אז דער
 ברוי קומט און צו דיר חת שחתמי אליה איה שיק צו
 דיר ביינן פונעכט געבן ואספתו אונד דו זאלסט איהם
 היילען פון זיינע קרעץ : (א) והי אונד עס איז גיווען
 כקרא מלך אז דער מלך ישראל האט גיליענט דעם

ישראל את-הספר ויקרע בגדיו ויאמר האלהים אני
להמתית ולהחיות פיהו שלח אלי לאסף איש
מצרעתו כי אך-דעו-נא וראו פיתתאנה הוא לי:
י יהי בשמעו אלישע איש-האלהים ביקרע
מלך-ישראל את-בגדיו וישלח אל-המלך לאמר
למה קרעת בגדיך יבא-נא אלי וידע כי יש נביא
בישראל: י ויבא נעמן בסוסו וברכבו ויעמד פתח-
הבית לאלישע: י וישלח אליו אלישע מלאך
לאמר הלוך ורחצת שבע-פעמים בירדן וישב
בשרך כד וטהר: י ויקצף נעמן וילך ויאמר הנה
אמרתי אלי ויצא יצוא ועמד וקרא בשם-יהוה
אלהיו והנה ידו אל-המקום ואסף המצרע: י הלא
מוב אבנה ופרפר נהרות דמשק מפל מימי ישראל
הלא-ארחץ בהם וטהרתי ויפן וילך פחמה:
י ויגשו עבדיו וידברו אליו ויאמרו אבי דבר גדול
הנביא דבר אלהי הלא תעשה ואף פיי-אמר
אלהי רחץ וטהר: י וירד ויטבל בירדן שבע
פעמים כדבר איש האלהים וישב בשורו כבשר

איש דער משרת האם געטען
גרויס אין האנט און האט גינאנט
צו אלישע וואס זאל איך נעמען
אוי אברויס פאר הונדערט
פענסלין, עס איז ניווען צוואנציג
ברויס, און סויענד סענשלין,
קוקס אויס איין ברויס אויף
הונדערט פענסלין, וועלן דאך
די פענסלין פון די ברויס נאר ניס
האבען, איז דאך בעסער איך וועל
בעהאלטן די צוואנציג ברויס פון
דינעסוועגען אליין, וואסאלס איז
ניוען אהונדער יארהו און צווייסיגס
די ברויס נעמען דאך געבריינגט
ניוואלט פון דינעסוועגען סאטער
ווייל דער בריינגער אז נאר דוא
זאלטס עסן דוא ברויס, און ניס
זיב זאלן עסן, דאס אלישע נאך
אפאלט גינאנט צו זיין משרת גיב
דאס ברויס צו די סויענד פענסלין
און זאג וויי איך האב געהייסען
זיב זאלען די ברויס עסן, ווארום
אוי האט גאט גינאנט מען וועט
עסן און פון וועט נאך איבער
לאזן, וועלן זיב עסן וויי פועל
זיב וועלן עסן, און דאס
איבערדע וועט בלייבען פאר פיר
וועל איך עסן, ווארום דער נביא
אלישע האט גיוואלט עסן די ברויס
משרת

פרוש עברי מייטש "בסויו קרי אמנה קרי

און נעמן האט געצרינגט וילך און איז אנוועק גינאנט
ויאמר און ער האט גינאנט הנה אמרתי איך האב מיר
גיטראכט אל יצא ער וועט ארויס גיין צו מיה וטער
און ער וועט זיך שטעלען וקרא און וועט רופן דעם
נאמען פון זיין גאט הנה און ער וועט אויף הייבן
זיין האנט צו דעם ארץ פון דעם צרעת ואסף און
עס וועט ווערן פאר היילט דאס צרעת און ער
הייסט איך זאל מיה בארין ופען סאל אין ירדן:
(סו) הלא מוב עם איז בעסער די מייקען פון במשק
מפל פון אלע וואסערין פון ישראל הלא פאר וואר
איתם איך וועל מיה וואשען אין זיב וועל איך דען
ווערין ריין ריין און ער האט זיך אנוועק גיקערט
וילך און איז אנוועק גינאנטען מיט צאָרען: (סו) ויגשו
און זיינע קנעכט האבען גינענהם וידברו און
האבען צו אים גירעט ויאמרו און זיב האבען צו
אים גינאנט איז מין פאטער בלוקר מין האר דבר
גדול דער נביא זאל דיר אפילו זאגען אנוויסע זאך
וואלסטו דאך דאס גיטאן ויף און אויך איז שוין
אבל שפן יז אסר אז ער האט דיר גינאנט אגרינגע
זאך ויז דו וואלסט דיר וואשען אין ירדן ויטיר און
וועסט זיין ריין גיקערסט דאס געוויס סאן:
(י) וירד און נעמן האט גיקערט ויטבל און האט
זיך גיטבלת אין ירדן שבע פעמים ופען סאל כדבר

קריף ויקרע בגדיו האט ער צוריסען זיינע קליידער
ויאמר און ער האט גינאנט האלהים אני בין איך דען
אנאם להמתית ולהחיות איך נאר קאנען שיימען און
לעפעדיג מאכען כי ית וואס דער שיקט צו מיר
לאיח איך זאל היילען אפענטש פון זיינע קרעץ כי
ווארום איך דע נא ווייסט וראי און ועדום כי מטתה היא
לי ער זוכט אויף מיר עפים איין עלילה: (יא) ויהי
כשמוע אלישע אז אלישע איש האלהים דער נביא פון
גאט האט גיהערט כי אז דער מלך ישראל האט צו
ריסען זיינע קליידער וישלח האט ער גישיקט צו
קלך לאמר אויז צו זאגען למה ווארום האסטו צו
ריסען זיינע קליידער זאל לאז נעמן קוקען צו מיר
וועל איך אים היילען וידע און לאז ער וויסען כי יש
אז עם איז דא אנביא ביי ישראל: (יב) ויבא איז
נעמן גיקוקען בסויו מיט זיינע פערד וברכבו און
מיט זיינע רויט ווערין ויעמד פתח הבית לאלישע און
האט זיך גישטעלט פאר דער מיר פון דעם היזו פון
אלישע: (יג) וישלח האט ער אלישע צו איהם גישיקט
לאמר ער זאל איהם זאגען הלה ורחצת און דוא
זאלסט דיר וואשען שבע ופען סאל אין ירדן וישב
וועט זיך ווידער קערן ריין לייב צו דיר אויז וויי
עס איז פריער גיווען איידער דוא ביסט מצרע
גינאנען וספיה און דוא וועסט זיין ריין: (יד) ויקצף

נער קמן ניהמר: יי נישב אל-איש האלהים הוא
 וכל-מחנתו ויבא ויעמד לפניו ויאמר הנהגא
 ידעתי כי אין אלהים בכל-הארץ כי אם-בישראל
 ועתה קהגא ברכה מאת עבדך: יי ויאמר חי-
 יהוה אשר-עמדתי לפניו אם-אקח ויפצר-בו לקחת
 וימאן: כ ויאמר נעמן ולא יתנגא לעבדך משא
 צמד-פרדים אדמה כי לוא-יעשה עוד עבדך עלה
 וזבה לאלהים אחרים כי אם-ליהוה: כי לדבר הזה
 יסלח יהוה לעבדך כבוא ארני בית-רמון
 להשתחות שמה והוא ונשען על-ידי השתחית
 בית רמן בהשתחיתו בית רמן יסלח-נא יהוה
 לעבדך בדבר הזה: כי ויאמר לו לך לשלום וילך
 מאתו כברת ארץ

וואס איף איר איז גייען די גרסת,
 ער האט גינאלט לעבין וויא ריא
 הורה האט גינאנט גיט אויף ברויט
 אליו לעבט דער סענש נאר אויף
 די זאך וואס די מיל פון גאט דעם
 ארויס פון דעם זאל דער סענש
 לעבין, מון דער זאך לעבט דער
 מענש, דריבער האט אלישע גאנא
 צו זיין וואס די אפחה ברויט גיט
 די פלמידים און איך וועל לעבין פון
 דאס צו געקומענע שפיקול ברויט
 וואס אויף איהר איז געקומען דער
 ווארס פון הקב"ה: (וי) ויפול לפניו
 ביאכלו וייתירו כדבר ה', דער
 משרת פון אלישע האט גיגעבען
 דיא צוואנגי ברויט פו די צוויי
 שויענד פלמידים און וייר האבען
 גיגעסען וואו זענען זאס גינארען
 און האבען איבער געלאזען, אזוי
 וויא גאט האט גינעם צו אלישע:

ינא כתוב ולא קרי

פירוש ע"מ

ערד פון ארץ ישראל וייל דס איז הייליג וועל איה
 פון איר אין מיין שטאט מאקען אמאנס כי נוארדם
 דיין קגעקט געסן וועט שוין גיט סקריב זיין איין
 עולה און אשעקמונג יאלויס צו אנדער יאפ געקער
 כי אם ליי נאר צו גאט נאר דער צו דער זאך זאל
 גאט פאר געבען צו דיין קגעקט כבוא אז מיין האר
 דער מלך ארם וועט קומען אין דעם היזו פון דעם
 אפ גאט בית רמון להשתחית צו בקען ויה דארט הייט
 און ער גישען ער איז גוויינגליך צו זיין אנגילעהנט
 אויף מיין האנט השתחית און איה וועל מיה אויף
 מוען בקען געט איה מער גיט נאר בהשתחית אז
 איה וועל מיה מוען בקען איבער דאנק צו דעם
 אפ גאט בית רמון יסלח ואל גאט פאר געבן און זאל
 מוחל זיין צו דיין קגעקט די דאווע נאך: (כב) ויאמר
 האט אלישע צו אים גינאנט לך גיי צו פרידען וילך
 און ער איז אנועק גינאנגען פון אים גברה ארץ איין
 אקער לאנד:

אזוי ווי דער נביא האט אים גינאנט וישב האט זיך
 וודער גיגעטם זיין לייב כבש אזוי וויא דאס לייב
 פון אקליין וינגעל ויסדר און ער איז גינארען ריין:
 (יח) וישב און ער האט זיך אים גיגעטם צו דעם
 נביא פון גאט היי, ער געסן וכל פתיו און נאר וייגע
 מענשלין און געסן האט זיך גישטעלט פאר דעם
 נביא ויאמר און ער האט גינאנט הנה אצונד ווייס
 איה כי אין אז עס איז גיט פאר האנדן גיין אנדער
 גאט אויף נאר דער וועלט כי נאר דער גאט פון
 ישראל ופקה און אצונד קח געס איין מקנה פון דיין
 קגעקט: (יט) ויאמר און ער האט גינאנט חי יי איה
 שווער אזוי וויא גאט לעבט אש וואס איה בין
 גישטאנען פאר אים אם אקח אויב איה וועל געמען
 די מקנה ויפצר און געסן האט אים גיגעטן עד זאל
 געסען ויפא און ער האט גיט גינואלט: (כ) ויאמר
 און געסן האט גינאנט ויא און ווער וואלט יפו עס
 זאל גיגעטן ווערין צו דיין קגעקט משא אזוי פיל
 ווי עס קאן סראגען צמד אפאר מויל איינלען אדסה

ליום השבת וה' מלך יל"מ דברו משנה והלכה ממלך מהרות שהוא נגד היסוד כחית היום:

ברטנורא

שנים שמאים כמת אחד שמא מומאת שבעה. כולה מתניתין מפרש לה וחזיל:

אהר קריאת פרשת השבוע שנים מקרא ואחד תרגום והפטרה ומומור ה' מלך גאות לבש או מומור שיר

משנה אהלות פ"א

שנים שמאים כמת אחד שמא מומאת שבעה
 ואחד שמא מומאת ערב. שלשה שמאין
 כמת שנים שמאין מומאת שבעה ואחד שמא
 פ"א א שנים שמאים כמת צוויי זענען שמא גינארין
 פון אמת אחד שמא מומאת שבעה איינעד
 דארף זיין שמא זיגען קאנ וואך אחד שמא מומאת ערב און
 איינער דארף זיין שמא נאר ביו נאקט שלש שמאין

כמת דריי זענען שמא גינארען פון אמת שנים שמאין
 שומאת שבעה צוויי דארפען זיין שמא זיגען קאנ
 יאחד שמא מומאת ערב און איינער דארף זיין שמא נאר

אדם הנוגע במת מומא ד' . דכתיב הנוגע במת לכל נפש אדם יעמול שבעת ימים לפי שהוא נעשה אכ הטומאה שהמת אינו חרות הטומאה הוא : אדם הנוגע בו ממא מומא ערב . דכתיב והנפש הנוגעת תטמא עד הערב לפי שהוא נעשה וד' הטומא . ה וכל וד' הטומאה אין בו אלא טומאת ערב אבל חכמים גזרו על הנוגע במת מת בעזרו מחובר למת שיהיה עמול שבעה (ה) : (ב) כלים הנוגעים במת

(6) ובה דכתיב וכל אשר יגע וכו' וסמך וטמא טומאה שבעת ימים דכתיב וטמא עד זבל טומאה של מת הוא ' ו' החם וכסופה ענינים כתיב (שס) (8) וימינו כלים אבל בלוד לא . וסמ"ח : (ג) כליו קזן מכ"ק : (ג) דלוי כהנל דין מלל הכיז ו' חלל אכן לו טן וזמנא ירלס שכל מה שיגע בחרז טהור בו ספח יטמאו ' ויטס . סמ"ח : (ד) אלא לא עשיתי : מיכיל כלים בעת זבלי כללים כתיב " כשאלם בלמלע דעמטאלי הכלים עמטו כל שכן כשלינו בלמלע שישמאלי סליס מן הכלים דס"ל דלוי כלי מתמט' מן סבלי טוממא ' . וכשאלס

מומא ערב . ארבעה טמאין במת שלשה טמאין מומא שבעה . ואחר ממא מומא ערב . כיצד שנים : אדם הנוגע במת ממא מומא שבעה . ואדם הנוגע בו ממא מומא ערב : (ב) כיצד ג' . כלים הנוגעים במת וכלים בכלים טמאין מומא שבעה : השלישי בין אדם ובין כלים טמאים מומא ערב : (ג) כיצד ארבעה . כלים הנוגעים במת ואדם בכלים וכלים באדם טמאים מומא שבעה הרביעי בין אדם בין כלים טמאים מומא ערב . אמר רבי עקיבא יש לי חמישי השפוד התחוב באהל האהל והשפוד אדם הנוגע בשפוד וכלים באדם טמאין מומא שבעה . החמישי בין אדם בין כלים טמאים מומא ערב . אמרו לו אין האהל מתחשב : (ד) אדם וכלים מיטמאין במת . חומר באדם

כלי שטק(ב) ונגדים מיטמאין כמת עמלו דכתיב בחלל הרב וכו' במת חרב הררי הוא כמת (ג) וה"ל לשאר כל הכלים הילכך כלים הנוגעים במת נעשים אכ הטומאה וכלים בכלים אכ הטומאה שללוס הילכך כלים הנעשים נעשים כרשאוים : השלישי בין אדם בין כלים . נעשים כרשאוים מיטמאין טומאת ערב : (ג) כיצד ד' כלים הנוגעים במת . אכ הטומאה : ואדם בכלים . אכ הטומאה : וכי אכ

הטומאה כאלס עמלו דכתיב וכספתם נגדיכם ביום השביעי וטהרתם הא למדת שכל אדם הטמא טומא ו' ממח הכלים טומאה שבעה : והרביעי בין אדם בין כלים . נעשים כרשאוים וה"ל דכילד ג' הוה מלי למוחרי אדם הנוגע במת וכלים כאלס קמאליס טומא ו' שלישי בין אדם בין כלים טמאליס טומאה ערב אלא מסיפא ארבעה טמאין במת שמעתי לה שבעה ' אדם בכלים טמא כמת וכלים כאלס קמי טומאה ערב (ד) אדם במת עמלו וכלים כאלס דלואל טומאה שבעה : שפוד . כמין עמיד של מתכת תקועה בלמלע האהל וכראכו קוסרין האהל : אין האהל מתחשב . לפי שאין האהל מעמל השפוד לפיכך אינו נחשב כמין סדר הטומאות אלא כל המונה בחלל המת כנוגע במת עמלו ואין כן אלא ארבע א"ל שפי' און השפוד בחוך האהל אלא שנוגע בחלל מכתוך אפי"ה אין האהל מתחשב כמין סדר משנתמ

רבינו דער פערטער וואס האט אן גערירט דיא אנדערע פליים בין אדם סיי אפענמשה האט אן גערירט די אנדערע פליים בין גלים סיי אדרקטע ערביי פליים האבין אנגעערימט די אנדערע פליים ספט אפאט ערב דיא פערטע זאך איז טובא נאר בין נאכט אפס רבי עקיבא האט רבי עקיבא זאגט יש לי חמישי איה האב צודעקעגען נאה אפניפטע השפוד תחויב באהל איינערער שפוי וואס שמיים אין מיטען גיצעלם , און דער גיצעלם איז אנגעבונין אויבין אן דעם שפוי האהל דער גיצעלם תלשיד און דער שפוי וואס היינט בשפוד אונ דער מענמש וואס האט אנגעערימט דעם שפוי ופליים באדם און די גלים וואס האבין אן גערירט דעם מענמש שפיין ספאט שבעה וענען טובא זיגען טאן ותחסיף און דער פניפטער וואס האט אנגעערימט דיא פליים בין אדם סיי אפענמשה האט אנגעערימט דיא פליים בין גלים סיי פליים האבן אן גערירט די פליים ספט אפאט ערב איז מען נאר טובא בין נאכט אפס רבי עקיבא אין האהל מתחשב דער גיצעלם ווערט ניט גיצעלמ נאר פון מת . דארף מען אנהייבין דעקעגען פון שפוי . איז נאר דא פיר מוקאנות . דר שפוי און דער מענמש און דיא פליים און דאם פערטע : ד אדם ופליים מיטמאין במת אפענמש אדער אדם : ווערין טובא זאכת וישך באדם כבבליס די מוקאנה

בין נאכט ארבעה טמאין במת פיר זענען טמא גיווארין פון זאכת שלשה טמאין ספאט שבעה דריי דארפין זיין טמא זיגען טמא וואך ספט טומא ערב און איינער דארף זיין טמא בין נאכט כיצד שנים ווי אזוי זענען די צוויי טמא גיווארען אדם היינט כמת דער מענמש וואס רירט אן דעם קח טמא שבעה איז וקבא זיגען טמא וואס היינט בו אדם און דער מענמש וואס רירט אן דעם מענמש וואס האט אנגעערימט דעם ספט ספאט טמא ערב איז טמא נאר בין נאכט : ב כיצד שלשה ווי אזוי זענען דריי טמא גיווארען גלים הנוגעים במת גלים האבין אן גערירט זאכת , דארפין זיין זיין טמא זיגען טמא ובלים בגלים און אנדערע פליים האבין אן גערירט דיא ערשטע פליים ספאט טמא שבעה דארפען ווי אויף זיין טמא זיגען טמא השלישי און דער דריטער נוס האט אן גערירט די אנדערע פליים בין אדם סייא אפענמש האט אן גערירט דיא אנדערע פליים בין גלים וכו' כלים און סייא אדרקטע , ערליי גלים האבין אן גערירט דיא אנדערע ערליי פליים ספט אפאט ערב דר דריטער איז נאר טמא בין נאכט : ג כיצד ארבעה ווי אזוי זענען די פיר טמא געווארען פליים הנוגעים במת גלים האבין אן גערירט זאכת זענען זיין טמא זיגען טמא וואס בגלים און אפענמש האט אן גערירט די פליים איז ער אויף טמא זיגען טמא ובלים בגלים און פליים האבין אן גערירט דעם מענמש ספאט שבעה זענען זיין אויף טמא זיגען טמא

הכי מוכח לקמן בפרק סגוס עבה במשנת טליות של עץ: (ד) שהכלים שלשה. כגון כלים שנגעו במת וכלים ככלים ונזק כלים עליהם כשיים כולן עמאים: ואדם שנים. כגון אדם במת ואדם שני כזה האדם שנגעו במת אבל אדם השלישי כשי מקור: שהוא באמצע. כגון כלים ואדם וכלים והרביעי בין אדם בין כלים ממנו קוממת ערב כדשמעי' ממתי' לזעיל: (ה) מממא בגדים. כל זמן שלא פי' דכתי' והנוגע בשער הוב יכנס בגדיו אלמא שזוה מממא בגדים

מבבלים. ובכלים מבארם. שהכלים שלשה והוא אדם שנים. חומר באדם שכל זמן שהוא באמצע הן ה' ושאינו באמצע הן ג' א]: (ה) אדם ובגדים מיממאין בוב. חומר באדם מבגדים ובבגדים מבאדם. שהאדם הנוגע בוב מממא בגדים. ואין בגדים הנוגעים בוב מממאין בגדים. חומר בבגדים שהבגדים הנושאים את הוב מממאין אדם ואין אדם הנושא את הוב מממא אדם: (ו) אדם אינו מממא עד שתצא נפשו ואפילו מנוייד ואפי' גוסם וזקק ליבום ופומר מן היבום. מאכיל בתרומה ופוסל

הנוגעה בוב עמו דכתי' וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו יטמא עד הערב (ו): ואין אדם הנושא את הוב מממא אדם. ואפי' בטעה שהוא נטא אותו קודם שפירס (ו) שאינו אלף רחוק לטומאה ואין רחוק מממא אדם: (ז) עד שתצא נפשו. דכתי' כל הנוגע במת כגוף האדם אשר ימות למדך הכתוב שחיו מממא עד שימות (ז): מבויר. מחוקק ל' גזרו לילנה: וזקק ליבום. כל זמן שהוא גוסם יבמתו אסורה להנשא: ופומר מן היבום. אם מת והיה בן גוסם אשתו פסורה מן החליה ומן היבום: את אמרו אם היה נת ישראל שנשאת לכהן:

פון אַקענקש איז שווערער ווי די מוקאָה פון פֿליים זעלבס מַקָּאָד אונ די מוקאָה פון פֿליים איז שווערער ווי די מוקאָה פון אַקענקשין שהללים שלש פֿליים זענען מַמַּא דריי, די פֿליים נוס האַבין אַנגערירט דעם מת זענען מַמַּא, אונ דיא פֿליים האַבין אַנגערירט אַנגערע פֿליים, ווערין די אַנגערע פֿליים אויך מַמַּא, אונ דיא אַנגערע פֿליים האַבין אַנגערירט דריטע פֿליים, ווערין דיא דריטע פֿליים אויך מַמַּא ייִאָדום שנים אונ אַקענקשין ווערין נאר מַמַּא צוויי, דער אַקענקש וואס רירט אַן דעם מת איז מַמַּא אונ אַן דער אַקענקש רירט אַן נאָך אַקענקש איז ער אויך מַמַּא, אונ אַן דער אַנגערער אַקענקש רירט אַן אַרדריטען אַקענקש, איז דער דריטער אַקענקש מַמַּא, איז דיא מוקאָה פון פֿליים שווערער ווי די מוקאָה פון אַקענקש חומר נאָדס אונ דיא מוקאָה פון אַקענקש איז שווערער וויא דיא מוקאָה פון פֿליים שָׁלָל זמן שְׁהוּא בְּאִמְצַע אויב אַקענקש איז אין מיטען הו אַרְבַּע איז פיר ערלייא מוקאָות, אויב פֿליים האַבין אַנגערירט אַמַּת, אונ אַקענקש האַמ אַנגערירט די פֿליים, אונ פֿליים האַבין אַנגערירט נאָך אַקענקש, זענן אַלע דרייא מַמַּא זיבן טאַן, אונ אויב דיא צווייטע פֿליים האַבין אַנגערירט אַרדריטע פֿליים אַנדער אַקענקשין, איז דיא דריטע פֿליים אַנדער דער אַנגערער אַקענקש מַמַּא ביו נאָכט, איז דאָך דא פיר מוקאָות וְשֵׁאִינוּ בְּאִמְצַע אונ אויב אַקענקש איז גיט אין מיטען זון שלש איז נאר דריי מוקאָות ווי פֿריער שְׁמַיִמוּ: דן אַדס וּבְגָדִים אַקענקש אונ קליידער מיטמאין בוב ווערין מַמַּא פון אוב חומר נאָדס מבגדים די מוקאָה פון אַקענקשין איז שווערער וויא די מוקאָה פון קליידער ובגדים מַמַּא אונ די מוקאָה פון קליידער איז שווערער וויא די מוקאָה

באצטע שאי: דכתיב וכלבס פון בגדים, וזכ דמ"ט יוכיח: (ז) וזכ"ג דלכאול'ס דאדס דאמלע חומרת דכלים סוף דכסין גנטי כמת סוף חכי' דכות אכל כשארס סוף חתלס שנגע במת לא סוף אלא אכ"ט מ"ט חומרת דאדס חשיב ליה דפוסס כיואל זון מנא"כ ככלים, מנא"כ: (ח) הכול כמכ"ל חיי"כ"ט כעסכב ומוס' דשמערי: (י) ואצטס סוף כלים סוף חמשה, סל"ט: (יא) וצמחן אסך דן לפרין בק"י כו'. פסרי

פון אַקענקשין שאָדס הנוגע בוב ספסא בגדים דער אַקענקש וואס רירט אַן אוב, אונ ווען ער רירט אַן דעם זב דאקאָלס רירט ער אַן קליידער אויך, ווערין דיא קליידער אויך מַמַּא וזין בגדים הנוגען בוב ספסאין בגדים אַבער קליידער וואס רירען אַן אוב אונ וייא רירען אַן דאקאָלס אַנגערע קליידער אויך זענען זיי גיט מַמַּא דיא אַנגערע קליידער חוץ בבגדים אונ דיא מוקאָה פון קליידער איז שווערער וויא די מוקאָה פון אַקענקשין שהבגדים הנושאים את הוב ספסאין אדם די קליידער וואס פֿראַגין דעם זב, דהיינו וואס דער זב ליגט אויף זייא אַנדער ער זיגט אויף זייא זענען זייא מַמַּא אַקענקשין וואס רירט זייא אַן וזין אויס זייא אַן חוב ספסא אדם אַבער אַקענקש וואס פֿראַגט דעם זב, ואפילו ווען ער פֿראַגט דעם זב רירט אַן אַקענקשין איז דער אַקענקש גיט מַמַּא: ן אַדס אינו מַמַּא עד שיתבא נפשו אַקענקש איז גיט מַמַּא ביו דיא נֶשְׁמָה גייט פון איהם ארויס ואפילו מניד אפילו ער איז צו שניטען איז ער גיט מַמַּא ואפילו גוסם אונ אפילו ער איז אונגוסם איז ער אויך גיט מַמַּא חקק ליבום אויב עס זענען גיטען צווייא ברידער ראוּבֵן און שמעון אונ שמעון אונ שמעון ווייב גישפאָרדין אַן קינדער, קאָר גיט שמעון ווייב זענען אַמאן סיידין ראוּבֵן זאל איהר זעבין חליצה אַדער ראוּבֵן זאל זיא זענען פאר אנוייב אַדער ווען ראוּבֵן שפאָרדט, אונ אַן ראוּבֵן איז אונגוסם קאר זיא נאָך גיט זענען קיין אַנדער מאן ביו ער וועט שפאָרדין ויפיר מן היבום אונ דער גוסם פֿאַרְתָּה פון יבום, אויב ווען שמעון איז גישפאָרדין האַמ ער גילאזין איין קינד וואס איז גיטען אונגוסם איז דאס ווייב פֿאַר פון יבום אונ פון חליצה ספֿאַל

זפוסל. אז חמו מן התרומה את כס כהן לישראל הוא: וכן בהמה וחיה: אין מעמאין טומאת נבלות עד שתלא נפסא: כונב הלמאה. כלו' למה פרכוס זה דומה לזנב הלמאה: (ו) האיברים. גרין זיהיה כסם כשר וגידים ועלמות וכך הוא נחשז חכר ומיירי בין כחצר שחלש מן החי בין כחצר מן המת: (ח) פיסת דרגל. כף הרגל היא הפרסה: ששה בכל אצבע. למתהש אלכנות היינו עשלים: קרסול. מרגוס כרעיס קרסול מוקוס חבור הרגל והסוק: קמלית.

למעלה בראש היד: בקנה. עלם המחובר ליד מל' קנה המדה שחן מודולל לל' אמה: מרפק. קוד"ו כעל"ו: מאה ואחד מזה. שכל מה שמנה עד עכשיו מלד אחד עהנוף הוא כנון יד א' ורגל א' וזוסן א': מפתח של לב. הוא החזה שממט תועת החזה מנכס הרימה על הלכ מלאה החזה וטוח דרך שממנו יכנס האויר ויאל ללכ: בנקביו. הכניס

ופוסל מן התרומה וכן בהמה וחיה אינן מממאין עד שתצא נפשם. הותוו ראשיהם [ב] אף על פי שמפרכסים ממאין כנון זנב של הלמאה [ג] שהיא מפרכסת: (ו) האיברין אין להם שיעור אפילו פחות מכיות מן המת ופחות מכיות מן הנבלה. ופחות מכעדרשה מן השרץ מממאן מומאתן: (ה) מאתים וארבעים ושמונה באדם. ששה בכל אצבע [ד]. עשרה בקורבן. שנים בשוק. חמשה בארכובה [ה]. אחד בידך. שלשה בקמלית. אחד עשר צלעות. שלשים בפיסת היר. ששה בכל אצבע שנים בקנה ושנים במרפק. אחד בורוע וארבע בכרף. מאה ואחד מזה ומאה ואחד מזה. ושמונה עשר חוליות בשדרה. תשעה בראש. שמונה בצוואר. ששה במפתח של לב וחמשה בנקביו כל אחד ואחד מממאן במגע ובמשא ובאהל. אימתו בזמן שיש

ועתו"ט: [כ] ראשיהם. אפי"ט שדנין מעורב עבור כנוף. פ"ט. דל"כ פסיתא. כ"ט. כלו' דלמ"ט שפסיתאין איהו כנאה כלל: [ג] הלמאה. הוא סס השקן. ועתו"ט: [ד] זנב אלכס. כי פיסת הרגל והיד כנון סכורי אלכסות עד פ"קקס: [ו] בלרכוס. מוקוס חבור

בפריסת אויב אמאקמער פון אישראל האט גענונגען אמאן אפנה, אונ דער פהן איז גישטארקין, אונ זיא האט פון איהם אקנד, אונ דער קינד איז אנוקס. קענ זיא עסין הרוקה ביו דער קינד איז שטארקט ויסל מן התרומה אויב אמאקמער פון אפנהן האט גענונגען אמאן אישראל, אונ דער ישראל איז גישטארקין, אונ זיא האט פון איהם אקנד, אונ דער קינד איז אנוקס. קאר זיא גיט עסין הרוקה ביו דער נוקס שטארקט וכו' בהמה ויהי אינו מסמאין עד שצא נפשם אונ אזוי אפנהה אונ אפנהה זענען גיט מסמאן ויזא זענען גיט אנבלה ביו ויזא פיינערין ויהיו אשיתן אז קען אפ גיהאקט ויזענער קאפ אף על פי ששפרסקין סמאין אפילו ויי צאפן זיה פון דעסמונענין זענען ויזא סממאן כנון זנב של הלמאה שהיא מפרכסת אזוי וויזא דער וויידיל וואס איז אפגיהאקט פון דעם שרץ הלמאה, וואס דר וויידיל צאפעלט זיה, פון דעסמונענין איז אין איהם גיטא קיין לעקעדינקייט, אונ ער איז מסמאן: ז' והאיברים אין גיט שיעור גלידער נוס אויף ויי איז דא פלייש אונ צווערין אונ פיינער, האבין גיט א שיעור ווי גרויס ווי זאלין זיין אמיל פחות סמיות מן חט אויב די גלידער זענען פון א מת, אפילו ויי זענען קלענער פון איין איילבירט. זענין ויי אויף סממאן ופחות סמיות מן הנבלה אונ אויב די גלידער זענען פון אנבלה ויזא זענען קלענער פון איין איילבירט, זענען ויזא אויף סממאן ופחות סמיעות מן חט אונ אויב די גלידער זענען פון אשרץ אפילו ויי זענען קלענער פון איין ארבעס, פון דעסמונענין מסמאין סממאן זענען ויזא סממאן יעדער זיין סממאן וויזא עס שמיים אין דיא תורה: ח' כהנים וזבועים וישמנה אברים באדם צווייא הנהערט אקט אונ פערציג גלידער איז דא אין א קענמשל בפיסת הרגל דרייסיג גלידער איז דא אין א קינים נאין די פארעשונען פון פוס ששה בכל אצבע

זעקס גלידער איז דא אין יעדער פיינער נאין זיא ליינג פון די פארעשונען ופינף פיינער איז דרייסיג גלידער עשרה בקיפסל צעהן גלידער איז דא אין פריט פון פוס ביו די קלעקיל עשים בשוק צוויי גלידער איז דא אין פוס ביו דיא קניא חמשה פינף גלידער איז דא בארבעה אין די קניא אחד ביד אין גליד איז דא אין די פאלקע שלשה בקמלית דרייא גלידער איז דא אין די לעפיל וואס איבער די פאלקע אחד עשר צלעות עלף ריפפען שלשים בפיסת חד דרייסיג גלידער איז דא אין יעדער פיינער, ופינף פיינער איז דרייסיג גלידער) ששים בקנה צוויי גלידער איז דא אין דעם לאנגען ששעקיל וואס פון האנט ביו צום עלנגבאנין ושים בשוק אונ צוויי גלידער איז דא אין עלנגבאנין אחד ברוג אין גליד איז דא אין ארעם ביו צום אקסיל ורבע בקנה אונ פיר גלידער איז דא אין אקסיל מזה ואחד מזה הנהערט מיט איין גליד איז דא פון דער וייט מענמשל אין דיא רעקטע וייט ופחה וחד מזה אונ הנהערט מיט איין גליד איז דא פון דער אנדערער וייט מענמשל אין דיא לינקע וייט ושמנה עשרה חוליות בשדרה אונ אקסצעהן גלידער איז דא אין דעם קיטען פלייסיצע פון קענמשל חמשה בראש גיין גלידער איז דא אין קאפ שמנה בצוואר אקט גלידער איז דא אין אלרן ששה במפתח של לב זעקס גלידער איז דא אין די עפענונג פון הארץ, דאס מיינט מען וואו די ברוסט עפינט זיך אין די רונג חמשה נקביו אונ פינף גלידער איז דא בייא די לעקער פון ארום נאנג כל אחד ואחד יעדער גליד אויב ער איז פון אנשטארבענעס קענמשל מסמאן צמנען איז ער סממאן אז קען רירט אים אן ויכמא אדער מען סראקט אים אויף אבעט אפילו קען רירט איהם גיט אן ובאהל ידער ער לינגט אין אשמוט איהם יען זענען דיא גלידער אזוי סממאן בזמן שיש עליהם כשר פראי אז עס איז דא אויף ויזא

בפריסת אויב אמאקמער פון אישראל האט גענונגען אמאן אפנה, אונ דער פהן איז גישטארקין, אונ זיא האט פון איהם אקנד, אונ דער קינד איז אנוקס. קענ זיא עסין הרוקה ביו דער קינד איז שטארקט ויסל מן התרומה אויב אמאקמער פון אפנהן האט גענונגען אמאן אישראל, אונ דער ישראל איז גישטארקין, אונ זיא האט פון איהם אקנד, אונ דער קינד איז אנוקס. קאר זיא גיט עסין הרוקה ביו דער נוקס שטארקט וכו' בהמה ויהי אינו מסמאין עד שצא נפשם אונ אזוי אפנהה אונ אפנהה זענען גיט מסמאן ויזא זענען גיט אנבלה ביו ויזא פיינערין ויהיו אשיתן אז קען אפ גיהאקט ויזענער קאפ אף על פי ששפרסקין סמאין אפילו ויי צאפן זיה פון דעסמונענין זענען ויזא סממאן כנון זנב של הלמאה שהיא מפרכסת אזוי וויזא דער וויידיל וואס איז אפגיהאקט פון דעם שרץ הלמאה, וואס דר וויידיל צאפעלט זיה, פון דעסמונענין איז אין איהם גיטא קיין לעקעדינקייט, אונ ער איז מסמאן: ז' והאיברים אין גיט שיעור גלידער נוס אויף ויי איז דא פלייש אונ צווערין אונ פיינער, האבין גיט א שיעור ווי גרויס ווי זאלין זיין אמיל פחות סמיות מן חט אויב די גלידער זענען פון א מת, אפילו ויי זענען קלענער פון איין איילבירט. זענין ויי אויף סממאן ופחות סמיות מן הנבלה אונ אויב די גלידער זענען פון אנבלה ויזא זענען קלענער פון איין איילבירט, זענען ויזא אויף סממאן ופחות סמיעות מן חט אונ אויב די גלידער זענען פון אשרץ אפילו ויי זענען קלענער פון איין ארבעס, פון דעסמונענין מסמאין סממאן זענען ויזא סממאן יעדער זיין סממאן וויזא עס שמיים אין דיא תורה: ח' כהנים וזבועים וישמנה אברים באדם צווייא הנהערט אקט אונ פערציג גלידער איז דא אין א קענמשל בפיסת הרגל דרייסיג גלידער איז דא אין א קינים נאין די פארעשונען פון פוס ששה בכל אצבע

וגיד החמה : בשר כראוי . כדי שיעלה ארוכה ויכריא אם היה מחובר בחדש חי : ואין מטמאין באהל . לפי שטומאת אהל אינה אלא או בחדש שלם כדכתיב חס כי ימות בזהל או בחדש הריזה לחדש כדכתיב בעלם חס מה חס יז בו כשר וגידים ועלמות ומטמא בזהל חף אבר טיש בו כשר וגידים ועלמות מטמא בזהל :

פלייש וריא עם דארף ויין , אז דער גליד נואלט גיווען אפגעריקען פון אלעקעדיגין מענטש גיט אין גאנצין נואלט ער גיקענט צוריק צו וואסקין אבל אם אין עליהו בשר כראוי אקער אז עם איז ניקטא אויף די גלידער פלייש וריא עם דארף ויין ספסאין

גמרא גדה דף כ א

וכמימי אדמה . ת"ר כמימי אדמה מביא אדמה שמונה מבקעת בית כרם ומציה עליה מים ד"ר מאיר . ר"ע אומר מבקעת יורפת . ר' יוסי אומר מבקעת סכני . רש"א אף מבקעת גינוסר וכיוצא בהן . הניא אידך וכמימי אדמה מביא אדמה שמונה מבקעת בית כרם ומציה עליה מים כקליפת השום ואין שיעור למים משום דאין שיעור לעפר ואין בורקין אותן צלולין אלא עבורין צללו חוור ועוכין וכשהוא עוכרין אין עוכרין ביד אלא בכלי :

וכמימי אדמה . ת"ר כמימי אדמה מביא אדמה שמונה מבקעת בית כרם ומציה עליה מים ד"ר מאיר . ר"ע אומר מבקעת יורפת . ר' יוסי אומר מבקעת סכני . רש"א אף מבקעת גינוסר וכיוצא בהן . הניא אידך וכמימי אדמה מביא אדמה שמונה מבקעת בית כרם ומציה עליה מים כקליפת השום ואין שיעור למים משום דאין שיעור לעפר ואין בורקין אותן צלולין אלא עבורין צללו חוור ועוכין וכשהוא עוכרין אין עוכרין ביד אלא בכלי :

פון קמל בית פקם ופיצה עליה פים קליפת חשים אונ קען גיטם ארויף וואסער אביסלע העקער ווי די ערד אזוי פיל ווי אשאלאק פון אקנאביל ויין שיער למים משום ויין שיער לעפר עם איז ניקאקין קאם ווי פיל וואסער קען זאל ניקען , ווייל עם איז ניקטא קיין קאם ווי פיל ערד עם זאל ויין , ער דארף גאר גיסקען וואסער אזוי פיל עם זאל אריבער גיין איבער די ערד אזוי פיל ווי אשאלאק פון אקנאביל ויין בודקין אהן צלילו קען פרוקם גיט די בלוט מים די קלארע וואסער אלא גבידין גאר מיט פארמישעט וואסער צליל אז די וואסער איז קלאר גיין ארויף ויין ועוכין זאל ער ויין גאר אקאל פארמישען ויךשיא טוכן אין עוכן ביד אלא בכלי אונ אז ער צומישט דיא וואסער , זאל ער גיט מישען מיט די האנט גאר מיט אפלי :

זדרר (יתרו דף צב ע"א)

הלת דרגין איינן וכלהו חקרונ שבת . שבת עלאה . שבת דיומא . שבת דליליא . וכלהו חד וחקרי כלל שבת . וכל חד כד איהו שלמא כעיל להכריז ומיין לון כהדיה כשהוא שלטנו דליה . וכד האי חתי לעלמא כלבו חתיין וזמנין כהדיה . כד חתי ליליא זמין כהדיה לשבת דיומא ומיין ליה כהיליה וחתער כהדיה . כיון דהאי חתיא שבת עלאה חתמך צליה וכלהו גניזין כהיכלל דליליא . ובגין דא סעודתא דליליא חמור כזיממא . כד חתי יממא זמין כהדיה לחתין חלן אחרין דרגא תהלא דרגא תהלא ליה ודא דחתהיר מטיה וכלל כחדא יחרי שבת ושלטין כימנא דשבת וזלן חלת דרגין איינן כללל ורוא דכל אורייתא תורה שבתא כביאיס וכחוכיס מתן דנטיר שבת נטיר אורייתא כלל :

הלכה פסוקה הרמב"ם הלכות שבת פ"ו (א) החולדה היא המלאכה הרומה לאב סאלו האבות . (ב) התולדה היא המלאכה הרומה לאב סאלו האבות דיא קלאכה נואם איז גלייך צו דעם אב פון דיא אבות , ווערט דאס גערופין התולדה ואב

מוסר משערי הקדושה לר"י דף ג' ע"ד מעיקרי התשובה סיגון . ישמחון כליוסו ויחשוב כמה כנס רפס עי סעמס אף ויזכו ויגדיל תון בלכזא ופסע תפחולל מעקרי תשובה תגון דאם פרויערקייט איז אעיקר פון תשובה . ישמחון פלייתוי ויחשוב פמה רבה רשח מי שתמרה את יוצרו וייגע וייגען זאלין שארפין גייער

כיצד הכותחך את הירק מעט לבשלו הל' חייב שח המלאכה תולדת מחיבה שהמוחן לוקח גוף אחד ומחלק לגופים הרבה, וכל העושה דבר הדומה לו הל' תולדות מוחן, וכן הלוקח לשון של מכתב ושח אותו כדי ליקח מעפרו כדרך עושים צורפי הוהב הל' תולדות מחיבה (ב) וכן הלוקח חלב ונהן בו קיבה כדי לחבצו הל' חייב משום תולדת כורר שהיו הפרוש הקום מן החלב, ואם נבגו ועשהו נגיבה חייב משום בונה שכל המקבץ

כדמיונו ואלה צמירות לב כי יסכן שיסתק וירע כענינו על חטאתו אשר חטא ולא השלים חקו כזה כי גם הססר דינך או יוסר קסה בענין הכסף אך אם לנד פסדו בענין רע ואלל כפי מנכסיו נפשו עליו חלבל ומכדז אכחחו נכסו מזה לו וכן על לכות רעות וכות כלבו נלח ויוגן בלבבו יומם ויומם מהמס לרואי שלימטר ואלה עי וסמרה אס ס' וסמחית ומסמית עילם נלפני ולא זכר אשר כדלו י' מ'אין ומסד עשה עמו וידו נחמה כלל עם ונולד נסשו כלל רגע. וד' מללו כלו נלכפים לפניו וד' סח מללו עיני הקוסט ומסכיל לבכו ומסכיל לכר נפקחו עיניו ופקח סדקרים סלסל כלבבו ויכלו מדרי רוסו. מדרגות הסוסכס ומעלותיו לפי

וערש גערופין דיא מלאכה וואס איז גיווען אין משקן, און דיא מלאכה וואס איז ניט גיווען אין משקן נאר זיא איז גלייך צו די מלאכה וואס איז גיווען אין משקן, דאס הייסט הול'רה, די מלאכה איז גיבארין פון גענע מלאכה, דריבער הייסט די ערשטע מלאכה אב, פאטער, די אנדערע הייסט הול'רה, געבורט, אדער קינדן צייד ווי אזוי משהתה את הירק מעט לבשלו אז ער שניידט דאס גרינווארג אביסיל ער זאל דאס קאכין ד'ה י'ה טיב איז ער חייב נאכמאט אדער קקילה אדער קברת ש'ו המלאכה תולדת מחיבה טראוס דיא מלאכה איז אהול'רה פון מאלין שהמחן לוקח גוף אחד ומחלק לגופים הרבה ווארום דער וואס קאלט געמט דאך איין וואך אונ צושטיילט דאס אויף פיל זאכין וכל הישש דבר דיסה ליה אונ דער וואס טוט אזאך וואס איז גלייך צווא דיא וואך גער געמט אויך איין שטיקיל רבך אונ צו שניידט אויף צוויי שטיקלאך אדער אויף מערערע שטיקלאך ד'ה י'ה תולדת מוחן וואס דאס אהול'רה פון מאלין וס הלוקח לשון של מכה ושח אותו כדי ליקח מפסדו אזוי איז דער דין אז איינער געמט אשטיק איינן אדער איין אנדער מאמקעניאל אונ ער רייבט אים ומיט אפילו אדער ער רייבט דאס מאמקעניאל אויף איין אנדער וואך ווייל ער וויל געקען די שמוע פון דעם מאמקעניאל בידך ש'עשין צורפי תהיב אזוי ווי די נאלד ארבעטער טוען ד'ה י'ה תולדת מחיבה איז דאס אהול'רה פון מאלין: (ב) וכן הלוקח חלב נבגו בו מכה כדי לחבצו אז איינער געמט מילך אונ ריינט אריין אין די מילך דעם קאקען פון אבהמה די מילך זאל זאגער אדערין ד'ה י'ה טיב משום תולדת כורר איז ער חייב ווייל דאס איז אהול'רה פון בדר וואימקלויבין שתי תרישי היסס מן תהיב ווייל פון דעם מילך שיינט זיך אפ דיא סיראנוואקען וואס נבגו ועשו נגיבה אונ אויב ער האט געמאכט פון די זאגער מילך קען חייב משום בונה איז ער חייב ווייל ער האט געבורט שכל המבצב חלק אל חלק אז ער פארואמקט צו אחק צו אחק וזיין וואך צו

ע'קלערונג צו געמארקטן ווי גרויס עס איז דיא שלעכטס פון דעם מענש וואס האט ווידער געשעניגט וניט גיפאלגטן ויין באשעפער גיביל יטן בלבבו אונ ער זאל גרויסן דאס מרויגעקייט אין ויין הארץ ופסד מחולל כענינו אונ אשמורעם זאל דורך גיין אין ויניע געוואנקען ויגאח בפריות לב אונ זאל זיפגען מיט אביטער הארץ די יתבו שיתחם ויהב בעניי על חסאתו אשר חסא ולא השלים חקו כזה ווארום עס קען ויין ער האט הרטה אונ עם פארדרייט אים מאקע אויף דעם וואס ער האט געווינדיגט פון דעסמווענין איז דאס נאך גיט קיין נאנגע משונה כי גם הססר דער או יוסר קשה בעני האדם אז איינער האט שארין אנגלדין אדער אנראשין פארדרייט אים אויך אד אם אבר עשו בעני רע וצא ג'י מנכסיו אדער אז ער האט פארלארן ויין רייקייט דורך אשלעכטן גישעפט אונ ער ארויס גענאנגען ריין פון ויין פארמענין נפשו עליו תהיב ויין אונע לעבין מרויגערט אויף דעם ודער ער מיט ויניע זאל פחות מרויגערט אויף דעם ותכבד נארתו אונ ויין זיפצונג איז גיבארין שווער נפשו פיה לו ויין לעבין איז אים פארביטערט וכן על צרות רעת ודבות באבו נבגו אונ אזויא אז עם קוקט אויף אפענקש פיל צרות שלעכטע איז ויניע שמערצין הייביג ויטן בלבבו יוסם אונ נאנגע מען איז אפולער אין ויין הארץ ויחר מחסד ראי שיצטרע ויגאח מי שהמיה את ה' תבדו אדער דער מענש וואס האט ווידער געשעניגט געווינדיגטן גענין גאט דארף זיך נאך מעהר מצער ויין אונ זיפען ווי דער וואס האט ויין פארמענין פארלארן השחית התעיב עיליה לפני ער האט פארדרייט אונ פארמיאכט ויניע מעשים פאר אים ולא זכר אשר כראו יש פאן אונ ער האט גיט געדייגט אז ער האט אים בשאפין אנוועוונליכע וואך פון נאר גישט תהיב עשה עמו אונ ער האט מיט אים גיטאן חסד ויח מנהיג בכל ית אונ ויין האנט פירט אים אין ועדער צייט ויניע נפשו בכל רגע אונ ער היט ויין גשמה געדער רגע זיא זאל גיט ארויס גיין פון אים ויניע מלא לכו להכעיס לפני ווי אזוי האט

פאר אים וואך סח פראות עני התוסא ווי אזוי זענען צו זעהן מהשכיל לבבו ווי אזוי האט ויין הארץ גיט האלה בלבבו ויבוא חבד רוחו דער קלודער וואס זיינע אויגן זענען גיעפיגט גינוארין ער זאל זעהן וויא שלעכט זיין פירונג איז גיווען דארפין די רייד איין געברייט ויין איז ויין הארצין אונ זאלין אריין קוקען מיף אין ויין גייקט פדנחת חששבת ומעלותיה ד'ה

ע'קלערונג צו געווינדיגטן צו דערצערעניגן ויין פארמעניגט די אויגן פון דעם ווינדיגער גיט פארשמואנען ומשכיל אשר נפשו עניי יחיד הגברים איינין זענען גיעפיגט גינוארין ער זאל זעהן וויא קוקען מיף אין ויין גייקט פדנחת חששבת ומעלותיה ד'ה

גודל המכירות יעמוד היגון . והיא התשובה אשר תכל מדריך סכס
 סכסס וזכות שכלו כי לפי שכלו וכפי הכח תפקדנה עיניו יכס
 יעלמו כמלך מלך יגונו ככעיומו על רוב עוליו וכס וספ לו :
 אב היא ותולדות או היא אב היא :

חלק אל חלק ורק הכל עד שיעשהו גוף אחד הרי זה
 רומה לבנין . וכן לשל כלאכה ומלאכה מאלו האבות
 יש להן תולדות על דרך זה שאמרנו ומנוף המלאכה
 הנעשית בשבת תדע מעין אי זה

מדרגות פון תשובה און אירע מעלות לפי גודל
 תפירות ועצם הנין וענען נאף וייגע גרויסקע פאר
 ביישערונג און נאף די שפארקייט פון זיין מרויער
 אויף די עבירות וייגע ויהא תשובה אשר תכל מדרך
 סוחר הנפש וזכה שכלל דם איז די תשובה וואס קומט
 פון די ריינע נשמה וואס וויל ריין ווערין און
 פון דעם קלארין שקל פי לפי שכלו וכפי אשר תפקדה
 עיניו ווארונג נאף זיין פארשפאנד און נאף דיא
 צפענונג פון וייגע אויגין וואס מער ער וועט
 בעקלערין מיט זיין שקל און וואס מער ער וועט
 צפענען דיא אויגין זיך אומצוקנקען אויף וייגע
 מעשים ירבו ובעצט מאד כאר יגונו ככעיומו על רוב עיני
 אזוי וועט זיך קערין און שפארקין זיין מרויער קייט
 און ער וועט טאן תשובה און עם וועט אים
 געהייקט ווערין :

ראם אנדערען דבב חבל עד שיעשהו נוף אחד און ער
 פאקעפט אלץ צו זאמען כיון פון אלץ ווערט איין
 נאך הרי זה דומה לבנין איז דאס גלייך וויא מען האט
 גיקאמה : (ג) וכן לכל מלאכה ומלאכה מאלו האבות יש להן
 תולדות על דרך זו שאמרנו און אזוי ועדער קלאכה פון
 די אבות האבין תולדות אויף דעם אופן ווי מיר
 האבין געזאגט יטוף המלאכה הנעשית בשבת און פון
 דעם עיקר מלאכה וואס ווערט גיקאמן אום שבת תדע
 פענז אי זה אב היא קענקטו וויסען פון וועלכין אב זיא
 איז ותולדת אי זה אב היא און אויב ער מוט אזויא
 אקלאכה וואס זיא איז אהלידה קענקטו וויסען פון
 וועלכין אב זיא איז אהולדה :

איין וייגע געראנקען אויף וייגע פיר זינד ושב ורפא לו
 געהייקט ווערין :

אור צדיקים

(פג) אים רוצה לצאת להסך את רגליו בזמן התפלה מבהכ"ג לבית הכסא
 כשיבא לבית הכסא יפשוט מעליו המקטורין שקורין בלשון אשכנז
 מנטיל ובפולין מה שקורין היל רק שהוא מיוחד לילך בו לבהכ"ג ולהתגאות
 בין אנשים נכבדים, וכן כתב בספר חסידים ששאל המלך כשהיה עושה
 זרכיו לא היה המנטיל עליו, לכן כשרוצה אדם לעשות צרכיו יפשוט
 את המקטורין :

(פד) מצאתי כי הנהיגו חכמי ארץ ישראל לומר הג' פסוקים טרם צאתם
 מבהכ"ג והם אלו, אל תירא מפחד פתאום ומשואת רשעים
 כי תבא, עוצו עצה ותופר דברו דבר ולא יקום כי עמנו אל, ועד זקנה
 אני הוא ועד שיבה אני אסבול אני עשיתי ואני אשא ואני אסבול ואמלט,
 והטעם כי בימי המן הרשע ראו התינוקות סימן הגאולה ע"י פסוקים אלו,
 כי המן הרשע הלך לבתי מדרשות לבחון ולנסות אם יצליח ברשעו מצא
 לתינוק אחד אמר ליה פסוק לי פסוקיך אמר ליה אל תירא מפחד פתאום
 וכו' מצא לב' אמר ליה פסוק לי פסוקיך אמר ליה עוצו עצה ותופר וכו'
 מצא לג' אמר ליה פסוק לי פסוקיך אמר ליה ועד זקנה אני הוא וכו',
 ע"כ קבעו אותן הפסוקים לומר להזכיר חיבת ישראל לפני השי"ת ב"ה בכל
 עת אולי ירחם השי"ת עלינו ויגאלנו במהרה בימינו אמן סלה :

כליק תיקון התכלה, בעזרת האל עושה פלא.

אור צריקים

(ב) **מחצות** ואילך מותר לומר ברכת הנותן לשכוי בינה. והרב האר"י ז"ל היה אומר כל הברכות בביתו אפילו בלילה כל ברכה וברכה משנתחייב בה כמ"ש הרמב"ם ז"ל כד שמע קל וכו' וכשהי' שומע מהמסדרין בבהכ"ג אפילו היה מאה היה עונה אמן אחריאם ואפילו באמצע הזמירות היה מפסיק ושותק ועונה אמן ואחר כן היה מתעטף ביום בציצית ותפילין ומתחיל העקידה וכו' לא היה ממתין מלסדרן עד בהכ"ג כי יש מקפידין :

סימן ז הלכות ציצית ובו י"ד סעיפים.

(א) **יכבד** נשמתו בענינים הנוגעים לנשמה, שיראה תמיד שיהיה טליתו לבנה ונקיה ומקופלת :

(ב) **יזהר** שילך בציצית כל היום שכל מי שאינו הולך בציצית כל היום מנודה הוא לשמים :

(ג) **יבשמש** בציצית ויפרידם קודם עטיפתו, כי הם ליב חוטים ליב נתיבות נפרדים :

(ד) **ציצית ר"ת** צדיק יבדוק ציציותיו תמיד :

(ה) **בטלית קטן** יעשה ב' נקבים בעין צירי ויוציא הציצית דרך שם כסברת בעל האגור :

(ו) **יעשה** הנדיל חוליות חוליות כל חוליא מג' כריכות והכריכות יעשה כך ז' ח' י"א י"ג גימטריא ד' אחד :

(ז) **יקשור** ראשי חוטין שלא יתפרדו ואין להקפיד בהנחת טלית צד אחד על הראש :

(ח) **צריך** לשכב בטלית קטן ואפילו לשמש מסתו מותר :

(ט) **עיקר** מצות טלית קטן על החלוק ממש ולא על בגדיו ויתעטף בטלית גדול קודם שיצא מפתח ביתו כנזכר בכמה מקומות בזהר פ' ואחנן ולא כביי :

(י) **יתכלל** בציצית כל רגע לקיים וראיתם אותו ומה טוב שינשקם לחיוב מצוה :

(יא) **בטלית קטן** יעשה הציצית שלפניו אריכות יותר שיהיו מזומנים לראותם תמיד :

(יב) **מצוה** לאחוז הציצית ביד שמאל משעה שאומר והביאנו לשלום וכו' עד ודבריו חיים וקיימים עד ועד בכלל :

(יג) **צריך** להסתכל בהם בשעה שאומר ואחרי עיניכם וגם במלת לעד קיימת :

(יד) **צריך** לאחוז בכל הד' כנפות, כנף גימטריא עולה כע"ס והוא טוב לתקן הכעס, וצריך לכסות תפילין של ראש בהטלית בשעת התפלה ולא יהיו התפילין מגולין :

אור צדיקים

סימן ח' סדר הנהגת תפילין ובו ז' סעיפים :

(א) אחר שלבש טלית גדול יניח תפילין ולא קודם לכן. וישיט זרוע שמאל כאדם שרוצה לקבל דבר בסוד שמאלו תחת לראשי וימינו תחת קני. פירוש כשכורך הרצועה בימינו על שמאלו :

(ב) צריך שיניח תפילין של יד בהצנע ויכסה זרועו בטלית. ויקשור התפילין בקבורת הזרוע כעין שי"ן שלשה כריכות ואח"כ יקשור בפרק האמצעי על הזרוע ז' כריכות בסוד שבע נערות הראויות לתת לה מבית המלך :

(ג) ואח"כ יניח של ראש ולא יברך עליה רק שיפסיק בהגחת הראש קודם ג' כריכות סביב האצבע דהיינו לאחר הקשירה של ראש

יכרוך ג' כריכות באצבע האמצעי שהוא אמה בזה האופן. כריכה א' יכרוך תחלה בפרק האמצעי של האצבע ואח"כ יכרוך ב' כריכות בפרק הג' סמוך ליד, והטעם שהכריכה הא' היא נגד כתר, והב' כריכות הם נגד חכמה ובינה. לכן יכרוך מתחילה כריכה א' בפרק האמצעי, ואח"כ בראש פרק ההחתון, ואח"כ בסוף פרק התחתון והוא כסדר ג ספירות הג"ל, ובשעה שכורך ג' כריכות על אצבע האמצעי, יאמר פסוקים אלו, וארשתיך לי לעולם, וארשתיך לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים, וארשתיך לי באמונה וידעת את ה'. בשם מהר"ן שפירא. ולכן צריך לזהר להסיר הג' כריכות מן האצבע האמצעי קודם שיחלוץ תפילין של ראש לבטל הקדושין:

(ד) טוב שאח"כ ישים סופי קצוות הרצועות בחוך אבנטו שלא יגעו בארץ :
(ה) ויזהר שלא יזיז הזי"ד מן הבית של התפילין של יד ויהדק ברצועה סביב :

(ו) ייש להניח של יד מיושב ושל ראש וכריכות האצבע מעומד ע"פ קבלה ומי שמוחזק בחסידות ומטורסם בלימוד הקבלה יעשה כן ולא אחר דמחזי כיוהרא :

(ז) יזהר מאד שלא יסיח דעתו מן התפילין כי הוא פגם גדול ונענש אחר כמה שנים, ולא כאותם שמדברים דברים בטלים ושחוק והיתול ולא נותנים אל לבם כי שמא דמרא עליהם אוי להם ואוי לנפשם כי גומלים להם רעה :

בעתק מספה"ק עבודת הקודש ח"א
למרן החיד"א זל"ה

אחר תפלה ישתדל ללמוד סדר היום בסדר חק לישראל כי הוא
סדר נאה דרך קלרה וכשרה וזוכה במעט זמן לקרות תנ"ך
ולשנות משנה וגמרא וזכר וזכאים הירא ח"ק נתן ולא יעבור כי
הוא תועלת עולם לנפשו קרי"ה נאמנה הזאת נעמי וגם ילמוד
תנ"ך בהרגום כמ"ש האר"י זל"ל ושם ימלא הכל מוכן אמנם
יש בו טעויות הרבה ולריק להבין ולהרגיש הטעויות וזנזיאים וכחוצים
ילמוד פעם אחת מקרא ופעם תרגום ולא יכוין בזכות הכחוצים
שם כי הם מלאי השגיאה גם לא יאמר התפלות שבראש הס'
(ועתה נדפס חק לישראל בסדר יפה ונחמד):

בעתק מספה"ק שארית ישראל המיוחד
שבתלמידי הגה"ק מוהר"ר ר' מרדכי
מטשארנאביל זצוק"ל .

שער השוברים דרוש א

והנה הרוחה יראה נספר הקדוש שנקרא חק לישראל
שהוא תיקון לפגם הנרית. ככה קבלתי מרצותי
שתיקון האמיתי הוא ע"י התחזרות תורה שזכתה עם
תורה שזע"פ ע"י חק לישראל. ורמז לזה וחוק בשאר
שם וכו'. ע"כ צעקנות משיחא אלו ילא לאור ספר
„יוסף לחק" מהלדיק הגדול רבי חיד"א תלמידו של
ר' חיים אבן עטר צעל האור החיים שיש בו שני
אורות תרין משיחין משיח בן דוד ומשיח בן יוסף צסוד
נדיק הכולל המתקן פגם של כל ישראל. הרוחה יראה
כי צימים האלו צימי שזנזי"ס ת"ת תיקונים גדולים לפגם
נרית המעור והלשון כנ"ל ויש בהם רזין עילאין רזין
דרזין כו'.